NICOLAE C. DINU
CUIB ÎNSÂNGERAT

Partea I
Hotărârea luată după o chibzuinţă îndelungată

— Festivitatea. Discuţia cu un coleg. O vizită la malul mării. Întoarcerea acasă în perioada septembrie 1987 – august 1988, mă chinuisem prin spitale cu o suferinţă de ulcer, pe care medicii o transformaseră în diagnosticul cutremurător – *suspect de cancer*. Mă cam speriasem şi mă gândeam la pensionare, dar trebuia să trec prin comisia medicală la capătul a 140 zile de spitalizare. Am continuat să lucrez până când am obţinut Hotărârea comisiei, apoi Ordinul M.I. pentru trecerea în rezervă şi pensionarea.

La data de 18 ianuarie 1990 am fost chemat la sediul Inspectoratului Judeţean Constanţa, unde col. I. Ciucur mi-a adus la cunoştinţă documentul şi mi-a explicat că mai pot opta pentru pensionare, semnând pe verso că am luat la cunoştinţă şi să menţionez că „renunţ la pensie, acceptând să lucrez în continuare în cadrul Inspectoratului”.

Am scris doar că am luat la cunoştinţă şi am semnat, iar apoi am intrat în sala de festivităţi unde mi se organizase un simulacru de sărbătorire cu prilejul pensionării, după care m-am întors în biroul meu, însoţit de un coleg de serviciu şi de şcoală de ofiţeri, cu care am avut o lungă discuţie. Acesta se arătase surprins că plec la pensie şi aproape că mă certa pentru hotărârea mea.

— De ce pleci? Nu mai poţi aştepta încă vreo câţiva ani? Am făcut împreună şcoala de ofiţeri şi facultatea şi putem pleca împreună peste ani de zile, cât ne vor mai ţine noii şefi în serviciu.

— Asta mi-a spus şi col. I. Ciucur când am luat la cunoştinţă de ordin, dar am refuzat.

— Şi atunci de ce nu scrii în continuare că renunţi la

pensie, rămânând în aparatul M.I. unde poţi continua lupta contra nedreptăţilor şi răutăţilor. Ai ales să pleci şi să abandonezi lupta, în loc să ai răbdare, să vedem cum va fi apreciată munca noastră în noul regim. Mai ai răbdare puţin!

— Am luptat ani de zile, Cornele, folosindu-mi toate forţele, inclusiv mintea, dar am obosit şi consider că totul va fi în zadar tocmai acum când se cer „oameni noi la vremuri noi”, în plus, lupta mea a fost grea şi pentru că am dus-o cu forţe şi arme inegale.

Socotesc că în 35 de ani de armată am muncit şi mi-am servit ţara şi instituţia în care am lucrat, dând din mine tot ce am avut mai bun, dovedind pricepere, cinste, dreptate, dar nu pot să uit suferinţa pe care mi-au pricinuit-o şefii mei vremelnici de la Constanţa în ultimii zece ani de serviciu. Plec la pensie pentru a fi un om liber, să mă salvez de tirania unor şefi nepăsători, care nu au coloană vertebrală, răspunzând la ordine ca nişte marionete. Poate voi pleca undeva o vreme, aşteptând vremuri mai bune. Sunt bolnav şi obosit, Cornele şi te rog să mă înţelegi măcar tu.

Să-ţi povestesc un fapt care seamănă cu starea mea: într-o zi am fost la un prieten care locuieşte la curte, iar acolo am stat afară la o masă pe care se aflau câteva pahare; într-unul am văzut o furnică ce căzuse, probabil, iar acum se tot chinuia să se ridice ca să iasă, dar tot cădea înapoi la fund, stăruinţa ei de a se salva fiind zadarnică, alunecarea fiind din cauza pereţilor netezi şi aproape verticali.

Deşi era obosită, furnica relua urcuşul pentru a ajunge, în final, în libertate, dar fără vreun câştig.

M-a mişcat lupta ei tenace cu viaţa. La fel ca ea am luptat şi eu cu viaţa şi cu cei care mi s-au împotrivit în diferite situaţii.

— Şi furnica ce a făcut? a întrebat Cornel.

— Am întors eu paharul şi am eliberat-o în terenul din grădină. Nu ştiu câte şanse ar fi avut în alte condiţii.

Deci e bine să foloseşti şansele ce ţi se ivesc în viaţă, mai ales atunci când este vorba de captivitate, am răspuns eu.

— Mai speri în vreo situaţie mai favorabilă?

— Deocamdată nu mai sper în nimic, în afară de faptul că voi fi liber, departe de ordine şi de viaţa asta cazonă care mă sufocă şi mă face să mă simt inutil. Ca să mă înţelegi mai bine, îţi voi spune că mă simt întocmai ca un preot care-şi pierduse credinţa, dar continua să oficieze slujbe în biserică.

De multe ori am fost îndârjit pentru faptul că noi nu reuşim să facem front comun împotriva unor şefi vremelnici, care ne fac să ne duşmănim între noi, iar ei să-şi păstreze funcţiile lor bine plătite, fără să facă nimic. Dar eu am avut mereu convingerea că există o justiţie imanentă, deosebită de cea oficială, a blestemului, care are efect.

Vreau să fiu liber pentru că simt că libertatea este, în primul rând, o stare de spirit, în care şi raţiunea să fie liberă. Un sclav va lupta pentru libertate numai dacă este conştient de ce îi va aduce libertatea, dar dacă va considera că sclavia este starea lui firească, va continua să fie sclav şi nu va mai lupta.

Eu vreau să fiu om liber, iar pensionarea mea va constitui nu numai eliberarea din sclavie, ci eliberarea mea totală, a propriei mele conştiinţe, să gândesc şi să vorbesc liber, necenzurat, deoarece numai o conştiinţă liberă îl defineşte pe om, fiind componenta vieţii lui.

Am fost atâţia ani membrii ai PCR pentru că aşa ni se cerea ca să putem ocupa funcţiile profesionale, dar ne-am ridicat mai sus de statutul de sclavi, iar funcţiile adevărate de decizie le-au fost date tot linguşitorilor şi celor cu pile şi relaţii, care n-au muncit niciodată efectiv. Adu-ţi aminte că circula zicala: „De ce nu pleacă toţi şefii în concediu în acelaşi timp? Răspuns: Ca să nu se observe că merge munca şi fără ei!”

Majoritatea şefilor noştri, fie că au fost din organele centrale sau locale, nu erau în stare să spună: „Faceţi ca

mine!”, ceea ce cere să fie în fruntea celor mai dificile acţiuni, că ne obligau pe noi să iniţiem şi să conducem acţiunile pe timp de zi sau noapte, iar ei culegeau doar rezultatele şi laudele.

Comportarea lor plină de orgoliu şi dispreţ faţă de subalterni era rodul neştiinţei privind psihologia şi lucrul cu oamenii, care nu se învaţă doar din cărţi, ci lucrând efectiv, nu punând regulamentele între paranteze. Dar ei se credeau nemuritori şi şefi eterni, apăraţi de PCR, care s-a îndepărtat mult de popor şi îi foloseşte ca pe nişte marionete ca să-i păzească de furia poporului abandonat. Se vede că la 22 decembrie 1989 poporul s-a trezit.

— Ai dreptate, ai fost mereu un luptător pentru dreptate, iar acum ai posibilitatea să te bucuri că ea se împlineşte, deşi se plăteşte foarte scump. Tocmai de aceea ar fi mai bine să rămâi şi să lupţi alături de noi. Degeaba ai dreptatea de partea ta dacă n-o pui în practică.

— Am obosit, nu mai pot. Ca să te baţi pentru ceva, când toate speranţele tale au murit, ar însemna fie un salt spre eroism, fie disperare, iar ura şi răutăţile produse zilnic te pot transforma în fiară sălbatică. Din toată activitatea mea ca ofiţer, pot spune că am rămas nostalgic doar pentru cei 25 de ani, înainte de a mă întoarce în Inspectoratul Judeţean Constanţa, în 24 iunie 1979, când eram apreciat în muncă şi chiar lăudat şi recompensat.

Dar şi atunci, în 1979, şef al Inspectoratului era col. Burlacu, care s-a opus vehement să lucrez în serviciul circulaţie, iar col. Bidian i-a cântat în strună, spunând că nu este de acord să „stea în genunchi şi să se roage de Dinu, ca să restituie permisele de conducere pe care le reţine tovarăşilor de la CC al PCR sau din alte structuri de stat. Îl ştiu că este exigent, iar vara circulă pe litoral destui şefi, încât ne-ar crea probleme”.

— Trimite-l la Canalul Dunăre-Marea Neagră, a hotărât Burlacu, pe loc. Cheamă-l pe col. Dălândă!

Când a sosit în birou col. Dălândă, au fost rostite doar două cuvinte: „Ia-l Dălândă!”

Aşa m-am trezit ofiţer economic la Canal, adică şef de birou, dar cei patru ofiţeri şi un subofiţer care figurau în schemă fuseseră trimişi în alte munci, încât am fost nevoit să mă descurc singur, alergând ziua şi noaptea pe şantiere, la depozitele de materiale şi cele de carburanţi, etc.

Pentru mine a fost un moment greu, întocmai ca un torent puternic, îndurat anevoie de un muritor. Aveam 41 de ani, iar în activitatea mea trecusem prin multe încercări, dar mintea mea refuza să accepte că o instituţie atât de importantă ca a noastră, în loc să se folosească de experienţa mea profesională destul de bogată pe linie de circulaţie, mă trimitea la Canal în zona Cernavoda, cât mai departe de sediul inspectoratului, fără nicio explicaţie. Am simţit ura lor şi dorinţa de a mă umili. Atunci mi-am amintit de discuţia pe care am avut-o cu col. Simionescu, şeful Inspectoratului Judeţean Buzău: „Eu m-am împotrivit plecării tale la Constanţa, în primul rând pentru că aici avem nevoie de tine, apoi la Constanţa este un climat nefavorabil, în care e greu să te descurci, acolo este o mafie, al cărei şef este chiar col. Burlacu. Este o comisie de cercetare la Constanţa care cred că va stabili trecerea lui în rezervă, nu va mai dura mult”. După ce i-am explicat toate motivele pentru care am solicitat mutarea, mi-a spus:

— Îţi dau drumul, dar îţi va părea rău.

— Trebuie să plec! am insistat eu. Am părinţii bolnavi.

…Lucrând la Canal, într-o zi, meditând la situaţia mea, mi-am amintit că citisem într-o carte sfatul pe care îl dădea Winston Churchill premierul Marii Britanii, unui diplomat care i se plângea de un şef al său: „Când un tip se crede important şi încearcă să te impresioneze ori să te umilească prin dispreţul lui, închipuie-ţi-l o clipă şezând pe closet”. După 1982 am început şi eu să-i privesc astfel pe unii şefi netrebnici şi încrezuţi, fără a avea o bază – unii dintre ei cu mai puţin creier decât o pasăre de pradă – care aveau tupeul să umilească şi să-şi arate dispreţul de la înălţimea funcţiilor lor.

De atunci am fost nevoit să lupt pentru a învinge diferite obstacole ce mi se puneau în cale. Eram conştient că nimic nu ţi se dăruie, totul trebuie obţinut prin muncă şi luptă. Adesea am învins, ceea ce mi-a dat siguranţă, dar pe lângă aceste reuşite am fost nevoit să mă confrunt, iar uneori să suport hachiţele unor şefi nedrepţi, de la care psihicul meu detecta o doză mare de maliţie şi sarcasm.

La Cernavoda nu puteam cuprinde singur toate sarcinile profesionale şi eram nevoit să dorm 3 – 4 ore pe noapte, încât începusem să cred că execut o pedeapsă cu condamnarea la locul de muncă, cu un program strict, de ocnaş.

Odată eram atât de obosit, că m-am gândit: Oare cântecul meu s-a sfârşit? A fost bine o vreme, după care urmează dezastrul?

La 1 octombrie am fost numit şeful la Ordine şi Pază, luând în primire 7 ofiţeri şi 194 subofiţeri şi odată cu această formaţiune, am luat şi obligaţia de a conduce învăţământul profesional şi de educaţie politică, de care n-am scăpat niciodată în toată activitatea mea de ofiţer. Eu am sperat în destinul meu exact cum speră un mahomedan, dar nu ştiu de ce a fost vitreg cu mine în ultimii 10 ani de serviciu, încât n-am mai reuşit să urc celelalte „trepte” profesionale, deşi îndeplineam toate condiţiile.

Anii se rostogolesc, Cornele. Numai sfinţii adevăraţi au reuşit să învingă timpul, dar eroii, geniile au rămas în amintirea oamenilor prin ceea ce ei au realizat. Acum ai aflat de ce am hotărât să plec la pensie: am obosit, sunt bolnav şi nu vreau să mai fiu sclav şi să renunţ la esenţa mea de om cinstit, care am luptat pentru dreptate şi libertate, constituind sensul vieţii mele; nu vreau să mai accept umilinţa din partea unor mediocrităţi cu diplomă.

— Da, măi, dar ai abia 52 de ani, mai puteai lucra 10 – 12 ani aşa cum te ştiu eu, cu capacitate şi putere de muncă şi o minte organizată, cum nu au mulţi.

— Am obosit. Ştii bine că de aici, de la Regiunea

Dobrogea, când s-au înfiinţat judeţele, am fost mutat la Tulcea, din ordinul Ministrului Staicu, iar de acolo la Buzău, umblând ca ţiganul cu cortul cu întreaga mea familie. Mă întorsesem acasă, având mari speranţe, dar totul a mers aşa cum ştii şi tu foarte bine, încheind o carieră dezamăgit şi scârbit de toate.

— Ştii de ce nu te-au mai lăsat să lucrezi la serviciul circulaţie din Constanţa?

— Da, pentru că i-aş fi sancţionat pe cei de pe la CC al PCR şi alte organe centrale.

— Păcat că nu te-au lăsat să-ţi faci meseria! spune Cornel la finalul unui oftat prelung. Dar aici îţi mergea numele că nu respecţi decât legea şi îi sancţionai pe toţi care o încălcau. Cel mai dureros era pentru ei reţinerea permisului de conducere.

De aceea ai fost ţinut departe de serviciul circulaţie. Cei de la Inspectoratul Buzău te-au lăudat pentru toată activitatea ta, dar au spus că erai exigent, ceea ce i-a speriat pe şefii noştri de aici.

— Unde este greşeala? Să fii corect şi imparţial în aplicarea legii pentru fiecare este o greşeală? Vezi tu câtă ipocrizie se manifestă? Aşa se întâmplă când nu eşti un om liber, deşi libertatea este darul pe care Dumnezeu l-a dat oamenilor, fiind cel mai preţios dar de pe Pământ, alături de sănătate.

Robia este cumplită, de aceea merită să te baţi pentru libertate toată viaţa, dar viaţa mea s-a scurs trudind.

— Îţi spun că erau îngrijoraţi în ceea ce te priveşte.

— Ce le făceam eu?

— Erai considerat un „fluture prea iute” pentru a te putea răstigni pe pânza de păianjen. Ei foloseau expresia „a crucifica”.

— Şi tu abia acum îmi spui toate astea?

— Asta i-a îndârjit pe ei cel mai mult împotriva ta, dar nu puteam să-ţi spun atunci, ştii de ce.

— La Tulcea, apoi la Buzău, am avut rezultate foarte

bune întotdeauna, pentru care am fost avansat în grad, în funcţie şi foarte des lăudat şi premiat, dar niciodată nu m-am lăsat îmbătat de laude, fiind permanent conştient de faptul că „vântul” se poate schimba destul de repede în raport de interesele celor care conduc vremelnic anumite unităţi.

Plec la pensie, Conele! Mă bucur că am obţinut decizia de pensionare, apoi Ordinul MI pentru a fi liber şi nu renunţ la el. Îmi este indiferent cum mă vor judeca alţii, dar eu vreau să mai trăiesc. Şi mai am şi alte motive temeinice pentru care o fac.

Eu am trecut de mult „proba focului” de conştiinţă şi morală, de care nu m-am temut niciodată.

— Ştiu prietene. Tocmai de aceea îmi pare rău că pleci, că te desparţi de noi, a mai spus el, ridicându-se de pe scaun şi m-a strâns în braţe, urându-mi sănătate în noua libertate, pensie cât mai lungă „şi să mai treci pe la noi să ne vezi!”

*

M-a însoţit pe hol până la uşa de la intrarea principală în clădire, unde ne-am strâns mâna bărbăteşte şi ne-am despărţit. Eu am coborât treptele scării şi am urcat în maşina mea aflată în parcare. „Unde să mă duc mai întâi?” m-am întrebat în gând. „La malul mării!” am hotărât pe loc, aşa cum făceam de fiecare dată în clipele mele mai zbuciumate. Acolo sufletul mi se liniştea şi mintea mi se limpezea, privind suprafaţa nemărginită de apă. Marea era liniştită în acea zi, deşi cerul era acoperit de nori şi nu se vedea soarele. Doar din când în când nişte valuri mici clipoceau uşor peste nisipul de pe plajă, apoi se întorceau şi iar reveneau. De pe bancă vedeam marea până la orizont.

Mă gândeam la viaţa mea şi, după acea festivitate şi după discuţia cu colegul meu de serviciu, de şcoală de ofiţeri şi de facultate, am simţit că ceva nu este în regulă: mă simţeam întocmai ca un actor de teatru părăsit de public dar şi de colegii săi de scenă. Treptat am început să-

mi analizez situaţia: „Oare în ce teminţă a inimii mi se risipise toată lumina, încât ajunsesem să mă simt ca o făclie a cărei flacără a fost stinsă în ţărână? La începuturile carierei mele, mărturisesc că nu mi-a plăcut deloc, dar situaţia de atunci nu mi-a dat posibilitatea de a alege, aşa cum voi arăta în conţinutul prezentei lucrări. Mai târziu, însă, am acceptat să merg la şcoala de ofiţeri şi am îmbrăţişat cariera cu gândul să fiu de folos oamenilor cărora să le pot mângâia nefericirile şi nu să fiu „hingherul" lor. În activitatea mea am făcut multe fapte bune, dar n-am uitat niciodată de cinste, dreptate şi demnitate. Acum iată-mă la sfârşitul carierei, speriat de medic că aş fi suspect de cancer, iar de familia mea, obligat să mă izolez, din alte motive.

O briză uşoară mi-a mângâiat chipul şi am simţit că răcoarea ei îmi limpezeşte gândurile. În trup simt un fior de plăcere şi-o relaxare, apoi încerc să uit de serviciu şi să intru în pielea unui pensionar veritabil. „Cu ce să încep? E greu!" îmi zic în gând. La serviciu, foştii mei subordonaţi muncesc în aceleaşi condiţii. Ce vor spune ei, oare, despre faptul că i-am părăsit?

Ce frumos este litoralul românesc în toiul verii! Vara trecută l-am vizitat de câteva ori, în plin sezon şi uneori rămâneam pe plajă până pe la ora 13°°, după care urcam pe mal, unde mă aşezam pe o bancă, la umbra pomilor şi contemplam marea şi plaja până se înnopta. Peste tot vedeam oameni veseli, tineri sau vârstnici, care se scăldau în mare, apoi se însoreau pe nisipul fierbinte sub dogoarea razelor de soare.

Vedeam fete şi băieţi care formau perechi vesele ce păreau înecate în valurile unei iubiri promiţătoare, dar într-o zonă mai periferică a plajei se văd şi câteva femei nudiste, care nu se ruşinează de goliciunea lor şi te duc cu gândul la Haremul din Serai al paşilor musulmani.

Există, însă şi multe femei decente, cărora le este teamă să-şi lase descoperite trupurile, trecând prin viaţă cu capul în jos şi ochii plecaţi.

Plaja freamătă de lume, din care nu lipsesc nici acele femei ajunse la finalul perioadei de înflorire – acea stare pe care poeţii o numesc, încă din vechime, „luna august a femeilor, epoca lor de gândire matură şi de tandreţe”, adică acea perioadă când maturitatea le colorează privirea cu flacăra vie, mai aprinsă, în timp ce experienţa lor se îmbină armonios cu sentimentele, revărsând în afară bogăţia frumuseţii lor, care le transformă în fiinţe mai blânde şi mai îngăduitoare faţă de cei din jur.

Din experienţa mea trecută am constatat că inimile femeilor seamănă cu acele serinuri discrete, prevăzute cu sertare secrete, încastrate unele în altele; dacă, din curiozitate, le deschizi, acolo poţi afla câte o floare uscată, deja prăfuită sau, poate sertarul este gol, semn că efortul ţi-a fost în zadar. De aceea, cred că este mai bine să nu te osteneşti să cauţi, că nu vei găsi nimic.

Dacă în dimineţile calde şi senine soarele pare că răsare din valurile orizontului, treptat vei avea parte de un cer albastru, care te întâmpină cu luciri blânde de satin ştie îndeamnă să fii vesel şi fericit.

Ziua se încheie cu un frumos apus de soare, apoi cu amurgul care adună umbrele nopţii în jurul lui şi, odată cu ele se lasă liniştea peste plajă şi peste oraş, tulburată doar de murmurul blând al valurilor mărunte care mângâie nisipul de-a lungul plajei, până la ivirea zorilor.

De undeva, din depărtare, se aude o muzică lină, interpretată, probabil, de o chitară, ale cărei corzi vibrează, ca un suspin, semn că cel care i le ciupeşte rând pe rând, suferă. Notele lungi par uneori suspendate, apoi cad grăbite, asemenea picăturilor de apă din jurul unei cascade.

Corzile instrumentului vibrează, imitând gemetele unei iubiri orgolioase care, cu toate ambiţiile interpretului, fusese învins. Vocea lui tânguitoare penetra liniştea serii, apoi urca spre cerul albastru.

„Multă lume suferă pe acest pământ, numai motivele lor diferă” mi-am zis în gând, apoi m-am ridicat de pe

bancă şi am pornit spre casă.

A început să sufle vântul mai tare, încât mă ridic de pe bancă, îmi strâng paltonul pe lângă trup şi merg în locul unde am lăsat maşina, gândindu-mă unde să mă duc? „Acasă” hotărăsc, în final.

Ajuns acasă am lăsat maşina în parcare şi am urcat cu liftul până la etajul IV. Uşa era încuiată, semn că nu era nimeni acasă să răspundă la sunetul soneriei. Am scos cheia şi am descuiat yala, pătrunzând în apartament, unde era cald şi bine. Mă simţeam şi eu înviorat după plimbarea pe care o făcusem la malul mării, dar liniştea din casă mi se părea apăsătoare.

Am trecut încet prin fiecare încăpere să văd ce mai este. Fiind atât de mult ocupat cu profesia mea, mă desobişnuisem să mai privesc interioarele lor, încât mi se păreau străine; am găsit, totuşi, urme ale copiilor în locul în care erau haine, cărţi, chiar şi jucăriile lor şi am început să-mi aduc aminte când s-a născut fiecare copil, cum le spuneam poveşti când erau mici, cum îi ajutam să-şi facă lecţiile, în special la matematică şi fizică.

Mihai fiind cel mai mic se bucura acum mai des de ajutorul meu ca să-l ajut să descâlcească unele probleme la matematică, dar venea la mine în cameră şi pentru a-i spune poveşti, deşi era elev în clasa a VIII-a.

Îi spusesem multe poveşti când era mai mic, pe unele le învăţase pe dinafară, iar când eram obosit tare şi mă lua somnul, săream anumite pasaje din povestire, iar el mă atenţiona: „Vezi că baţi câmpii, tată, nu este aşa!”

În casă aveam o bibliotecă modestă, cu vreo 300 – 320 de cărţi, o parte fiind şi din cele care le foloseau copiilor la şcoală (bibliografie). Din cauza muncii mele care începea la ora 7°° şi se termina noaptea, adesea după ora 24°° când participam la diverse acţiuni şi controale specifice, planificate, ajungeam acasă obosit, doar ca să dorm.

Uneori citeam şi eu câte o carte – spre ruşinea mea n-am citit mai mult de 60 de cărţi – dar se mai întâmpla să

adorm cu ea pe piept, iar când mă întorceam pe o parte, îmi cădea pe parchet şi făcea zgomot, care mă trezea.

Azi citesc câte o carte în 2 – 3 zile şi tot iau împrumut de la Biblioteca Judeţeană câte 5 pe o săptămână, până la zece zile.

…Mihai era foarte apropiat de mine şi se întâmpla să vină des la mine în pat să discutăm, iar uneori adormea şi nu-l mai trezeam din somn.

Îl priveam şi-mi aduceam aminte de cearta pe care am avut-o cu Elis, mama lui, când mi-a spus că este însărcinată (era în ian. 1976) şi a refuzat să facă întrerupere de sarcină.

Îl iubeam, dar în 1975 nu se născuse şi nu-l cunoşteam. Discuţia cu Elis a fost blândă, paşnică, explicându-i că accept să păstreze sarcina, dacă ea renunţă la serviciu, pentru a se ocupa de casă şi de educaţia şi supravegherea copiilor, pentru a nu mai fi nevoiţi să rămână singuri acasă şi să umble cu cheia de la uşă legată de gât. Elis a refuzat propunerea mea şi atunci m-am supărat şi i-am spus să-l crească fără sprijinul meu.

După ce s-a născut totul a luat o altă întorsătură. Totdeauna am fost de părere că trebuie acordată o mare atenţie creşterii şi educării copiilor, dar să li se asigure condiţii optime de viaţă, grijă părintească, iubire, mai ales în perioada când ei sunt, încă, firavi ca nişte flori şi destul de vulnerabili.

…Am trecut în camera mea, unde m-am făcut lejer şi am luat o carte să citesc, dar n-am putut, năpădindu-mă un noian de gânduri sâcâitoare.

Mă pensionasem, părăsind instituţia în care am trudit atâţia ani şi nu mă bucuram cum ar fi trebuit să fie normal pentru că nutream un dispreţ total pentru unii şefi vremelnici, răi, mediocri şi răzbunători, care se credeau nemuritori şi veşnici.

Singura mea mângâiere era libertatea totală pe care o dobândeam la capătul atâtor ani de frământări şi chiar umilinţe.

Dar ce voi face în continuare? Mă voi întâlni zi de zi cu Elis pe care n-o mai suport, nici ea pe mine şi vom fi obligaţi să trăim precum câinele şi pisica. Deja ne comportăm ca doi străini, punţile dintre noi fiind iremediabil distruse şi nu doresc să trăiesc într-o duşmănie şi un infern permanente, din cauză că ea s-a schimbat mult în rău.

Trebuia să renunţ la ea încă din anul 1975, dar n-am putut renunţa la copii, apoi nici nu puteam să-i abandonez atunci. Dacă divorţam atunci, eu eram trecut în rezervă – conform regulilor „moralei socialiste" – iar apartamentul în care locuiam cu familia, fiind anexă a contractului meu de muncă, se întorcea la Ministerul de Interne.

Bănuiesc că plecarea mea de acasă ar declanşa un conflict cu Elis, care îl va transforma într-o tragedie. Nu ştiu ce vor zice şi copiii, dar trebuie să plec. Întrebarea este: unde să mă duc?

Eu aş vrea să merg într-o casă unde să trăiesc în singurătate totală o vreme, dacă vreau să mai trăiesc. Voi vedea ce-mi oferă viitorul.

Am aşteptat mai multe zile să-mi vină pensia, gândindu-mă cu capul între palme, încât auzeam mereu zvâcnirea sângelui în tâmple. Într-o zi mi-a sosit pensia dublă (şi pe luna anterioară), dar continuam să-mi pun întrebări: Ce fac? Cum să fac? încât simţeam că mă dor şi gândurile.

Elis este o femeie foarte geloasă, invidioasă şi pe lângă egoismul ei declarat, este şi avară. Nu ştiam că are atâtea „tare" de caracter.

Dacă accept să rămân în casă, va găsi permanent motive de ceartă şi totul se va duce de râpă, se va alege praful de liniştea noastră. Ignoranţa şi gelozia (chiar şi nejustificată) i-au schimbat caracterul, încât nu mai ţine cont de nimeni şi de nimic.

Odată mi s-a părut că este mai liniştită şi am discutat cu ea mai blând: „Hai să mergem să te vadă un psihiatru!" i-am propus eu. „Ce, crezi că sunt nebună? Nebun eştu

tu!” mi-a răspuns ea.

Pentru ca un apartament să fie un cămin, trebuie, mai întâi, ca sufletele care trăiesc între zidurile lui să se asemene cu cuibul unor rândunele, care îl construiesc şi-l mobilează împreună, apoi îl înfrumuseţează cu flori, tablouri etc, şi-l încălzesc cu sufletele lor calde. Acel apartament nu poate fi părăsit fără să nască regrete, ca în cântecul „Fotoliul din odaie”, interpretat magistral de Mirabela Dauer.

M-am hotărât greu, dar mi-am spus: „Trebuie să plec acum, altfel voi rămâne tot restul vieţii să trăiesc în golul creat între noi, care poate deveni tot mai greu de suportat”. O ştiam imprevizibilă şi mă aşteptam la un gest din partea ei care m-ar fi provocat şi cine ştie ce urmări vor mai fi.

Am şovăit destul de mult, dar într-o seară mi-am pus în valiză lenjeria şi o parte din lucrurile mele, iar în dimineaţa următoare am plecat de acasă; până la maşină, în parcare, m-a ajutat şi Mihai, ducând una dintre valize. „Unde pleci, tată?” m-a întrebat el. „Nu ştiu, încă, dar trebuie să plec”. L-am sărutat şi am plecat.

Am trecut pe la fratele meu şi i-am explicat situaţia, dar soacra lui mi-a spus că ştie o locuinţă pe str. Popa Farcaş, dar crede că nu-mi va plăcea, că este modestă. I-am luat în maşină şi le-am spus:

— Hai până acolo!

Şi au mers. Pe loc am hotărât: o iau! La început cu chirie, apoi, poate, de tot. I-am dus pe ei acasă, iar eu m-am întors să văd ce pot face până seara ca s-o fac cât de cât locuibilă. Doream să obţin o „oază de linişte”, unde să mă odihnesc după atâta zbucium.

— Căsuţa din Str. Popa Farcaş. Izolarea mea asumată. Încep să scriu

Am muncit câteva zile ca un robot pentru a vărui în interior şi afară, după ce i-am îndreptat unele porţiuni unde căzuse cimentul, apoi am plecat la un magazin şi mi-am cumpărat toate sculele necesare într-o gospodărie:

ciocan, teslă, cleşte, cuie, lopată, cazma, sapă, greblă etc şi vopsea pentru uşi şi ferestre.

În săptămâna care a urmat am mers la Staţiunea Experimentală Pomicolă de lângă comuna Valu' Traian de unde am cumpărat câţiva pomi fructiferi: vişini, cireşi, caişi, tufe de căpşuni şi coacăze precum şi zmeură.

O săptămână am săpat toată grădina de 500 mp, în care am plantat pomii, coacăzul şi căpşunii, apoi am săpat în faţa casei unde am plantat trei tufe de zmeură.

Venind din oraş pe jos, am trecut pe lângă case, unde gospodarii tăiau viţa de vie şi am cumpărat 100 bucăţi de butaşi de diferite soiuri, pe care le-am plantat în faţa casei şi patru rânduri pe lângă gardul din faţă, dar mai spre fundul curţii, toate gândite astfel, în vederea construirii unei boite pentru viţă, în faţa şi spatele casei, precum şi în partea dinspre stradă.

Trecând pe strada Rodica, am văzut o seră plină cu flori înflorite. O doamnă le culegea şi le făcea buchete şi am întrebat-o dacă vinde flori de grădină ce urmează a fi plantate. M-a condus în seră şi mi-a dat: două soiuri de trandafiri, două de lalele roşii şi galbene, două de garoafe şi două de crini (albi şi regali, două zambile şi un liliac, explicându-mi unde şi cum să le plantez pe fiecare. Le-am plătit şi am plecat. Atunci am pus în practică ceea ce citisem cândva despre flori şi viaţa lor plină de rivalităţi şi incompatibilităţi. Până spre seară le-am plantat pe toate. Mai aveam zarzavaturile: răsad de roşii, ardei (gras şi iute), precum şi arpagic pentru ceapă şi seminţe de morcovi, leuştean, pătrunjel şi mărar, pe care le-am luat de la o rudă mai îndepărtată din grădină peste câteva zile.

Fratele meu, Florică, m-a vizitat după ce toată grădina era verde, iar eu tocmai udam plantele în grădină şi a rămas încântat, dat tare mirat.

— Când ai făcut toate astea? Cine te-a ajutat?

— Eu. În afară de tine şi soacra ta, nimeni nu ştie că locuiesc aici.

— Când ai tras apă în curte? Doar aici, la poartă?

— De trei zile, dar voi cumpăra ţevi şi mufe pentru a aduce apa până aproape de fundul grădinii, acolo unde sunt pomii şi căpşunii.

— Ai pe cineva care să le monteze?

— Eu de ce am făcut atâta mecanică prin şcoli? După ce voi săpa şanţul, le montez singur.

— Este bine că te pricepi. Ai făcut o grădină de adevărat om gospodar, mă laudă fratele meu. Eu pot să te ajut cu ceva?

— Mă ajutai de luni până joi, când am plantat toate zarzavaturile, de m-am cocoşat, dar acum nu prea ai ce face. Poate vii săptămâna viitoare când încep să sap şanţul pentru apă pe distanţa de 35 – 40 metri, dar numai dacă poţi.

— Ce ai făcut cu acţiunea de divorţ?

— Am depus-o la Judecătoria Constanţa şi avem termen pe data de 4 mai 1990 la judecător pentru conciliere. Când va începe procesul propriu-zis vii ca martor? Asta va fi prin septembrie sau octombrie.

— Vin dacă sunt liber. Să vedem cum lucrez. Plec şi eu acasă, că aştept pe socru-meu să aducă un miel şi să-l tai eu. Am venit doar să te văd, spune Florică, luându-şi rămas bun.

La poartă m-a întrebat:

— Ai aranjat prin casă?

— Într-o singură cameră dinspre stradă mi-am încropit un pat simplu din scânduri, peste care pusesem o saltea din buret şi o pătură, cearşafuri şi un pled cu care mă înveleam; poate că la următoarea pensie voi cumpăra un aragaz şi frigider, pe care le voi instala în antreu. Va urma o mobilă simplă compusă din şifonier, o masă, o canapea extensibilă şi două scaune, iar pentru iarnă o sobă cu gaz. Deocamdată nu-mi trebuie decât linişte.

Mă obişnuisem cu viaţa modestă, cu lipsa confortului, dar eram liber şi puteam medita într-o linişte deplină. Citisem mult şi aflasem că viaţa are curbe şi unghiuri închise, precum şi suişuri şi coborâşuri, iar fluviile istoriei

sunt lente şi pe pământ există veşnic nedreptate, inegalitate şi robie, iar ca să rezişti trebuie să fii cinstit şi să ai demnitate şi credinţă, ca fiecare român onest ce se respectă.

După ce terminasem cu grădina, dar şi cu o bună parte din bani, mă hotărâsem să nu mai ies din curte, decât până la magazinul alimentar să-mi împrospătez proviziile. Trăiam după un plan personal şi calculam tot ce să fac zilnic.

Libertatea nu este o descoperire a omului, ci un dar pe care i l-a dat Dumnezeu încă de la naştere şi deplinde de el cum îl va preţui şi folosi. Mi-au venit în minte discuţiile cu unii şefi ai mei care se credeau atotputernici şi veşnic nemuritori şi o durere surdă mi-a sfâşiat pieptul, precum colţii ascuţiţi ai unei fiare.

Dar libertatea poate fi suprimată când unii devin călăii semenilor lor, iar atunci se cere să lupţi pentru a o păstra, fără să te gândeşti la consecinţe.

În lunile care au urmat am participat la şedinţele de conciliere în prezenţa unui judecător, împreună cu Elis, care a ripostat din prima clipă când i s-a dat cuvântul, susţinând că „nu este de acord cu desfacerea căsătoriei şi că nu are bărbat de lăsat”.

La a treia şedinţă a plâns, iar când am părăsit încăperea judecătoriei, m-a prins de braţ şi m-a întrebat:

— De ce nu vrei să te întorci acasă? întoarce-te la noi acasă! Fă-o pentru copii, iar mie mai dă-mi o şansă! încearcă!

— Înţelege odată că nu se mai poate repara nimic! Şansa pe care o ceri tu nu mi-o mai pot acorda nici mie.

— De ce nu poţi?

— Pentru că sentimentele omeneşti nu pot fi manevrate ca nişte robinete pe care le închizi şi le deschizi oricând ai chef. Din pricina comportării tale am plecat de acasă, deşi îmi pare rău de copii, dar dacă aş reveni, există şi pericolul de a ne certa mereu şi cine ştie ce se mai poate întâmpla.

Încearcă să te împaci cu gândul că povestea noastră s-a terminat încă din anul 1974 şi este greu să mai fac compromisuri. Regret că m-am întors la tine în 1958 – emoţionat de jurămintele tale. Mai bine te lăsam să te măriţi cu George Chirea, fiul pontonierului din portul Călăraşi.

— Cred că te grăbeşti să scapi de mine pentru că te presează femeia cu care trăieşti. De copii nu-ţi pasă?

— Vorbeşti cu păcat. Nu este vorba de nico femeie, ăsta este doar rodul geloziei tale bolnăvicioase, însă vreau să se desfacă cât mai repede această căsătorie pentru a mă linişti şi să respir uşurat. Nu am de gând să mă leg la cap cu o nouă relaţie.

— Deci, nu vrei să te întorci acasă?

— Nu, pentru că nu aş mai putea convieţui cu tine nici măcar ca doi locatari străini. Am trăit împreună 32 de ani, din care 15 am avut o familie pe care toţi vecinii au considerat-o model. Îţi mulţumesc pentru cei patru copii sănătoşi, frumoşi şi deştepţi pe care i-ai născut, dar de când ai luat serviciu, fără să ţii cont de rugăminţile mele, ai neglijat familia şi pe mine, devenind avară, egoistă, geloasă şi rea ca o hienă, o schimbare profundă care m-a îngrijorat.

Recunoaşte acum că ai spart singură „cupa de cristal” pe care eu ţi-am oferit-o în anul 1958, când m-am întors la tine, iar azi nu-i mai putem lipi cioburile la loc, nici n-ar mai fi întreagă. Altă femeie, în locul tău, ar fi păstrat-o ca pe o comoară.

— Orice om are dreptul la iertare. Fă-mi o concesie!

— Aşa o fi, dar omul acela trebuie să merite iertarea, pe când tu? Pe mine m-ai chinuit o vreme să am şi grija copiilor, ştiind ce fel de serviciu prestez, iar pe ei i-ai obligat să umble „cu cheia de gât” de la vârsta de şapte ani. Aveai tu dreptul să sacrifici atunci toată familia pentru că te plictisiseşi acasă şi voiai să ai „serviciu şi banii tăi”? De aceea nu mai prezinţi nicio garanţie.

Încearcă să te obişnuieşti cu ideea că de aici mai

departe, fiecare dintre noi trebuie să ne continuăm drumul singuri, fără a mai aştepta ca celălalt să mai facă ceva pentru noi! Pe copii noştri îi iubesc şi, dacă voi avea posibilităţi, îi voi ajuta să răzbată în viaţă. Ei au crescut mari, au serviciu, Petruş are şi familia lui, doar Mihai va primi pensia de întreţinere prevăzută de lege până când îşi va putea câştiga existenţa singur.

— Deci, nu te întorci? Este ultimul tău cuvânt?

— Nu! Nu mă întorc! am spus hotărât.

Plângea şi, pentru că plânsul ei îmi făcea rău, am părăsit-o, lăsând-o singură pe trotuar, strângând din dinţi.

Într-o căsnicie, femeia trebuie să fie izvorul iubirii, iar bărbatul echilibrul de forţă şi autoritate, precum şi cel care asigură traiul familiei. Tu ai abandonat aceste reguli stabilite din vechime ca să obţii „banii tăi”.

Se spune că acolo unde familia are copii, mama iubitoare sfinţeşte locul, pentru că în sufletul ei s-ar afla izvorul nesecat al iubirii.

Biblia, la rândul ei, avertizează că blamarea soţului de către soţia lui, o îndepărtează pe aceasta de Dumnezeu, fapta ducând la moartea ei şi se poate răsfrânge şi asupra copiilor ei.

Ce zici de toate acestea?

Te rog să nu mă mai ponegreşti în faţa copiilor cu minciuni pe care le fluturi ca pe nişte eşarfe ţigăneşti! i-am spus eu aproape în şoaptă.

Îmi era milă de ea, văzând-o cum se umileşte, iar acest fapt m-a durut mult, dar am continuat să-i refuz cererea disperată, gândind – niţel cam egoist, dar destul de îndreptăţit – că nu este cazul să-mi prelungesc suferinţa, acceptând să mă întorc. Pe loc m-a fulgerat un gând: „Viaţa este una singură, iar partea care mi-a mai rămas din ea trebuie s-o trăiesc liber şi, poate, mai cu folos”.

— În legătură cu partajul – am continuat eu – nu-ţi face griji! îţi las apartamentul cu tot ce este în el, să beneficiezi tu şi copiii noştri. Ştii bine că el este anexă a

contractului meu de muncă. Eu voi căuta o cameră cu chirie, ca să am un adăpost. Ştiu că atunci când părinţii se despart, pentru copii este un şoc, dar sper că ei vor înţelege adevăratele cauze mai târziu, când se vor mai îmblânzi loviturile vieţii.

Ne-am despărţit şi nu ne-am mai întâlnit decât la procesul de divorţ. La a doua înfăţişare, aceasta fiind şi ultima, a fost adus şi Mihai, a cărui prezenţă în sală mi-a făcut destul de rău, dar am suportat până la sfârşit.

Se spune că atunci când părinţii sunt nefericiţi în căsnicia lor şi aleg să se despartă, pentru copiii lor este mai bine decât să trăiasc în continuare urându-se, certându-se sau chiar bătându-se, care ar menţine un focar de discordie în familie, traumatizându-i pe copii.

…La proces, Elis, cea care îmi cerea o şansă şi chiar iertare, a avut o atitudine ostilă şi arţăgoasă, proferând la adresa mea tot felul de invective, iar avocata ei a susţinut-o. Mi-am dat seama că o făcea, simţindu-se învinsă şi având o teribilă sete de răzbunare, încât ceea ce spunea, o ducea tot mai jos, dorind să distrugă tot ce mai rămăsese curat în cugetul ei. O compătimeam sincer pentru acea stare în care ajunsese, dar când mi s-a dat dreptul la apărare – m-am apărat singur – am demontat toate cele invocate de acuzare, cu probe reale, pentru fiecare acuzaţie. „Hotărârea instanţei – din vina ambilor soţi – o veţi primi acasă în 15 zile” a spus preşedinta completului de judecată, la încheierea dezbaterilor.

M-am strecurat afară din sală şi am mers cu avocata Elisei în biroul ei din altă cameră unde am scris declaraţia prin care consimţeam ca apartamentul cu patru camere să rămână Elisei şi copiilor.

Ieşind din sediul Judecătoriei am respirat uşurat, întocmai ca Odiseu, care reuşise să scape din naufragiul care îl aruncase pe insula Feacilor sau când trecuse foarte greu, scăpând, totuşi, nevătămat, prin strâmtoarea stăpânită şi păzită de Scila (cea dotată cu şase capete şi douăsprezece picioare) şi Caribda.

*

În iarna care a urmat, poate şi din cauza vremii închise de afară, am căzut pradă unor gânduri apăsătoare, care îmi accentuau singurătatea. Citeam mult, dar aveam timp şi să gândesc, iar asta mă ducea cu gândul la situaţia mea, care mă supăra. M-am gândit să fac ceva care să-mi ocupe tot timpul şi m-am apucat să scriu cărţi, aşa, pentru mine, să nu le arăt la nimeni. Aşa au apărut *Ora de Marinărie*, *Acasă*, *Destin nemeritat*, *Prizonier în URS* şi *Micuţa Cerşetoare*, încât nu mai aveam timp să mă gândesc la viaţa mea pe care n-am trăit-o, doar am mimat-o, muncind ca un robot zi şi noapte.

Azi, când scriu aceste rânduri, îmi vin în memorie cuvintele scriitorului şi dramaturgului rus V M Gogol, din cartea *Suflete moarte*: „Unde-mi eşti, tinereţe? Unde-mi eşti voioşie?”

Se spune că atunci când se naşte un copil, se naşte în cer o stea a cărei rază cade pe pământ şi pătrunde în trupul acestuia, scriindu-i evoluţia sorţii lui.

*

În primăvară starea mea s-a îmbunătăţit şi am reuşit să termin a doua carte, după care am respirat uşurat. Grădina mea înverzise din nou şi toate florile erau vesele. Am cumpărat un set de ţevi şi fier-beton de la depozitul de materiale din Halta Traian, iar un cunoscut le-a sudat conform schiţei mele, formând bolta pentru viţa de vie, care a ieşit viguroasă din iarnă.

Continuând să lucrez în grădină ziua, nu neglijam să citesc până târziu în noapte, iar în zilele când vremea nu-mi permitea lucrul afară, scriam încontinuu, pentru a-mi ocupa timpul şi pentru a scăpa de obsesia serviciului, ca şi a divorţului, dorind fierbinte să mă adaptez la viaţa în singurătate, golită de alte preocupări.

Mă străduiam să scriu cât mai mult pentru a fugi de tinereţea mea pe care n-am trăit-o din cauza altora care nu m-au lăsat s-o trăies, dar şi din vina mea atunci când am acceptat să iau jugul unei căsnicii făurite în grabă „ca să

nu-mi ia alţii înainte”.

A urmat apoi partea cea mai grea: angajarea mea într-o instituţie foarte grea şi pretenţioasă, care m-a supus la sacrificii şi multe renunţări, din care n-am mai putut pleca decât prin pensionare.

Nu vreau să justific abordările din cărţile mele, dar vreau să se ştie că faptele descrise sunt reale, de aceea sunt străbătute de nemulţumiri în anumite perioade ale activităţii mele. Scriu despre mine destul de critic pentru că sunt un om normal şi pot spune orice de bine sau de rău, dar menţionez faptul că niciodată n-am acceptat abuzurile, nedreptăţile, minciuna, jignirile şi umilinţele care veneau de la alţii, ripostând în limitele regulamentelor şi bunei cuviinţe de fiecare dată.

Privind retrospectiv viaţa mea, constat că, în ultimii zece ani arată ca un câmp de bătălie, din care nu lipsesc recompensele legale pentru munca mea, dar şi unele prăpăstii care marchează umilinţe şi dezamăgiri, care m-au îmbătrânit prematur.

Recunosc că această instituţie mi-a facilitat pătrunderea unor taine de care omul obişnuit nu poate avea parte. De aceea mă consider favorizat de soartă.

Dar viaţa austeră m-a învăţat că nu trebuie să te aştepţi să primeşti prea mult de la cei care te înconjoară, iar faţă de prieteni să fii circumspect şi să-i alegi cu îndoită grijă.

Mă izolasem de lume, dar mă simţeam bine între pereţii căsuţei mele plină cu florile aduse din grădina mea, care umpleau toate încăperile cu perfumul lor, iar sufletul meu se liniştea şi puteam citi şi scrie în acea linişte mormântală ce se aşternuse în sanctuarul meu.

În luna iulie am cumpărat o mobilă simplă, compusă din şifonier, canapea extensibilă, o masă şi două scaune, schimbând aspectul camerei în care locuiam şi dormeam. Aragazul şi frigiderul le-am cumpărat după patru luni de când mă instalasem în casă – fiind strict necesare. Au urmat: aparatul de radio şi un televizor alb-negru, pe care

l-am luat de la o soră (ei îşi luaseră TV color).

*

Din cauza muncii permanente în grădină, apoi scriind ziua şi noaptea, căpătasem un nou bioritm, care semăna cu cel al ciocârliei. Numai ciocârlia se trezeşte în zorii zilei şi urcă în înaltul cerului, unde se opreşte într-un punct şi cântă, fluturând din aripi, încât reuşeşte să se menţină acolo sus, de parcă ar fi legată cu o sfoară care o ţine în echilibru.

Eu mă trezeam în zori pentru a uda plantele din grădină deoarece pe la ora 8°° presiunea apei scădea până la zero.

Preferam să stau în bârlogul meu modest şi să ies seara până la magazinul din colţ să fac aprovizionarea cu alimente şi presa pe care o „devoram".

La început mi-a fost greu în locuinţa mea modestă pentru că nu-mi venea să cred că i-aş putea aparţine. Şi asta nu pentru că m-aş fi născut eu în vreun palat, ci pentru obişnuinţa pe care mi-o creaseră toate apartamentele, cât de cât confortabile, prin care trăisem atâţia ani. Acceptând libertatea în singurătate, am acceptat şi condiţiile modeste, nădăjduind că le pot şi eu îmbunătăţi sau ameliora. Mă retrăsesem în acel „bârlog" întocmai ca şoarecele în roata de caşcaval, cu o speranţă misterioasă în suflet, că aici va fi „azilul bătrâneţii mele". De aceea am luptat mereu să mă întorc acasă. Am iubit marea de când eram copil. Dacă n-aş fi iubit-o, m-aş fi considerat lovit de o infirmitate gravă.

Uneori ieşeam din casă seara sau la miezul nopţii, după ce obosisem scriind sau citind şi ascultam frământarea mării, plânsetul ei continuu, iar când mi se făcea dor de ea, porneam motorul şi plecam s-o văd acolo, aproape de mal, unde o contemplam timp îndelungat, liniştindu-mi sufletul obosit. Alteori, spre seară, priveam din grădină câte un apus de soare magnific, ale cărei raze purpurii colorau viu casele din jur, reflectându-se în ferestre mai puternic decât strălucirea pornită din

„domurile indiene”. Când se lăsa răcoarea intram în casă şi continuam alte activităţi.

În liniştea vizuinei mele aveam timp de toate, inclusiv de cugetări. Odată m-am întrebat dacă aş putea comunica cu viitorul, dar mi-am adus aminte că citisem undeva că nu se poate. Dar cu trecutul? S-ar putea, de vreme ce memoria mea – încă destul de bună – îmi aduce atât de aproape noianul de amintiri, rând pe rând, pentru a le aşterne pe hârtie. O fac, deşi îmi vine greu să retrăiesc intens, în singurătatea care este ca un gol, după care gândurile îmi dau insomnii.

Scrisul nu este o îndeletnicire uşoară, iar eu aveam momente când mi se părea că trecutul este mort. De viitor nici vorbă, nu-mi puteam imagina cum va fi, ce mă aşteaptă, cu tot efortul meu de a angaja cei câţiva zeci de centimetri cubi de creier de sub ţeastă, să găsească calea spre acel viitor incert.

Ce este singurătatea? m-am întrebat odată. Să stai singur la masă, să nu te sfătuieşti decât cu tine, să mănânci ce vrei sau ce poţi, să-ţi auzi respiraţia de atâta linişte, după o viaţă cazonă, plină de fapte şi acţiuni.

Aşa o fi scriind în destinul meu? Cred că vina o poartă, mai ales, cei care mi-au distrus viaţa.

Meditaţia m-a convins că cel mai dulce sunet este sunetul liniştii care, la rândul lui, este cântecul sufletului meu, pe care îl pot cânta în tăcere, pentru depănarea unor amintiri dragi ori într-o acţiune organizată şi continuă.

Pentru ultima formă trebuie folosită mintea, care nu trebuie lăsată să lâncezească, ci să fie pusă să proceseze toate informaţiile primite. Cum se face asta? Punându-ţi întrebări pe care să nu le laşi fără răspuns, care să-ţi asigure liniştea interioară. Iată un răspuns curajos: „Decât să trăiesc o sută de ani cioară, mai bine câţiva vultur” – nu-i aşa?

Mă obişnuisem să duc o viaţă domestică în căsuţa mea, preluând toate preocupările unei gospodine: mâncare, piaţă, spălat vase, spălat rufe, călcat, cusut; apoi,

dacă mai rămânea timp, deschideam radioul sau televizorul pentru a afla noile ştiri; dacă se nimerea să dau peste un film bun sau un concert de muzică clasică, îl urmăream până la sfârşit, mai ales dacă era cu Bach, Ceaikovski sau Beethoven. Sunetele muzicii îmi îmblânzeau starea de solitudine, întocmai ca nişte mâini calde care treceau pe faţa şi peste trupul meu, pe care le mângâiau, fericindu-mă, pentru moment, într-un fel anume, venind ca o împăcare a sufletului cu situaţia de fapt.

De acasă luasem, la plecare, un plic cu fotografii de familie, altele din perioada adolescenţei şi tinereţii mele, pe care le priveam în clipele de răgaz. Îmi făceau rău, amintindu-mi de viaţa mea aproape netrăită. Mi se confirma şi cu acest prilej că amintirile fac ca singurătatea să devină şi mai dureroasă şi mai greu de suportat.

De-a lungul vieţii mele pe discul memoriei s-au imprimat atâtea amintiri, iar acum mi se părea că el se învârteşte prea repede şi nu voi avea timpul necesar ca să le pot scrie. Izolându-mă de lume, mi-am pierdut şi o parte dintre prieteni, dar sper să-i recuperez după ce tot răul va trece.

Câteodată mă aud vorbind singur prin casă. Se spune că este o artă să stai de vorbă cu tine însuţi despre viaţa ta.

Dar eu nu prea am înţeles mare lucru din viaţa mea, poate pentru că am trăit-o prea repede şi ea s-a transformat, pe neobservate, în trecut.

De când m-am apucat să scriu cărţi, nu-mi mai trăiesc propria viaţă în totalitate, mai mult pe cea a personajelor ce populează cărţile mele. M-am hotărât să las trecutul să-şi trăiască existenţa în interiorul acestora.

Viaţa autentică se exprimă prin literatură, dar ele rămân, în continuare, două forme diferite de exprimare şi prezentare a realităţii trăite.

— Vizita fratelui meu, Florică. Discuţii care mă răscolesc

Soneria de la poartă a sunat prelung, dar nu eram dispus să răspund, însă, văzând că cel de afară nu renunţă, am ieşit să văd cine este.

Surpriza era fratele meu, căruia i-am deschis.

— Ce faci, dormeai?

— La ora asta? Nu dormeam, scriam ceva.

L-am invitat în casă şi timp de peste două ore am discutat mai multe aspecte din viaţa noastră.

— Cum suporţi singurătatea? mă întreabă el.

— M-am obişnuit şi, în plus, sunt permanent ocupat în grădină ziua şi noaptea citesc şi scriu când am chef.

— Ce mai scrii? N-ai scris toată viaţa?

— Acum este altceva. Încerc să scriu nişte cărţi.

— Cine le mai citeşte astăzi?

— Le scriu pentru mine, să rămână mărturie după ce nu voi mai fi.

— Mai citesc şi eu din când în când, câte o carte, dar am început să mă plictisesc şi mă dor ochii.

— De care cărţi citeşti? Cu Făt-Frumos şi Ileana Cosânzeana? am glumit eu cu el, amintindu-mi de anii copilăriei noastre când el nu mergea la şcoală şi îi citeam eu poveştile, în care calul lui Făt-Frumos mânca jar ca să poată zbura printre nori.

— Îţi mai aduci aminte când spuneai că ar trebui să-i dăm şi noi jar armăsarului nostru, Victor, să-i crească aripi şi să zboare prin văzduh?

— Da. Erau anii inocentei copilării, care nu se mai întorc. Uitasem de ei, după atâţia ani!!!

— Nu numai copilăria inocentă, dar şi tinereţea pe care o doream a fi o perioadă fericită din viaţa noastră. Pentru mine a fost o mare iluzie pe care, treptat, am pierdut-o în timpul călătoriei prin viaţa mea grea şi uneori aridă, în care idealurile nu s-au regăsit întotdeauna şi din care cauză am avut parte şi de nedreptăţi, dezamăgiri, umilinţe. Odată cu maturizarea noastră am pierdut şi valenţele copilăriei, împreună cu inocenţa şi sensibilitatea

şi cu zâmbetul cald. Acum ce să mai fac? Plâng pe ruinele tinereţii mele şi nimic nu mă mai poate consola.

— Cred că exagerezi puţin. Ai avut o muncă socială destul de importantă şi o profesie pe care mulţi ar fi vrut s-o poată avea. De aceea mulţi te-au invidiat.

— Cei care mă invidiau habar nu aveau de adevărata povară ce presupunea acea profesie, ca şi de renunţările la care eram supus.

— Îţi mai aduci aminte când am căzut în balta de la derea cu hainele noastre noi-nouţe, iar până acasă îngheţaseră hainele de ger, parcă erau de tablă? Mă temeam că vom lua bătaie, dar tata s-a rezumat să-i spună mamei: „Ia-le izmenele nevastă şi închide-i în camera lor!”

— Copilăria! am spus eu, după ce am reuşit să ne oprim amândoi dintr-un râs sănătos. Îmi este atât de dor de copilăria noastră naivă, iar cât de grea şi urâtă se anunţă bătrâneţea care îngheaţă totul în regrete, deznădejde şi suferinţe.

Fericirea mea a fost scurtă. Uneori mă gândesc că Dumnezeu a avut alte planuri cu mine, hărăzindu-mi un destin mai aspru în raport cu alţi oameni.

După armată am intrat în lupta cu viaţa, întâmpinând sarcini grele, în serviciu şi familie, deşi abia împlinisem 23 de ani, iar alţi tineri continuau să zburde prin viaţă, căutând noi surse de distracţie.

Cred că îţi aminteşti când umblam prin portul din Constanţa să mă angajez la Navrom, iar cei de la cadre îmi priveau diplomele de la Şcoala Navală şi de la liceu, dar ridicau din umeri că nu sunt nave maritime pentru toţi absolvenţii şi să mai am răbdare câţiva ani, până când şantierul naval va construi noi nave, iar până atunci să merg la Dunăre, de unde plecasem în armată.

Din această cauză şi la insistenţa Elisei, am fost nevoit să-mi trădez vechea profesie, care fusese visul meu din adolescenţă şi să accept o profesie care nu mi-a plăcut de la început.

— Lasă gândurile negre şi fii vesel! Ai văzut ce vreme

frumoasă este afară? Ia spune, nu ai posibilitatea să pleci undeva, într-o călătorie prin ţară? Pleacă undeva, departe de aici, la munte, la colegi! Este bine să călătoreşti, că uiţi de necazuri şi vezi altă lume.

— Tu ştii de ce călătoreşte omul? îl întreb eu.

— Da. În interes de serviciu, din dorinţa de a se distra, de nevoie sau aşa ca mine, în vizită ca să-mi văd fratele.

— Să ştii că mă bucur că ai venit să mă vezi.

— Cum te descurci cu pensia?

— Deocamdată bine. Fac economii cât pot, mai ales după inflaţia din oct. 1991. Mă gândesc să mă angajez la o şcoală de şoferi ca profesor de legislaţie rutieră, până când se va îndrepta situaţia financiară.

— Poate este bine să ai o ocupaţie socială, altfel te uită şi prietenii, rudele şi cunoscuţii, care te vor crede înmormântat ca Keops sau ca faraonul Tutankamon.

Este cel mai uşor să te uite, întocmai ca pe o frunză galbenă luată de vântul toamnei. De fapt, vina o porţi şi tu, că te-ai izolat în acest bârlog – cum îl numeşti, deşi intuiai faptul că singurătatea este grea.

— Ştiam, dar voiam să fiu liniştit o vreme, să nu mai aud nici vorbe, nici zgomote. După ce a trecut acea perioadă, simt lipsa companiei altei persoane pentru a schimba o vorbă, un sfat, o părere.

— Ce mai ştii de Netuţa? mă întreabă Florică.

…Toţi ai mei i-au spus Netuţa, aşa cum au numit-o rudele ei, numai eu am continuat s-o numesc Elis, de la numele de botez Elizabeta. Mi-a plăcut mie s-o numesc aşa.

— Ce să ştiu? Puţine fapte pe care le mai discut cu Mihai, pe care îl vizitez la liceu. Şi el îmi cere mereu să-l aduc să vadă unde locuiesc. I-am promis că îl voi aduce aici într-o zi.

În ceea ce o priveşte pe Elis, nu pot spune decât că a fost o naivă şi o proastă cumsecade, care n-a realizat la timp depărtarea de mai a corăbiei noastre – familia – care

apoi s-a scufundat, anunţând dezastrul. Ea n-a crezut că o voi părăsi, motivul fiind copiii, iar acest gând a crescut în mintea ei, precum copacul vrăjit de un fachir amăgitor.

— Văd că ai modificat multe pe aici, zice fratele meu privind în jur.

— Încerc şi eu să-mi îmbunătăţesc condiţiile de viaţă.

Se spune că omul rămâne tot om indiferent dacă trăieşte în bordei sau într-un castel, importantă rămâne mulţumirea lui sufletească.

— Cred că nu-ţi reproşezi ceva anume!?

— Nu! Cred că aşa trebuie să fie în singurătate. Iar despre perioada mea de activitate, chiar nu am ce să-mi reproşez. În toţi anii de muncă am avut grijă să port în braţe cinstea, care ma păzit mereu de greşeli – alţii abia aşteptau să le fac – muncă corectă şi demnă.

— Păi, haina militară şi munca de poliţist, după părerea mea, are valoare numai dacă posesorul lor este cinstit, altfel ajunge la corupţie şi degradare morală.

— Să ştii că sunt mulţi poliţişti cinstiţi, care-şi fac datoria corect, dar nu lipsesc nici aceia care îi linguşesc pe şefi pentru a primi funcţii sau alte foloase.

Pentru mine cinstea a fost ca o pernă moale pe care mi-am odihnit capul fără griji, având un somn odihnitor, din care totdeauna m-am trezit proaspăt şi cu conştiinţa împăcată că am acţionat corect.

Chiar şi azi, aflat aici, în singurătatea mea asumată, mă bucur de fiecare zi pe care o adaug vârstei mele.

— Vârsta poate deveni o povară numai atunci când eşti bolnav sau când nu ai mijloacele necesare de trai.

— La mine nu se pune problema asta, totuşi fac economie. Mai greu a fost în perioada când am lucrat, mai ales în ultimii zece ani de zile când am trăit (toţi, fără excepţie) într-o sclavie combinată cu minciună, umilinţă şi chiar unele jigniri, la care eu am ripostat direct, fiind intolerant la nedreptăţi, pentru care am avut unele ciondăneli cu şefii mei vremelnici, care înşelau şi minţeau, fără scrupule şi, adesea, încercau să-mi terfelească

demnitatea şi personalitatea, ceea ce n-am suportat niciodată.

— Te ştiu de mult, uneori eşti atât de hotărât, încât poţi fi considerat un încăpăţânat.

L-am privit puţin cam descumpănit, dar n-am spus nimic. Mi-am adus aminte de un articol din ziar scris de Octavian Paler, în care acesta se întreba: „N-ar fi săracă lumea fără oameni încăpăţânaţi?”

Eu cred că avea dreptate, întrucât, nu cred că oamenii ar trebui să meargă în turmă precum oile.

— Eu n-am căderea să-ţi dau sfaturi pentru că ai umblat destul prin lume, încât ştii bine cum merg lucrurile, spune Florică după o lungă tăcere. Totuşi, cred că ar trebui să fii mulţumit că eşti sănătos, ai o pensie bună, aici ai condiţii de trai omeneşti şi trebuie să ai răbdare, pentru că totul se va schimba în bine într-o zi, spune el cu o voce blândă. Când priveşti de afară, din stradă, gardul înalt de peste doi metri dă impresia că aici este o veritabilă „fortăreaţă”. Mai ceva ca Bastilia!

— Când am venit aici prima dată m-am temut că am nimerit în alt „infern”, dar am dat peste o linişte de mormânt în interiorul acestei modeste căsuţe.

După ce am construit porţile metalice şi gardul, am avut şi eu senzaţia că mă izolasem, ca în mijlocul unui ocean în care am naufragiat. Deşi acceptasem să-l numesc „sanctuarul meu”, acest adăpost mă făcea să mă întreb: „ce drum va trebui să apuc pentru a scăpa de dilema lui Hamlet: A fi sau a nu fi”?

Uneori mi-a trecut prin minte că adăpostul poate semăna cu mormântul meu, la fel ca cel al sihaştrilor fugiţi de lume, care au murit în locurile săpate de ei.

Azi, însă, spun adesea cu voce tare: suferinţa mea a devenit un lux pe care nu mi-l mai pot permite, deoarece am prea multe de făcut pentru a supravieţui în lupta cu existenţa mea. Mă bucur că memoria mi-a rămas întreagă şi pot scrie tot ce-mi trece prin minte”.

Asta m-a determinat să deschid uşile trecutului şi să

scriu tot ce am învăţat de-a lungul vieţii, mânat de ideea că dacă nu dai şi altora ceva din tine, nu ai nici tu dreptul să pretinzi ceva de la ei. Iar eu am hotărât să las ceva în urma mea, că doar n-am trăit pe acest pământ să-i fac umbră degeaba!

Am acceptat singurătatea pentru a mă reface o perioadă, dar n-am de gând să mă desprind total de lume, ea însemnând viaţa şi hrana fizică şi spirituală cu toate că ştiu bine că nu te poţi târgui cu viaţa.

— Şi totuşi, nu-ţi propune să schimbi tu lumea, că nu vei reuşi. Ai văzut că revoluţia din 22 decembrie 1989 n-a adus decât o libertate precară, să spui ce-ţi trece prin minte şi să-i înjuri pe cei care nu spun ca tine, în rest e haos.

Ştii că omul e creat din ţărână şi după moarte tot acolo se întoarce; la fel ca floarea care se veştejeşte, apoi se usucă şi cade pe pământ. Toţi suntem datori cu o moarte, mai spune Florică, cu vocea lui blândă, privind covorul.

A urmat o pauză, apoi m-a întrebat:

— Ce mai fac copiii?

— Ce să facă: Petruş la unitatea lui, Adrian şi Luminiţa la serviciu, iar Mihai la liceu.

— Petruş este ofiţer tot la Divizia din str Arcului?

— Tot acolo. I-a născut soţia, Dana, o fetiţă.

— Să-i trăiască! Şi fetele sunt bune.

— Mulţumesc! Merg pe la ei pe acasă uneori. Înrest, nimeni – în afară de tine – nu ştie unde locuiesc.

— Te mai duci pe acasă la tine?

— Nu, Nu vrea Elis să mă vadă. Pe Mihai îl vizitez eu la liceu o dată pe săptămână, iar când îl întreb ce face mamă-sa, îmi spune că este nervoasă şi că mă ocărăşte mereu pentru că am părăsit-o, lăsând-o cu greutăţile.

— Cum se simte ea după divorţ?

— Cred că nu-i vine deloc bine, când ştie ce a pierdut. Pentru ea a fost un şoc. Nu s-a aşteptat că o voi

părăsi, crezând că n-o voi face din cauza copiilor. Îmi pare rău că ei suferă. Despărţirea părinţilor apasă greu asupra copiilor care nu au nicio vină că părinţii lor nu se mai înţeleg. Sper să afle şi ei adevărul mai târziu, până atunci le spune tot felul de minciuni pentru a-i îndepărta de mine şi face foarte rău.

M-am gândit că le poate spune orice, dar eu ştiu că adevărul este altul, pe care îl vor afla şi ei odată, dar eu evit să discut cu ei deocamdată. Când eram cu ei acasă am fost înţelegător cu toţi, nu i-am constrâns niciodată să facă sau să nu facă ceva, nu le-am ascuns niciodată adevărul şi nu le-am lăsat senzaţia că sunt încorsetaţi, lăsându-le libertatea în multe acţiuni ale lor, fără a se simţi păziţi, sau să li se interzică un anumit lucru – pe care şi aşa l-ar fi încercat ei, împinşi de curiozitate, când ar fi rămas nesupravegheaţi. Am preferat să le explic totul pe înţelesul lor.

Referitor la alegerea profesiilor am avut o singură rugăminte la ei: să nu îmbrăţişeze profesia în care am lucrat eu şi, văzând cât de mult munceam eu, m-au ascultat.

Şi pensionarea am obţinut-o foarte greu. Mi-au fost puse piedici să nu plec, intervenindu-se chiar la Comisia Militară stabilită pentru verificarea capacităţii mele de muncă.

— Pentru că erai, încă, tânăr, aveau nevoie de tine şi îţi dovedeau direct că îţi apreciază munca.

— Părerea mea a fost că au realizat târziu de ce vreau să plec şi încercau să mai repare ceva, dar eram hotărât să mă pensionez şi n-am renunţat.

— Ei! S-a făcut târziu şi trebuie să plec şi eu acasă! a spus Florică, ridicându-se de pe scaun, cu ochii pe ceas.

L-am condus spre poartă, dar el s-a întors şi a privit spre interiorul curţii, spunând:

— Îmi place cum arată curtea, grădina, pomii, florile. Când ai făcut bolta pentru viţa de vie? Cine ţi-a făcut-o?

— În luna mai şi am aranjat-o eu, iar sudarea tuturor

fiarelor a executat-o Dichiu, colegul tău de serviciu.

— Văd că ai şi câţiva struguri pârguiţi, observă el.

— Da, dar la anul viitor fac şi vin din producţia proprie. Atunci să vii, că te servesc cu un pahar de vin.

Ne-am luat rămas bun, spunându-i:

— Mai treci şi tu pe la mine, când ai timp!

— Aşa voi face, răspunde el, pornind pe stradă.

Partea a II-a în viaţa mea de adaugă o nouă preocupare

— Mihai începe să mă viziteze mai des

După ce am părăsit apartamentul familiei mele, ţineam legătura prin telefon cu copiii; uneori o nimeream la telefon pe Elis şi atunci aveam parte de injurii şi alte discuţii care mă determinau să întrerup convorbirea. Pe Mihai îl căutam la liceu şi discutam diferite probleme, inclusiv despre familie.

Odată, la despărţire, Mihai m-a întrebat:

— Când mă duci şi pe mine să văd unde locuieşti tu, tată? Aş vrea să văd şi eu unde stai.

— Într-o zi te voi duce acolo să vezi totul! l-am liniştit eu. Dar va mai dura o vreme.

De ce trebuia să mai dureze? Pentru că mai aveam de achiziţionat în casă unele obiecte, iar pensia mea scăzuse drastic ca valoare din cauza inflaţiei din luna octombrie 1991 – o inflaţie galopantă, care sărăcise multă lume.

Din acest motiv, în luna februarie 1992 am fost nevoit să mă angajez ca profesor de legislaţie rutieră la o şcoală de şoferi amatori din oraş şi, astfel, să-mi completez veniturile cu care să-mi plătesc obligaţiile fiscale: impozite, taxe, lumina, apa, etc. pensia mea ne mai fiind îndestulătoare ca la început.

De atunci am lucrat pe bază de convenţie şase ani de zile la şcoală, ca profesor, deşi retribuţia era modică.

În luna mai 1992 l-am vizitat pe Mihai la liceu şi, la plecare, l-am luat în maşină şi pe el, cu gândul să-l duc până acasă la el, dar după ce am parcurs vreo 500 metri,

acesta mi-a spus:

— Mi-ai promis odată că mă duci să văd unde locuieşti. Hai acum că mâine nu am teme grele!

— Bine, te duc, am răspuns eu şi am virat spre dreapta pentru a mă apropia de căsuţa din str. Popa Farcaş.

*

Trecuseră doi ani de zile de când mă instalasem în noua mea locuinţă, trăind într-o singurătate totală, însă rănile cu care venisem în ea nu se vindecaseră. Reuşisem, în parte, să scap de obsesia amintirilor, fiind mereu ocupat cu munca în grădină, la şcoală, apoi citind şi scriind.

Uneori mă întâlneam prin oraş cu foştii mei colegi de serviciu, care mă întrebau cu ce mă ocup. M-au certat „politicos” când le-am spus că sunt profesor de legislaţie rutieră la şcoala de şoferi amatori, susţinând că trebuia să intru în avocatură sau în procuratură, lăudându-mi calităţile profesionale.

Le-am răspuns scurt: „Ce să caut în avocatură? Eu pot apăra numai dreptatea, dar astăzi este o raritate s-o găseşti şi n-aş putea pretinde bani pe procesele în care pierd cei necăjiţi, deşi sunt nevinovaţi. Pe cei cu bani îi apără banii şi relaţiile”.

*

— Am ajuns! l-am atenţionat eu pe Mihai, oprind în dreptul porţii de la intrarea în curtea mea.

— Asta este casa ta? întreabă el mirat.

— Da. De ce te miri?

— Credeam că locuieşti în vila din spate.

— Acolo locuiesc proprietarii „palatului” meu. Hai să intrăm în curte! l-am invitat eu, descuind yala de la poartă.

— Ce frumos arată toată vegetaţia din grădină! Doar casa este mai veche, semănând cu cele bătrâneşti de pe la sate.

Intrând în casă Mihai a continuat să se mire:

— De afară casa arată modestă, dar văd că aici ai tot

ce îţi trebuie. Când le-ai făcut pe toate?

— În cei doi ani de zile de când m-am mutat aici. La început aici nu existau decât pereţii, pe care i-am reparat, i-am văruit, schimbând şi aerul din încăperi, apoi am cumpărat obiectele pe care le vezi, unul către unul.

— Poţi să-mi spui acum de ce te-ai mutat aici?

— Pentru că nu am găsit o altă locuinţă mai bună şi, în plus, pentru grădina pe care o pot lucra şi folosi roadele ei în interesul meu, proprietarii casei fiind bătrâni şi nu mai pot munci.

— Păi, te pricepi să faci ce trebuie?

— Mă pricep să fac unele lucrări, pe altele le învăţ.

Iniţial am vrut să părăsesc oraşul şi să plec în altă localitate sau chiar în altă ţară, dar n-am putut să mă hotărăsc. Tot ce am: pe voi, fraţii, colegii, etc. sunt aici. Aşa că m-am izolat aici, în singurătate, unde am reuşit să-mi adun gândurile şi fac eforturi pentru a uita toate răutăţile pe care mi le-au făcut alţii.

— Ce faci aici toată ziua? insistă Mihai.

— Ziua muncesc în curte şi în grădină, iar seara intru în casă, mănânc ceva, dacă este program bun la televizor sau la radio, le urmăresc, dacă nu este, mă apuc să citesc câte o carte.

— De unde ai cărţile de pe masă?

— De la Biblioteca Judeţeană. Sunt împrumutate, iar după ce le citesc, iau altele şi tot aşa.

— Aici ce scrii? „Destin nemeritat”, citeşte el pe coperta care îmbracă manuscrisul. Este carte?

— Da. O carte în care descriu viaţa mea din perioada în care am lucrat în Poliţie şi până în ziua în care m-am pensionat.

— Mi-o dai şi mie s-o citesc?

— Nu, pentru că mai trebuie corectate unele pasaje, altele se mai cer şlefuite… Când va fi gata, ţi-o dau.

— Ai mai scris altă carte? De când scrii?

— Am început să scriu prin luna mai 1990. Da, am

mai scris una în care descriu viaţa mea şi a colegilor mei de la Şcoala Navală. Este acolo, sus! spun eu, arătându-i spre capacul şifonierului.

Mihai se întinde, ia manuscrisul de pe şifonier şi începe să-l răsfoiască, zâmbind. Citeşte cu voce tare: „Ora de marinări”, după care bolboroseşte încet: „tatăl meu scrie cărţi, deci se cheamă că este scriitor”.

— Deci, scrii cărţi. E greu, e uşor? Cum şi despre ce scrii? Bănuiesc că trebuie să ai o tematică sau aşa ceva.

— Bineînţeles că aleg o temă din viaţa de fiecare zi, a mea sau a altor oameni cu care intru în contact, apoi urmăresc faptele, descriu personajele, aşa cum umblă, vorbesc, cum se poartă, etc.

Cărţile se nasc din trăirile oamenilor, din ideile şi faptele lor, din lupta lor cu viaţa, din suferinţe şi idealuri, sau, cum mi s-a întâmplat mie în ultimii zece ani din nedreptăţi, umilinţe şi supărări, din visuri neîmplinite, când simţeam inima rănită, iar din rănile ei curgea sânge care se amesteca cu ţărâna pe care călcam.

Aşa se nasc cărţile, fiule. Mai trebuie doar să ai cunoştinţele culturale şi de gramatică şi decenţă în tot ce aşterni pe hârtie. Dacă Dumnezeu te-a înzestrat şi cu har, atunci te poţi considera un scriitor începător. Eu am început greu şi nu pot spune decât că încerc să aştern pe hârtie faptele mele, pe care memoria mi le aduce din interior, iar eu mă grăbesc să le scriu câtă vreme sunt proaspete.

Mai întrebat dacă este greu să scrii. Da, este greu, este o îndeletnicire dificilă, dar fascinantă, când reuşeşti s-o duci la bun sfârşit cu rezultate notabile.

Deocamdată eu scriu pentru mine, ca să păstrez mărturia faptelor mele când memoria mă va lăsa.

În cei aproape doi ani de zile de când scriu, mi-am dat seama că scrisul este un act pretenţios de creaţie, nu este o joacă, ci o muncă de sisif. Atunci când constaţi că ai ceva talent – discutând şi cu alţi truditori în ale scrisului – acest talent trebuie scos la suprafaţă, exersat, cizelat şi

făcut să fie cunoscut şi de alte persoane.

Pot să spun că eu am avut norocul să cunosc viaţa sub toate aspectele, în anii în care am lucrat în Poliţie, pătrunzând în toate cotloanele societăţii, acolo unde colcăie viaţa nudă, dezbrăcată de toată poleiala ei artificială, apoi călătoriile mele prin diferite locuri din ţară, în calitate de observator atent, etc.

Cel care se înhamă la această muncă dificilă, dorind să facă artă din scris, trebuie să se convingă, mai întâi, că are talentul necesar, apoi să-şi asume sacrificiile ce decurg din această profesie.

Scriitorul este un visător incorigibil, dar temele pe care urmează să le abordeze, să le ia din viaţa reală.

— Deci, tată, spui că este greu să scrii, dar continui s-o faci. De ce?

— Pentru că mă simt bine în compania cărţilor, dar de câteva luni de zile, nu prea mai am timp să scriu.

— Cea intervenit?

— M-am angajat profesor de legislaţie rutieră la Şcoala de şoferi amatori. Din cauza inflaţiei care a cuprins toată ţara, pensia mea, cu care mă descurcam, a scăzut aproape de zero ca valoare.

— I-am auzit şi pe Adi, Luminiţa şi mama că se plângeau de valoarea salariului, adică de puterea de cumpărare a banilor.

À-propos, tată, de ce te-ai pensionat? Nu era mai bine să fi fost acolo, în funcţie?

— Măi, fiule, azi mi-ai pus atâtea întrebări, că abia reuşesc să-ţi răspund.

— Da, pentru că vreau să ştiu de ce ai renunţat la serviciu şi te-ai pensionat. Să ştii că mie îmi pare rău că te-ai izolat de lume şi stai singur aici.

— Bine, atunci află că pensionarea mea a fost urmarea diagnosticului primit în spitalul MI din Bucureşti, necruţătorul „suspect de cancer la duoden”, pe care Spitalul Fundeni nu l-a confirmat, dar am umblat prin spitale până când am adunat 140 de zile de spitalizare şi

abia am obţinut decizia de pensionare.

Desigur, motivul nu a fost numai acesta, ci şi faptul că obosisem, la care s-a adăugat marea revoltă ce se adunase în sufletul meu împotriva unor şefi vremelnici, dar răi şi răzbunători, care mi-au încălcat adesea demnitatea şi mi-au oprit ascensiunea în profesie, în mod nejustificat. Abia aşteptam clipa când să le spun pe şleau călăilor mei ce părere am despre ei, dar în ziua când a avut loc festivitatea, i-am ignorat pe toţi şi am plecat. În concluzie, pensionarea mea n-a fost un moft.

...A urmat o pauză în care fiecare gândeam la altceva.

— Hai să ne oprim aici! am propus eu, rupând tăcerea. Vom mai vorbi altă dată despre asta. Ţie nu-ţi este foame?

— Ba da, dar nu ştiam dacă ai mâncare.

— Am şi mâncare gătită (borş de vită şi ostropel), dar dacă nu vrei, îţi dau salam şi brânză cu roşii din grădină. După cum vezi, sunt şi gospodină când trebuie.

— Păi, te pricepi să faci mâncare? întreabă el.

— Mă pricep la multe, fiule. Viaţa şi nevoia te învaţă.

Mihai a rămas în cameră, răsfoind manuscrisul cărţii

Ora de marinărie, iar eu am mers în antreu, am aprins aragazul şi am încălzit cele două feluri de mâncare, am tăiat pâine, apoi am pus pe masă o faţă de masă din pânză colorată şi am aşezat masa.

— Poftă bună, Mihai! Lasă cartea acum!

— Mulţumesc, asemenea, tată! De când n-am mai mâncat noi la aceeaşi masă, spune el ca un fel de reproş. Îmi place mâncarea, este gustoasă.

— Mă bucur că îţi place.

— Încep întrebările

După masă, Mihai m-a ajutat să debarasez totul şi l-am invitat să-i arăt curtea şi grădina. La ieşirea din casă, am luat o cratiţă şi o pungă din material plastic.

— Ce faci cu astea? m-a întrebat el.

— Vei vedea pe parcurs, am răspuns eu scurt.

L-am dus până în fundul grădinii, unde aveam trei stupi de albine (cu patru familii de albine în interior) şi căpşuni. Am adunat o cratiţă de căpşuni, apoi nişte cireşe şi zarzavaturi (verdeaţă – pătrunjel, mărar şi leuştean) şi ne-am întors în casă. Mihai nu mai contenea să se mire de zarzavaturi, pomi, stupi, dar şi de câinele Codiţă, pe care l-a lăudat pentru vrednicia lui.

Am spălat o farfurie de căpşuni, pe care le-a mâncat mai mult el, restul i le-am pus într-o sacoşă, la un loc cu zarzavaturile ca să le ia acasă.

— Tată, te superi dacă te întreb ceva?

— Întreabă-mă orice te interesează. Ce motiv aşa avea să mă supăr? Spune!

— Eu aş vrea să locuiesc aici, cu tine. Mă primeşti?

Cererea lui m-a luat pe nepregătite şi n-am putut să-i răspund imediat, căutând un răspuns care să nu semene cu o respingere brutală.

— Vezi tu, fiule, condiţiile de aici diferă mult de cele pe care le ai tu acasă. Nu trebuie să renunţi la confortul de acasă pentru a fi aici cu mine, pentru că te încântă grădina cu ce este în ea şi viaţa mea rustică.

Ia în calcul şi nemulţumirea pe care i-ai pricinui-o mamei tale când va afla. Sigur va veni aici pentru a te recupera şi să te ia acasă, iar mie nu mi-ar conveni să ne vadă vecinii certându-ne.

În plus, de aici şi până la tine la liceu, va trebui să schimbi două mijloace de transport. E dificil.

— Şi acum tot două mijloace de transport schimb, precizează el, ca să-mi arate că nu-l deranjează.

— Te rog să înţelegi că este mai bine pentru toţi ca tu să vii la mine la sfârşit de săptămână, iar dacă ai aprobarea mamei tale, să stai şi duminica. Eu te aştept oricând poţi veni. Acum vezi şi tu că trebuie să merg la şcoală în centru, pe str. Olteniei; toată săptămâna sunt ocupat. Ce vei face singur aici?

— La ce oră pleci? întreabă Mihai, după o pauză.

— La ora 153°. Mergem împreună până la parcul Prefecturii, iar de acolo eu traversez şi merg la şcoală iar tu continui drumul spre casă cu troleibuzul 43.

Când am ajuns în staţia de la Teatrul de estradă, am coborât amândoi, iar când ne-am luat rămas bun, Mihai m-a întrebat:

— Când pot să mai trec pe la tine?

— Sâmbătă. Iar dacă vrei să rămâi şi duminică, cere aprobarea mamei tale, dar să nu-i dai adresa mea! Spune-i doar că locuinţa este undeva, lângă o unitate militară, că nu vreau să apară pe aici.

— Bine, îţi promit că voi proceda întocmai!

…În următoarea sâmbătă, pe la ora 17°°, Mihai a sunat la soneria de la poartă, iar Codiţă a început să latre. I-am deschis şi l-am invitat în casă. Era vesel şi râdea tot timpul.

— Te surprinde vizita mea? mă întreabă el.

— Puţin, dar mă bucur că ai venit.

— Mi-am făcut lecţiile pentru luni, că altfel veneam mai devreme. Ce făceai?

— Abia terminasem nişte treburi pe afară, după care intrasem în casă şi încă nu mă hotărâsem cu ce să încep: să scriu sau să citesc.

— Lasă că vei scrie după ce plec eu. Am primit aprobarea mamei să stau cu tine până mâine după amiază.

— Bine ai făcut, fiule!

— Când am ajuns acasă data trecută, Luminiţa tocmai făcea mâncare şi i-au prins bine zarzavaturile pe care mi le-ai dat. M-a întrebat de unde am avut bani să le cumpăr, dar i-am spus că mi i-ai dat tu, apoi am trecut prin piaţă. Mama era la serviciu şi a venit aproape de ora 23°°, când noi eram la televizor. A mâncat şi ea căpşuni, dar explicaţiile i le-a dat Luminiţa.

— Îţi este foame? l-am întrebat.

— Nu prea! Prefer să-mi povesteşti despre viaţa ta, despre întâmplările cu mama, apoi să-mi spui, mai pe larg,

de ce te-ai pensionat.

— Deci, tot curiozitatea te-a adus la mine?!

— Poţi să-i spui şi aşa, dar te rog să-mi povesteşti, cel puţin, perioada de când ne-am întors în Constanţa!

— Înainte de a începe să-ţi povestesc, ar fi bine să mergi în grădină să culegi nişte căpşuni şi roşii. Mai târziu se întunecă şi nu le mai vezi. Între timp eu voi pregăti hrana lui Codiţă, apoi aşez masa pentru noi. E bine aşa? La treabă!

După aceea vom avea vreme să povestim.

Am mâncat în linişte, apoi am debarasat de pe masă; eu am spălat vasele, în timp ce Mihai mânca căpşuni, după care ne-am aşezat pe scaune şi am început:

Neînţelegerile cu mama ta au început în 1974, când şi-a luat serviciu, împotriva voinţei mele, care încercam s-o lămuresc că salariul meu era suficient pentru a întreţine familia; acasă, consideram eu că este destulă treabă, inclusiv creşterea şi educarea copiilor, supravegherea lor, pentru a nu fi nevoiţi să umble cu cheia de gât legată. Petruş plecase, în acea toamnă la Liceul Militar din oraşul Breaza, Adrian avea şapte ani şi începea şcoala, iar Luminiţa abia avea cinci ani.

Nu m-a ascultat mâna ta, plângea şi-mi zicea mereu că s-a plictisit acasă, că nu-i mai convine să fie sluga familiei, în concluzie, că vrea să meargă la serviciu ca să aibă banii ei. S-a ţinut de cuvânt în sensul că banii câştigaţi de ea erau numai ai ei, deoarece pe toţi i-a pus la CEC, iar până în ziua în care eu am plecat din apartament, n-a dat în casă niciun leu.

— De ce ai lăsat-o să plece la serviciu?

— Pentru că se comporta bizar, plângea de câte ori ajungeam acasă, la prânz sau seara şi îmi pierea toată pofta de mâncare. N-am putut-o opri.

A doua întâmplare a fost în ianuarie 1976, când m-a anunţat că este însărcinată. I-am dat două posibilităţi: să păstreze copilul, dar să renunţe la serviciu sau să facă întrerupere de sarcină. Ea n-a fost de acord cu niciuna

dintre variante şi atât m-a supărat, încât i-am spus: „Îl vei creşte tu singură, fără ajutorul meu!”

Aşa ai ajuns tu să te naşti şi să fii crescut de bunica de la Călăraşi până la vârsta de trei ani.

— Mi-a spus mama că tu nu m-ai vrut, dar nu mi-a explicat aşa, că aş fi înţeles situaţia.

— Ea nu avea interesul ca tu să ştii adevărul şi continuă să vă spună multe minciuni pentru a vă îndepărta de mine, iar asta este în defavoarea voastră.

În 1979, când ne-am mutat înapoi la Constanţa, ştii şi tu că am venit şi te-am luat de la Călăraşi cu maşina noastră. Tu nu prea erai obişnuit cu mine.

— Da, îmi amintesc, era o maşină Volga, neagră şi destul de mare. Dar de ce spui că nu eram obişnuit cu tine?

— Noi veneam la tine, la Călăraşi, în fiecare lună, de obicei duminica şi stăteam cu tine doar câteva ore, pe când un copil trebuie să crească şi să se dezvolte în mijlocul părinţilor şi fraţilor săi, de unde să obţină o educaţie adecvată.

Mutarea noastră la Constanţa n-a fost de bun augur, ceea ce m-a făcut să cred că a fost o mare greşeală, după ce unsprezece ani de zile lucrasem la Tulcea şi la Buzău, din ordinul Ministrului de Interne.

Începusem să cred că profesia în care eu fusesem specializat nu mai avea valoare la Inspectoratul Judeţean Constanţa, ceea ce m-a pus pe gânduri. Noii mei şefi, fără a discuta cu mine, m-au trimis să lucrez la Miliţia Canal Dunăre-Marea Neagră, sectorul Cernavodă.

Eram nemulţumit de faptul că m-au umilit, desconsiderându-mă şi tratându-mă ca pe un mecanism biologic căruia îi lipsesc mijloacele de adaptare, încât aveam impresia că aterizasem într-un mediu experimental, străin şi rece, unde urma să mi se verifice rezistenţa. Nu peste mult timp această impresie s-a concretizat: în schema de organizare din sector, figurau 4 ofiţeri pe linie economică şi un subofiţer, dar munca lor trebuia s-o fac

singur, deoarece toţi fuseseră trimişi în alte activităţi. Deci eram ca un comandant fără trupe, fără oştire. Câtă ură din partea lor!!!

Să ştii, fiule, că ura este viciul sufletelor înguste despre care scriitorul francez Honoré de Balzac spunea: „anumiţi indivizi o practică şi o hrănesc cu toate meschinăriile lor şi apoi o folosesc pentru tiranii josnice”.

Când am realizat despre ce este vorba, prima reacţie pe care am avut-o a fost să renunţ la funcţie şi să solicit trecerea în rezervă, dar m-am gândit la voi, la familie şi la toate consecinţele: pierderea apartamentului – anexă a contractului meu de muncă – care se întorcea la MI şi apoi la problemele financiare, până voi găsi alt loc de muncă. M-am hotărât să rămân în funcţie, să muncesc cinstit aşa cum am făcut toată viaţa şi să mă lupt cu aceşti şefi odioşi care reprezintă sistemul politic, stăpânit de aroganţă, tupeu, care ţin loc de măreţie, viclenia care ţine loc de spirit şi lipsa omeniei, care ţine loc de fermitate.

Aşa voiau ei să obţină supusenia din partea mea.

— Şi au obţinut-o? m-a întrebat Mihai zâmbind cu semnificaţie vizibilă.

— Din fericire pentru mine, nu! Pentru că eu mi-am păstrat verticalitatea în toate împrejurările, muncind corect, respectând şi aplicând întocmai legile şi regulamentele specifice, iar supusenia, slugărnicia faţă de alţii – fie ei şi şefi – n-a figurat niciodată în codul meu genetic.

Ştiam că lupta va fi grea şi inegală, având în faţă un duşman pornit să mă distrugă şi nu voiam să pierd, încât mi-am mobilizat toate forţele să muncesc corect, punând în valoare toată experienţa mea profesională, ca şi cinstea şi corectitudinea care mă caracterizau.

— Probabil a fost vorba şi de o idiosincrazie a ta faţă de şefii tăi care încercau să te marginalizeze?

— Da. Era vorba de a mă îndepărta de serviciul circulaţie, temându-se de mine, aşa cum am aflat mai târziu.

Într-o zi, după alergătura prin şantierele de pe raza canalului, m-am aşezat pe o lespede mare de piatră să mă odihnesc puţin. Bătea un vânt uşor, care miapus în poală o frunză desprinsă dintr-un pom. Am luat-o în mână şi m-am gândit: „pe ea a doborât-o vântul, iar pe mine vor să mă doboare oamenii, deşi fiecare dintre noi nu ne-am trăit viaţa până la capăt”.

Aveam un sentiment ciudat, parcă mergeam pe alături de viaţă şi încă nu înţelegeam ce se întâmplă cu mine şi, mai ales, pe cine am supărat atât de tare.

Înainte de a ne muta înapoi în Constanţa, eu şi mama ta făcusem o înţelegere – ca să fie pace în familie – dar ea n-a mai vrut să respecte cele stabilite şi a continuat să lucreze, familia noastră rămânând vraişte şi împăcarea noastră de moment n-a mai rezistat. Atunci a fost prima dată când i-am spus direct: „Dacă voi reuşi să ies la pensie, prima mea pensie o voi folosi pentru acţiunea de divorţ”. Am aşteptat să treacă anii, să adun vechimea necesară pentru o pensie legală de serviciu, după care a urmat ceea ce ştii şi tu.

În cei zece ani de muncă la Constanţa am avut mai multe momente în care am regretat hotărârea mea de a intra în Poliţie în anii mei de început. Mereu m-am întrebat: „De ce m-a trimis destinul meu să lucrez în poliţie pe când alţii au avut norocul să lucreze în locuri liniştite, chiar călduţe şi să fie fericiţi?”

Eu ascultasem de plânsul mamei tale, să nu mai plec pe vapor, ci să-mi caut un serviciu în Călăraşi ca să pot dormi în patul meu. În întâmpinarea dorinţei ei – parcă ştiind acest fapt – cei de la Miliţia Călăraşi m-au ademenit cu S.O.2 – acea şalupă de inspecţie şi control pe Dunăre – spunând că este chiar pe măsura profesiei mele de navigator.

Aşa m-am legat definitiv de acea instituţie, din care abia am reuşit să ies la pensie.

…A urmat o tăcere apăsătoare care se prelungea pentru că Mihai mă privea cu un fel de milă.

— În anul 1991, toamna, am plecat singur prin ţară cu maşina mea, hotărât să văd cât mai multe locuri pe care nu le mai văzusem. Avem o ţară frumoasă, Mihai, cu toate formele de relief, cu dealuri şi cu munţi împăduriţi, unde ai vrea să trăieşti toată viaţa.

În cele 12 zile cât am hoinărit eu, m-am cazat doar de 2 ori pe la hoteluri pentru a face câte o baie caldă şi să mănânc mâncare caldă pregătită bine, în rest, am dormit în maşină – unde aveam tot ce trebuie de la pernă, pătură, cearşaf, aragaz de voiaj şi alimente care pot fi uşor pregătite.

Într-o seară, când soarele se pregătea să apună, oprisem maşina pe o pajişte de lângă pădure şi-mi pregăteam cina pe aragaz: ouă cu brânză şi salam.

Pe o creangă aproape orizontală cu solul, din apropierea mea, s-a oprit un sturz, care mă privea cu ochii lui ca mărgelele. L-am studiat şi eu o vreme şi ce crezi că a făcut? Şi-a plecat capul peste guşă, simulând un fel de reverenţă în direcţia soarelui care apunea, după care şi-a umflat guşa şi câteva minute neîntrerupte, a cântat atât de frumos, de răsuna toată pădurea; avea o variaţie uimitoare, fără a repeta una măcar o singură dată, ceea ce îl făcea un cântăreţ virtuoz ale cărui melodii îmi produceau în trup fiori plăcuţi. Mai apoi a început să facă nişte pauze scurte, după care îşi ridica şi cobora aripile, strângându-le pe lângă pieptul lui mic şi pestriţ, pe care îl umfla şi iar începea să cânte la fel de duios.

Pot spune că micuţa pasăre m-a făcut fericit câteva minute, după care şi-a luat zborul printre copaci, pierzându-se în pădure. După ce am mâncat, am mai stat afară până când a ieşit luna, apoi m-am culcat fericit.

În viaţa mea am fost fericit de puţine ori, mai mult am avut parte de deznădejdi, griji şi multă muncă.

— Te rog să continui! Ce a fost după canal?

— La canal am lucrat numai trei luni de zile, fiind apoi numit şeful la Pază şi ordine, iar după doi ani de zile am fost numit şeful formaţiunii evidenţa populaţiei – din

nou mi s-a refuzat trecerea la serviciul circulaţie.

— Pot să-ţi spun ceva? mă întreabă Mihai.

— Cum să nu poţi? Spune!

— Eu am citit în urmă cu câteva luni, o carte scrisă de Augustin Buzura. Acolo era vorba de o rasă de porc-cerb, care trăieşte în insulele Filipine, aproape de Marea Celebes. Scriitorul îl numeşte în carte „babirusa alfurus" sau poate aşa îl numesc localnicii de acolo.

— Despre ce este vorba? îl grăbesc eu să spună ce urmăreşte cu acel porc.

— Tocmai asta vreau să spun că acel porc este foarte fragil, neajutorat, încât nu se poate apăra singur de prădătorii din sălbăticie (tigri, urşi, lupi etc) şi tocmai de aceea trăieşte printre oameni, acolo unde nu există prădători.

— Cartea se numeşte *Feţele tăcerii*, am citit-o şi eu mai de mult, dar nu mai reţin toate cele descrise acolo. Dacă înţeleg eu bine, tu ai pus întrebarea ca să afli de ce am plecat eu la pensie? Nu cumva crezi că m-am temut de acei oameni răi? Sau că nu m-aş fi putut apăra de ei?

— Nu, tată, nu cred asta! Nu eşti tu genul omului laş, fricos, dimpotrivă, consider că te-ai săturat de faptele lor. Eu aş fi aşteptat să-i înving, nu i-aş fi iertat uşor.

— Să ştii, Mihai, că n-am fost nici laş, nici temător, dar tot ce am trăit şi am văzut în ultimii zece ani de zile, am înţeles că nu mai pot aştepta de la ei şansa de a arăta ce pot, ceea ce mă scârbit şi n-am vrut să le fiu lacheu.

Poate tu, privind faptele de afară, consideri că eu, prin plecarea la pensie, aş fi dezertat de la datorie?

— Nu, tată, mă judeci greşit. N-am avut niciodată o asemenea părere, dar mă gândeam că după ce s-a produs Revoluţia şi s-a schimbat regimul, ai fi putut să acţionezi mai bine.

— Mai bine? Dar cu aceeaşi oameni este greu să prevezi cum se poate lucra. Pot fi incompatibil cu noul sistem deoarece virusul cinstei şi dreptăţii este bine înrădăcinat în conştiinţa şi în sângele meu, poate şi în

codul meu genetic, ceea ce nu se poate schimba.

Viaţa te adună la un loc şi te încurcă cu tot felul de oameni, ale căror gânduri nu le poţi intui la timp, încât de unii trebuie să te fereşti, mai ales de cei spoiţi cu oarecare cultură; se ştie că oamenii diferă pe dinafară ca fizionomie, dar pe interior, diferenţa dintre ei este mai mare, cu referire la conştiinţă, inteligenţă, cinste şi sentimentele pe care le au.

Cântărind toate mizeriile pe care le-am trăit, am ajuns la concluzia că îmi ajung pentru două vieţi, nu numai pentru cea de acum. De aceea am hotărât să mă pensionez pentru că pot pleca cu conştiinţa împăcată că n-am făcut nimic de care să-mi fie ruşine, iar cei care rămân n-au ce să-mi reproşeze; în plus, îndeplinesc toate condiţiile pentru a primi o pensie pentru munca prestată. Gândind la viaţa trăită, mă cuprinde tristeţea.

Pe cei care mi-au făcut rău îi iert, bazându-mă pe principiul că „numai oamenii curaţi şi puternici pot ierta, dar şi ei au nevoie de o suveranitate interioară”.

Referitor la acumularea de cunoştinţe, cred că am fost avid ca un burete şi am stocat destule, încât experienţa mă va ajuta să fac ceva – poate prin scris – ca să nu rămân doar un nume şi prenume în registrul de stare civilă de la primărie. Vreau să las în urma mea o dâră, ceva ce poate va folosi şi altor oameni care se vor învrednici să citească ceea ce scriu.

Dar, fiule, omul are o singură viaţă – poate mai multe, cum scriu cei care cred în reîncarnare – dar eu o consider unică, mult prea scurtă, irepetabilă, încât, nemaifiind timp pentru experienţe, trebuie s-o trăim aşa cum ne-a fost dată. Asta fac şi eu acum.

— Da, tată, dar cu experienţa şi cu inteligenţa ta puteai face mult mai multe dacă nu te împiedicau alţii.

— În tinereţe şi eu gândeam ca tine. Atunci credeam în legea selecţiei oamenilor după competenţe şi merite, dar cu timpul m-am convins că în practică totul se produce altfel: inteligenţei i se opune forţa brutală a celor

puternici, ei fiind cei care hotărăsc, care dau ordinele, pe care ei nu le-ar executa, dacă ar fi în locul celor care le primesc.

Iar ca să învingi în sistemul croit de ei, inteligenţa nu este suficientă şi atunci poţi accepta să te supui lor sau alegi să te retragi şi să redevii om liber, cu elanul retezat şi cu sufletul rănit şi obosit.

— Te-ai resemnat prea repede.

— Ar putea fi şi un fel de resemnare, dar am obosit, iar pentru a continua să lucrez într-un astfel de mediu trebuie să faci compromisuri, pe care conştiinţa mea nu le-a încuviinţat niciodată; s-ar fi rupt echilibrul meu moral, care mi-ar fi năruit viaţa.

Tu mă certi pentru spovedania din cărţile mele, dar am vrut să prezint faptele aşa cum s-au petrecut în realitate, cu bune şi rele, fapte rupte din viaţa mea, fac parte din fiinţa mea, nu reprezintă doar o înşiruire de vorbe. Creaţia nu poate trăi dacă lipseşte viaţa din ea. De aceea cărţile reale, pline de viaţă, se scriu mult mai uşor decât cele inventate, sciens-fiction, unde trebuie să tot inventezi fapte imaginare. Nu mă interesează ce cred sau ce spun alţii despre mine. Mă cunosc destul de bine, neavând nimic să mai reproşez şi sunt liniştit şi cu cugetul împăcat.

— De fapt, când ai început tu să scrii? Cum a fost?

— Cum să fie? La început n-a prea mers, dar după ce am studiat mai multe opere ale altor scriitori şi am reuşit să-mi formez un stl propriu, am prins curaj şi am pornit hotărât la treabă.

Citind, cărţile te orientează, te ajută. Chiar dacă dintr-o carte rămâi cu o singură idee folositoare, ea constituie un câştig. De aceea eu citesc tot ce-mi cade în mână, fie şi unele cărţi plictisitoare.

Să nu lăsăm mintea să lenevească şi să favorizeze vidul. Natura, însăşi, urăşte vidul. Ai observat că atunci când un bec se arde, în el pătrunde aerul.

Eu am început să scriu când am simţit că am devenit

un om liber, iar libertatea o simţeam ca pe singurul văzduh în care putea vieţui sufletul meu.

A fost şi o necesitate de a-mi ocupa timpul după pensionare. Ca şi varicela, scrisul e o boală pe care o faci o singurădată.

Întotdeauna am căutat adevărul pe care l-am râvnit şi am încercat să trasez paralele pentru viaţa şi munca mea. Dar el a rămas pentru mine şi acum doar ca un punct bănuit în înaltul cerului, la care am făcut mereu referire şi adesea m-a salvat, semn că îngerul meu păzitor m-a îndrumat să fac bine.

La plecare, Mihai mi-a cerut una din cărţi, s-o ia acasă şi s-o citească. Nu i-am dat, dar i-am propus ca să revină în vacanţa care începe peste vreo două săptămâni şi să citească la mine cât vrea, promiţându-i să nu-l deranjez. A fost de acord.

— Mihai revine şi continuă întrebările

— Ce vei face cu cărţile dacă nu le vei edita? mă întreabă Mihai, răsfoind un manuscris.

— Deocamdată eu mă strădui să le scriu cu multă grijă şi acurateţe, dar dacă nu le voi edita, din cine ştie ce motive, le voi păstra pentru mine ca „literatură de sertar”, ca visuri şi gânduri strânse între două coperţi.

Pentru mine rămâne un vis care-mi poate legitima existenţa, dar nu ştiu încă. Vom vedea.

De când m-am izolat aici dialoghez cu mine însumi şi încerc să-mi analizez speranţele, dezamăgirile şi chiar defectele, apoi mă confesez hârtiei de scris.

— Ar fi păcat să nu le poţi edita. Eu am citit doar câteva şi mi-au plăcut. Nu vreau să te flatez, dar cât mă pricep eu, pot spune că scrii foarte frumos, respecţi toate regulile gramaticale şi te exprimi pe înţelesul tuturor, cu multă decenţă, mi-a spus Mihai după o săptămână în care a stat în casă şi a citit.

— Îmi pare rău că am început să scriu prea târziu, dar profesia mea a fost atât de acaparatoare, încât m-a ţinut departe de condei. Poate voi mai avea timp să scriu

câte ceva despre domeniile în care consider că mă pricep mai bine. Repet: scriu despre viaţa reală, a mea şi a altora. Nu-mi plac ficţiunile. Dar nici nu vreau să par un vânzător de emoţii prefabricate cu care să-mi transform eventualii cititori în nişte sclavi sentimentali. Şi nu scriu pentru cei care caută numai senzaţii – de orice fel. Nu am pretenţia că prin cele ce scriu, fac artă. Mai este mult până la perfecţiune.

— Dar ştii, tată, ce găsesc eu în neregulă în cărţile tale? Ceea ce numeşti tu „spovedanie”, se traduce prin punerea întregii tale vieţi „pe tarabă”, s-o vadă toţi.

— Văd că te deranjează, dar eu înţeleg să exprim acele adevăruri tocmai pentru că nu am nimic de ascuns. Prima dată am prezentat-o în cartea *Destin nemeritat*, deşi unele fapte descrise acolo nu-mi sunt favorabile, ele sunt reale şi exprimă suferinţa pricinuită de unii oameni răi şi răzbunători. Scrisul trebuie să exprime adevărul crud de care trebuie să ia aminte şi alţii.

Îţi aduci aminte de poezia Epigonii, scrisă de Mihai Eminescu?

— Da, o parte din versuri le ştiu pe de rost, în care face o trecere în revistă a înaintaşilor şi-i critică pe contemporanii săi, pe care-i numeşte epigoni:

„Vezipoeţi ce-au scris o limbă.
Ca un fagure de miere.
Cichindeal gură de aur
Mumulean glas de durererecită Mihai.
Apoi, la urmă, zice:
Jară noi, noi epigonii.
Priviri reci, harpe zdrobite.
Inimi bătrâne, urâte
…Ei credeau în scrisul lor Noi nu credem în nimic”.

Îl priveam cât de frumos şi matur analiza acele versuri, scoţând în evidenţă preocuparea care trebuie să existe pentru poezie şi pentru artă în general şi îmi venea să-l iau în braţe şi să-l sărut. I-am atras atenţia că ultimele

două versuri citate spun: *„Voi credeaţi în scrisul vostru… Noi nu credem în nimic”.*

Săptămâna trecută am citit poezia *Ex libris* scrisă de Tudor Arghezi. Iată ce scrie poetul (citesc din carte):

„Carte frumoasă cinste cui te-a scris, încet gândită, gingaş cumpănită;

Eşti ca o floare anume înflorită Mâinilor mele care te-au deschis…” etc

Iar în finalul poeziei, iată ce spune:

f) ar jertfa lui, zadarnică se pare.

Pe cât e ghersul cărţii de frumos.

Carte iubită, fără de folos.

Tu nu răspunzi la nicio întrebare”.

Aceste versuri m-au făcut să meditez adânc la ceea ce prezint în cărţile pe care le scriu eu şi în care, de fiecare dată, pun mult suflet. Încercând mereu să răspund la întrebările pe care mi le pune viaţa şi am început să mă grăbesc să le aştern pe hârtie, deoarece mai am de răspuns la multe alte întrebări, încât nu-mi pot permite să merg la pas.

Se ştie că oamenii şi-au pus mereu întrebări şi au căutat răspunsurile. Acum, citind cât mai mult, le pot afla mai uşor, cărţile devenind utile pentru viaţa lor.

Mintea omului este creatoare, arhitectonică şi trebuie folosită, dar nevoia de lectură trebuie să fie organică, la fel ca nevoia de a mânca şi de a respira.

— Nu te plictiseşti niciodată scriind?

— Nu! Scrierea cărţilor a devenit refugiul meu în intimitate, având prilejul să visez nestingherit, fără să fiu oprit sau cenzurat de altcineva.

Toţi oamenii au ceva de dăruit, iar eu pot dărui cărţile pe care le-am scris, dorind ca ele să ajungă cât mai repede la cititorii interesaţi, deşi acest fapt nu depinde numai de mine. Poate voi reuşi.

Nu le-am scris pentru bani, titluri sau lauri, care nu mă mai interesează, ci din dorinţa de a folosi şi altora

cunoştinţele şi experienţa acumulate de-a lungul vieţii mele. Omul este o fiinţă gânditoare, iar viaţa poate fi împinsă înainte dacă gândurile lui sunt utile societăţii în care trăieşte.

Partea a lâl-a

Viaţa noastră se complică. Apar fapte noi

— Mihai îmi face o vizită care mă surprinde, dar mă bucură, în acelaşi timp

A urmat o săptămână cu zile tot mai posomorâte, încât atmodfera era tot mai încărcată şi apăsătoare. Un vânt aprig răscolea frunzele uscate din curte, după care a apărut ploaia şi după ea o lapoviţă rece. Abia luni pe la ora 10°° a apărut soarele cu razele lui calde, care au mai îmblânzit temperatura şi a şters, treptat, urmele furtunii din ajun.

Am ieşit în curte şi am dat o raită prin grădină. Peste tot se aşternuse liniştea, iar pomii desfrunziţi de culoare cafeniebrună îmi zâmbeau cu mugurii lor gata să plesnească; caisul de lângă pompa de apă se pregătea să înflorească, iar zambilele străpunseseră stratul de frunze uscate, căutându-şi drumul spre viaţă cu vârfurile lor ascuţite. „Vine primăvara” – mi-am zis eu în gând, pipăind stratul de pământ reavăn.

A doua zi am constatat că florile alb-roze ale caisului se înmulţiseră, grăbite să împodobească pomul, împrăştiind în aer o mireasmă plăcută.

Pe una din crengile aproape orizontale se aşezase un guguştiuc care bătea uşor din aripi şi gângurea în mod repetat, chemându-şi perechea, dar era concurat de un grup de coţofene certăreţe, care puseseră stăpânire pe un salcâm din curtea vecinilor din faţa casei mele.

Am lucrat în grădină până la amiază, curăţând frunzele uscate, dar am fost obligat să întrerup munca din cauza unui vânt care s-a înteţit treptat şi, trecând peste caisul abia înflorit, a aşternut pe sol un covor alb de flori.

Am mai zăbovit câteva minute în grădină ca să privesc freamătul naturii trezite la viaţă.

Vântul se mai potolise şi-mi făcea bine cu adierea lui care-mi mângâia uşor obrajii obosiţi, întocmai ca o respiraţie omenească.

Simţindu-mă obosit am intrat în casă şi m-am aşezat pe pat cu faţa în sus şi mâinile sub cap, gândindu-mă la toate câte îmi treceau atunci prin minte. De afară se auzea un zumzet curios, care m-a determinat să deschid fereastra. Era vântul care se înteţise din nou şi făcea ca sârmele de la bolta viţei de vie să cânte ca nişte strune de vioară.

M-am aşezat din nou pe pat şi am adormit, dar a sunat soneria de la poartă şi am fost nevoit să merg să văd cine mă caută. Era Mihai, care îmi zâmbea într-un fel enigmatic.

— Nu te aşteptai să vin – a spus el intrând în curte. A sosit primăvara şi voiam să te văd.

— Te aşteptam sâmbătă, iar azi este miercuri.

— Vin de la liceu unde am făcut recapitulări la nişte teme ce vor face obiectul examenelor.

— Când veţi susţine examenele?

— În prima parte a lunii iunie.

— Eşti pregătit? l-am întrebat eu aproape gratuit, pentru că îl ştiam ambiţios şi perseverent în tot ceea ce face.

— Sunt. Am învăţat fiecare lecţie la timpul ei iar recapitularea este doar fixarea cunoştinţelor. Da, am trecut să văd ce mai faci, a adăugat el privind în exterior, grădina, casă, bolta de la vie.

— Îţi place?

— Da, este foarte frumos aici, la tine. Natura s-a trezit la viaţă, parcă totul cântă şi te îndeamnă să trăieşti.

Am intrat în casă unde i-am dat să mănânce, apoi la plecare i-am dat şi nişte bani de buzunar şi i-am spus că îl aştept după examene.

Când am ieşit afară natura se liniştise ca prin farmec, vântul încetase şi totul părea ca în basme. „Mihai este un sentimental” mi-am zis în gând.

După plecarea lui am intrat în casă şi m-am apucat de citit, pentru că nu-mi mai era somn. Pe la ora două din noapte am ieşit din nou în curte. Luna trecea oblic peste grădină către asfinţit, plutind uşor cu secera al cărei.com era îndreptat în jos.

M-am întors în casă tot cu gândul la Mihai, care a crescut înalt cât mine şi gândeşte matur, ceea ce mă face să-l consider un adevărat bărbat, un cavaler. Am constatat şi cu alt prilej că are un dezvoltat spirit de dreptate, este generos, blând şi cald, calităţi care fac să-şi apropie oamenii.

Ca mai toţi tinerii, manifesta şi el spirit critic la adresa mersului societăţii noastre, care, pretutindeni în lume este considerat a fi un defect al generaţiei lor. Nu sunt de acord cu o astfel de apreciere. Fără a-l analiza prea mult, Mihai trebuie luat ca atare, în sensul că nu suportă minciuna şi, în parte, detestă învăţătura marxist-leninistă. Ca şi ceilalţi tineri, cere şi el să i se prezinte dovezi palpabile şi nu vorbe, aşa cum a fost obişnuită să trăiască generaţia mea, condusă de cei care au dus la faliment această învăţătură atât de mult trâmbiţată atâţia ani de zile.

Am adormit repede, dar m-am trezit abia când soarele pătrunsese prin perdea şi razele lui îmi încălzeau obrazul.

M-am spălat, m-am îmbrăca, mi-am făcut o cafea repede, apoi am ieşit în curte să-l hrănesc pe Codiţă care dădea semne de nerăbdare, lătrând fără rost.

Pe deasupra grădinii mele trecea în zbor un pescăruş mare, cu penajul imaculat, venind dinspre mare, de unde aducea cu el un vânt cald, cu miros de iod. Asta m-a făcut să mă gândesc la timpul ucigaş care ia şi duce cu el istoria şi viaţa. Amintirea mea nu mai reuşeşte să refacă în totalitate tinereţea pierdută, nici gândirea nu mai reuşeşte să cucerească durata. Mă întreb iar şi iar: „Ce a fost viaţa mea? De ce vanitatea este la fel de tare ca şi moartea? Cum pot face să nu mă mai gândesc la viaţă?” Dar, în faţa

suferinţei apar întotdeauna întrebările.

Mă întorc cu gândul în altă parte, la faptul că viaţa noastră este hotărâtă în altă parte, nu o hotărâm noi. Şi iar mă întreb: „Dacă viaţa este grea şi idioată, de ce ar fi moartea mai inteligentă, mai frumoasă?”

Privesc pomii înfloriţi şi albinele, care, trezite de căldura soarelui, au pornit colinda prin livezi după polen. Fluturii au apărut şi ei pe ici pe colo, cu aripioarele lor multicolore.

Citisem mai demult într-un almanah că fluturii, ai căror strămoşi au o vechime de 260 de milioane de ani, au o viaţă medie de două luni de zile; majoritatea lor sunt sedentari, dar există şi specii de fluturi călători, care nu se mai întorc la locul de unde au plecat decât atunci când trebuie să moară. Curioasă această viaţă a lor, mai ales că ei nu văd decât până la distanţa de un metru şi îşi descoperă femelele numai după parfumul specific pe care acestea îl emană.

Mă impresionează orice formă de viaţă, întrucât este diferită de a oamenilor, atât la plante, insecte, chiar şi animalele.

Aerul trepida de ciripitul păsărilor şi de vocile oamenilor ieşiţi în grădini să cureţe resturile vegetale.

Mi s-a părut că este prea devreme să fac şi eu la fel. Aerul mi-a produs un fel de răcoare care mi-a încreţit pielea şi atunci am intrat în casă şi am continuat să scriu la cartea *Prizonier în URSS*.

La şcoală se schimbă seriile de cursanţi şi am câteva zile libere, prilej să sap grădina şi să pun răsadurile de zarzavat şi răzoarele de ceapă, usturoi, morcovi, salată. Muncesc de dimineaţa până seara, cu pauza de masă de la prânz. Munca îmi face bine, deşi mi-a produs şi un pic de febră musculară. De acum se adaugă încă o grijă: udatul periodic al plantelor.

După ce am „tăiat” şi viţa de vie şi am legat-o bine de boltă, am încheiat lucrările de primăvară.

Continuu să scriu, să citesc, să merg la şcoală zilnic,

după amiaza. Uneori îmi fac timp să stau pe scăunel, la umbra nucului din grădină şi să privesc natura sau să-mi fac de lucru cu Codiţă, căruia îi dau drumul să se zbenguie până oboseşte. Când se satură de alergătură, vine şi se aşază la picioarele mele, pune botul pe labe şi mă priveşte cu atenţie. Îmi dau seama că în vieţuirea lui alături de mine, nu avea fericirea deplină a mişcării în aer liber în măsura în care o cereau sângele şi simţurile lui, dar nu aveam altă posibilitate să-l plimb, iar când trebuie să plec de acasă, el rămâne supărat lângă pompa de apă, cu urechile pleoştite, iar ochii lui capătă expresia păcătosului pe care nefericirea o iscă atât în privirea oamenilor, cât şi a animalelor. Mă priveşte de parcă m-ar dojeni, iar când mă pun în mişcare, ridică uneori capul spre cer cu figura de martir, însoţind această „pază” cu un scheunat şi câteva lătrături. Este legat pe sârma dintre cuşcă şi poartă.

Când mă întorc acasă, mă simte de departe şi începe să latre de bucurie, semn că i-a trecut mâhnirea, iar când aude cheia învârtindu-se în yală, mârâie încet, lătrând des. El este sătul de odihnă şi de somn şi ar vrea să zburde, dar de când au crescut plantele, nu-l mai las slobod că le strică în goana lui…

Îşi respectă totdeauna obiceiul de a mă aştepta lângă pompa de apă, în apropierea porţii, indiferent dacă plouă, ninge sau este vreme frumoasă. În bucuria revederii noastre, el nu lasă să se vadă nici urmă de ranchiună pentru că l-am lăsat singur atâta vreme, iar speranţele şi aşteptările lui au fost lungi şi plictisitoare. Câteodată mai cedez rugăminţii din privirile lui şi-i dau drumul să zburde. Prima tură o face pe lângă gardul din spate unde se hârjoneşte cu câinele vecinilor, apoi se miros amândoi prin plasa de sârmă şi se despart, alergând singur prin toată curtea. Când plouă, trebuie să fiu foarte atent la apropierea lui, deoarece se opreşte lângă mine, îşi scutură blana de apa de ploaie, împroşcându-mă cu stropi de apă şi noroi care fac ceaţă în jurul lui şi al meu. Vine până lângă mine, se scutură de apă, apoi iar o zbugheşte spre fundul grădinii, gonind cu capul înainte şi puţin într-o parte şi cu

picioarele din spate fără a călca pe urmele celor din faţă, aşa cum fac toţi câinii.

Seara îl leg şi-l las în lumina amurgului roşietic, iar eu merg în casă, în paşnicul meu „imperiu”, în care îmi petrec o bună parte din timp, când mă aflu acasă.

Din acest loc singuratic, izolat de lume, în nopţile mele albe, am reuşit să aştern pe hârtie atâtea fapte pe care le credeam de mult uitate. Aşa am adunat faptele şi amintirile mele, încropind o carte. Fiecare carte pe care o scriu mi se pare că este ultima şi încerc să pun în ea cât mai multe date, străduindu-mă să nu uit nimic.

Proiecte am mai multe şi, dacă Dumnezeu nu-mi va întrerupe această activitate, sper să le scot la lumină. Viaţa este dată să fie trăită, dar şi pentru muncă şi suferinţă până la capăt.

Recunosc că am şi momente în care mă opresc brusc din scris şi mă întreb: „Oare voi muri curând, Doamne? Mă grăbesc să scriu de parcă s-ar apropia sfârşitul”.

— Mihai şi Luminiţa mă vizitează împreună

La început de iunie au sunat la poartă cei doi copii ai mei. La vederea lor fruntea mi s-a descreţit.

După ce au trecut în revistă grădina, pentru care mi-au adus laude, Luminiţa a cules câteva flori şi am intrat în casă unde am aşezat masa de prânz. La cafea am discutat de toate pentru toţi, aducând fiecare noutăţi.

Mai întâi Mihai m-a bucurat dându-mi vestea că a luat examenul de bacalaureat foarte bine şi se pregăteşte pentru examenul de admitere în facultate.

— Unde te-ai hotărât să dai examen? l-am întrebat eu.

— La Facultatea de Silvivultură de la Braşov, zice el.

— Cum ai ales tocmai această facultate?

— Îmi place pădurea cu tăcerea ei şi, totodată, cu freamătul ei, îmi plac toate animalele care trăiesc în ea, plantele de tot felul şi libertatea deplină. Acolo te simţi aproape de cer de câte ori urci pe vârful unui munte, unde poţi respira aerul curat odată cu libertatea.

— Nu te-ai gândit şi la depărtarea de casă, apoi la faptul că va trebui să stai patru sau cinci ani într-un cămin?

— Stai să iau examenul şi mai vedem apoi!

— Puteai să încerci la o facultate din Constanţa, că sunt destule acum.

— Nu mă atrage nicio altă meserie în afara silviculturii.

— Când trebuie să susţii examenele?

— Nu ştiu sigur, abia mâine merg să duc dosarul de înscriere la examen şi aflu data.

L-am privit circumspect. Era alegerea lui şi trebuia s-o respect. Ca să nu stric atmosfera plăcută, am canalizat discuţia spre alte date, fapte şi amintiri din perioada în care ei erau foarte mici. Le-am povestit câte ceva despre ceea ce făcea fiecare: internarea în spitalul Gr Alexandrescu din Bucureşti a lui Petruş când a fost operat de hernie inghinală şi îl bătea un băiat mai mare din salon – Petruş îl numea nenea Mutică – care i-a luat şi şoşonii. Apoi Adrian, care fugea de acasă şi, înreună cu alt prieten al său mergeau la triajul CFR unde se plimbau toată ziua cu locomotiva de manevră; cum s-a pierdut Luminiţa din jurul blocului de câteva ori, apoi viaţa ei la cămin, etc.

Fereastra era deschisă şi din grădină venea un parfum puternic de crin şi de trandafir, iar aerul îmbălsămat te făcea să te simţi în paradis.

— Ce frumos şi plăcut este aici, la tine! spune Luminiţa.

— Seara, când este şi răcoare, este mult mai frumos. Ies noaptea în curte şi mă plimb, apoi rămân undeva în contemplarea cerului minute în şir. Uneori, privind puzderia de stele, am senzaţia că ele mă absorb spre infinit. Tot astfel, ziua, când soarele, unicul stăpân al bolţii cereşti estompează cu lumina lui lumile îndepărtate, fixându-l pe om în orizontul proxim. Dacă eşti singur, te cuprinde tristeţea şi melancolia.

Am început să iubesc această căsuţă, acest refugiu al

singurătăţii mele. A devenit pentru mine un liman tihnit, aproape magic, unde mă refugiez departe de grijile şi zbuciumul de „afară”. Poate se întâmplă acest fapt şi pentru că eu am reparat-o, în parte, este opera mea cu tot ce vedeţi aici.

Amândoi privesc şi tac.

— Să lăsăm toate astea. Spuneţi-mi ce face Adrian? Ce face mama voastră? spun eu după o lungă pauză.

— Ady a plecat cu nava „Sulina”. Ne-a scris că se află în Las Palmas, dar n-a scris când vine, a spus Luminiţa.

— Iar mama e bine, munceşte şi aşteaptă pensia, completează Mihai. Zice că la serviciu la ea este din ce în ce mai greu, dar trebuie să mai lucreze doi ani, să îndeplinească condiţiile de pensionare. Se plânge şi ea că e greu singură şi te vorbeşte de rău că ai plecat de acasă – completează Mihai.

— Am plecat pentru că am constatat că ea nu era fericită cu mine. Tocmai de aceea s-a comportat urât faţă de mine. Am avertizat-o încă din 1987 că dacă reuşesc să ies la pensie, o părăsesc şi o las să fie fericită, dar nu m-a crezut. Ea se gândea că nu voi renunţa la voi şi voi suporta în continuare totul. Îmi pare rău de voi, dar nu am avut altă soluţie. Ştiu ce înseamnă familia pentru copiii în care părinţii au divorţat, iar cel plecat este văzut la intervale mari de timp. Fiecare copil ajunge să aibă viaţa lui şi nu mai suferă influenţa sau sfatul acestuia din urmă. Mentalitatea copiilor cu părinţii divorţaţi este diferită de a celor ai căror părinţi au murit din diferite cauze, fiind nevoiţi să-şi ia gândul de la ei.

Când părintele plecat trăieşte, copiii lui se simt semiorfani şi, oricât de rău ar fi fost el, îi simt lipsa. E ceva genetic.

Desigur, părinţii despărţiţi nu mai au nici prezent, nici viitor comun, precum nici probleme care să-i determine să-şi mai spună ceva. Asta se produce în situaţia în care unul dintre ei sau, poate, amândoi sunt îndărătnici, răi, răzbunători.

În cazul nostru mama voastră nu acceptă prezenţa mea în casă, nici dialogul care ar mai rezolva câte ceva.

— Tată, mă primeşti şi pe mine la şcoala de şoferi? Vreau să iau şi eu permis de conducere, spune Mihai cu glas rugător.

— Lasă, mai întâi să-ţi iei examenul de admitere în facultate, apoi mai discutăm. Dar nu te primesc eu, pentru că nu este şcoala mea, pot aranja să fii în grupele pe care le pregătesc eu.

— Da, aşa vreau, dar nu acum. După ce mă întorc de la Braşov.

— Bine, ia examenul şi mai vorbim! l-am încurajat eu.

— Tată, am fost afară şi am vrut să mă apropii de câine, ca să-l mângâi. Mi s-a părut că nu e prea prietenos. Dar când te vede pe tine explodează de bucurie, spune Luminiţa.

— Ei, eu sunt stăpânul lui şi mă cunoaşte bine. Pot să spun că este foarte ataşat de mine şi este foarte inteligent.

Aşa se întâmplă şi cu oamenii. Când durerile şi singurătatea ne copleşesc, căutăm prietenia animalelor care nu vorbesc, nu ne pot trăda, nu ne mint şi sunt capabile de foarte multă afecţiune, pentru care solicită şi ei iubire pe măsură.

…Spre seară, copiii mei au plecat, cu promisiunea că vor reveni mai curând decât au făcut-o până acum.

Priveam în urma lor cum se îndepărtau şi mă gândeam: „Ce grea este despărţirea, când nici nu ştii cât va dura! E greu fără o scrisoare, un telefon de la copii sau să vină ei să te vadă. Nici nu le-am spus că am fost bolnav.

Dacă n-ar exista copiii, consider că viaţa nu ar merita să fie trăită. Când îl privesc pe Mihai parcă-mi văd tinereţea mea când eram bun, naiv şi cam nepăsător cu viaţa.

Aceştia sunt copiii făcuţi de mine, care, ca şi ceilalţi copii din generaţia lor vor fi – cu unele excepţii – pradă sărăciei şi dezordinii sociale, mulţi ani în viitor. Aşa eram şi eu în

1960, când, întors din armată, deşi aveam studii, numi găseam drumul pe măsura ambiţiei şi dorinţei din suflet de a mă ridica din sărăcia şi inegalitatea socială a momentului.

După revoluţia din 1989 se pune tot mai mult problema avuţiei, a bunurilor patrimoniale. Eu ce le voi lăsa copiilor mei când voi părăsi această lume? Voi mai avea timp să agonisesc ceva de natură să poată fi transmisibil? Mai sper, încă.

*

A doua zi am venit acasă cu un cleg de la şcoală şi, când am intrat în casă, după o observare fugară, mi-a spus:

— De ce nu te muţi de aici? Meriţi mai mult.

— Unde să mă duc? am răspuns ca un automat.

— Vinzi căsuţa asta şi cumperi o o garsonică. Terenul este destul de bun şi iei un preţ bun pe el.

— Tocmai de aceea nu-l vând. Aştept băiatul să intre la facultate, iar când termină el, construim aici o casă pentru două familii, pentru care am întocmit şi un mic proiect.

— Atunci este altceva.

Era altceva, într-adevăr. Aveam o încurcătură cu acest teren pe care nu o descâlcisem încă, pentru care şi sufletul îmi era cuprins de o tristeţe dureroasă.

*

În sâmbăta care a urmat m-am trezit ceva mai de dimineaţă şi am pregătit mâncare pentru câteva zile. Afară era un soare torid şi m-am gândit să renunţ câteva ore la scris şi să merg la plaja Modern. Îmbrăcat uşor, cu o plasă în mână în care aveam un cearşaf şi un prosop, am urcat în autobuz şi am coborât în centrul oraşului, iar de acolo, pe plajă. M-am însorit câteva ore, dar tot timpul am observat natura, marea şi oamenii din jurul meu. La sfârşit am intrat în apă să mă răcoresc, iar după ce m-am zvântat, m-am îmbrăcat şi am plecat spre autobuz. Pe mal m-am oprit şi am mai privit odată marea. Peste stânci, peste diguri şi pe toată plaja cu întinderea ei de nisip, tremura aerul

încins de dogoarea soarelui care atârna deasupra, radiind o linişte şi o împăcare parcă venite dintr-o altă lume, care-mi provoca un sentiment straniu, ceea ce nu observasem la venirea mea.

În autobuz era zăpuşeală, cu toate că geamurile erau deschise. Când am ajuns acasă, florile mele de pe lângă trotuar erau toate îndoite, cu corolele aplecate spre sol. Cele aflate în glastrele din casă erau mai vesele deoarece aveau umbră şi apă suficientă.

Duminică am plecat din nou la plajă, de data aceasta la Mamaia, unde am stat până la ora 173° când am pornit-o pe jos prin satul de vacanţă, intenţionând să traversez tot parcul pe la umbra copacilor. Mergeam agale, cu mâinile în buzunare pe aleea haşurată de umbrele aproape egale ale copacilor ale căror coroane bogate foşneau domol, iar în desişul frunzelor se auzea trilul păsărilor căutătoare care umpleau văzduhul în apropierea înserării, sub cerul senin şi albastru. Apa şi soarele parcă îmi întineriseră simţurile şi-mi purificaseră sufletul, atât de uşor mă simţeam.

Astfel, ideea că îmi aparţin mie însumi mă face fericit pentru o vreme, având şi o iluzie în legătură cu o viaţă stabilă, dar simplă.

M-am aşezat pe o bancă în apropierea lacului Tăbăcărie de unde priveam pescăruşii plonjând în apă după hrană, apoi câte un peşte care ieşea la suprafaţa apei, „zbura” o vreme prin aer, apoi cădea cu un plescăit scurt, înapoi în unde.

Trandafirii înfloriţi, ca şi iasomia, revărsau miresme îmbătătoare în tot parcul. Pretutindeni verdeaţa se revărsa pe sol şi în coroanele copacilor, ca o mare de smarald saturată de aurul soarelui. Florile albe-roşii ale castanilor cădeau fără zgomot pe pământ, licărind ca nişte flăcărui trandafirii în umbra copacilor. Ascultam larma oraşului care răzbătea în parc ca un ecou slab şi se împrăştia prin desişuri; numai zgomotul metalic şi ascuţit al tramvaiului nr. 100 mai tulbura liniştea parcului, la trecerile lui

repetate prin zonă.

La răstimpuri, câte o rafală de vânt trecea peste vârfurile copacilor, mişcându-le ramurile, apoi cobora pe deasupra apei, încreţindu-i uşor oglinda, lăsând în urma sa fiorul unei linişti şi mai profunde. În mine simţeam impulsul vieţii mereu vie care trece prin veacuri şi prin umanitate, prin zâmbete şi suferinţă, ea constituind forţa fiinţei a tot ce există.

Spre înserat, peste parc s-a lăsat o pulbere diafană cenuşie care, treptat, a acoperit tot oraşul. Frunzişul copacilor, al plopilor bătrâni, fremăta sub adierea vântului molcom de seară, aducând răcoarea. Am pornit pe aleea care ducea spre restaurantul Bulevard, cu gândul să ies în staţia de tramvai. Ca la un semnal, iluminatul din parc s-a aprins, iar când am ajuns în staţie, am constatat că toate străzile erau scăldate în lumină.

În staţia de la gară am coborât din tramvai, dar neavând chef să plec acasă, m-am oprit în parcul din apropiere şi m-am aşezat o bancă din preajma fântânii arteziene, pusă în funcţionare după o revizie tehnică.

Luna răsărise, era plină şi plutea pe un cer senin, fără nori şi scălda copacii într-o lumină tremurândă; la fel şi apele fântânii arteziene sclipeau în bătaia razelor ei argintii. Un vânt uşor ca o mângâiere duioasă, venind de pe alei, aducea cu el mireasma florilor care umpleau parcul.

Gândul meu traducea, parcă, foşnetul apei, ducându-mă în urmă la zilele când fântâna nu funcţiona, fiind la fel ca şi fiinţa mea pustie.

Am ajuns acasă târziu, am udat grădina, apoi am mâncat ceva frugal, l-am hrănit pe Codiţă şi m-am culcat devreme, simţindu-mă obosit.

În zilele următoare, în timp ce mă întorceam de la şcoală, m-am întâlnit cu un fost coleg de serviciu, care încă nu ieşise la pensie.

— Ce mai faceţi, domnule? m-a întâmpinat el cu un aer superior, al omului aflat în funcţie pentru care ceilalţi

nu mai au nicio importanţă.

— Mulţumesc! Bine, deocamdată. Dar dumneata?

— Aproximativ. Cred că aţi auzit cum muncim noi acum?!

— Nu. Nu m-a preocupat. De fapt, acum nici nu mai pot fi informat, aflându-mă la celălalt „pol” faţă de cei activi.

— Îmi cer scuze că nu v-am observat la vreme! Am vrut să vă salut. Nu v-am mai văzut de mult. Cu ce vă mai ocupaţi?

— Cu pensia. Aveţi dreptate, cu privire la observaţie. Asta este soarta pensionarilor, trec neobservaţi. Veţi constata acest lucru şi cei care mai lucraţi încă.

— De ce purtaţi doliu?

— O rudă apropiată, i-am răspuns automat.

— Să trăiţi! a salutat el, aproape în şoaptă, apoi s-a îndepărtat.

Am mai întâlnit şi alţi colegi. E drept că s-au comportat diferit, dar nu mă mai miră comportarea lor. Oamenii care, atunci când lucram, îmi sorbeau vorbele sau se chinuiau din răsputeri să-mi smulgă o apreciere sau un zâmbet, acum se fac că nu mă observă sau când discutăm, vorbesc din colţul buzelor. De la unii, ceva mai sinceri, am aflat că unii s-au temut de mine, iar alţii m-au invidiat. „Deci, funcţia crează organul şi nu pregătirea mea personală, nu comportarea mea reverenţioasă faţă de ei. Ce păcat!” mă gândeam eu, după ce discutam cu vreunul dintre ei.

Mă întorceam acasă cu gândul să-i tratez cu indiferenţă şi să muncesc ca un rob pentru a scrie cărţile pe care mi le-am propus, iar astfel, să îndepărtez ideea că un cuget zbuciumat mă poate transforma într-un prost artist. „Dacă s-ar întâmpla aşa, ar fi tragic” – îmi spuneam.

Lucram noaptea până târziu. Făcând o pauză să mă mai relaxez, am ieşit în curte. Afară e cald, noaptea este senină, iar stelele atârnă pe bolta cerului ca nişte ciorchini scânteietori. Peste tot e linişte. Vecinii s-au culcat, dar au

lăsat aprinsă, ca în fiecare seară, lumina fluorescentă de deasuora uşii de la intrare, care luminează şi curtea mea. Trec încet pe lângă Codiţă care doarme afară, lângă cuşcă. El mă simte, se ridică, se scutură, lovind cuşca cu lanţul cu care este legat, se întinde şi scânceşte încet. Mă fac că nu-l observ şi trec mai departe, intrând în casă, unde-mi continuu lucrul. Înviorat de afară am alte forţe. Mă bucur că pot lucra fără să fiu deranjat de cineva. Cu toate acestea, mă lupt cu construcţia cât mai simplă a frazelor, încercând să economisesc cuvintele, să prezint cât mai multe idei cu puţine cuvinte. Dar asta presupune multă cultură, o cunoaştere perfectă a fenomenelor şi raporturilor sociale, precum şi stăpânirea artei – literatura fiind o parte a artei – care presupune, deci, cuvinte puţine, simple, care să exprime totul şi să fie înţelese de toată lumea.

Puţini oameni sunt înzestraţi cu acest dar de preţ pe care eu mai am încă până să-l posed.

De exemplu, filosoful material isr Karl Marx, cunoscut pentru conciziunea ideilor sale, altfel extrem de bogate în conţinut, într-o scrisoare către prietenul şi colaboratorul său, Friderich Engels, se scuza astfel: „… te rog să mă scuzi că ţi-am scris atât de mult, dar n-am avut timp să-ţi scriu mai puţin”.

*

În săptămâna următoare Mihai m-a vizitat din nou. Eram curios ce a făcut cu examenele, dar am avut răbdare până când a găsit el momentul potrivit să-mi spună.

— Ce ai mai făcut de când nu ne-am văzut? m-a întrebat el.

— Ce pot face eu aici? Merg la şcoală, vin acasă şi mă ocup de grădină, scriu, citesc; câteva zile m-am încumetat să merg şi la plajă… cam asta.

— Poţi spune că ai făcut mereu câte ceva, dar eu?

— Dar tu, ce?

— N-am reuşit să intru la facultate pentru 15 sutimi. S-a intrat cu media şapte. Testul a fost sistem grilă, iar eu

nu prea am fost familiarizat cu răspunsuri telegrafice. Credeam că ai spaţiu să te desfăşori, să explici…

— Şi asta te-a demoralizat aşa de repede? Alţi tineri au dat examen de admitere de mai multe ori şi nu s-au descurajat când au ratat, s-au ambiţionat, au perseverat în pregătire şi şi-au încercat şansele iar şi iar până au reuşit.

— Mă gândesc să-mi iau serviciu şi să mai încerc din nou la toamnă.

— Eu te-aş sfătui să-ţi iei serviciu, apoi în octombrie să mergi să-ţi satisfaci stagiul militar, iar când termini armata ai tot timpul să te pregăteşti pentru facultate.

— Chiar dacă plec în armată, tot voi continua pregătirea.

— Nu se ştie dacă mai ai timp, acolo e armată nu pension.

— Ce zici dacă mă duc la vânători de munte?

— Nu te sfătuiesc s-o faci. E drept că arma este frumoasă, se desfăşoară în peisajele minunate de munte, este arma care adună numai oameni curajoşi, dar prezintă şi unele dezavantaje, în plus, vei fi prea departe de casă.

— Şi atunci?

— Poate mergi la o unitate din Constanţa, fie la pompieri, fie la jandarmerie. Este greu când eşti departe de casă.

— Ar fi o soluţie, a spus Mihai, rămas pe gânduri.

La plecare i-am dat nişte bani şi ne-am înţeles să-şi facă dosarul de angajare, apoi dosarul pentru cursurile şcolii de şoferi. Doream să plece liniştit în armată.

La următoarea noastră întâlnire mi-a adus dosarul pentru şcoala de şoferi şi vestea că lucrează la „Compres” împreună cu Luminiţa, secţia montaj-filme.

La şcoală l-am luat în grupele mele şi s-a dovedit ambiţios, hotărât să facă treabă. Examenul pentru permis l-a trecut din prima încercare şi fără emoţii.

De acum întâlnirile noastre se rezumau la orele de curs şi drumul până la tramvai, când mai puteam discuta,

deoarece Mihai era foarte ocupat.

Într-o seară, mergând pe jos amândoi, el m-a întrebat:

— Tată, de ce nu te-ai făcut profesor? Mă refer la cariera ta, nu ceea ce faci acum, deşi tot asta faci.

— Pentru că au fost alte vremuri când eu păşisem în viaţa de adult şi apoi de familist. Mi-ar fi plăcut, poate că am şi ceva calităţi şi cunoştinţe, dar nu poţi face totdeauna ceea ce vrei.

— Eşti plin de calităţi, a continuat el să mă laude. Pui prea mult suflet în toate. Te ascult de fiecare dată şi nu-mi vine să cred că eşti tatăl meu. Să ştii că sunt mândru că sunt fiul tău!

Aceste fraze simple, spuse din suflet, m-au emoţionat. Pentru un părinteeste mult prea important să ştie că este iubit de copilul său. Această iubire venea din urmă, din anii în care Mihai crescuse alături de mine. Regretam că nu pot fi cu el în continuare. Uneori îmi făceam reproşuri că îl tot chem la mine acasă să stau de vorbă cu el. Mă gândeam că poate mă folosesc de el în mod egoist pentru a umple golul din viaţa mea. Dar am constatat că şi lui îi făcea plăcere să vină la mine, iar când pleca, îi dădeam bani sau altceva de fiecare dată.

…De când obţinuse şi permis de conducere, adesea mă determina să plec cu el undeva şi să-l las pe el să conducă maşina. O făceam mereu cu plăcere, însă căutam ca deplasarea să fie folosită şi pentru a-mi vizita rudele sau să ne deplasăm la cimitirul din sat, unde sunt îngropaţi părinţii mei, prileg cu care Mihai mi-a pus multe întrebări.

În luna octombrie, când a primit ordinul de încorporare, l-am însoţit la Centrul Militar Constanţa, unde a recrutat pentru unitatea militară de pompieri. La data stabilită s-a prezentat la acea unitate şi timp de un an de zile a făcut armata.

Între timp l-am vizitat, a fost învoit sâmbăta, a avut şi zile de permisie şi de concediu de odihnă, iar când a terminat, m-am pomenit cu el acasă la mine.

— Tată, am terminat armata. Acum trebuie să mă apuc serios de treabă! a spus el cu hotărâre.

— La ce te-ai gândit să întreprinzi?

— Păi, mai întâi mă angajez undeva ca să am cu ce să mă descurc şi eu, că sălariul mamei nu ne ajunge pentru câte hangarale se găsesc la un apartament cu patru camere. A venit şi Ady de la Las Palmas fără un ban şi foarte deprimat de viaţa pe care a dus-o pe acolo.

— S-a întors Adrian, deci? După un an şi jumătate cât a fost arestată nava Sulina în acel port. Cred că a fost groaznic, mai rău ca la puşcărie. Spune-i mamă-ţi să-l lase în pace o vreme până când va reuşi să-şi revină după un şoc ca cel pe care l-a suferit el acolo! O farfurie de ciorbă s-o găsi şi pentru el până când va fi în stare să-şi reia munca.

— Fumează toată ziua, iar când nu doarme, priveşte pe pereţi.

— Fiţi şi voi îngăduitori cu el până când se reface!

— Dar nu-i facem nimic.

— Anunţaţi-l să treacă peste acea stare incertă, dar destul de dureroasă. El a trecut printr-o suferinţă a sufletului.

— Da. Cum îţi spuneam, vreau să mă angajez în muncă şi în vara viitoare să încerc iar la facultate.

— Aşa să faci, fiule! Vezi şi tu că viaţa este destul de grea, iar cu pensia mea, nu sunt în stare să vă ajut.

— Ai reparat maşina?

— Da, de luna trecută.

— Cea avut de se bloca mereu?

— Pinionul de la viteza a doua şi „patina” de la schimbătorul de viteze. Dar nu putem merge astăzi nicăieri, că la ora 17°° am cursuri la şcoală. Vino şi tu duminică şi, dacă este vreme bună, plecăm la sat să curăţăm mormânturile părinţilor mei.

— La ce oră pleci la şcoală?

— Pe la ora 16°°. Mergem împreună până în centru.

Dar, dacă vrei, stai să mâncăm împreună de prânz.

— De acord. Îmi era o foame…

— Şi îţi era ruşine să spui că îţi este foame? Doar ştii că am întotdeauna mâncare gătită sau altceva în frigider.

Am mâncat, apoi am stat de vorbă amândoi, cum nu o mai făcusem din perioada anterioară plecării lui în armată.

— Te-ai obişnuit singur aici. Cred că nu te mai plictiseşti.

— Trăiesc şi eu în compania lui Codiţă, apoi a rândunelelor şi vrăbiilor, care şi-au făcut cuib la streaşina casei, încât mă trezesc în fiecare dimineaţă în ciripitul lor vesel, înaintea răsăritului de soare.

Apoi am dat o tură prin grădină de unde am cules un buchet mare de crizanteme, după care i-am pregătit o sacoşă cu zarzavaturi de toamnă: morcov, păstârnac, hrean, ţelină, pătrunjel şi cartofi, precum şi struguri.

Am intrat în casă şi am continuat discuţia începută:

— Cum mai e viaţa ta de pustnic? mă întreabă el.

— Cum să fie? Viaţa unui om e o continuă suferinţă, străduanie şi o luptă fără sfârşit. În timpul vieţii, omul se străduieşte să săvârşească mai multe fapte bune, până când ajunge la apogeul puterii sale. Pentru faptele sale, el este onorat şi, poate, luat ca pildă de ceilalţi semeni ai săi. Urmează apoi etapa când el începe să alunece pe panta declinului, îşi pierde părul, dinţii, vederea i se tulbură, auzul se diminuează treptat, uneori chiar brusc, iar pasul îi devine tot mai încet şi greoi.

Dacă reuşeşte să conştientizeze aceste stări, începe să devină preocupat şi, treptat, ajunge să fie un om ursuz, capricios, nemulţumit, irascibil şi adoptă comportamentul câinelui îmbătrânit de trecerea anilor, care se izolează undeva, într-un ungher, cât mai ferit de privirile celorlalţi.

Dacă mai are parte şi de dureri reumatice şi o transformare a înfăţişării l-a văduvit de vechea frumuseţe, nu-i mai rămâne nici urmă de demnitate în faţa semenilor.

Îmbătrânirea, fiule, nu este numai un proces fiziologic, ci şi o stare a minţii omului. Astfel că bătrâneţea

trebuie înţeleasă ca un proces distrofic, degenerativ, când toate organele trupului resimt diminuarea forţelor şi a funcţiilor lor anterioare.

La bătrâni apar stările depresive, tendinţele de izolare în singurătate, o atitudine de inutilitate pentru societate, scade capacitatea de apărare împotriva bolilor grave şi o imunitate scăzută care îl supune la suferinţe.

Dacă tinereţea se oferă generoasă, apoi bătrâneţea este grea şi se cere a fi cucerită şi păstrată, pentru a îmbătrâni frumos aşa cum susţine Mircea Dumitru, autorul cărţii *Bătrâneţe selectivă* – 1984, cel care a fost ajutorul cercetătoarei dr. Ana Aslan, care a descoperit Aslavitalul, acel medicament misterios cerut de atâta lume din ţară şi străinătate.

În carte sunt prezentate modalităţile de organizare a vieţii prin selecţie şi adaptare a organismului uman pentru a putea lupta contra factorilor de risc care influenţează şi accelerează îmbătrânirea.

Pentru menţinerea vitalităţii trupului şi a minţii, omul în vârstă trebuie să facă mişcare – ceea ce eu fac zilnic în grădină – precum şi să aibă un hobby, pe care eu îl onorez prin scris.

— Da, ai dreptate în ceea ce faci, dar tu nu eşti bătrân, încă.

— Simt anii, fiule. A început să mă doară trecerea lor, văzând cum îmi sunt ucise visurile. Mantaua vieţii a început să capete găuri care nu mai pot fi cârpite şi am început să-mi caut sufletul înainte de a se face seară, pe care o văd tot mai săracă în amintiri. Trebuie să le aştern pe hârtie înainte de a se şterge din memorie.

Singurătatea este mai greu de suportat toamna, când aud ţipetele cocorilor trecând în stoluri mari în zbor spre ţările calde. Ele îmi trezesc visuri din copilărie, când doream să pot zbura şi eu cât mai departe, peste mări şi ţări, ca să cunosc lumea.

Acum m-am împăcat cu statutul meu de pustnic, izolat voit în singurătatea mea asumată. Unui om îi este

greu când simte că nu mai poate spera la nimic.

Când nici cei dragi nu-i mai sunt în preajmă să-l ajute şi să-l susţină, deschide gura ştirbă şi gâfâie o vreme, fără să-şi mai poată da seama că nu mai are mult şi i se apropie inevitabilul sfârşit, lipsit, cu desăvârşire, de glorie.

— Hai, tată, nu dramatiza situaţia în care te afli, că nu este chiar aşa de rea! îmi pare rău că am formulat greşit întrebarea. Voiam să ştiu dacă mai scrii sau dacă te-ai mai gândit la ce discutaserăm noi când am venit cu Petruş aici.

— Aaa! să-mi refac căsnicia? Dragul meu, mai târziu vei reuşi şi tu să afli cât de complicat este trupul şi, mai ales, sufletul omului şi cât de greu îţi vine să iei decizii, cu câtă precauţie trebuie s-o faci ca să nu greşeşti. De o asemenea greşeală nu te mai poate apăra nimeni.

Şi ştii că viaţa este o putere pe care nu o poţi birui. Omul iese la lumină din pântecele mamei, revendicându-şi locul lui sub soare prin ţipete disperate, indiferent dacă asta place sau nu părinţilor săi. Mai târziu oamenii se îndrăgesc unii pe alţii şi fac perechi, se îndrăgostesc, trăiesc sau nu împreună. Toate astea până-ţi dai duhul, după care nimeni nu-ţi mai aduce vreo mângâiere.

— Eşti foarte pesimist astăzi. Eu credeam că ai trecut peste asta.

— Tu eşti încă tânăr. Priveşte-ţi sufletul, Mihai! Ai să vezi că este ca un bob de rouă în care se reflectă cerul şi toate galaxiile. Ai grijă să nu-l murdăreşti, să-l păstrezi mereu curat! Să faci fapte bune! Fapta bună este întocmai ca aurul şi ar trebui păstrată acolo unde nu pătrund moliile, nici rugina şi nici hoţii nu pot pătrunde ca s-o prade.

În inima omului care a beneficiat de o faptă bună, dacă este un om simţitor, ea va dăinui mai multă vreme decât toate comorile din lume.

Să slujeşti adevărul, fiule! Adevărul este mai presus decât interesele meschine ale momentului şi el nu poate fi ascuns la infinit. Să ştii că cei care au încălcat adevărul

sunt înfieraţi de istorie în toate cazurile.

…Am legat câinele pe sârmă, am încuiat poarta şi am pornit-o amândoi spre staţia de autobuz. Mihai era îngândurat, fiind nevoie să-l atenţionez de mai multe ori când îi şopteam câte ceva la ureche. Probabil se gândea la cele ce îi spusesem acasă. În centrul oraşului ne-am despărţit, amintindu-i că îl aştept duminică la mine.

— Încurajări din partea prietenilor

Când am traversat strada, m-am întâlnit cu un fost coleg dinainte de pensionare.

— Salut, domnule! Nu te vede omul cu anii! îmi reproşează Lasnic, cu tonul lui direct şi sunător.

— O vreme nu prea am mai umblat, de aceea nu m-ai văzut.

— Ce faci toată ziua? Stai în bârlog? Am auzit că scrii cărţi, e adevărat? Sau nu te lasă nevasta să ieşi pe stradă?

— Nu prea e adevărat, mâzgălesc şi eu nişte hârtii ca să-mi fac ocupaţie şi să-mi mai treacă plictiseala, am spus eu, nelâund în seamă glumele lui puţin maliţioase.

— Am auzit eu bine că scrii şi bine faci. Păcat că nu te-ai apucat mai de mult.

— Pentru o ocupaţie intelectuală cum este literatura, trebuie mult răgaz şi să nu ai obligaţii sociale, or eu abia acum am căpătat acest răgaz şi încerc să mă folosesc de el, având de partea mea şi memoria care, încă, nu m-a părăsit.

— Ce ai făcut cu cărţile pe care le-ai scris?

— Le ţin în casă, literatură de sertar, pentru vremuri mai bune, când le voi publica, poate.

— Te temi de o confruntare cu cititorii?

— Dimpotrivă, m-ar interesa reacţia cititorilor, dar nu am posibilitatea să le editez şi apoi nici nu văd cum aş putea să le distribui, deoarece au dispărut acele librării care făceau această activitate centralizat, în baza legii.

De asemenea, mă tem că ar putea rămâne în librării, dacă ajung acolo, datorită sărăciei celor dornici să mai

citească.

— Le vor cumpăra cei care au mulţi bani.

— Mă îndoiesc. Cei care au bani acum nu sunt şi iubitori de carte. Nici nu au timp să citească, deoarece sunt ocupaţi cu înmulţirea banilor. Poate mai cumpără unii dintre ei, dar caută cărţi îmbrăcate în piele pe care le aşază în biblioteci şi nu le vor deschide niciodată.

— Dă-i înainte! Eu te ştiu om deştept şi cred că vei reuşi. Poate dai de nişte sponsori şi le publici. L-ai citit pe Panait Istrati?

— Da.

— El a început să scrie fără a poseda nici studii, nici bani, iar primele cărţi le-a scris în limba franceză. Sau Grazia Daledda, doamna din Sardinia, tot aşa a plecat la drum având doar câteva clase elementare şi a reuşit să scrie destul. Tu ai şi studii, cultură, talent pentru a realiza lucrări de calitate. Ar fi păcat să te oreşti.

— Vezi, tu, nu mai este situaţia de la începutul secolului 20. În perioada de libertate de după 1989, multe s-au schimbat.

E greu să scrii în libertate; trebuie să te recomande cineva, să ai bani, relaţii…

— Scrie tu cărţile şi vei găsi, apoi, şi banii, în mod sigur! a spus colegul, strângându-mi mâna la despărţire.

În drum spre şcoală mă gândeam că Lasnic are dreptate, trebuie să continui să scriu, n-am altă alternativă. Poate vor veni vremuri mai bune?! Mă îndoiesc, aşa cum fac adesea, în privinţa multor lucruri. Nu mai departe acest coleg care mi-a spus că este nevoit să lucreze la un patron cu origineândoielnică, după ce a lucrat atâţia ani într-o instituţie serioasă.

*

Aristocraţia de neam este deosebită de aristocraţia celor parveniţi. Puţini sunt cei care îşi merită numele. Majoritatea sunt prost crescuţi, spirite nu prea luminate şi adesea caractere slabe şi neplăcute. Cei pe care îi folosesc să muncească pentru ei sunt, aproape totdeauna, superiori

lor chiar şi în privinţa manierelor şi studiilor.

Însă acest gen de aristocraţi au reuşit să se sustragă mizeriei generale folosind diferite metode – furt, înşelăciune – profitând de haosul provocat de revoluţie în viaţa socială.

Seara, întors aici, privesc în grădina mea cum toată vegetaţia se pregăteşte pentru iarna care se apropie. Florile care mărginesc trotuarul ce taie grădina în două au petalele purpurii, dar colorate în maroniu şi oranjul veştejit al toamnei, atinse de asprimea vântului şi temperaturilor mai scăzute.

„Se uită soarele îndărăt” spuneau bătrânii înainte, când apunea soarele mai vesel după o zi posomorâtă. Era un frumos apus de soare de toamnă care lăsa în urmă umbrele viorii ale înserării. Prin pânza de umbre vedeam căsuţa mea obosită, întruchipând un adăpost străvechi de la marginea lumii. Răcoarea mă făcea să în a scutur şi să mă grăbesc să ajung în casă.

Lucrez intens la cartea *Prizonier în URSS*, care mă face să trăiesc toate ororile războiului al doilea mondial, odată cu cei care au luptat şi murit în stepele şi zăpezile ruseşti.

Pe noi ne sperie aici câteva zile de viscol pe care le observăm, fie din camere încălzite, fie din birourile unor instituţii racordate la încălzirea centrală.

Noaptea începe un vânt care se transformă, treptat, în vijelie, apoi se porneşte ploaia care continuă şi a doua zi, parcă nu se mai termină. Îmi caut umbrela şi o pregătesc pentru ora când va trebui să plec la şcoală.

Ştiu că toamna este pe sfârşite şi aştept să vină iarna cu frig, cu troiene, cu pompa de apă îngheţată şi tot cortegiul care însoţeşte acest anotimp rece.

*

Duminică m-a vizitat Mihai, aşa cum am stabilit. Deşi nu mai plouă, cerul este înnourat şi temperatura încă scăzută. Îi propun să rămânem acasă până după-amiază, sperând că se va mai încălzi, iar el aprobă propunerea

mea.

— Mai porneşte maşina? mă întreabă el.

— Sigur că porneşte. Am baterie nouă, marcă germană.

Satisfăcut de răspuns, se aşază pe un scaun şi răsfoieşte câteva cărţi aflate pe masă.

— Care sunt scriitorii pe care i-ai citit? mă întreabă.

— Citesc tot ce îmi cade în mână, tot ce găsesc la Biblioteca Judeţeană sau la cunoştinţe, rude, prieteni, deoarece eu nu prea mai am posibilităţi materiale să-mi cumpăr cărţi şi o fac foarte rar. Am citit sute de cărţi scrise de autori români şi străini, curios şi interesat totodată de operele lor. Cărţile citite de mine le-am apreciat ca fiind foarte bune, dar am întâlnit şi unele de o slabă factură. Recunosc că am învăţat din fiecare carte câte ceva, fie numai o expresie sau un mod original de abordare a temei prezentate.

Când am plecat de acasă şi am ajuns aici, în singurătate, eram beat de bucurie că scăpasem din „infern”, dar, treptat, am ajuns la concluzia că fiecare om este ameninţat de adevărul lui, care nu este nici măcar moartea.

La început nu făceam nimic. Aşteptam în disperarea mea indignată, dar liniştită, care creştea cu fiecare zi care trecea. Mă scufundam încet-încet în visare şi în cea mai proastă stare a vieţii mele. Mă gândeam că marile încercări sunt privilegiul firilor înalte, al curajoşilor, dar, judecând mai profund, constatam că şi criminalii sau tâlharii, sunt curajoşi, putând da dovadă de stări de eroism. Eu mă socoteam curajos, dar curajul îl limitam la acţiuni care să respecte dreptatea şi adevărul.

Noaptea, lumina de la stâlpul de pe trotuar penetra perdeaua de la fereastra camerei mele şi-mi dădea senzaţia că îmi scrutează şi gândurile, nu luminează numai patul şi celelalte obiecte din cameră. Trăiam o libertate lipsită de constrângere, libertatea singurătăţii şi atunci m-am gândit să scriu tot ce-mi trece prin minte. Să ştii că

fiecare om are o părere bună despre propria-i persoană şi asta îl salvează de la multe neajunsuri. De exemplu, dacă unuia îi spune mai multă lume „eşti prost”, acel om s-ar putea să-şi pună capăt zilelor. Dar îi vine într-o dimineaţă un gând: „nu se poate ca în această lume largă să nu existe un om mai prost decât mine” şi cu această idee prinde curaj să-şi ducă viaţa mai departe, privind cu indulgenţă faptele, pe cele rele considerându-le erori.

— Ce legătură are asta cu tine? Se spune că spiritele mari se pot desăvârşi în singurătate, a glumit el.

— M-am gândit că şi eu pot scrie şi am început s-o fac, dar la început n-a prea mers şi atunci am trecut la studiul lucrărilor înaintaşilor mei. Când am considerat că pot scrie cu uşurinţă, am început să pun în ordine însemnările pe care le aveam, dublate de datele stocate în memorie de-a lungul anilor şi aşa a apărut prima carte, apoi celelalte pe care le vezi stivuite acolo, pe şifonier.

— La edituri ai fost?

— Am fost la câteva. Toţi vor banii înainte, iar eu nu-i am. Pentru ei primează spiritul comercial, iar după ce le editează, ţi le pun în braţe să te descurci cu ele.

Mă vezi tu pe mine umblând pe stradă cu desaga cu cărţi, strigând titluri şi cărţi de vânzare? Aştept, am răbdare.

Orice om îşi poartă, răbdător ca un măgar, povara cu care a fost încărcat. Măgarul care este cu foarte puţin mai puternic decât povara pe care o duce în spate (samarul), se spune că este fericit.

De-ai şti tu, Mihai, de câte ori am măsurat eu cu pasul această cameră care nu are mai mult decât trei metri şi câtă oboseală îmi producea, mai multă decât dacă aş fi parcurs kilometri. Mă plictisea orice activitate pe care voiam s-o fac, parcă mestecam într-o oală cu clei pusă pe foc să se topească. Mă prindeau adesea zorile, stând de vorbă cu mine însumi pentru a-mi găsi drumul de urmat. Mă temeam să mai caut adevărul pentru care luptasem toată viaţa. Începusem să conştientizez tot mai mult că

adevărul nu este un cristal pe care îl iei de undeva şi îl poţi pune în buzunarul de la piept, ci o curgere continuă a vieţii în care cazi şi te menţii sau dispari.

În ciuda forţei mele sufleteşti, nu eram deloc imun la prejudecăţile de care luasem cunoştinţă în alte împrejurări. Lăsasem prea multă vreme viaţa mea să meargă înainte aşa cum voia ea, iar spiritul să-mi ajungă pe alte cărări.

Am scris multe file şi poate la fel de multe au ajuns în coşul de hârtii. De obicei amintirile omului îmbătrânesc odată cu el. Numai cele legate de sentimente foarte puternice îşi păstrează prospeţimea şi integritatea. Poate şi datorită faptului că memoria este fragilă, dar şi pentru că omul pătrunde cu forţă în lume, iar aceasta se închide ca un cerc în jurul lui, fără să-i mai lase drum de acces şi el pierde, tot pierde mereu.

Multă vreme am avut senzaţia că viaţa mea rămâne în urmă şi nu vedeam vreo perspectivă palpabilă măcar pentru restul ce-mi a-mi rămăsese. Rămâneau în urmă multe proiecte nerealizate, asemenea unor iubite respinse, care, în ciuda trecerii anilor, se menţin la fel de frumoase.

Toate acestea mă făceau să mă simt într-o stare de spirit plutind între dorinţa de a acţiona, de a face ceva util şi îndoiala că este prea târziu să mai încerc ceva. Uneori oscilam între izbucniri de flăcări vioaie şi stingeri jalnice în cenuşa rece şi nesigură, pe care o spulberă o adiere de vânt.

Mă izolasem în mod voit de toţi cunoscuţii, iar relaţiile mele cu ei paralizaseră întocmai ca un muşchi ai cărui nervi au fost secţionaţi.

— Ai scris din necesitatea de a avea o ocupaţie, dar ai scris şi cu gândul să ajungă la cititor, bănuiesc?

— Aşa este, dar dacă nu voi putea să le public eu, poate o veţi face voi. Eu, încă, mai gândesc că fiecare om trebuie să lase ceva în urma sa, să lase urme, părţi de materie, cu care să fie legat. Aş vrea să fac artă, dar este greu. Arta adevărată este atunci când îţi poţi juca pe scenă

propria-ţi viaţă. Eu doar încerc s-o scriu, s-o creez, dacă pot. Cărţile pe care am reuşit până acum să le citesc, nu sunt decât nişte porţi spre creaţie, care-mi fuseseră închise multă vreme din lipsă de timp. Parcă eram un călător care, ieşit din ceaţa densă, dădeam peste un orizont infinit şi atât de nou, deşi ar fi trebuit să-l ştiu, dar, datorită rătăcirilor mele de peste 35 de ani prin acea negură vremelnică, îl ocoleam mereu. Abia când am ajuns aici, după ce am terminat cu zvârcoririle şi zbuciumările mele, am început să privesc altfel literatura, căreia m-am dedicat din nevoia de a învinge singurătatea, dar şi din ataşamentul şi dragostea faţă de creaţie, dând frâu liber spiritului care aspira, mai de mult, spre libertatea totală. Citisem şi mai înainte, dar atât.

— Nu te-ai gândit că scrisul ţi-ar putea schimba concepţiile, relaţiile sociale, poate chiar viaţa întreagă? Despre ce scrii?

— Despre viaţă. La asta m-am gândit mai puţin. Acum, însă, grija mea este să pot scrie nişte cărţi de calitate care să-i intereseze şi pe alţii. Viaţa şi existenţa, dragă fiule, sunt asemenea unui râu care, atunci când în calea lui se interpune un obstacol – buştean, piatră etc – începe să-şi caute alt făgaş, străbătând pe unde poate, croindu-şi alte albii pe direcţii noi pe care nu le-a visat niciodată. Aşa s-a desfăşurat şi viaţa mea de după 1990 până în prezent; când am constatat că nu mai sunt util nimănui, m-am izolat, abandonând, în parte lupta deoarece mă simţeam obosit. Şi ce te poate ajuta cel mai bine să te izolezi decât singurătatea, unde ai prilejul să-ţi poţi suporta mai lesne defectele şi să-ţi „lingi” rănile? Dacă mai ai şi norocul să nu-ţi mai deschidă nimani uşa casei, eşti pe calea cea „bună”.

— La şcoală te mai duci?

— Continuu să merg şi la şcoală, deşi câştigul de acolo este modic. Nici nu ştiu de ce o mai fac, poate pentru mândria personală, că altfel rup pingelele la pantofi şi pierd cu cursurile o groază de timp pe care l-aş putea folosi mai productiv. De când ai terminat tu şcoala, au

venit o grămadă de rude să-i pregătesc: fratele meu Florică cu soţia lui, fiii Corneliei, Marian şi Fănel, fiica soţiei lui Florică, Mariana, Florin şi Gabriel de la Cumpăna şi mulţi alţii.

— Am constatat, când îţi eram cursant, că predai nişte cursuri foarte complete, cu multe date, exemple, amănunte. De ce te străduieşti atât şi nu te rezumi la temele propriu-zise?

— Pa mine mă interesează ca fiecare cursant să-şi însuşească cât mai multe cunoştinţe, atât pentru a trece examenele fără probleme, dar şi pentru a nu produce accidente pe drumurile publice.

— Nu ştiu ce te determină să procedezi aşa. Poate vechea profesie dublată de orgoliu.

— Mai puţin orgoliul. Sunt atâtea accidente de circulaţie de când s-a mărit numărul autoturismelor, că necesită o temeinică pregătire a celui de la volan ca să poată să se descurce în traficul rutier. Dacă prin ceea ce fac eu, reuşesc săreduc evenimentele cu numai 2%, mă simt liniştit că am făcut şi eu ceva pentru a fi cât mai puţine vieţi distruse. Am şi eu satisfacţia datoriei împlinite.

— Am văzut şi ţigani care au dat examen odată cu mine, deşi nu i-am văzut la şcoala de şoferi; unul m-a deranjat aproape tot timpul să-i citesc întrebările, că el nu ştie carte. Cum învaţă ei dacă nu ştiu nici carte?

— Nu ştiu, asta este treaba poliţiei. Deşi pe mulţi îi ştiu şi eu şi îi văd conducând autoturisme.

— Eu cam ştiu cum iau ei examenele, am şi văzut ceva.

— Tu să-ţi vezi de treabă, că nu îndrepţi tu lumea! Să ştii tu, fiule, că oamenii lipsiţi de conştiinţă nu suferă deoarece ei nu au remuşcări. Suferă numai oamenii de treabă, cei care au mai păstrat un pic de conştiinţă şi de onestitate. Există însă şi oameni necinstiţi care nu pierd nădejdea să întâlnească această cinste la ceilalţi.

— Tu ai vreun prieten, Mihai? l-am întrebat după o pauză.

— Da. Am unul în bloc cu mine, altul din perioada stagiului militar, dar care a plecat că e din Bucureşti. Mai am nişte foşti colegi de liceu, dar nu pot să-i numesc prieteni apropiaţi.

— Prietenia adevărată este o bogăţie nepreţuită care leagă oamenii între ei pe baza principiilor, idealurilor şi sentimentelor. E mai preţioasă decât aurul.

Mă refeream la prieteni adevăraţi, intimi. Prietenia nu înseamnă să fii cu prietenii tăi numai atunci când au dreptate, ci şi atunci când ei greşesc. Armata, şcoala, serviciul, fac ca oamenii să fie mai apropiaţi, iar datorită faptului că au păreri comune, încep să aibă şi viziuni comune şi devin prieteni.

Înainte de armată şi eu aveam prieteni, dar după aceea nu prea am mai avut noroc să mă apropiu şi să mă bizui pe asemenea oameni apropiaţi. Poate şi datorită profesiei pe care am exercitat-o atâţia ani şi care m-a obligat la prudenţă, am devenit o fiinţă mai retrasă, mai solitară; unii consideră această solitudine ca fiind o dovadă a puterii. Dacă privim puţin la lumea animală vedem că numai fiinţele slabe se adună în grupuri, pe când exemplarele puternice, cu colţi şi fălci de oţel – leul, tigrul, jaguarul etc – fiind capabile să se descurce singure, ziua sau noaptea, sunt solitare.

În privinţa prieteniei, la oameni incapacitatea de a te împrieteni cu o altă persoană este o dovadă de uscăciune a sufletului. Deşi sunt conştient că nu sufăr de aşa ceva, totuşi, mi-am reproşat lipsa prietenilor, dar a fost şi un mare avantaj deoarece nu prea am întâlnit în viaţa mea prieteni adevăraţi, dimpotrivă, unii aveau două sau mai multe „feţe” care m-au îndemnat mereu la prudenţă şi cred că am procedat bine.

De prieteni buni toţi avem nevoie, dar trebuie aleşi temeinic. Lupta pentru existenţă este dură, nu este un joc de copii, nici vreun joc nevinovat de societate, ci este un război necontenit în care niciun mijloc care poate fi folosit nu trebuie să fie ignorat. Asta este viaţa şi cere să fii

pregătit.

Dorinţa vieţii mele este ca cerul vieţii tale să fie senin şi numai soare, să ai tot ce îţi doreşti, iar viaţa şi munca ta să fie o permanentă sărbătoare. Pentru asta ai datoria să te pregăteşti necontenit, indiferent de greutăţile întâmpinate. Nimic nu este uşor şi eşecurile fac parte tot din viaţă.

— Sper, tată, să pot face toate astea, dar pe rând.

— Sunt de aceeaşi părere. Acum hai să mâncăm!

După amiază, ploaia se oprise şi se arăta un soare palid.

Am pornit motorul, l-am lăsat pe Mihai să-l încălzească, iar eu am închis peste tot şi l-am trecut pe Codiţă pe „sârma de serviciu”, apoi am deschis porţile şi am scos maşina din curte, invitându-l pe el la volan.

— Porneşte încet şi virezi pe prima stradă la dreapta!

— Unde mergem?

— Spre Mangalia. Poate nu va fi aglomeraţie după ploaia care a udat totul, până a făcut bălţi.

Într-adevăr, drumul a fost ceva mai liber ca de obicei şi am ajuns până în Mangalia, de unde ne-am întors pe traseul Aurora – Saturn – Neptun, spre seară ajungând înapoi în Constanţa.

— Te duc acasă, i-am spus, aşa că încearcă să traversezi oraşul, după care mă întorc la mine!

Ne-am întors de la Mangalia pe la ora 15°° şi-am continuat drumul de la gară spre nord, pe b-dul Alex. Lăpuşneanu; la intersecţia cu bd. Tomis i-am spus:

— Mihai, intră pe b-dul Tomis!

— De ce? ziceai că mă duci acasă.

— Da, dar se poate circula pe orice stradă.

Când am ajuns la semaforul din intersecţia cu b-dul Aurel Vlaicu, am constatat că acolo nu plouase, totul era uscat.

— Continuă drumul drept înainte, spre Ovidiu! i-am spus. Văd că pe aici n-a plouat.

— Unde mergem? m-a întrebat el.

— La satul Grădina, unde a funcţionat ca educatoare Luminiţa, aproape un an de zile.

— Ea spunea ceva despre comuna Târguşor.

— Da, iar Grădina aparţine de Târguşor.

Ajungând acolo i-am arătat satul Grădina, după care am mers şi am vizitat Cheile Dobrogei, o zonă protejată, în care cresc plante unicat, care nu se găsesc în alte zone, cărora li se spune plante rare, fluturi, şopârle, pe un teren stâncos, cu o vegetaţie rară, crescută în neorânduială.

Am lăsat maşina pe şoseaua pietruită, aproape de un şanţ şi, orientându-ne după nişte indicatoare din tablă cam corodate de intemperii, pe care scria: „Cheile Dobrogei” şi

„Spre Peştera Sf. Casian”, am început să urcăm, pe o cărare cu mulţi bolovani, spre stânca ce adăpostea peştera.

— Ai mai fost pe aici? mă întreabă Mihai

— Da, în 1984, într-o acţiune profesională, dar n-am intrat în peşteră. Este o istorie care spune că pe la jumătatea secolului al IV-lea, pe valea râului Casimcea s-a născut un copil, care a devenit evlavios şi s-a retras în această peşteră, care-i poartă numele.

…Gâfâind din pricina urcuşului, am ajuns la intrarea peşterii din stânca de piatră, dar aceasta era închisă cu o bară metalică şi lacăt.

Am privit câmpia care se întindea imediat de la limita peretelui vertical de stâncă, dar m-a surprins priveliştea ce se derula ochilor: jos, de-a lungul pârâului Casimcea, erau bătuţi ţăruşi în pământ iar buldozerele excavau solul pentru a crea un lac de acumulare din apele Casimcei, care erau deviate până la terminarea săpăturilor, prin diguri de pământ. La marginea pădurii se vedea un adevărat şantier, din care nu lipseau excavatoarele, autobasculantele, tractoarele şi compresoarele care erau rânduite pe lângă o clădire ce avea să devină sediu de birouri sau cine ştie ce altă destinaţie.

„Ce caută nişte utilaje mecanice într-o rezervaţie

care se ştie că este protejată?” m-am întrebat în gând.

De acolo ne-am întors la maşină şi am făcut o tură pe drumul de piatră până în locurile unde se strâng de obicei vara oamenii din Constanţa, Ovidiu şi din localităţile din jur, fac grătare, apoi se odihnesc la umbra arbuştilor.

— Este foarte frumos aici. E ceva sălbatic, spune Mihai. De ce au fost aduse atâtea utilaje să strice zona?

— Poate urmează să amenajeze o staţiune turistică.

Am pornit motorul, l-am dus acasă pe Mihai, apoi m-am întors la mine acasă, iar a doua zi am dat un telefon la Agenţia pentru Protecţia Mediului din Constanţa. L-am găsit chiar pe dl. director Adrian Manole, pe care l-am întrebat:

— Ştiaţi despre lucrările din rezervaţia Cheile Dobrogei?

— Da. Acolo acţionează cu utilajele omul de afaceri C. Babineiuc – proprietarul firmei Media Grup Sud. Este o zonă cu arie protejată, dar se acţionează fără a avea avizul nostru de mediu, având ei înşişi protecţie de undeva.

— Şi nu puteţi opri lucrarea, care strică aspectul zonei şi destinaţia ei?

— Deocamdată am făcut cunoscut acest fapt la Consiliul Judeţean Constanţa şi vom vedea ce se va face în continuare.

— Când te mai văd? m-a întrebat el când se pregătea să coboare la scara blocului lor.

— Când ai timp, dar numai sâmbăta şi duminica.

Am întors maşina, după ce ne-am luat rămas bun şi am pornit spre reşedinţa mea, gândindu-mă: „Mihai seamănă mult cu mine, mai puţin la fizic, dar are trăsături care mă fac să mă recunosc în el; îmi este atât de familiară această tinereţe a lui, acest clocot răscolitor de impulsuri nestăpânite, ameţitoare. Îmi place că este ambiţios, serios, discret şi sincer în manifestări, calităţi proprii celor înzestraţi de soartă cu o nobilă alcătuire”.

Aşa este el, nu vorbeşte niciodată despre sine, despre sentimentele şi ambiţiile sale, în afară de cazurile în care îl

mai sâcâi cu întrebări, dorind să aflu ce gândeşte. Rar exprimă păreri şi impresii, deşi gândeşte repede şi corect, dovedind o reală participare şi o temeinică şi vie pătrundere a evenimentelor de care ia cunoştinţă. Faţă de cei pe care îi stimează are întotdeauna o privire admiratoare şi un zâmbet cuceritor care-l face plăcut şi-şi atrage astfel prieteniile.

Dacă nu-l cunoşti e greu de descifrat, dar când ajungi să-i descoperi calităţile şi resursele sale intelectuale, te apropii de el şi greu te mai poţi îndepărta. De când făcuserăm planul viitoarei noastre case, aducea tot mai des vorba de ea.

*

În săptămânile care au urmat vremea s-a înrăutăţit. Ploua aproape zilnicşi noaptea cobora uneori temperatura sub limitele îngheţului. Într-una din zile a apărut şi soarele, cam palid, dar a reuşit să facă să curgă streaşină.

Mare mi-a fost mirarea când am ieşit din casă dimineaţa şi am constatat că în dreptul ferestrelor atârnau ţurţuri de gheaţă care împodobeau frumos faţada casei mele.

Intrasem deja în iarnă, dar zăpada se lăsa, încă, aşteptată. În apropierea sărbătorilor de iarnă seria de cursanţi se termina, iar şcoala a luat vacanţă, ca în fiecare an, până pe 06 ianuarie a anului următor.

Mă bucuram că am timp să scriu în linişte. Atunci am reuşit să termin cartea *Prizonier în URSS* şi să întocmesc planul pentru *Hoinar prin ţară*, dar la ea am lucrat după sărbători.

— Mihai şi Luminiţa mă vizitează din nou. Veşti noi înainte de anul nou, pe 27 decembrie 1993, am primit vizita lui Mihai şi a Luminiţei, cu care m-am întreţinut aproape toată ziua.

Discuţiile avute cu ei, în parte m-au bucurat, dar m-au lăsat pe gânduri când au plecat, deoarece erau cam dezorientaţi, neîncrezători în noile rânduieli sociale.

— Ce fac cei de acasă? i-am întrebat.

— Cu cine vrei să încep? s-a arătat Mihai gata de răspuns.

— Cu cine vrei tu.

— Mama este în concediu şi îşi pregăteşte dosarul de pensie. Cred că până în primăvară este deja pensionară; Ady lucrează tot la Comprespe o Dacie papuc cu care aprovizionează chioşcurile de ziare, reviste etc ale firmei, este sănătos, are o prietenă tot de la ei de la serviciu, dar se plânge că are salariul prea mic. Pe noi ne vezi aici, în came şi oase, sănătoşi. Ce să-ţi mai spunem?

— Cum priviţi voi viaţa? Ce perspective de viitor aveţi?

— Perspective? sare Luminiţa de pe canapea. Mai poţi visa astăzi la ceva luminos? Mergem şi noi cu turma înainte, atât cât ne vor duce picioarele. Cu inflaţia din noiembrie 1991, vai de salariile noastre!

— De ce eşti tu dezamăgită, Luminiţa? Ai serviciu, poate reuşeşti să te căsătoreşti, să-ţi faci căminul tău…

— De ce să mă mărit? Să devin roaba unui necioplit care să-şi revendice mereu rolul de mascul în casă?

În sinea mea îi dădeam dreptate. Multe fete gândesc ca ea, nu vor să-şi amaneteze viaţa, intrând într-o căsnicie în care să-şi ia în primire rolul de soţie a unui viitor stăpân, care s-o transforme apoi într-o roabă recunoscătoare.

O priveam şi mă gândeam că eu nu-i pot oferi mare lucru acestui vlăstar tânăr al meu. Şi apoi, eu semănasem o viaţă întreagă în „roza vânturilor” după care rămăsesem singur tocmai la bătrâneţe, într-o etapă destul de critică în care mijloacele mele materiale nu-mi permiteau să-i ajut cum se cuvine.

Când terminase liceul, Luminiţa fusese cerută în căsătorie de un tânăr mai în vârstă cu opt ani, un bărbat serios, pe ai cărui părinţi îi cunoşteam. Am întrebat-o, mai întâi, pe ea ce părere are şi mi-a răspuns hotărât: Nu!

I-am respectat hotărârea, socotind că este prea tânără să ia în piept greutăţile pe care le presupune o căsnicie.

De atunci nu s-a mai căsătorit până în prezent, iar când vine vorba despre asta, o aprob în hotărârea ei, spunându-i: „s-o faci numai când vei avea motive temeinice, iar dacă un asemenea prilej nu se va ivi niciodată, consolează-te cu gândul că dacă trăieşti singură poate nu vei avea prea multe bucurii, dar cel puţin nu vei avea necazuri şi supărări. Căsătoria, e drept, schimbă viaţa omului, uneori în bine, dar alteori poate fi o catastrofă. Când te superi pe părinţi sau pe fraţi, îi poţi părăsi, dar de soţ eşti legat prin cununie aproape pentru toată viaţa, mai ales când sunt la mijloc şi copii, care nu au nicio vină ca să sufere”.

Luminiţa mă vizitează mult mai rar decât Mihai. Este o fire mai rece. Nici eu nu insist prea mult pentru că nu vreau s-o influenţez prea mult în viaţa ei. Nu vreau să se simtă încătuşată. Consider că e bine aşa cum decurg relaţiile dintre noi, îi va veni mai uşor când va trebui să ne despărţim în momentul când eu voi părăsi această lume şi va suferi mai puţin. Mai mult, poate, va suferi Mihai care este mai sentimental, mai apropiat de mine.

Îi priveam şi mă gândeam că sunt, totuşi, nişte tineri dezorientaţi în avalanşa de probleme declanşată după 1989.

— Hai să discutăm despre altceva! am luat eu iniţiativa de a găsi un alt mod de a ne petrece timpul împreună.

Voi vă mai amintiţi de perioada când eraţi obligaţi să mergeţi cu şcoala la cules de porumb sau de struguri?

— Da, răspunde prompt Luminiţa. Era greu pe câmp, iar noi eram neobişnuiţi cu munca. Atunci am apreciat eu, pentru prima dată, munca celor din mediul rural, care trudesc pentru pâinea ţării. Când am fost la cules de porumb ţi-am pierdut bluza de la un trening nou-nouţ. Mă temeam că mă vei bate când ajung acasă, dar n-ai spus nimic.

— De ce să te bat? Oricui i se poate întâmpla asta.

— Ziceam că te vei supăra că l-am pierdut, dar şi

pentru că l-am luat fără să-ţi cer voie. Te ştiam sever…

— Se vede că voi m-aţi cunoscut foarte puţin, numai o parte v-a fost dezvăluită, din păcate. Poate este şi consecinţa muncii mele care mă răpea multă vreme de lângă voi?!

— Îţi aminteşti, tată, când am terminat eu liceul şi am fost repartizată la o grădiniţă din comuna Târguşor? Erau multe colege cu „pile”, deşi cu medii mult mai mici decât mine (eu aveam 8, 90) care au obţinut repartiţie în Constanţa, iar tu n-ai vrut să intervii la Inspectoratul Şcolar şi am fost nevoită să fac naveta o vreme. Atunci mi-am adus aminte de profesorul meu de biologie care ne spunea: „lupta pentru existenţă se manifestă în societatea umană mult mai brutal decât în lumea animalelor!”. Mama te certa că nu te-ai dus la Inspectorat să intervii, în virtutea funcţiei tale, spunând neîncetat: „Ce să caute ea, o fată, tocmai acolo?” „Lasă, mamă, că nu sunt singură, suntem trei colege” îi spuneam. Vara am făcut plajă cu Mihai şi cu colegele mele, iar în toamnă a început calvarul. Autobuzul cu care mergeam dimineaţa ne lăsa departe, în marginea satului, iar când se termina programul nostru, seara, plecam cu diferite maşini de ocazie.

— Mai ştii când mă aşteptai seara să-ţi explic ce vrea să spună Nichita Stănescu în unele poezii ale sale şi nu reuşeam să te lămuresc pentru că nici eu nu-l înţelegeam?

— Da şi erau scriitori stabiliţi pentru examene. Groaznic!

— Tot atunci s-a supărat pe mine Adrian, aflat la Tulcea, militar în termen la marină şi care mi-a cerut să-l scap de munca la canal şi n-am putut, că dăduse ordin Ceauşescu să meargă toţi, fără excepţie. Aşa că el a ajuns la Olteniţa şi nu ştiu ce a făcut că a cerut de acasă o mie de lei pe care mama ta n-a vrut să-i trimită, cu toate că eu am insistat să-i dea, ştiind câte probleme poate pune viaţa într-o colectivitate în care mai poţi şi greşi. De atunci el are o atitudine reţinută, ca să nu spun ostilă faţă de mine. Dar eu l-am iertat chiar de când s-a întors acasă. Nu am

fost un tată perfect, dar m-am preocupat să aveţi un adăpost, hrană, şcoală şi când aţi terminat liceul, v-am dus pe fiecare să susţineţi examenul de admitere într-o facultate.

— Da, tată, dar acum, cel puţin în ceea ce mă priveşte, pot să spun că am obosit să mă mai lupt, spune Luminiţa.

— De ce, fetiţa tatii? Ce te-a speriat aşa de tare? Viaţa e dură şi cere să lupţi, nu să stai în expectativă.

— Trebuie să intru în competiţie cu chipuri foarte tinere, proaspete domnişoare, care mai de care puse pe câştig. În rest, peste tot se vede coabitarea puritanismului cu setea de plăceri care se extinde vijelios. Discotecile, cu ritmul lor infernal şi fumul pe care îl tai cu cuţitul, ca să nu mai spun că au devenit locuri rău famate, de unde nu lipsesc drogurile, scandalurile şi altele. Şomajul creşte şi el în ritm galopant, iar guvernanţii au grijă de propriile lor afaceri, nu se omoară nimeni să-l stopeze.

— Tu ce-mi poţi spune, tinere? m-am adresat, zâmbind, lui Mihai, care ascultase tot timpul, dând aprobativ din cap, fără a scoate vreo vorbă.

— Ce să-ţi spun?

— Nu ţi-ai făcut o prietenă?

— Încă nu. Ele vor bani, discotecă, tocmai ce nu-mi place mie. Poate e mai bine aşa.

— Şi eu zic să te fereşti de relaţii întâmplătoare, mai ales acum, când proliferează SIDA şi alte boli.

— Şi, totuşi, viaţa este grea şi fără aceste boli, spune el cu voce scăzută, scuturând semnificativ din cap.

— De ce vă lamentaţi voi, tinerii, fără să faceţi nimic care să vă îmbunătăţească viaţa? E drept că toate s-au schimbat prea repede şi vă simţiţi dezorientaţi. Dar dacă veţi constata că este nevoie de o nouă rânduială, nu pregetaţi şi acţionaţi să o obţineţi! Ce viitor este acela în care omul să fie sclav şi la sfârşitul secolului XX?

— Nu este tocmai uşor, se apără Mihai.

— Nimic nu este uşor în viaţă, dar trebuie acţionat.

Când au plecat acasă, priveam în urma lor cum se depărtau în lungul străzii. „Tinereţe ardentă!” am spus în gând, apoi un fior rece simţit prin oase mi-a amintit că eu încep să îmbătrânesc şi să mă căiesc de trecerea anilor.

— Discuţii cu G. Vlăsceanu despre cărţile mele

Continuam să merg la cursuri. Mi se redusese numărul de ore de predare şi eram liber trei zile, respectiv sâmbătă, duminică şi luni. Mă bucuram că-mi rămâne mai mult timp pentru citit şi scris, poate şi pentru vizite la prieteni.

În seria care abia începuse am remarcat o doamnă de vreo 34 – 35 de ani, cursantă, însoţită de un bătrânel, uşor adus de spate. Întrucât el nu-mi apărea în catalogul grupei, l-am întrebat care este statutul domniei sale. „Am venit cu soţia” mia răspuns cu o figură inocentă. „Rămâneţi, deocamdată, dar dacă vin toţi cursanţii, va trebui să le cedaţi locul, pentru că sunt locuri fixe”. De atunci nu a mai intrat în clasă, dar tremura pe lângă zidurile şcolii, aşteptându-şi odorul. Am apreciat gestul său cavaleresc şi avea ce aştepta. Doamna era o brunetă cu ochi verzi, o faţă gravă şi liniştită, fără vreun cusur fizic şi cu o expresie plină de căldură umană. Nu-mi puteam explica ce a atras-o la el. Poate – gândeam eu – urâţenia şi bătrâneţea sunt compensate prin alte calităţi sufleteşti mai profunde, care mie îmi scapă?! Am văzut altă dată şi câte o femeie urâtă fizic şi chiar rea, care avea drept soţ un bărbat foarte frumos, ca un înger. Mare mister!

Seara, când am plecat de la şcoală, în drum spre casă am trecut pe la vărul meu, Gigi Vlăsceanu.

— Hai, să trăieşti! l-am salutat eu.

— Noroc şi bine ai venit! Ai fost plecat în străinătate?

— De ce crezi asta?

— Păi, n-ai mai trecut pe la noi cam de mult, zice el.

— Sunt ocupat cu şcoala, cu scrisul, cu viaţa asta…

— Lasă, că şi eu am ajuns în şomaj. Nu mai lucrez din luna decembrie, dar nu pot ieşi la pensie din cauza vârstei pe care o împlinesc abia în februarie anul viitor.

— De ce v-au trecut în şomaj?

— Reducere de personal. Navele le vinde Traian Băsescu şi statul, iar noi, afară, în special cei mai în vârstă cu care s-a şi început.

— Lasă, nu-ţi face probleme! Tu să fii sănătos şi să mănânci pensie cel puţin o perioadă egală cu cea în care ai muncit. Se vor reglementa toate până la urmă.

— Nu ştiu ce va fi şi sunt îngrijorat. Dar să lăsăm asta acum. Ia spune, ce ai mai făcut?

— N-am mai făcut mare lucru de când şcoala îmi ocupă o bună parte din timp. În vara viitoare aş vrea să renunţ să mai predau cursuri, că şi aşa nu câştig cine ştie ce. Cu indexările aplicate la pensie, aceasta a mai sporit un pic, iar cu ceva mai multă cumpătare, cred că voi reuşi să supravieţuiesc. Nu vreau să mor „pe baricade” – încerc eu să glumesc.

— Cu scrisul cum mai merge?

— Mă gândesc să renunţ să mai scriu, iar în ceea ce priveşte trecutul meu, cu micile şi marile sale probleme, dureri, neîmpliniri şi suferinţe, să-l închid în uitare pentru totdeauna.

— Ce te-a determinat să iei o astfel de hotărâre? Te temi că nu vei avea cititori sau te temi de critică?

— Când scriu nu mă gândesc ce vor spune criticii sau alţi scriitori mai cu pretenţii, mai mult de cititori îmi pasă, dacă scrisul meu îi poate ajuta cu ceva. Tocmai de aceea nu-mi aleg cuvintele, pentru că nu scriu pentru elite, ci pentru masa largă de cititori. În aceeaşi idee folosesc acel stil simplu, despre care am mai amintit, pe care mi l-am cultivat în mod deliberat simplu, pentru un public cât mai numeros, cum mi l-aş dori eu.

Criticii au rolul lor bine definit, dar unii scriu cronici pentru oameni şi nu totdeauna pentru cărţile pe care aceştia le scriu.

— Bine, dar după câte îmi pot da eu seama, socotesc că o carte trebuie să aibă succes pentru ceea ce conţine ea, pentru valoarea ei şi nu pentru numele autorului

acesteia.

Tu zici că scrii simplu, dar eu ţi-am citit manuscrisele la câteva cărţi şi am găsit tot ce poate conţine o carte. Poate tu consideri că dacă frazele curg, fără zorzoane, cu o exprimare limpede, ceea ce exprimi este simplu. Pot afirma că toate clocotesc de viaţă, de suferinţă, durere şi fapte reale. Continuă aşa!

— Măi, Gigi, există scriitori care au criticii lor. Eu nu am aşa ceva. Dezastrul poate interveni chiar şi la debutul meu, cu toate că eu nu mă pot considera nici măcar debutant, dar scriitor tânăr nici atât. Asta cine ştie dacă şi când va fi.

— Nu da înapoi tocmai acum, când ai reuşit să scrii, deja, câteva cărţi, pe care eu le consider bune! Nu sunt eu primul tău cititor şi critic?

— Mai este Nicu Păduraru şi încă cineva care au avut păreri bune, dar şi unele observaţii.

— Tu dă-i înainte! Foloseşte-ţi memoria cât mai merge!

Referitor la critica unei opere literare, eu socotesc că cel mai nimerit să aprecieze corect este cititorul obişnuit. Dacă lui îi place, ce ai tu cu criticii care sunt puţini? Deşi, când te gândeşti mai bine, opinia unui critic este numai o părere particulară. Cu ce ai fi tu obligat să-i suporţi aroganţa şi batjocura pe care solemn o denumeşte critică, din moment ce el poate are o mai redusă arie de cunoaştere a vieţii decât tine, care mai ai şi o experienţă socială în spate?

— Printre cărţile citite de mine, am întâlnit adesea unele pe care se găseau inscripţii ca: „Titani ai literaturii universale”, „Romanul secolului XX” sau „Best-Seller”.

Majoritatea scriitorilor care beneficiază de aceste aprecieri îşi merită, pe deplin, lauda, însă mai sunt unele care m-au făcut să mă întreb dacă nu cumva a fost vreo toană a editorului. Aş putea să dau şi exemple, dar mă abţin.

— Nu trebuie să te mire pentru că este o modă

folosită care are rădăcini mai adânci în practica editorială, poate fi şi de ordin comercial.

— Este ca şi scrierea unei cărţi comandată de editor, apoi plătită în avans autorului.

Pentru mine constituie, încă, o curiozitate faptul că la noi trebuie să plăteşti înainte editarea cărţilor, pe care editorul, apoi, ţi le pune în braţe să ţi le vinzi singur.

— Da, este o problemă dificilă, care va dura mai mult. Până atunci tu continuă să scrii, că le vei publica. Te-am auzit mereu că citeşti. Când mai ai timp să scrii? îţi foloseşte ce citeşti?

— Citesc, de obicei, când nu am inspiraţie să scriu. Uneori se întâmplă ca în cartea pe care tocmai o citesc să găsesc una sau chiar mai multe idei care mă ajută să urnesc „carul din mocirlă”, cum se spune.

Eu recunosc că am învăţat multe din cărţile citite şi le mulţumesc autorilor pe care am avut prilejul să-i citesc. Îmi pare rău că nu mi-a mai rămas destulă vreme să mă lupt cu Confucius, Homer, Socrate, Aristotel, Shakespeare, pe care eu îi apreciez, deşi unii spun că sunt depăşiţi de epocă. Mă conving tot mai mult că cel mai preţios dar dat de Dumnezeu omului rămâne tot gândirea, inteligenţa cu care putem opera asupra lucrurilor, după ce am primit o instruire care să ne dea posibilitatea să înţelegem rosturile profunde ale vieţii şi să acţionăm în cunoştinţă de cauză.

Concluzia mea: operele marilor scriitori, apreciaţi pe plan universal, au la bază, într-o oarecare măsură dibuirile autorilor ceva mai modeşti, care au reuşit să scrie înaintea lor, dar ei nu prea o recunosc, deşi n-ar fi un motiv de a le scădea prestigiul şi importanţa în domeniu, cu atât mai mult dacă au reuşit să dezvolte, să îmbunătăţească şi să aducă o nouă valoare operei create. Dacă ai făcut tot ce-ţi stă în putinţă, atunci o minte obiectivă care-ţi va cântări faptele, îţi va acorda părticica de merit care ţi se cuvine, iar aceasta va creşte odată cu satisfacţia datoriei împlinite de a fi şi tu unul care ai ajutat efortului general de găsire a adevărului.

A urmat o tăcere profundă, fiecare dintre noi privind desenele de pe faţa de masă, apoi eu am continuat:

— Mă întorceam astăzi de la şcoală şi am văzut pe stradă, în apropierea staţiei de autobuz, un bărbat înalt, cam de o vârstă cu mine, cu părul încărunţit şi cu o privire liniştitoare, plină de o pace sufletească, ceea ce nu pot spune despre mine, care sunt, aproape în permanenţă supărat.

Întotdeauna pe pământ există oameni mai buni, mai deştepţi, mai frumoşi şi mai fericiţi decât alţii. Este o constatare întemeiată pe experienţa de o viaţă.

— Fiecare om le ştie pe ale lui. Aparenţele, adesea, sunt înşelătoare; există oameni care-şi ascund bine suferinţele, încât ai impresia că sunt fericiţi, în realitate… zice Gigi.

— Şi asta este adevărat, dar nu poţi juca mereu teatru.

…Când am ieşit în stradă, luminile de pe stâlpi făceau să strălucească zăpada pe care gerul o îngheţase, făcând-o să scârţâie sub tălpile pantofilor. Copacii care mărgineau străzile erau şi ei acoperiţi de nea, stând aliniaţi, tăcuţi, nemişcaţi şi plini de demnitate, iar umbrele lor se amestecau cu cele ale trecătorilor grăbiţi.

Am hotărât să parcurg pe jos distanţa până la mine acasă, având mai mult timp să mă gândesc la ale mele, avantajat de aerul rece care mă înviorase.

În zilele următoare mi-am făcut un obicei să plec mai devreme la şcoală, ca să am timp să colind pe străzile din oraş. Hoinăream fără vreo ţintă, contemplând cerul, marea şi observam oamenii cu care mă întâlneam. Aceştia păreau fericiţi, mult mai fericiţi decât mine, cu toate lipsurile existente în viaţa de fiecare zi, determinându-mă să mă întreb: „oare ce secret deţin ei ca să poată trece mai uşor peste greutăţile vieţii?”

La şcoală, când am ajuns, am întâlnit feţe vesele, care m-au copleşit cu o serie de întrebări, dornici să afle secrete ale îndeletnicirii pentru care se pregăteau; unii

erau mici patroni de firme, buticuri cu mărfuri puţine, dar priveau în perspectivă, visând magazine mari unde vor trebui să-şi facă aprovizionarea cu propriile autovehicule. Încă un motiv de a-mi întări convingerea că există oameni fericiţi sau care-şi construiesc treptat fericirea.

Când am ajuns acasă, până când am aprins focul la sobă şi m-am dezbrăcat, am dat drumul aparatului de radio. Spre surprinderea mea, cânta Dan Spătaru cântecul „Spune-mi cine!” care m-a plimbat câteva minute prin perioada anilor mei tineri, încă plini de visare. Prin faţa frunţii mele, ca pe o pânză nevăzută, defilau femeile care mi-au făcut pentru o vreme viaţa o primăvară, atunci când iubeam şi nu-mi păsa de nimic. De când trăiesc în singurătatea mea asumată am devenit un visător incurabil.

Aerul rece mi-a făcut bine şi m-am culcat devreme, neavând chef de televizor şi nici să scriu sau să citesc.

— O nouă vizită a lui Mihai care e supărat în dimineaţa următoare mă trezesc sub lumina unei raze de soare care-mi mângâie faţa. Mă ridic din pat şi privesc pe fereastră cum un soare cald trece peste acoperişurile caselor dinspre răsărit, anunţând o zi călduroasă. Nu peste multă vreme începe să curgă streaşină, semn că zăpada de pe acoperiş se topeşte.

E duminică. După micile activităţi gospodăreşti, îl hrănesc pe Codiţă, mănânc şi eu, apoi trec la masa de scris, având alături o cafea aburindă. Lucrez fără pauză până la prânz, când încep să-mi pregătesc hainele pentru plecarea în oraş. Deschid aparatul de radio care prezintă ştirile, apoi vremea care – zic meteorologii – este în curs de încălzire, iar după o pauză scurtă, urmează ora lipovenilor-ruşi, care mi-a plăcut întotdeauna. Ei nu sporovăiesc prea mult şi, după câteva anunţuri şi aprecieri etnice, cântă acele nelipsite cântece de grup cu care ne-au obişnuit şi te fac să pluteşti peste meleaguri de stepă, de preerie şi câmpii întinse. Cel mai mult mi-a plăcut, de fiecare dată, cântecul „Liliacul”, plin de melancolie, dragoste pierdută şi resemnare:

„Liliacul sub fereastră freamătă şi îşi freacă frunzele uşor.

Peste râu se-aude un cântec cunoscut.

Sunt privighetorile în cor.

Cântec dulce, cântec de privighetori.

Ce frumos tu inimă îl cânţi!

Dar e lungă calea spre iubirea mea.

Tu zadarnic noaptea mă frământi.

A mea dragoste pierdută-n depărtări.

După ea tânjeşte dorul meu Liliacul fremătând aud în vis şi privighetori cântând mereu”.

Mi-am aşternut o faţă de masă şi am pus să mănânc de prânz, legănat de cântecele lor unduitoare şi melodioase, dar după ce s-a terminat emisiunea lor, au urmat ştirile din ţară cu accidente, scumpiri de preţuri şi promisiuni de indexare a salariilor, pensiilor şi alocaţiilor pentru copii.

La un moment dat, întorcându-mă din curte, unde fusesem să-i duc mâncarea lui Codiţă, am fost întâmpinat de vocea inconfundabilă a Mirabelei Dauer, care interpreta „Veniţi, privighetoarea cântă!”

Am zâmbit şi, după ce l-am ascultat până la capăt, mi-am zis: „este încă un semn că vine primăvara”.

Reţeta fericirii nu înseamnă să ai faimă sau bogăţii, ci să fii competent, să munceşti corect şi cinstit, încât acestea toate să te satisfacă pe tine sufleteşte. Mai e iubirea de oameni.

Inima mea se înviorase şi odată cu cele două cântece însoţite de acorduri line şi de cuvinte expresive, care mă emoţionaseră profund, gândurile mele zburau departe, ducând cu ele sufletul meu obosit şi chinuit, răscolit de muzică şi asaltat de amintiri.

Pe la prânz, fiind duminică, a venit Mihai la mine să mă vadă. Mă obişnuisem cu absenţa lui, dar mă bucuram de câte ori mă vizita. De această dată mi s-a părut că este puţin supărat, deşi afară se anunţa o zi frumoasă de

primăvară.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Nimic deosebit. Viaţa asta o găsesc aşa de meschină uneori.

— Ei, fiule, viaţa este un basm a cărui magie, pe măsură ce creşti, înaintezi în vârstă, nu o mai poţi sesiza în totalitatea ei. Magia dispare din cauză că lipseşte acea candoare a copilăriei care te însoţea la început. Să ştii că numai copilăria este candoare, restul… este praf şi tăcere.

— Sunt plictisit de toate câte văd, tată.

— Tată, te rog să-mi explici ce este magia. Nu mă interesează din punct de vedere ştiinţific, doar aşa…

— Magia se ocupă cu spiritele şi are rădăcini adânci în istorie, începând cu zeiţa Isis din Mentis.

Ea avea în templu nişte preoţi numiţi Capelani şi nişte „înţelepţi”, cu care au descoperit şi practicat magia, pe baza a doua chei importante şi anume: aritmetica (numerologia) şi arta educării voinţei, citind în astre şi interpretând fenomenele din Univers. Nu ştiu cât au reuşit să descifreze din secretele Universului.

— Am citit despre şamanii din triburile africane, apoi am văzut diferite persoane care făceau scamatorii în public, care păreau reale. Sunt reale?

— Reale, în ce sens? Că ele au puteri?

— Da, la asta mă refer, răspunde Mihai.

— Există persoane care au nişte calităţi native pe care le pot dezvolta printr-o exersare controlată, dar multe dintre ele sunt şarlatani, care se folosesc de rapiditatea cu care acţionează, un fel de prestidigitaţie (ca în cazul jocului alba-neagra).

Dar există şi persoane înzestrate cu har, care şi văd ceea ce o persoană obişnuită nu poate vedea. E drept că astfel de persoane stăpânesc nişte tehnici şi cunoştinţele adecvate. Magia există, fiule şi are o mare doză de mister. Păcat că marile puteri militare se folosesc de ea pentru interese obscure.

Cum merge pregătirea pentru viitorul examen?

— Mai citesc când am timp, dar îmi vine să mă las păgubaş. Constat că pentru a fi sărac în viaţă, nu mai merită să înveţi nimic, este de ajuns că exişti. Sărăcia nu cere ştiinţă.

— Dar dacă nu ai nici dorinţa să realizezi ceva, atunci existenţa ta nu se mai justifică. Ia spune-mi, ce te frământă?

Ce poţi face? Să munceşti cinstit şi să-ţi ridici nivelul de pregătire pentru a fi în măsură să faci faţă problemelor vieţii care vor fi din ce în ce mai multe şi, poate, mai grele.

Dragul meu, dorinţa mea este să înveţi carte şi să ajungi om de ispravă – inginer – aşa cum am visat să fiu eu, dar destinul a avut alt plan cu mine. Tu poţi face multe. Important este să acţionezi cu curaj şi să nu te opreşti niciodată din drum. Întotdeauna, însă, să acţionezi cu cinste, în dreptate şi să-ţi urmăreşti idealul propus cu tenacitate, mergând numai pe căile moralităţii!

Virtutea s-a născut în bordeie, fiule! Păcat că ea a rămas numai în bordeie, atingând firav o parte din alte pături sociale. Poate numai acolo se simte bine. Să te străduieşti să n-o pierzi!

Marele scriitor german Goethe, scria undeva că „Cinstea, ca şi viaţa, o pierzi o singură dată”.

Pacea sufletului depinde de morala în limitele căreia acţionează omul. Să nu cedezi din virtute, că vei risca s-o pierzi iremediabil, rămânând să te scalzi în imoralitate şi minciună.

— Văd unii fără şcoală şi se joacă cu banii.

— Oamenii ambiţioşi, fiule, trebuie ori să moştenească banii, ori să înveţe cum să-i câştige. Tu faci parte din a doua categorie şi trebuie să te obişnuieşti cu situaţia asta.

După 1989 am discutat cu mulţi tineri, mai ales pe la şcoala unde predau şi am constatat că toţi vor altă viaţă, dar se pare că drumul ales este greşit, cam înceţoşat.

— De ce spui asta?

— Pentru că tineretul caută să răstoarne principiile,

în loc să identifice cauzele care le fac viaţa grea şi să acţioneze pentru înlăturarea lor. Mulţi tineri pun în discuţie felul de a gândi al celor vârstnici, fiind orbiţi de propriile lor prejudecăţi, fără să-şi de a seama. Se ştie de când lumea că generaţiile urmează unele după altele; cu toate acestea nu seamănă între ele. Dar prin exagerările pe care le fac tinerii în aprecierile lor, crează un grav conflict între generaţii; ei se socotesc mai evoluaţi, mai inteligenţi decât noi, pe care ne consideră nişte fiinţe slabe, depăşite de vreme, care ar trebui să ne mulţumim cu rolul de relicvă rămasă de la vechea generaţie. Suntem consideraţi ca nişte oameni înapoiaţi care, înainte de apariţia lor, ne-am fi dus traiul în întuneric şi neştiinţă, mulţumindu-ne cu viaţa ce ne-a fost dată ca nişte fiinţe nesimţitoare, până când s-au născut ei care să ne salveze de la distrugere. Unii chiar îşi bat joc de ideile şi poveţele noastre, care totalizează suma experienţelor unei întregi perioade de viaţă trăite, ca şi de obiceiurile şi gusturile noastre, ca şi când lumea ar fi început odată cu ei.

Toate acestea ar fi trebuit să le dea de gândit, că atunci când vor avea copii, s-ar putea să le servească şi ei aceeaşi „lecţie” amară. Abia atunci ar putea să înţeleagă realitatea vieţii, dar să nu fie prea târziu.

Ascuţirea contradicţiilor dintre generaţii se observă astăzi în majoritatea familiilor şi se traduce printr-o neconcordanţă de păreri şi de temperament dintre ele sau poate, şi o incompatibilitatea a caracterului lor.

— Nu este chiar aşa, tată! susţine Mihai, încercând să-şi apere generaţia din care şi el face parte.

— Ba este tocmai cum ţi-am spus. Nu neg faptul că fiecare generaţie are posibilitatea ca, în devenirea ei, să fie superioară celei din care se trage, din care s-a plămădit. Dar pentru a fi superioară, trebuie să se informeze care au fost greşelile şi păcatele înaintaşilor lor şi să se debaraseze de ele, folosindu-se de ce a avut bun acea generaţie. Înainte vreme bătrânii locuiau împreună cu unul dintre copiii lor – de obicei cel mai mic – care avea şi obligaţia să-i îngrijească cât trăiau şi să-i îngroape. Astăzi, bătrânii

sunt consideraţi o povară şi sunt abandonaţi, bătuţi şi chiar omorâţi de propriii lor copii.

— Astăzi nu eşti bine dispus. Nu am ales o zi prea bună ca să te vizitez, şi-a exprimat Mihai părerea de rău.

— Nu pe tine sunt supărat, fiule. Aud peste tot despre nişte fapte incredibile, care mă îngrijorează. Mă gândeam că, poate, te interesează să le afli.

…Am discutat, apoi, despre altele după care el mi-a spus câte ceva de-acasă, apoi am mâncat împreună şi am privit o vreme programul de la televizor. Seara el a plecat acasă, lăsându-mă cu gândurile mele. Îmi părea rău de el că se frământa, nemulţumit de viaţa pe care o duce, dar nu-l puteam ajuta mai deloc.

Afară era cald. Venise primăvara în curte şi pe stradă, iar văzduhul mirosea a frunze putrede. În grădină, zambilele străpungeau pe rând stratul de frunze moarte, cu lujerele lor ascuţite la vârf, de un verde-îngălbenit; peste gardurile obosite de asprimea iernii se aplecau către stradă copacii înmuguriţi, alţii deja înverziţi, iar ici-colo, ramuri de liliac înflorit împrăştiau în aer un parfum suav. Deşi era soare, iar ziua promitea să rămână frumoasă, mulţi oameni umblau cu capul plecat, cu gândul la nevoile şi sărăcia lor, încât nici nu băgau de seamă că natura înverzea şi înflorea în jurul lor. Viaţa e grea ca o piatră pe care o împingi la deal. Dacă nu eşti atent, te poate prinde şi te poate strivi.

În grădina mea pomii dădeau semnal de sărbătoare, vişinii, caisul, prunii, merii, apoi cireşul, toţi înfloreau pe rând, spre bucuria albinelor care nu aveau odihnă toată ziua ca să le culeagă polenul. Aveam trei stupi cu trei familii de albine.

Căpşunii au înflorit şi ei, iar florile au format un covoraş pestriţ şi aproape compact. Tot văzduhul era plin de parfumul florilor de cireş, cais, dar şi de narcise şi zambile albastre, galbene, albe şi roz.

Treptat iedera de pe gardul din faţa casei înverzeşte, îmbrăcând, ca un zid, plasa de sârmă înaltă de doi metri,

iar bolta viţei de vie se transformă în umbrar.

Am mult de lucru cu semănatul zarzavaturilor, precum şi cu răsăditul altora, dar o fac numai dimineaţa, înainte de a pleca la şcoală.

Când am ajuns în oraş am dat un telefon la familie şi am vorbit cu Luminiţa. După ce m-am informat despre fiecare, am întrebat-o:

— Ce se petrece cu Mihai? A fost duminică pe la mine şi mi s-a părut supărat.

— Are o prietenă cu care a fost la o discotecă, apoi ea l-a jignit şi s-au certat. În rest nu s-a întâmplat nimic.

De fapt, ce se întâmplase? Mihai şi prietena lui, Flori, fiica unor oameni simpli dar cu bani, au fost împreună la o discotecă din oraş unde au dansat şi au băut o bere, dar a ţinut să plătească ea, punându-l într-o situaţie jenantă. Acolo s-a întâmplat ceva ce lui nu i-a plăcut şi a reacţionat mai autoritar, cum îi este felul.

Atunci Flori a uitat de condescendenţa necesară în relaţiile dintre prieteni şi l-a apostrofat astfel:

— Tu nu ai nimic, eşti un nimeni, nu ştiu de ce mai ai atâtea pretenţii.

— Nu mă aşteptam să mă numeşti astfel, a spus Mihai. Dar dacă eu sunt un „nimeni” pentru tine numai pentru că nu cheltui banii ca tine, apoi să ştii că tu eşti un „nimeni” cu toţi banii tăi. Dacă nu i-ai fi avut, ai fi fost într-o situaţie mai deplorabilă decât a mea. Tot ce-ţi pot spune eu: marş din faţa mea, cu banii tăi, cu tot!

Ea n-a mai avut replică şi s-au despărţit acolo, Mihai întorcându-se acasă supărat, a intrat în camera lui şi s-a întins pe pat cu faţa în sus. Luminiţa, care-i cunoştea obiceiul când venea acasă, observând că nu trece pe la ea prin cameră, ca să discute amândoi, a fost surprinsă şi a mers la el să vadă ce i s-a întâmplat. Şi-a dat seama că ceva este în neregulă de cum l-a văzut că stă pe pat şi nu reacţionează în niciun fel.

— De ce eşti supărat? Ia spune, ce-ai păţit?

— Nimic. Ţi se pare ţie, nu sunt supărat.

— Lasă, că te cunosc eu, nu te mai ascunde! Spune-mi!

— Sunt sărac, asta este. Flori mi-a spus că eu sunt un „nimeni”. Aste pentru că eu nu am bani ca ea.

— Şi pentru asta trebuie să-ţi faci tu sânge rău? Ea de unde are bani?

— Părinţii ei au vândut apartamentul în care au locuit până acum şi s-au mutat în casa bunicii din partea tatălui ei, iar banii le-au rămas.

— Ce să facem dacă nu avem şi noi bunici cu case în oraş, ca să vindem şi noi şi să ne mutăm la ei? Hai să lăsăm gluma şi să analizăm lucrurile: tu nu ai bani, dar eşti un tânăr cu perspective de viitor, dar trebuie să mai ai răbdare. Nu-i da atenţie! Fete sunt pe toate drumurile, mai multe decât băieţi şi mai frumoase şi mai deştepte decât Flori. Nu ştiu ce ai găsit tu la ea.

— Luminiţa, când mi-a spus că faţă de ea sunt un „nimeni”, am simţit că mor. O clipă am fost tentat s-o pocnesc peste bot cu toată lumea de faţă, dar m-am abţinut ca să nu dau naştere la alte fapte.

— Înseamnă că v-aţi certat rău de tot, dacă aţi ajuns la astfel de expresii?!

— Nu a fost decât un scurt schimb de replici, dar pentru mine a fost suficient s-o las baltă acolo şi să plec, după ce i-am spus ce ţi-am zis mai înainte.

În timp ce ei discutau situaţia care l-a făcut pe Mihai să sufere, a intrat în cameră mama lor, Elizabeta.

— Ce faceţi voi aici? Ce mai puneţi la cale? i-a întrebat.

— Discutam amândoi, a răspuns Luminiţa.

— Tu de ce eşti aşa cătrănit? i s-a adresat ea lui Mihai.

— S-a certat cu Flori, a răspuns Luminiţa în locul lui.

— Asta era cauza? Toată ziua aud numai de Flori în casa asta. Nu ştiu, mamă, ce ai găsit tu la ea.

Mihai nu i-a răspuns la întrebarea pusă în doi peri,

dar a pironit-o cu privirea câteva clipe, după care a întrebat-o:

— De ce nu vinzi apartamentul, mamă? Am putea cumpăra altul mai mic, iar partea care mi-ar reveni mie din banii rămaşi, i-aş putea investi într-o afacere ca să nu mai fiu un „nimeni”.

— Cum îţi închipui că pot vinde apartamentul? Vrei să ajungem toţi pe drumuri? Să ajungem să râdă toată lumea de noi? Ce vă lipseşte? Nu vă simţiţi bine în acest apartament destul de spaţios, unde să stăm toţi? a dat drumul Elizabeta la o ploaie de întrebări, arătând că o iritase mult propunerea lui Mihai.

— Bine, bine! Gata, nu te mai supăra! a încercat el s-o liniştească.

— Mihai mă bucură din nou. Satisfăcut, plec la malul mării în vara care a urmat, Mihai a susţinut examenul de admitere la Academia Marinei Civile şi a fost admis. Astfel că după examen m-a întâmpinat cu exclamaţia de bucurie: „Tată, am intrat la facultate!”

— Bravo, fiule! i-am spus.

— Am fost câte treizeci pe un loc. A fost mai greu decât să dibui cele şase numere câştigătoare la LOTO, mai ales că pe lângă dificultatea examenelor ne-au concurat şi unii care se prezentaseră cu „pile”.

— Cu atât mai bine. Încă o dată felicitări! Acum nu-ţi mai rămâne decât să te ţii de şcoală şi să te perfecţionezi pentru a te putea angaja mai vârtos în lupta cu viaţa.

Când a plecat i-am spus că începând de săptămâna viitoare poate veni oricând doreşte, deoarece nu mai merg la şcoală, am renunţat să mai predau cursuri. Eram bucuros şi m-am hotărât pe loc: plec la malul mării!

Era un soare frumos, iar căldura lui mă atrăgea spre malul mării. Astfel că, după ce m-am gândit un pic, m-am îmbrăcat lejer şi am plecat la malul mării, hotărât să privesc întinderea de apă de pe mal, de sus.

M-am aşezat, ca de obicei, pe o bancă din apropierea restaurantului Zorile şi am contemplat marea de care nu

mă mai săturam; avea un puls permanent semănând cu respiraţia unui bătrân obosit. Briza trecea pe deasupra apei, rostogolindu-se spre orizont. Când era soare, razele sale făceau ca apa să aibă culoarea albastră, iar când pe deasupra treceau grupuri de nori, zona umbrită avea culoarea verde. Nu departe de mal pescăruşii îşi căutau hrana, plonjând în apă cu capul în jos şi gâtul întins, însoţind zborul lor cu ţipete stridente.

Departe, în larg, în partea de sud a portului, se vedeau două vapoare mari ancorate, aşteptându-şi intrarea în port. Spre răsărit, la o distanţă oarecare, poate cinci sute de metri, navigau două bărci cu pânze pe care depărtarea de ţărm le transformase în două puncte de un alb imaculat, sclipind în lumina soarelui şi care dădeau senzaţia că spânzură între mare şi cerul limpede, ambele de un albastru deschis.

De la mal, din dreptul digului de apărare al portului Tomis a plecat o altă ambarcaţiune cu pânzele umflate ca doi sâni albi, în care vântul sufla, mărindu-i viteza de deplasare, iar în urma ei, urmărindu-i atent siajul din pupa cu spuma ce se împrăştia, câţiva pescăruşi dădeau târcoale în zbor planat, scâncind răguşit.

Plaja era arhiplină de oameni veniţi din toate zonele ţării, ceea ce dovedea că vara românul este atras de mare, leagănul primordial al omului. Sufletul lui şi al mării se aseamănă, ambele fiind adânci şi imprevizibile. Ca şi mine cred că şi ei simt, când ajung la malul mării, că îşi umplu sufletul de imensitatea şi de libertatea neţărmurită, luând, în acelaşi timp, putere din puterile ei.

Am continuat să scrutez ore în şir depărtările, cărora singurătatea şi tăcerea mea le dădeau un aer apăsător.

Tăcerea şi adevărul au totdeauna lucruri dureroase de spus pentru că amândouă presupun suferinţa.

Mi-am amintit de mama care era speriată când a auzit – pe vremea când eram copil – că vreau să mă fac marinar. Mereu îmi spunea să renunţ deoarece apa şi focul au fost periculoase dintotdeauna. Ce-o face „acolo” mama?

îi este frig singură? Cred că într-o bună zi o voi revedea. Bine că stă alături de tata, poate discută uneori?!

Amintirile sunt ca izvoarele ale căror ape ne purifică şi ne liniştesc.

La înapoiere m-am oprit în parcul de lângă gară, de unde priveam forfota marelui port şi am întârziat aproape o jumătate de oră pe bancă, apoi m-am întors acasă la mine. Parcul era populat, de obicei, de bătrâni obosiţi, dornici să ia o gură de aer mai curat, de unele fete bătrâne pe care nu le-a iubit nimeni, femei sărace cu capul doldora de griji şi lipsuri, tinere împingând cărucioare cu copii în ele, etc.

Ca o trăsătură comună a lor, fiecare era închis în propria nefericire şi privea în gol. Mai jos, pe o bancă, doi tineri: o blondă îmbrăcată în blugi, tricou şi tenişi – moda tinerei generaţii de azi – şi un brunet cu păr cârlionţat de culoarea cărbunelui, dar cu blugi, tricou marinăresc şi bocanci militari destul de grosolani.

Ei se sărutau, probabil nu aveau timp să se mai gândească la alte griji.

Crengile copacilor din parc se împleteau deasupra lor într-o boltă atât de înaltă, încât glasul păsărelelor cobora vătuit din ea.

La capătul aleii dinspre restaurantul Ciuperca, pe o bancă şubredă, stătea un bătrânel singur. Lângă el era haina pe care nu o îmbrăca, dar o ţinea după el pentru că în buzunar avea ceasul, un pachet de ţigări şi batista, iar ca o garanţie, pormoneul cu câţiva lei şi actul de identitate. Îl mai văzusem şi altă dată în acest parc. Este un bătrânel mic de statură, slab şi cu ochii trişti în dosul ochelarilor cu multe diortrii, a căror ramă din partea dreaptă fiind ruptă, o întărise cu o bucată de sârmă; pe cap purta o pălărie uşoară de vară, ponosită şi decolorată, iar pantalonii deveniţi prea lungi îi trec mult mai sus de şolduri, traşi în sus de două bretele. Priveşte insistent în lungul aleii, probabil aşteaptă pe cineva care se pare că nu mai vine. Clipeşte des, deşi razele soarelui sunt filtrate

prin frunzişul verde al copacilor.

Pare să fie pensionar, unul din cei mulţi care au sperat că într-o zi vor fi fericiţi. Omul, când este angajat în muncă amână mereu, de la o zi la alta, că va face ceva pentru el, să fie fericit.

Dar timpul trece inexorabil şi la sfârşit, constată că a uitat să-şi îndeplinească dorinţa respectivă.

Fântâna arteziană susură permanent, aruncând jeturi de apă, care răspândesc în jur răcoare, însoţită de stropi fini purtaţi pe aripile unei brize uşoare, ca o adiere mătăsoasă.

Priveam atent la bătrânelul încovoiat şi adus de spate, gândind: „aşa voi ajunge şi eu, o ruină? „Ştiam că mă născusem întreg, drept, sănătos, cinstit şi liber, nu sclav, iar profesia mea, destul de grea şi pretenţioasă nu reuşise să-mi deformeze caracterul.

Durerile mari care-l lovesc pe om în viaţă sunt istovitoare. Ele îi taie curajul de a trăi, că în suflet i se cuibăreşte suferinţa şi deznădejdea, simte că toate îl părăsesc şi-i piere pofta de viaţă.

Dacă în tinereţe aceste stări sunt suportabile, când omul e în asfinţitul vieţii nu le mai poate duce. E foarte greu să păşeşti pe treptele decăderii, pierzând puţin din toate cele ce constituiau fala ta de odinioară.

Chiar şi când ai un pic de fericire, ea nu este suficientă, dacă sufletul nu-ţi este mulţumit.

Poate n-ar fi trebuit să scriu cele de mai sus şi următoarele, poate n-ar fi trebuit să ridic lespedea care acoperea taina vieţii mele, dar nevoia de a o face cunoscută a fost mai puternică. Am simţit ca o datorie pentru că mai sunt şi alte persoane care au suferit la fel.

Vizitele lui Mihai s-au îndesit. Uneori plecam amândoi cu maşina în diferite locuri, ca să-i fac hatârul lui de a conduce cât mai mult. Îmi plăcea cum conduce, dar lui îi plăcea să accelereze mai mult când drumul era liber, fiind nevoit să intervin ca să-l temperez.

Partea a IV-a

Mihai îmi răscoleşte amintirile

— Împreună în cimitirul din sat, la mormântul părinţilor mei

…Era în toamna anului 1997, într-o sâmbătă. Aşteptam vizita lui Mihai, aşa cum ne înţeleseserăm la ultima noastră întâlnire. Pe la ora 83° soneria de la poartă a sunat prelung, iar dincolo de poartă l-am văzut pe Mihai zâmbind.

Când a intrat în curte, l-a întâmpinat Codiţă cu lătrături vesele, pe care l-a mângâiat, întrebându-l: „Ce a-mi faci, Codiţă?”

— Ce făceai? mi se adresează Mihai, după o pauză.

— Te aşteptam pe tine.

— Merge maşina? Facem o plimbare cu ea?

— Facem, dar mai întâi să mâncăm ceva.

Am intrat în casă unde masa era aranjată şi, pe lângă mâncare, cafeaua aştepta sub capac.

După ce am mâncat, am pornit motorul ca să se încălzească, iar din casă am adus o valiză mare, plină cu haine bune, pe care eu nu le mai purtam şi am aşezat-o în portbagaj.

— Ce faci cu valiza?

— O duc la unchiul Marin. Este plină cu haine şi cămăşi pe care nu le mai îmbrac şi pe care mătuşa Teodora să le împartă celor nevoiaşi, care duc lipsă. Ea îi ştie.

De acolo mergem la cimitir să curăţăm mormântul părinţilor mei, apoi ne întoarcem.

Mihai s-a instalat la volan, a scos maşina în stradă, iar eu am închis porţile, după care am pornit la drum.

După ce am trecut peste podul care traversează canalul, în dreptul ecluzei de la Agigea, ne-am despărţit de traficul rutier aglomerat de pe Şoseaua Mangaliei, virând la dreapta.

— Vezi ce liber este drumul pe aici? zice Mihai.

— Da. Dar astăzi este duminică şi este cam de dimineaţă. Peste vreo oră începe să se aglomereze şi pe

aici, dacă încep să circule şi alţii.

Când am ajuns în sat, i-am spus să continue drumul înainte. O linişte deplină plutea peste sat.

— Nu mergem întâi la cimitir?

— Nu. Trecem pe la unchiul Marin să lăsăm hainele, apoi scăpaţi de grijă, mergem şi la cimitir.

Pe unchiul Marin nu l-am găsit acasă; era doar mătuşa Teodora şi o altă mătuşă care venise de la Bucureşti, pe care eu nu o mai văzusem din anul 1960 şi abia am recunoscut-o.

Acolo am zăbovit cam o jumătate de oră, am lăsat conţinutul valizei şi ne-am continuat drumul, la cimitir.

Era o toamnă caldă, minunată, iar frunzişul pomilor era ca o vâlvătaie de nuanţe amestecate de la verde, auriu, cafeniu – roşcat şi altele.

În cimitir nu era nimeni, iar morţii nu vorbesc.

— Îţi aduci aminte, tată, ce scria Lucian Blaga că „Veşnicia s-a născut la sat”? Dar parcă este prea multă veşnicie, o linişte de mormânt!

— Da. Aşa este în cimitir, dar aici totul pare părăsit şi plin de bălării şi cruci din lemn care au putrezit. Hai să ne apucăm de treabă!

— Nu avem prea multe de făcut, spune Mihai. Iarba nu este prea mare, iar crucile lor sunt din mozaic, nu din lemn. Terminăm repede.

— Doar mâinile lor muncite au meritat să le sărut, fiind singurele vrednice de gestul meu. Eu i-am iubit şi i-am respectat, iar când au avut şi ei nevoie de mine, i-am ajutat. În toată copilăria mea ei au fost cei care mi-au pus pe frunte cu mâinile lor răcoarea, căldura, umbra şi sfinţenia.

Am aprins câte o lumânare în dreptul fiecărei cruci, care sunt una lângă cealaltă, iar pe obraji am simţit lacrimi calde care porniseră la vale fără voia mea. Ca să nu observe Mihai slăbiciunea mea, am dat ocol mormintelor şi mi-am şters ochelarii şi ochii cu batista.

— Înainte să moară mama, luasem obiceiul s-o vizitez

săptămânal şi să-i aduc câte ceva de trebuinţă. Văzându-mă supărat mă întreba de fiecare dată: „ce te frământă, maică şi nu spui?” Evitam răspunsul, spunând că i se pare ei.

Mama este o comoară, fiule, iar mama mea aşa a fost. De aceea au iubit-o toţi şi au plâns-o. Mie îmi vine greu de fiecare dată când vin aici, pe acest deal, pe care, paradoxal, îl numesc, în gând „Valea plângerii”, mai ales când găsesc printre morminte femei care-i plâng pe cei dragi, iar plânsul lor îmi amplifică durerile din suflet.

Mai ales când îmi aduc aminte de bunătatea mamei mele, care era ca o cupă de nectar. Mama e unică. Mama a fost icoana mea, iar când a murit totul s-a spart în ţăndări.

M-ai întrebat odată de ce am întrerupt lucrul la cartea Acasă. Pentru că amintirile lor îmi provoacă plânsul. O voi continua la un moment dat, dar acum nu pot lucra la ea deoarece mă face să sufăr şi rămân doar cu gândul spre interiorul meu, acolo în „sanctuarul singurătăţii mele” pe care mi-am asumat-o voluntar.

— Te înţeleg, tată, a spus Mihai oftând.

După ce am tăiat iarba, am săpat pământul şi l-am nivelat, ne-am odihnit puţin. Eu mă uitam din dealul cimitirului peste câmp şi ajungând cu privirea între vii, am observat că lipseşte „Pajura”, însă n-am spus nimic.

— Tată, cred că totul este gata aici! zice Mihai.

— Da, să mergem! am răspuns eu.

Coborând din cimitir, am trecut pe la casa noastră părintească, iar în dreptul porţii Mihai m-a întrebat:

— Să opresc?

— Nu! Nu vreau să-i deranjez pe locatari.

Am ocolit pe altă uliţă şi am ieşit în dealul viilor, în vârful de pantă, unde i-am cerut să oprească.

— Ce vrei să faci aici?

— Să privesc puţin locul, am răspuns eu şi am început să depăn amintiri din copilărie: pe acel deal (movilă) era un punct geodezic militar, care fusese construit în timpul celui de-al doilea război mondial. Noi,

copiii, apoi şi maturii din sat îi spuneam Pajură pentru că era o dantelărie de bile (lemne rotunde lungi) cu scări ce făceau legătura între movilă, două platforme intermediare şi punctul propriu-zis de observaţie (o cutie cubică de lxixim) prevăzută cu acoperiş special împotriva intemperiilor atmosferice. Pajura ajungea la 20 m înălţime şi era aşezată pe acea movilă de pământ rotundă, cu înălţimea de 10 – 12 m.

Am coborât din maşină amândoi, am privit şi am discutat: din acel observator militar vedeam întregul litoral al Mării Negre, precum şi oraşele şi satele pe distanţe mai mari de 20 km.

— Îmi spui şi ce legătură ai tu cu acea Pajură?

— Desigur, fiule. Şi află că am una importantă: două vacanţe (între cis 5 – 6 şi apoi 6 – 7) acea Pajură a fost paradisul copilăriei mele.

La câţiva metri în stânga ei se aflau via şi bostana noastră, iar în vacanţele mele de vară, părinţii mă trimiteau să le păzesc, încât pajura devenise locul unde urcam, împreună cu alţi copii (mulţi se temeau de înălţime şi nu urcau acolo). Eu, însă, urcam destul de des, atât ziua cât şi noaptea, iar uneori, dacă nu adormeam, mă prindeau zorile privind cerul, marea, precum şi solul pe care locuiau şi munceau sătenii noştri.

De la acea înălţime vedeam câmpia întinsă pe care unduiau în soare lanuri aurii de grâu copt şi întinderi acoperite de porumb verde; mai târziu, după recoltarea grâului, apăreau arăturile.

Vedeam marea, ghiolul de la Techirghiol şi toate satele din jurul nostru, precum şi gospodinele care trebăluiau prin curte.

Culesul pepenilor, apoi al strugurilor, erau zile de muncă, dar şi de sărbătoare, în perioada copilăriei mele, de care îmi amintesc uneori cu plăcere şi nostalgie. Ce frumoasă este copilăria!

— Ce făceai tu acolo, sus, noaptea?

— Priveam cerul, mişcarea lunii, a luceafărului şi

visam să zbor cât mai departe, peste mări şi ţări, să cunosc alţi oameni şi locuri.

Când voi termina cartea *Acasă*, ţi-o voi da s-o citeşti, ca să vezi cum visa şi interpreta viaţa şi lumea un copil în vârstă de 13 ani, gândindu-se: „Câţi oameni de pe Pământ privesc cerul şi câţi dintre ei îşi explică fenomenele din nemărginirea Universului, în afară de astronomi?”

Citisem despre stelele care populează cerul şi despre influenţa pe care o exercită luna asupra psihicului oamenilor şi animalelor, aproape în aceeaşi măsură în care acţionează asupra mărilor şi oceanelor, producând fenomenul de flux şi reflux. Abia aşteptam să vină noaptea şi să-mi încarc sufletul cu mişcarea, strălucirea lunii şi feeria stelelor proiectate pe covorul întunecat al cerului.

— Tată, când eram prin clasa a patra te rugam să-mi spui poveşti. Odată mi-ai spus o poveste cu cai şi ai zis că şi voi aţi avut cai, cu care arai pământul vostru cu plugul.

— Da, fiule, am avut cai, iar pământul l-am arat cu ei când aveam doar doisprezece ani şi abia reuşeam să ridic plugul în căruţă, atât de greu era.

Tata era primarul comunei şi eu eram cel mai mare dintre băieţi, încât mă pregăteam să rămân ţăran la plug. Aşteaptă să termina cartea *Acasă* şi acolo vei găsi toate detaliile! Să ştii că în sate, copiii munceau de la vârste fragede, iar eu n-am făcut excepţie, fiind şi băiat; dacă nu plecam la şcoală, la gimnaziu, în acea toamnă, aş fi rămas ţăran la plug, ars de soare, bătut de vânturi şi ploi, iar visurile mele rămâneau doar vise; nu mai existaţi nici voi – care v-aţi născut şi aţi trăit în oraşe.

— Te urmăresc atent şi observ că eşti foarte sensibil la frumuseţile naturii, încât devii melancolic.

— Acum îmi vine greu să-ţi descriu detaliat acele dimineţi când mă surprindeau zorile în cutia Pajurii. Mă trezeam din somn în cântecul privighetorii şi în ciripitul vrăbiilor şi graurilor sau croncănitul ciorilor, toate salutând cu cântecul lor ivirea razelor de soare.

Acea „pastorală” a păsărilor mă bucura mult şi le

mulţumeam, în gând, pentru devotamentul lor, pe care – mi se părea mie – că o fac numai pentru mine.

Îmi venea ceva mai greu spre sfârşitul toamnei, când plecau cocorii spre ţările calde şi nu puteam să zbor, ca să pot pleca şi eu cu ei – vis de copil.

După cum vezi, depăn şi eu amintiri vechi, când mă aflam în punctul de observaţie la întâlnirea cu zorile, dar şi cu înserarea, ca un zăbavnic călător cu ochii şi cu gândul peste mare şi ghiol, dar şi peste câmpiile luminate de clarul de lună şi cerul plin de stele.

Două fenomene mi-au rămas şi azi în minte: răsăritul de soare în zori, care ieşea din mare încet, trecea apoi prin franjurile orizontului şi se înălţa pe bolta cerească, apoi proiecţia razelor lunii în apele mării, care forma un drum de lumină toată noaptea.

— Da, tată, eşti melancolic, dar descrii totul frumos.

— Mai mult de atât, în acele zile la care mă refer, visul meu mi se părea posibil, încât aveam senzaţia că un vânt mă purta prin văzduh, pe aripi de nori, trecând peste câmpii şi crânguri pline de flori, dincolo de zarea albastră, am continuat eu.

Uneori, acolo sus, somnul meu era lin, iar visele pline de îndemnuri: să fii cinstit, muncitor şi să te pregăteşti să înfrunţi „furtunile vieţii”, care nu vor fi puţine! îndemnul venea de la o persoană înconjurată de ceaţă, pe capul căreia vedeam o coroană strălucitoare. O căutam în jurul meu când mă trezeam din visare, dar nu mai era şi atunci îmi dădeam seama că a fost doar un vis, iar cu mintea mea de atunci n-am prea înţeles că era vorba de viitorul meu în societate.

Noaptea mi se întâmpla să văd câte o stea care se desprindea din locul ei şi plutea pe cer, lăsând o dâră luminoasă în urma ei. Mi-am adus aminte că ai mei îmi povestiseră că fiecare om are steaua lui, care i se dăruieşte când se naşte, iar când steaua cade din locul ei, înseamnă că omul respectiv a murit.

Da, fiule, aşa era viaţa la ţară în acele timpuri.

Când veneau zorile, totul se lumina pe Pământ, iar eu vedeam până departe câmpiile pline de grâu, iar din loc în loc, acei maci roşii care le împodobeau.

În jur auzeam cântecul ciocârliei şi ţârâitul cosaşilor, apoi apăreau carele cu boi pe drumurile de pământ, îndreptându-se spre loturile lor de porumb sau de floarea-soarelui – abia trezite din somnul de noapte.

Cerul albastru mă vrăjise tot privindu-l toată vara, reuşind să mă îngenuncheze în pragul dintre vise. Culoarea lui albastră, unică, era misterioasă pentru mintea mea de copil şi visările mele fără hotare.

Îmi aduc aminte cât de frumoase erau înserările la ţară: mai întâi cobora soarele purpuriu spre apus, sărutând geana dulce a zării, după care alerga amurgul, însoţit de pacea serii care se aşternea treptat, pe măsură ce se adunau umbrele înserării; doar briza de seară mai fremăta uşor prin coroanele pomilor.

Carele cu boi sau cai se întorceau în sat şi se mai auzeau voci, scârţâit de roţi sau strigăte la adăpatul animalelor, după care pe hornuri începea să iasă fum, semn că se pregătea cina, apoi noaptea îşi intra în drepturi, cerul se acoperea de stele, apărea luna ca o pâine coaptă, bine rumenită şi, peste sat cobora liniştea.

De aceea am spus mereu şi am scris despre copilărie, că este cea mai frumoasă, sfântă şi inocentă, ca un basm norocos, care te face să visezi mereu.

Păcat că ea este scurtă şi ireversibilă, iar la ea ne putem întoarce doar adunând amintirile şi visările. Din ele am construit eu cărţile pline de viaţă. Tot în ele caut astăzi lumina şi unele bucurii de scurtă durată, care să-mi mângâie sufletul trist şi învins.

Azi poposesc rar în satul meu natal şi constat că florile viselor mele s-au scuturat de mult, ceea ce mă obligă să trag cortina uitării peste toate.

— De ce au dat jos acea Pajură? mă întreabă Mihai.

— Probabil că acele bile din lemn au putrezit şi nu mai puteau susţine toată acea dantelărie sofisticată sau

şefii armatei au socotit că nu mai este necesară acum, în era armelor atomice. Dar mie îmi pare rău că au desfiinţat-o, lăsând locul pustiu, fără acele vise care mi-au însoţit copilăria.

Am senzaţia neplăcută de furt, parcă mi s-ar fi furat acel „paradis" al copilăriei.

— Te-ai întristat de tot! apreciază Mihai.

— Da. Priveşte şi tu satul! De aici se vede doar intrarea şi câteva case din margine, dar de sus, de la înălţimea de 30 de metri, se vedea toată arhitectura lui, un sat, o aşezare lipsită azi de pretenţii. De când a fost construit canalul Dunăre-M. Neagră, satul a fost izolat de Constanţa şi drumurile ocolesc prin Techirghiol.

— Dar drumul spre dreapta unde duce?

— Spre Negru Vodă, iar de acolo spre Bulgaria şi Turcia.

— Câţi kilometri sunt până în Turcia?

— 567 km până la Istanbul.

Satul a ajuns într-o situaţie de izolare, unde viaţa se desfăşoară cu încetinitorul, parcă ar fi dispărut din Univers, ca şi visurile mele din copilărie. Nu ştiu de ce am senzaţia că nu voi mai reveni aici niciodată. Hai, porneşte!

— Te-a răscolit mult amintirea cu Pajura.

— Da, ai dreptate. Amintirile din copilărie, la care s-a adăugat şi melancolia acestei toamne, caldă şi liniştită ca în acei ani de neuitat.

Când am plecat din sat, mi-am luat la revedere de la el şi de la pajura în cutia căreia am visat două veri să zbor peste mări şi ţări, ca să cunosc lumea.

La plecarea mea din sat am simţit că a luat sfârşit copilăria mea. M-am întrebat adesea: Ce păcat am săvârşit eu ca să fiu „gonit" din lumea copilăriei mele? De atunci am tot colindat prin ţară şi am văzut tot felul de oameni şi fapte, dar n-am mai dat de copilăria mea, în care am fost fericit. E drept că fericirea nu este gălăgioasă în toate cazurile şi, mai ales, nu este aşa de strălucitoare, deoarece fiecare om o simte şi o trăieşte în felul său, unii mai simplu

şi calm, iar alţii mai euforic, după împrejurări.

Totuşi, cred că atunci când m-am referit la satul meu natal, l-am descris corect, deşi mă emoţionează şi astăzi, încât adesea amintirile mă poartă înapoi, în timp, pe acele locuri dragi mie.

M-am despărţit greu de localitate, de părinţii şi fraţii mei, de oamenii care o locuiesc, de aceea uneori repet în gând versurile:

„JBătrâne sat te las cu bine!
Regret, dar azi te părăsesc.
Şi nici eu nu ştiu până mâine
Pe ce drum am să rătăcesc.
Destinul meu şi soarta mea
Vor şti prin lume să mă poarte.
Bătrâne sat, nu te-oi uita.
Oricât aş fi eu de departe”.

Acel loc mi-a rămas în sânge îngropat pe jumătate şi în memorie şi am plecat cu speranţa de a mă întoarce. Regret că no mai pot face.

Aşa m-am hotărât să mă fac navigator, dar n-am putut să practic prea mult această profesie.

— Întorşi în Constanţa am continuat discuţiile

Am aranjat masa de prânz şi ne-am aşezat să mâncăm.

— Bei un coniac? l-am întrebat eu.

— Ştii că nu beau tărie.

— Atunci un pahar cu vin? Am şi apă minerală.

— Merge! răspunde Mihai înveselit, parcă.

Am mâncat în linişte, apoi m-a ajutat să strâng de pe masă şi am rămas pe scaune să discutăm.

— Tată, ai fost fericit vreodată? m-a întrebat Mihai după un timp în care manifesta un fel de frământare pe scaun.

— Am fost, dar de puţine ori. Dar cred că, mai întâi, trebuie să ştii ce este fericirea, ce presupune ea. Asta nu te-ai întrebat?

— M-am întrebat, dar n-am aflat răspunsul corect.

— Da, este o problemă de lămurit. Fericirea, fiule, este o stare de bine a sufletului omenesc, care poate dura o clipă sau mai multe momente, dar sunt puţine persoane care au astfel de momente de fericire.

— De ce spui „momente”?

— Pentru că fericirea nu durează mult, ea este limitată în timp.

— Atunci reformulez întrebarea: ai iubit vreodată?

— Asta voiai să ştii? Desigur. Toţi oamenii iubesc.

— Vrei să-mi povesteşti? Hai, te rog! insistă el.

— Iubirea este cea mai înaltă şi cea mai nobilă patimă care se aprinde în inima unui om, tânăr sau matur, pentru o persoană de sex opus, fiind în stare să-şi jertfească inima şi libertatea.

De-a lungul vremii se cunosc şi regi care, din iubire pentru câte o femeie au renunţat la tron sau şi-ausacrificat bunuri materiale şi poziţii sociale nobile. De exemplu, regele George al V-lea al Marii Britanii a renunţat la tron când familia regală nu i-a admis căsătoria cu femeia aleasă.

— Dar în cartea ta *Ora de marinărie*, aminteşti de o fată cu care ai fost prieten la Giurgiu. Ce s-a întâmplat cu ea?

— Credeam că ai înţeles finalul cu ea, pe care l-am explicat în carte.

— N-am apucat s-o citesc pe toată, încât te rog să-mi explici ce s-a întâmplat, după ce începuse atât de frumos, eu nu cred că ai uitat-o, aşa cum uită morţii că au trăit pe lume.

— De unde ştii tu asta despre morţi?

— Am citit în mitologia greacă, în care era vorba despre râul Lethe, numit râul infernului, din care morţii beau uitarea existenţei lor pe pământ.

...Iubirea este cel mai frumos cadou pe care ni-l oferă viaţa. Este o stare în care simţi acea forţă puternică şi

misterioasă, în acelaşi timp, care îţi bântuie gândurile şi te înalţă pe culmi, creându-ţi senzaţia că pluteşti, că zbori, posezi o conştiinţă înaltă, care te face să vezi lumea mai bună, mai frumoasă. Într-o atare situaţie îţi vine să cânţi, să ierţi şi chiar să vezi viaţa la un alt nivel al conştiinţei tale.

Se spune că iubirea este un dar preţios al existenţei oamenilor, care trebuie protejat şi îngrijit întocmai ca pe o floare rară, atunci când s-a ivit în viaţa noastră şi ne-a cuprins; ea trebuie tratată cu gingăşie, respect şi mulţumire, gustându-i frumuseţea ameţitoare, care ne dă bucuria şi sensul existenţei noastre. Iubirea este esenţa vieţii, cadoul preţios pe care Dumnezeu ni l-a dat în dar, am continuat eu.

— De unde ştii tu toate astea, tată?

— Dar trebuie să ştii că acest dar nu este dat pentru totdeauna şi pentru toţi oamenii, am continuat eu, neglijând întrebarea. Asta pentru a nu fi dezamăgiţi, atunci când am trăit iubirea în mod inconştient, iar apoi am constatat partea întunecată din noi sau din partenerul nostru şi nu mai avem ce să facem.

Apar neînţelegerile, pretenţiile nejustificate şi, de unde până mai ieri iubeai fără să-ţi pese dacă partenerul tău este bun sau rău, frumos sau urât, deodată te trezeşti că iubirea ţi-a fost înşelată.

Dragostea neîmpărtăşită produce multe suferinţe, iar ca bărbat eşti rănit în orgoliul tău masculin şi regreţi că n-ai folosit procedeul lui Ulise, cu arcul, pentru a apăra femeia iubită de insistenţele altui bărbat.

— De ce faci referire la Ulise?

— Pentru că legenda spune că era atât de puternic, încât numai el era în stare să întindă acel arc şi astfel arăta că era vrednic de Penelopa.

Aşa că, iubirea arde sufletele, lăsând urme adânci, fiule. Este o poveste frumoasă, dar destul de dureroasă, adesea neputându-i-te sustrage, mai ales atunci când „cei doi” percep timpul petrecut împreună ca pe o plutire

dulce, ca pe o veşnicie asumată.

Durerea este mare atunci când unul constată că celălalt trişează, deşi fusese urcat pe un soclu pe care nu-l merita; atunci, pe lângă durere apare amărăciunea, lehamitea, neputinţa care îţi fac praf toată existenţa şi uneori apare ura. Atunci iubirea te părăseşte şi noi ştim că n-o mai găseşti niciodată.

— De ce spui asta?

— Pentru că iubirea este unică, fiule; prima dragoste este cea mai puternică şi răscolitoare, de aceea i se spune că este „oarbă”; dovadă că însăşi viaţa este un miracol, fiind necesar să păstrăm emoţiile permanent proaspete, dăruind şi primind iubire.

— De ce îi părăseşte iubirea pe oameni?

— Pentru că partenerii, atât în prietenie cât şi în căsnicie, nu se potrivesc în toate şi atunci când ţi-ai ales greşit partenerul apoi îşi dau seama că cei doi sunt incompatibili, atracţia dintre ei scade fizic şi apare refuzul (să facă sex etc). Cele mai dese cazuri erau când apăreau, înainte, diferenţele mari de vârstă între un bărbat bogat, dar în vârstă şi o tânără săracă. Bărbatul avea interesul să aibă această femeie care să-i facă copii şi să aibă grijă de gospodăria lui, deci o considera o afacere.

Psihologii spun că soţia care nu-şi iubeşte soţul nu-şi iubeşte nici proprii copii, simte frustrări şi caută alt bărbat, neglijându-l pe soţul dezinteresat de ea.

A oferi iubire este cel mai frumos sentiment pe care inima omului îl dăruieşte altei fiinţe, dar când acea iubire se termină, suferă cel care dăruieşte, iar pentru el acest fapt doare şi se transformă în suspine. El constată că partenerul său a trădat, n-a participat sentimental la relaţia lor. Este foarte greu să-ţi închipui că cineva renunţă la iubire atât de uşor, ca atunci când iese din aşternut, după un somn prelungit. De aceea produce durere celuilalt.

Iubirea se află în interiorul omului şi îl face fericit când o dăruieşte altuia care-i răspunde cu aceeaşi

intensitate. Nu este un obiect care poate fi cumpărat din piaţă, ci un sentiment uriaş, o aromă a vieţii omului, nevăzută, dar simţită.

De aceea nu vorbesc îndrăgostiţii când stau împreună pe o bancă sau într-un alt loc, rămânând muţi, doar simţurile lor se caută şi comunică, când se sărută.

Dragostea există numai în două suflete pereche, fiind un sentiment magic, care face ca între cei doi să fie încredere, înţelegere, armonie. Fiind un sentiment misterios, nu au niciun control asupra lui. Când pierzi dragostea a cărei valoare o ştii, te doare foarte tare, realizând cât de mult te-a rănit partenerul tău prin gestul lui.

În jurul celui părăsit se ridică un zid care are rolul de a-l proteja împotriva altui eşec care l-ar putea răni şi intervine acel sentiment de respingere a oricărei noi tentative de iubire; mintea lui acţionează ca un veritabil gardian la poarta inimii sale, poartă care poate rămâne închisă pentru multă vreme sau chiar pentru totdeauna, iubirea ne mai putând fi recuperată…

Transformarea unei persoane o poate face educaţia, învăţarea, experienţa de viaţă, cu care ea porneşte la drum, dar dragostea şi disperarea pot face din om un fericit sau un suferind.

Însă omul poate fi influenţat de anturaj, de şefii săi profesionali, de părinţi, profesori, prieteni, de zeiţa Fortuna sau de alţi factori şi situaţii conjuncturale. Toate acestea te pot face să uiţi, la un moment dat de chemările tale interioare şi chiar de dorinţa ta iniţială de a atinge „Culmile Everestului”.

Există, totuşi, oameni care îşi urmează liniar şi sigur drumul ce le-a fost stabilit încă din copilărie pentru că n-au apucat să iubească şi n-au trecut prin situaţii dificile în viaţă, încât să fie nevoiţi să facă apel la „roata norocului” din bâlciul neplăcut al omenirii, unde trebuie să dea piept cu crupierii care schimbă zarurile cu altele măsluite, jefuindu-i pe oamenii încrezători în ei şi în câştigul lor.

În dragoste se spune că există o persoană care te aşteaptă undeva, iar când ţi s-au întâlnit privirile cu ale ei, se naşte pe loc dragostea, pentru că puterea sufletului uman stă în ochi. Totuşi, acest fenomen este foarte rar şi se întâmplă doar în cazul sufletelor pereche, numite şi „gemene”.

A urmat o pauză mai lungă, în care Mihai a răsfoit nişte file din manuscrisul căiţii pe care am intitulat-o *Acasă*. I-am distras atenţia:

— Mi-ai cerut, mai demult, să-ţi povestesc viaţa mea. Ce te-ar interesa, fiule?

— Momentele principale din viaţa ta, insistă el.

— Viaţa mea? Când îmi aduc aminte prin câte am trecut, deja mă simt obosit şi bătrân. Când eşti tânăr, nu cunoşti oboseala, nici insomniile, chiar simţi în tine o mândrie că poţi păcăli somnul, dar când ajungi în vârstă…

— Hai, tată, nu mai exagera, doar nu eşti bătrân! Mie mi se pare că ţi-ai păstrat chipul semeţ, doar vocea este puţin mai liniştită, semănând cu cea a omului izolat pe o insulă, care te-a îndemnat la meditaţie; ţinuta ta este în pas cu moda, puţin mai sobră, dar tot elegantă, semn că n-ai renunţat total la viaţa de om obişnuit, să trăieşti decent. Nu mi-ai răspuns ce aţi făcut cu casa părintească. Poţi să-mi spui acum?

— Mama a murit pe 01 noiembrie 1988, iar după înmormântarea ei i-am spus fratelui meu, Dorel, s-o vândă pe doi lei (ceva modic) pentru a nu se deteriora dacă nu va fi locuită. A fost dată unor tineri din sat, deşi mie mi se pare că nu am procedat corect, am greşit.

— De ce?

— Pentru că niciodată nu se vinde casa părintească, unde am văzut lumina zilei. Acolo, sub grinda ei am crescut, am fost fericiţi sau am suferit, acolo era toată copilăria noastră, a tuturor fraţilor şi surorilor. Durerea din inima mea a crescut când am citit versurile scrise de poetul Grigore Vieru din Republica Moldiva, cântate de soţii Doina şi Ion Teodorovici:

„Casa părintească nu se vinde!

Nu se vinde pragul părintense!

Dintr-atâtea lucruri dragi şi sfinte ochii mamei şi azi ne privesc…”

Soţii Teodorovici au murit într-un accident de circulaţie pe ruta Bucureşti-Iaşi, când se întorceau acasă din România.

…Deci tu mă compari cu un personaj de teatru sau de roman, când priveşti la mine! i-am spus eu, după o pauză.

— Aşa te văd eu, tot om activ.

— Ai citit cartea *în căutarea timpului pierduţi* A scris-o Proust, un scriitor francez.

— N-am citit-o, încă, dar promit s-o citesc.

— Ai face foarte bine. Fac şi eu la fel ca el, adică scriu cărţi, tot căutând timpul pe care l-am pierdut, atât în activitatea mea profesională, cât şi ocupându-mă de voi, familia mea. Viaţa mea este scrisă, pe jumătate, în cărţile de acolo, de pe şifonier, iar când voi termina şi cartea *Acasă*, voi avea o trilogie, aşa cum o numesc scriitorii consacraţi.

— Cine ştie când voi reuşi eu să le citesc, dar acum am ceva timp la dispoziţie şi tare aş vrea să te ascult. Te rog s-o faci pentru mine! Chiar dacă o vei face mai sintetic, ştiu că poţi s-o faci!

— Bine, voi încerca să-ţi redau principalele momente din viaţa mea, în timpul care ne-a rămas, că pentru a-ţi spune totul, ne trebuie, cel puţin, câteva luni de zile. Se spune în popor că viaţa omului este un roman, deşi abia încape în zece asemenea romane.

Poate voi reuşi s-o scriu în zece, până plec „dincolo”.

— Hai, tată, te rog să-mi povesteşti! N-ai făcut-o niciodată, până acum.

— Sunt născut la 15 august (zodia Leu) de ziua Maicii Domnului. Mama îmi spunea cu duioşie că evenimentul naşterii mele s-a produs la ora când tocmai ieşea lumea din biserică şi că este o zi norocoasă, dar nu prea s-a nimerit. A urmat declanşarea celui de-al doilea război

mondial care ne-a adus sărăcia şi teama.

Satul nostru era frumos, de când am început eu să-mi dau seama, pentru că de la vârsta de 5 – 6 ani, eram obligat să merg cu vaca la păscut şi cu mieii, pe islazul din vatra satului; în sate, pe atunci, toţi copiii munceau pentru a fi de ajutor familiilor lor.

Tata a fost luat la război din anul 1941, vara şi s-a întors în 1944 toamna. Fusese rănit în 1942 şi a stat câteva luni în spitalul militar; a venit acasă într-o permisie şi apoi a plecat înapoi pe front.

Am dus-o greu numai cu mama, fiind mereu în pericol să fim bombardaţi din avioane, din cauza apropierii de oraşul şi portul Constanţa. Au venit, apoi, trupele sovietice cu frontul şi au rămas la noi în ţară până în anul 1958, accentuând sărăcia în România, prin întreţinerea lor şi plata daunelor de război pe care le-au cerut de la noi.

A urmat reforma monetară care a sărăcit o bună parte a populaţiei. Tata vându-se la târg nişte juncani şi cereale şi luase o valiză plină cu bani, cu care intenţiona să cumpere pământ, dar n-a putut schimba decât 5.000 de lei.

În 1948 a urmat naţionalizarea întreprinderilor de la cei bogaţi, precum şi imobilele mai importante; în martie 1949 a început cooperativizarea agriculturii, prin înfiinţarea GAC ca în Rusia. Ţăranii au numit acea colectivizare „Ciuma ţărănească” pentru care, cei care refuzau să intre în GAC erau arestaţi şi trimişi la Canal. S-au înfiinţat cotele la cereale, alt prăpăd pentru ţărani.

Viaţa pe care am dus-o mi-a scurtat mult perioada copilăriei, maturizându-mă înainte de vreme. Am urmat şcoala elementară în sat, gimnaziul în oraşul Techirghiol şi apoi Şcoala Medie Tehnică de Marină în Portul Constanţa.

— Umblaţi şi voi cu fetele? întreabă Mihai zâmbind.

— Desigur. Mergeam la reuniuni şcolare (li se spunea reuniuni tovărăşeşti pe atunci), de obicei în şcolile pedagogice şi liceele cu fete. Majoritatea fetelor proveneau tot de prin zonele rurale şi erau destul de precaute în relaţiile cu băieţii; în sate locuiau 50% dintre

oamenii ţării.

— De ce? Erau mai needucate?

— Nu. De vreme ce urmau şcoli pedagogice, licee etc, aveau şi ele destule cunoştinţe despre lume şi viaţă, dar se temeau de alte consecinţe privind morala şi…

De exemplu, o fată care venea din acel mediu, avea în minte obiceiurile din sat; când o fată se mărita şi nu era virgină, risca să fie trimisă acasă la părinţii ei, pe o grapă de mărăcini, trasă de boi, după ce era plimbată prin tot satul şi asta era o mare ruşine pentru familia ei şi pentru ea.

— Ce este aceea grapă?

— Grapa este de două feluri: din metal, cu bară şi trei segmente metalice prevăzute cu dinţi lungi de 28 – 30 cm, care foloseşte la nivelarea bolovanilor după arătura făcută de plug şi grapa de nuiele, cu care se nivelează şi se acoperă cerealele semănate după o arătură proaspătă, etc.

Eu am avut o prietenă din Constanţa, cu care mergeam la dans, iar vara, în vacanţă şi la plajă. Se numea Larisa şi m-a dus la ea acasă de mai multe ori, încât i-am cunoscut bine şi familia.

În vara anului 1955, Ministerul transporturilor, de care depindea şi şcoala noastră, a luat hotărârea s-o desfiinţeze pe motiv că nu sunt nave pentru toţi absolvenţii care ies din acea şcoală. Au beneficiat numai absolvenţii. Astfel că cei din anul IV au absolvit, iar câţiva dintre ei au fost ambarcaţi pe cale 1012 nave ale NAVROM Constanţa, restul au fost angajaţi pe navele care funcţionau pe Dunăre.

Noi, cei din clasa mea, trecuserăm în anul III şi dosarele ne-au fost trimise la Şcoala Mecano-navală din Giurgiu, să continuăm învăţătura şi practica.

Pe atunci era o goană după diplome de maturitate de la liceu, deoarece la facultăţi nu puteai susţine examenul de admitere decât pe baza unei astfel de diplome.

În sesiunea care a urmat ne-am înscris mulţi la liceu în clasa a VIII-a şi a IX-a, luând examenul destul de uşor,

deoarece în SMTM se făceau materii multe care se predau şi la facultate. Am beneficiat şi de profesori buni.

Discutând cu părinţii mei, m-au îndemnat să merg la Şc. Navală din Giurgiu să termin studiile tehnice, ca să am o meserie – brăţară de aur, cum spun toţi – cu care să-ţi hrăneşti familia. Astfel, la 30 august am pornit spre Giurgiu, aşa cum ai citit şi tu în cartea mea Ora de marinărie, lăsând-o la Constanţa pe Larisa, nemângâiată, singură.

Pe atunci mă consideram un tânăr imun la iubire, nu mă aprinsesem după nicio fată, deşi dansam şi „ne jucam" adesea împreună, dar o doream numai când se afla lângă mine, apoi totul trecea. Ceea ce era atunci curios pentru mine, nu înţelegeam iubirea pe care o tratau scriitorii în cărţile lor. Credeam că au scris ei numai aşa, pentru a da emoţii fetelor şi băieţilor.

Citisem multe cărţi cu tematică de iubire, dar nu reuşisem să mă contaminez, până în 8 oct. 1955 când am întâlnit-o pe Veronica de la Şcoala Pedagogică din Giurgiu.

— Cum s-a întâmplat? insistă Mihai, din nou.

— Hm! La o întâlnire întâmplătoare cu fete din acea şcoală – eu fiind cu doi colegi ai mei – am făcut cunoştinţă cu Maria, o fată de 18 ani, ca şi mine, foarte veselă, volubilă şi aceasta s-a ataşat uşor de mine, dar nu i-am promis că ne vom mai întâlni.

La următoarea ieşire în oraş, m-a însoţit alt coleg, care poartă tot numele Dinu (acum este ofiţer de port în Brăila), care mi-a făcut cunoştinţă cu Veronica, pe care mi-a prezentat-o ca fiind consăteanca lui din comuna Borduşani, elevă în anul IV la aceeaşi şcoală pedagogică, la fel ca şi Maria, dar total diferită de aceasta din urmă. Dacă Maria era populară, comunicativă, glumeaţă şi dispusă să stea chiar şi pe un scăunel cu trei picioare de care se folosesc pescarii de pe malul lacurilor, a cărei privire era directă şi jucăuşă, cu care putea exprima promisiuni nevinovate, însoţite de un zâmbet inocent, Veronica era tăcută şi te privea discret cu ochii ei verzi,

vorbind doar dacă era întrebată.

Am intrat la cinematograf şi am vizionat filmul Marile Speranţe, după care am mers toţi în parcul de lângă Tribunalul raional, botezat de localnici „în alei”. În acel peisaj de vis, neam aşezat pe o bancă, sub o tufă mare de liliac, unde am discutat până seara târziu, când am condus-o la şcoală, rămânând prieteni buni, cu întâlniri dese.

În iunie, anul următor ele au absolvit şi au fost repartizate învăţătoare la diferite şcoli, după care şcoala lor s-a desfiinţat. Veronica a fost repartizată la ea în comună, unde am vizitat-o în acel an, apoi până în septembrie 1957 ne-am scris scrisori pline de foc. În acei ani telefoanele erau rare, iar comunicarea la distanţă se făcea prin scrisori.

Acum există şi telefoane mobile, cu care dai un „bip” şi gata întâlnirea; tinerii au pierdut renunţând la acea notă romantică pe care o presupunea iubirea; astăzi ei se întâlnesc şi comunică cu trupul. Nouă, băieţilor, ni se cera decenţă, cavalerism faţă de fete şi o aşteptare visătoare, tandră, melancolică şi plină de mister; aşa era şi dragostea care se naşte tocmai din acel mister plin de magie.

Dragostea fiins un sentiment vital, fără ea omul se simte mutilat, lipsit de cea mai importantă trăire a lui.

Noi ne scriam scrisori lungi, de 10 pagini, în care ne declaram iubirea unul faţă de celălalt şi dorinţa de a ne revedea cât mai curând; ne scriam săptămânal, până într-o zi, când ceva a intervenit şi izvorul iubirii noastre a secat.

Noi continuam învăţătura la Şc. Navală, dar şi la liceu, practică la nave, iar în acel an în două sesiuni de examene, am reuşit să promovăm clasele a VIII-a şi a IX-a. Eram 10 colegi care am îndrăznit s-o facem, gândind că poate vom avea prilejul să dăm examen la vreo facultate. Ne-am înscris, deci, în clasa a VIII-a.

— Tu ai dat examen din nou? ziceai că luaseşi examenul de clasa a VIII-a la un liceu din Constanţa înainte de a pleca la Giurgiu, intervine Mihai.

— Da, fiule, dar era iarnă, bani de tren pentru a pleca

la Constanţa să-mi iau adeverinţa nu aveam, iar examenele începeau peste câteva zile. De altfel, nu mă temeam de examen şi am fasut-o din nou cu succes.

În mai am susţinut toţi examenul de clasa a IX-a, apoi, absolvind Şcoala Navală, am fost repartizaţi pe navele din diferite porturi de pe Dunăre, prilej cu care ne-am împrăştiat, întâlnindu-ne destul de rar cu navele.

În august eu m-am prezentat – singur de această dată, fără colegii mei – la examenul de clasa a X-a, pe care l-am promovat, pregătindu-mă, în continuare pentru examenul de maturitate (BAC) în luna septembrie, am absolvit şi liceul, obţinând Diploma de Maturitate. Atunci liceul avea o durată de zece ani, materia fiind multă şi destul de concentrată. Norocul meu a fost SMTM din Constanţa, unde se învăţa carte, iar eu fusesem destul de silitor să-mi însuşesc cât mai multe cunoştinţe teoretice.

În clasa a IX-a şi a X-a am avut un coleg de examene un locotenent de la Centrul Militar Giurgiu, care mă căuta şi venea mereu cu mine în bancă. Ne-am şi împrietenit, fiind de vârste apropiate. Când am terminat clasa a X-a, acel locotenent m-a invitat la Centrul Militar, să văd unde munceşte el, ocazie cu care m-a prezentat şefului său, povestindu-i ce ştia el despre mine.

— Nu vrei să mergi în toamna asta la o şcoală de ofiţeri patronată de Ministerul Forţelor Armate? m-a întrebat acesta. Pentru că eşti de meserie mecanic de navă ai unele posibilităţi să mergi la Tancuri, Marină, Radiotehnică sau la Transmisiuni. Dacă te hotărăşti, vino joi la noi pentru a participa la recrutare.

— Dar n-am obţinut, încă, Diploma de Maturitate, i-am răspuns eu.

— Dumneata vino la comisia de recrutare joi iar diploma o aduci pe la jumătatea lunii septembrie. Dacă ai luat toate examenele până acum, sigur vei obţine diploma. Joi vii la Comisia medicală!

M-am întors la vapor, muncind în continuare, dar pregătindu-mă şi pentru BAC, iar în ziua de 07 spt. 1957

am susţinut un examen maraton, care a durat trei ore şi jumătate, la şapte materii.

Comisia medicală mă declarase apt pentru Şcoala de ofiţeri de marină din Constanţa, dar între timp Centrul Militar a făcut verificările necesare în privinţa mea, constatând că tatăl meu nu voia să se înscrie în Gospodăria Agricolă Colectivă şi am fost respins.

— Acum ce trebuie să fac? am întrebat eu.

— Ne pare nespus de rău, dar vei primi ordin să faci armata tot la Marină, fiind în specialitatea în care te-ai pregătit.

Eram dezamăgit.

Nava pe care lucram eu ca mecanic făcea curse pe toată Dunărea, de la intrarea în ţară şi până la Sulina. Peste câteva zile am plecat spre Brăila, de unde urma să tractăm până la Tr. Severin mai multe şlepuri încărcate cu grâu, dar, întrucât acestea nu fuseseră încărcate, am aşteptat câteva zile la ponton în portul Brăila. Membrii echipajului nostru erau, în parte şi din Brăila, astfel că au mers acasă la familiile lor. A doua zi, ieşind din cart, am mers la Comandant şi i-am cerut aprobarea să merg în comuna Borduşani, unde am o prietenă. Acesta m-a învoit două zile, cu condiţia să-mi asigure orele de „cart” un alt coleg, ceea ce am şi făcut şi am plecat la gară. Noaptea am ajuns în gara Feteşti, iar dimineaţa am plecat la Borduşani cu autobuzul de ora 63°. Iubirea te leagă de cineva cu lanţuri de vise şi te poate ţine prizonier toată viaţa, fiule.

Am mers la Şcoala generală din Borduşani, am găsit-o pe Veronica şi am plecat acasă la o cunoştinţă a sa, unde am discutat situaţia care se ivise cu Şcoala de Ofiţeri şi că urma să plec în armată. Ea s-a gândit puţin, apoi a spus: „Nu sunt dispusă să risc!”

Am aflat, în aceeaşi seară, de ce nu risca ea: un consătean al lor, Iulian Ştefan, se ţinea după ea şi-i propusese să se căsătorească amândoi. Este o poveste lungă.

Am pus capăt discuţiei noastre şi am plecat, lăsând-o

acolo pe Veronica, apoi m-am întors la Brăila unde aveam vaporul legat la ponton. Peste două zile am plecat spre Tr. Severin cu nava, tractând opt şlepuri mari încărcate cu grâu şi am lucrat până pe 15 oct. 1957 prin diferite porturi, în special la Tr. Severin, unde am primit şi ordinul de trimitere la unitatea 03080 Tulcea, unde am ajuns cătană.

— Am citit, deja, în Ora de Marinărie, cum v-a tuns şi v-a echipat cu uniforme militare, încât nu vă mai recunoşteaţi între voi, spune Mihai, râzând. Aşa am păţit şi eu când am ajuns în unitate, dar pe noi nu ne-a tuns deloc.

— I-am scris de la unitatea mea, aşa cum i-am promis, iar Veronica mi-a răspuns de două ori, ultima dată fiind pe 18 ian 1958 când m-a invitat la nunta ei, dar nu putem pleca.

M-am tot gândit: Veronica nu m-a iubit suficient şi a cedat destul de repede la intervenţia unui alt subiect care i-a altertat-o, precum şi unele fapte sau condiţionări, ca de exemplu: „Iubeşte-mă pentru că eu te-am salvat de…” sau „dacă eu te iubesc, eşti obligată să mă iubeşti şi tu”, etc. M-a sacrificat pentru a-i fi ei bine.

Dar când ai 20 de ani şi mai şi iubeşti, o îmbraci într-o aură poetică pe aleasa inimii tale, semn că ai fost subjugat sentimental.

— Nu l-ai urât pe acel Iulian?

— Cum să-l urăsc? Nu era el vinovat că s-a folosit de prilej. Şi-a valorificat şansa. Iar Veronica avea 20 de ani şi n-a mai putut aştepta până când veneam eu în primul concediu ca să legalizăm situaţia noastră. Atunci am tras concluzia că iubirea nu poate exista decât între două suflete pereche, care iubesc cu aceeaşi intensitate; acest sentiment este nobil, pentru că iubirea este fluidă, curgătoare, creativă, care adună şi sublimează energiile pentru a satisface împlinirea sufletului. Iubirea nu este numai o relaţie, ea devine o stare a omului şi componentă esenţială a psihicului său. Păcat că iubirea adevărată este întâlnită destul de rar, mai ales când ea poate cuprinde

ambii parteneri în mod egal. Iar când se întâmplă că unul dintre parteneri întoarce spatele celuilalt, relaţia nu mai este posibilă şi se destramă. Fiind o modalitate de împlinire a vieţii oamenilor, iubirea nu trebuie confundată cu amorul. Poate tocmai de aceea îndrăgostiţii o percep ca pe o clipă eternă.

Pe Veronica eu o alesesem dintre toate fetele pe care le cunoscusem până atunci, iar din acel moment iubirea mea pentru ea căpătase un nume precis, chiar un ideal palpabil; pe ea o consideram regina mea, pe care am cocoţat-o pe un piedestal înalt, unde s-o pot vedea oricând şi doream să rămână acolo unde o urcasem eu. Ne croiserăm multe planuri, care au căzut vertiginos la 15 sept. 1957.

În trenul cu care plecasem spre Brăila, mi-am adus aminte de indianul care a fost „furat” de apele cascadei Niagara.

— Despre ce fel de indian vorbeşti? mă întreabă Mihai.

— Mai de mult citisem într-o carte (nu-i mai ştiu titlul) că un indian mergea cu barca cu vâsle pe râul Niagara iar în dreptul cascadei a fost furat de apele repezi. El s-a luptat cu disperare să scape, dar a obosit şi l-a cuprins teama că nu se mai poate salva. A cedat. A pus ramele pe fundul bărcii şi s-a întins şi el lângă vâsle, lăsându-se în voia lui Dumnezeu sau a hazardului, apoi a început să cânte. Aşa am procedat şi eu.

— Şi a fost salvat, până la urmă? insistă Mihai.

— Nu mai reţin sfârşitul, cred că a fost dus la mal de curenţi. Dar, de atunci, când aud o femeie spunând că s-a căsătorit din disperare îi spun pe loc: „Minţi! Ai făcut-o pentru că ai avut un interes anume, care exclude iubirea”.

Deci, fiule, iubirea este o forţă care porneşte din inimă ca o furtună de care nu se mai poate apăra. Este mai greu să te lupţi cu infidelitatea şi cu egoismul, când bărbatul e considerat un „cuier” în care poţi să-ţi atârni bruma de iubire.

Dragostea mea dintâi a eşuat lamentabil, semn că pătrunsesem în viaţă cu stângul; am plâns-o în *Ora de Marinărie* fără jenă, intenţionat, pentru a constitui o pildă şi pentru alţii pentru a nu repeta greşeala mea şi apoi să spună că au fost surprinşi.

— Cum se manifestă un om îndrăgostit?

— Chiar vrei să ştii, Mihai?

— Da, atât cât îmi poţi explica.

— Ca un om drogat, gata să accepte riscuri oricât de mari pentru persoana pe care simte că o iubeşte.

Sub apăsarea dragostei îşi pierde pofta de mâncare, slăbeşte, este permanent preocupat să fie cu persoana iubită, visând la ea zi şi noapte; este vesel, fericit şi îngăduitor cu oamenii din jurul lui.

Această stare de iubire între doi parteneri ţine până când intervin unele neînţelegeri, certuri sau interese materiale, provocate de o terţă persoană. Este momentul când îţi dai seama că nu te potriveşti cu persoana pe care credeai că o iubeşti şi, treptat, se produce „trezirea”. O iubire vulcanică sfârşită prost.

Acum înţelegi sensul iubirii? Ea este un dar preţios, dar vremelnic, care luminează sufletul şi mintea, făcându-te melancolic şi fericit în acelaşi timp. Părerea mea este că în iubire să dai atenţie şi să-i laşi loc şi raţiunii, să nu visezi mereu cu ochii deschişi.

Am să-ţi spun o noutate: există şi oameni (femei, dar şi bărbaţi) care nu pot iubi, inima lor fiind somnolentă. Eu am cunoscut asemenea oameni, pe care i-am compătimit sincer, considerând că au handicap sever. Discutând cu un psihiatru, am aflat că acest handicap poate fi învins numai dacă apare un stimulent puternic de iubire, acel dar preţios dat de Dumnezeu.

— Şi astfel de oameni nu se mai căsătoresc?

— Ba da. Eu am avut un coleg de serviciu, care mi-a mărturisit, prin anul 1974, că s-a căsătorit cu soţia lui fără a simţi iubirea, ci pentru a fi în rândul lumii: „Eu n-am cunoscut acel sentiment pe care îl cântă poeţii. Ştiu că

este greu să mă crezi, dar mie nu mi-a dat Dumnezeu o inimă cu care să pot visa, care să simtă acel sentiment nobil. Am rămas doar cu acea plăcere lumească, cu toate că citesc în cărţi de dragoste în care sunt descrise iubiri pătimaşe, dar nu mă atinge iubirea”. „Poate n-ai dat de femeia care, să te pună pe jar, să te stimuleze?!” i-am spus eu. „Poate, dar e prea târziu”.

— Deci există asemenea oameni! se miră Mihai.

— Da, fiule, există. Asta, însă, nu-mi schimbă credinţa că dragostea are o putere purificatoare şi-l înalţă pe culmi şi trăiri interioare pe cel care iubeşte.

*

— De ce râzi? m-a întrebat Mihai.

— Mi-am adus aminte de un camarad cu care am făcut armata la Marina Militară pe când ne instruiam amândoi în şcoala de gradaţi în aşteptarea noii serii de recruţi din toamnă. Era din Constanţa şi el, avea 21 de ani şi nu iubise niciodată, din care cauză nu credea în dragoste.

Prin ordinul Comandantului Unităţii, nu ni se aprobase plecarea la navele din Constanţa odată cu ceilalţi, fiind opriţi pentru a urma acel curs, ceea ce ne supărase foarte tare pe mai mulţi.

Venind de afară, V. Dincă (acesta îi era numele) m-a găsit citind scrisoarea prin care Veronica mă invita la nunta ei.

— Te deranjez? Ce citeşti? mi se adresează el.

— O scrisoare de la fosta mea prietenă.

— De ce fosta?

I-am întins scrisoarea şi i-am spus s-o citească.

— De asta erai tu aşa de cătrănit? Las-o să se mărite! Pentru asta trebuie s-o plângi tu? Doar n-o fi vreo „Elena din Troia” sau vreo Divinitate!?

Uit-o, prietene! Până vom termina noi armata ea ar putea naşte 2 – 3 copii, să vă urâţi şi va căpăta ridurile bătrâneţii.

— Deocamdată rana este proaspătă, Virgile şi nu ştiu când se va închide.

— Se vede. Parcă ai merge în urma unui car mortuar, aşa arăţi de supărat. Femei găseşti pe toate drumurile, Nicule, nu te mai gândi la ea; dacă se mărită, nu te iubeşte, mă!

— Pui şi tu paie pe foc. Deşi eram necăjit că n-am plecat la vapor, poate ajungeam în portul Constanţa, acum a venit şi vestea asta.

— Încearcă s-o uiţi pe ea şi gândeşte-te la ziua de mâine, că avem instrucţie şi tragere cu arma!

*

La câteva zile după Paşte, ne-am întors de pe câmpul de instrucţie – pe care noi îl numiserăm „Valea plângerii” – plini de noroi şi transpiraţi, simţind o cumplită oboseală în oase, încât la ora 223°, când s-a sunat stingerea, am adormit buştean. Pe la ora 4 dimineaţa m-a trezit din somn alt camarad care se întorcea din permisie – fusese la o înmormântare tocmai în Sângeorz-Băi – şi venea de la gară.

— Măi Dinule. Ţi-am întâlnit soţia în tren şi a rămas în gara Tulcea, să te duci s-o iei! Ştii că nu avem decât o sală de aşteptare şi nu aveam cum s-o invit la unitate noaptea.

— Mulţumesc, Cornele! Să văd ce pot face.

Raica Cornel era în aceeaşi grupă cu mine şi i-a confirmat Elisei că mă cunoaşte, iar ea l-a rugat să-mi spună că mă aşteaptă în gară.

Mi-am făcut tot felul de gânduri: Ce caută ea aici? S-o fi întâmplat ceva la ei acasă?

M-am îmbrăcat şi am mers la ofiţerul de serviciu pe unitate, care m-a învoit să merg la gară şi s-o aduc în sala de aşteptare pentru vizitatori până la ora 7°° când vor veni ofiţerii în unitate.

Aşa am făcut, iar la 73° am primit 48 ore învoire, având timp să discut cu Elis toate aspectele problemei.

— S-a întâmplat ceva grav acasă la voi? am întrebat-o

eu.

— S-au întâmplat mai multe de când ai plecat tu din Călăraşi. Îl ştii pe George, fiul pontonierului, care este şi el marinar. M-a tot urmărit de câte ori plecam în oraş, la piaţă sau pe la magazine.

Odată mi-a propus să mă căsătoresc cu el dar l-am refuzat. Ştia că tu eşti militar şi că nu te mai întorci la mine, dar nu l-am crezut. Eu am mai discutat cu Mihai Moscu şi cu Nelu Toader, precum şi cu Mitică Cambiţă, foştii tăi colegi şi le-am cerut adresa ta de la unitate, dar o vreme n-am ştiut cum să procedez ca să ajung la tine, fără să-i supăr pe părinţii mei.

— Ce mai face Toader? Tot cu Marioara este prieten? zicea că în toamnă se vor căsători.

— Da' de unde? Marioara s-a măritat, dar cu un băiat din Bucureşti şi s-a mutat la el.

— Şi tu ce ai făcut cu George?

— Tatăl lui, pontonierul, îl cunoaşte pe tata şi într-o seară ne-am pomenit cu el, cu soţia lui şi cu George că au venit la noi să mă ceară pentru fiul lor: „Măi Costică, am venit să ne dai nouă fata ta" a spus pontonierul. „Ţi-o dau, Gheorghe, dacă vrea ea. Întreab-o" a răspuns tata.

El m-a întrebat, iar eu am răspuns că nu am de gând să mă mărit, ceea ce l-a supărat şi pe el şi pe tata. Atunci a intervenit mama, care a spus că e bine să avem răbdare şi vom mai discuta.

După plecarea lor, pe mine m-au certat, dar le-am spus că „nu mă mărit că nu-mi place fiul lor".

După câteva zile am discutat cu mama şi i-am spus că eu te iubesc pe tine şi am hotărât să vin la tine la unitate. „Cum poţi să faci aşa ceva?" m-a întrebat speriată mama. „O fac pentru că el este bărbatul meu. Am obţinut de la colegii lui adresa unităţii şi vreau să merg acolo, la el". „Ce va zice tatăl tău?". „Nu ştiu. Poate va înţelege şi el că mă duc la omul pe care îl iubesc".

Când a venit tata acasă, la masa de prânz, mama l-a lăsat să mănânce, apoi i-a spus situaţia mea. M-a chemat şi

m-a întrebat, eu i-am repetat ce i-am spus mamei, iar el m-a lovit cu dosul palmei peste gură, apoi a ieşit din încăpere şi a plecat la serviciu. Mama m-a ajutat să opresc curgerea sângelui, apoi a început să plângă. Nu ştiu ce au discutat ei noaptea, dar în ziua următoare mama mi-a dat bani şi m-a ajutat să-mi pregătesc valiza cu cele necesare şi alimentele.

La plecare m-a sfătuit să am grijă pe tren.

— Unde l-ai întâlnit pe camaradul meu?

— În trenul Bucureşti Constanţa. Îmi căutam un loc în compartiment şi acolo am dat de el, în uniforma mulitară de marină şi l-am întrebat unde merge, dacă te cunoaşte pe tine. Când mi-a spus că merge la Tulcea şi că te cunoaşte, m-am prezentat, spunându-i că sunt soţia ta. Nu mai puteam de bucurie. El mi-a spus că îl cheamă Cornel Raica.

De la Medgidia la Tulcea am venit cu un tren care a făcut aproape 4 ore şi nu ştiam unde să mă duc noaptea, încât la coborâre l-am rugat pe colegul tău să te anunţe că te aştept în gară.

— Te mai doare buza? am întrebat-o eu.

— Puţin. Mă bucur că te-am găsit.

Gestul ei m-a înduioşat, dar mi-a dat prilejul să fac comparaţie între Elis şi Veronica, ultima spunând că „nu vreau să risc”. O compătimeam pe Elis pentru suferinţele ei, iar în acest context am hotărât să mă întorc la ea şi s-o consolez, având o datorie morală; trebuia să îndrept ceea ce stricasem pe 3 august 1957. „Ea merită mai mult decât Veronica şi poate va alina suferinţa din sufletul meu din ultima vreme” am gândit.

Am petrecut cele două zile împreună, apoi am condus-o la gară pe Elis, iar la despărţire, după ce i-am explicat unde şi cum trebuie să schimbe trenul, i-am spus: „Du-te acasă şi aşteaptă-mă să vin în concediu pentru a ne legaliza situaţia! Să-mi scrii cum ai ajuns acasă! Explică părinţilor situaţia noastră!”

În gară, până la ora plecării trenului, am stat pe o

bancă şi am tot discutat:

— În septembrie, când ai plecat la Giurgiu şi am văzut că nu te-ai mai întors, am plâns. Sufletul meu tânjea după tine, se maturizase şi, din cauza aşteptării, fără niciun răspuns de la tine, mi-am închipuit că m-ai abandonat şi eram „pornită” împotriva ta.

Visam la viaţa noastră în doi şi tânjeam după zilele petrecute împreună, după intimităţile noastre fizice, deşi mama, care ştia adevărul, mă certa des şi-mi adresa vorbe care mă dureau, încât începusem s-o urăsc.

Azi sunt fericită că mă aflu lângă tine din nou.

— Ce frumoasă erai tu îmbrăcată în rochia ta de bemberg! i-am amintit eu, cu vorbă duioasă.

— O mai am şi acum, dar de atunci n-am mai îmbrăcat-o niciodată, din cauza suferinţei.

Nu i-am mai răspuns. Elis aştepta o explicaţie de la mine şi nu prea aveam ce-i spune; nu voiam s-o mint şi mă simţeam penibil, ca orbul din biblie, „care n-a văzut ce trebuia să vadă”.

— Îmi pare rău că ţi-ai făcut o părere greşită despre mine, care nu corespunde realităţii, deci nu poţi să mă consideri un om nestatornic, cinic sau lipsit de inimă. Şi eu am suferit destul din dragoste, am spus eu, dar atunci n-am putut să-i destăinui că suferinţa mea era din cauza Veronicăi.

— Dar puteai să-mi scrii! insistă Elis.

— Aşa este, dar mă temeam ce vor spune părinţii tăi; în plus, spre ruşinea mea – nici adresa ta n-o ştiam, doar casa o văzusem în câteva seri când te-am condus.

Avea dreptate, mă ascunsesem atunci de propriul meu suflet, cum se ascunde cârtiţa în pământ, unde a fost hărăzită să trăiască toată viaţa ei în întuneric.

Săvârşisem atunci o greşeală care mă va urmări toată viaţa mea şi se va încheia cu divorţul.

Atunci ţineam la Elis, dar n-o iubeam în înţelesul total al cuvântului; nădăjduiam că mă voi lega strâns de ea şi voi uita prima mea iubire, inventând un nou climat

emoţional, fiind preocupat de rostul vieţii, venind în întâmpinarea dorinţelor ei şi iubirii ei declarate. Mi-a scris şi i-am răspuns, apoi am mers în concediu.

Da, Mihai, aşa s-au petrecut atunci faptele! am reluat eu discuţia cu el. Relaţia din cuplu este una, care are mare importanţă şi se pot spune multe despre ea, dar dragostea este un „fenomen” fără început şi fără sfârşit. Poate tocmai de aceea oamenii caută iubirea, dorind să fie iubiţi. Dar nu trebuie să uităm faptul că nu poţi iubi două fiinţe cu aceeaşi intensitate, fiecare persoană fiind unică, aşa cum şi iubirea este unică – am adăugat eu aproape în şoaptă. În tinereţe iubeşti, iar într-o zi, din iubire nu-ţi mai rămâne nimic, totul dispare întocmai ca Atlantida, care a fost acoperită de apele oceanului Atlantic, fără a lăsa vreo urmă.

Aşa pot fi explicate multe căsătorii care se încheie între oameni, fără acea iubire plină de foc, semănând mai mult cu un târg, o afacere ce se pecetluieşte cu un contract între părţi. Şi ne mai mirăm de ce se despart oamenii când constată că relaţiile dintre ei s-au deteriorat şi sunt nefericiţi.

— Şi ce ai făcut după? Te-ai întors la mama?

— Desigur. Am respectat întocmai tot ce i-am promis.

Consideram că fapta mea fusese una vinovată, motiv pentru care alegerea mea nu mai putea fi curată ca lacrima, cum ar fi trebuit, ci semăna cu o căsătorie cam forţată, pentru a repara o greşeală, încât nu prea mai ştiam care ne va fi viitorul. Elis, care pretindea că mă iubeşte, era dispusă să fie soţia mea şi acţiona în acea direcţie cu tot sufletul şi trupul ei, iar eu rezolvam problema de conştiinţă, sperând s-o pot iubi suficient pe parcurs, încât să ducem împreună jugul căsniciei noastre.

Pe la jumătatea perioadei de concediu am plecat la părinţii mei cu Elis. Atât părinţii, cât şi fraţii mei au primit-o foarte bine şi au iubit-o. Mama a fost cea mai apropiată de ea, întrebând-o mereu: Ce vrea să mănânce? Ce ar vrea să facă, încât să nu se plictisească, etc. Peste ani de zile,

însă, când venea mama pe la noi, o trata cu oarecare indiferenţă, obligând-o să-şi reducă şederea pentru a se întoarce acasă la ea.

Ne-am întors la Călăraşi când mai aveam doar două zile până la terminarea concediului de odihnă, iar când am plecat înapoi la unitate, Elis m-a condus la gară, ca să mai folosim cât mai multe clipe împreună. Înainte de plecarea trenului ne-am plimbat în lungul peronului, discutând, iar Elis mi-a făcut o declaraţie solemnă: „Îţi mulţumesc din inimă pentru gestul tău! Sunt mândră de tine şi de iubirea ta şi nu voi uita tot ce ai făcut pentru mine, pentru onoarea mea şi a familiei mele. Astăzi nu mă mai sperie despărţirea pentru că ştiu că trebuie să pleci şi că te vei întoarce. Să nu uiţi că te iubesc aşa cum te-am iubit de la început! Te voi iubi mereu, iar tu să mă ocroteşti. Jur că nu voi iubi un alt bărbat!” a mai spus ea în timp ce pe obraji îi alunecau lacrimile.

„Voi face tot ce depinde de mine ca să te răsplătesc pentru jertfa ta din anul trecut, am răspuns eu emoţionat. Dar tu ştii ce este dragostea?” „Da, când doi oameni se iubesc şi se contopesc unul în celălalt, în trup şi suflet”. „Poate vom reuşi şi acest fapt” am răspuns.

În concediul meu am lămurit toate problemele cu părinţii ei şi am încheiat căsătoria la Oficiul Stării Civile din primăria oraşului Călăraşi.

*

Îi spuneam lui Mihai toate cele de mai sus pentru a şti ce îl aşteaptă, dorind să-l feresc de suferinţe, deşi mi se părea că o făceam cam târziu; el iubea şi părea fericit, trecuse prin „Edenul” în care intri pentru prima şi ultima dată, care-i umpluse sufletul. El mă privea atent, fără să scoată un cuvânt, dându-mi prilejul să-l studiez.

Mi se părea că nu experimentase suficient precaritatea lumii, dar era dornic să afle cât mai mult. Îmi era tare drag şi-mi venea să-l iau în braţe ca atunci când era mic, de 1 – 2 ani; acum era un adevărat bărbat, era student la Academia Marinei Comerciale şi aşteptam să

devină inginer mecanic de nave. Câte speranţe îmi pusesem atunci în el şi câte visuri făurisem împreună!!!

— Cam asta a fost viaţa mea, fiule.

— Mai ai să-mi spui multe, tată, insistă Mihai. De exemplu, cum ai ajuns ofiţer de Miliţie?

— Ştiu că sunt multe, dar ţi le voi povesti pe toate mai târziu. Deocamdată ţi-am povestit despre perioada în care am iubit fierbinte. Asta ai vrut să afli tu de la mine şi ţi-am spus cam tot ce te interesează.

Dragostea este, de departe, cel mai puternic sentiment care-l cuprinde pe om, punând în mişcare toate forţele conştiente şi inconştiente (mai ales), iar unele persoane atinse de ea sunt în stare de orice, chiar şi de sacrificiul suprem, pentru persoana iubită.

Aşa mi s-a întâmplat şi mie, încât devenisem încrezător în izbândă, mă consideram fericit, fiind în stare să mă iau la luptă cu oricine, ca s-o pot apăra.

Filosoful Jean Cristofhe scria: „dragostea nu este niciodată mai puternică decât atunci când te face să suferi. Când pierzi dragostea, simţi un imens gol în suflet şi o greutate de plumb în trup, iar toată gloria în profesie şi averile nu mai au nicio valoare, niciun sens”.

Uneori iubirea seamănă cu un blestem, în care ajungi să-i dai partenerie o importanţă care seamănă cu „condurul Cenuşăresei”, care trebuie găsit cu orice preţ, fără a gândi că totul poate fi un veritabil fiasco, urmat de multe dezamăgiri.

Astfel, trecând prin ambalajul perisabil al trupului, îndrăgostitul vede sufletul în întregime şi profund, dar dacă nici atunci nu se „trezeşte” va suferi când dragostea lui nu va fi împărtăşită.

Mihai nu-şi lua ochii de la mine, privindu-mă mirat de cele ce auzea, dar parcă mesteca în gând tot ce auzea. Privindu1, mă vedeam pe mine la vârsta lui şi-i doream să nu repete ce mi s-a întâmplat mie în tinereţe. Aveam senzaţia că sunt un copac din care cad frunzele toamna, cu zilele numărate până la trecerea mea „dincolo, în

veşnicie”.

— Hai să vorbim despre altceva! Ce mai face prietena ta, Flori? l-am întrebat eu zâmbind.

— Bine. De vreo săptămână de zile a luat în primire de la tatăl ei magazinul de pişe auto şi lucrează acolo. Ţi-am spus odată că ei au magazin de piese auto în str, Poporului. Când mă întorc de la facuotate mai devreme, trec pe la ea, pe la magazin şi o ajut să vândă; abia cu acest prilej le-am cunoscut mai bine.

— Sper că vă înţelegeţi bine amândoi?!

— Da, cât se poate de bine! mi-a răspuns el prompt, dar m-a privit întrebător.

— Deci vă cunoaşteţi bine şi vă înţelegeţi? repet eu întrebarea, cu o voce moale ca zăpada când începe să se topească.

— Ne cunoaştem de anul trecut, dar am avut şi unele discuţii, care au trecut. Acum totul e bine. este fata cu care am fost la Poliţie atunci, împreună cu părinţii ei, în legătură cu schimbarea domiciliului lor la noua adresă. Numele ei este Florica, dar toţi îi spun Flori, că aşa dă bine.

— Înţeleg. Sper să aveţi răbdare până termini tu facultatea, apoi veţi hotărî ce veţi face în continuare.

— Suntem doar prieteni, tată. Nu ne-am gândit la căsătorie, deşi ne iubim şi avem unele relaţii trupeşti, adică trăim împreună, explică el ruşinat. Tu ai suficientă experienţă de viaţă şi îmi înţelegi corect situaţia.

— Cred şi eu că vă iubiţi, altfel n-ar însemna decât satisfacerea unor necesităţi fiziologice.

Am făcut o pauză în care m-am gândit: Mihai iubeşte, iar eu îl tot întreb mereu. Am văzut asta şi când i-a pomenit numele, parcă i-a conferit un sens magic, care i-a produs şi o stare de bucurie, ceea ce confirmă faptul că cei care iubesc sunt temerari, iar sufletele lor capătă o sonoritate care este transmisă persoanei iubite.

Sentimentele constituie limbajul sufletelor lor, iar sufletul este adevărul lor. În acelaşi timp, se ştie că sufletul

lucrează în colaborare cu subconştientul interior, care este depozitarul ce stochează toate sentimentele omului de-a lungul vieţii lui.

„Nu este bine să te joci cu adevărul din lucruri, că dacă îl privim mai atent s-ar putea să nu ne placă ceea ce vedem. Sau poate am obosit eu, sufletul meu" mi-am zis tot în gând. Am oftat involuntar, apoi am spus:

— Mă bucur pentru voi şi tare aş vrea să te ajut.

— E rău ceea ce simt, tată?

— Nu, Mihai, dimpotrivă. Iubirea este un sentiment nobil, înălţător. La vârsta ta l-am simţit şi eu, aşa cum ţi-am şi povestit cu lux de amănunte, recunoscând că este un sentiment ales, plăcut şi am avut parte să simt şi cât de ademenitor este păcatul.

Este plină de generozitate iubirea care se dăruie, ea neputând fi cumpărată sau vândută oricât de mulţi bani ar avea cei care o doresc. Dar ia aminte că este şi o povară grea, în acelaşi timp, care te poate îmbolnăvi, cum spune regretata Ioana Radu: „te usucă, te face iască, te bagă-n boală câinească, te scoate la primăvară, galben ca turta de ceară", etc., mai ales atunci când ea s-a bazat pe jurăminte mincinoase, lipsite de responsabilitate, fără să te gândeşti la efectele pe care le poate produce asupra celuilalt, pe care le poţi suporta şi tu.

— Tată, pot să te rog ceva?

— Desigur, dar să nu mă pui să povestesc iar.

— Tocmai asta era. Voiam să-mi spui cum ai cunoscut-o pe mama?

— Eu voiam să ne culcăm devreme pentru a ne trezi pe la ora 7°° ca să culegem via. Nu mi-ai promis că mă ajuţi la culesul strugurilor?

— Ţi-am promis şi o voi face, dar e ora 22°°.

— Bine. În mai 1957 am ajuns cu vaporul pe care lucram, în portul Călăraşi, unde am stat până pe data de 06 septembrie, când am plecat la Giurgiu ca să susţin examenul de maturitate la liceu.

Pe 14 iulie mă plimbam prin centrul oraşului cu mai

mulţi colegi de la vapor şi când am ajuns în dreptul Pieţei Centrale, am auzit muzică şi am intrat. Acolo era bal şi dansul era în toi. Mama ta era în picioare într-un grup de fete împreună cu mătuşa ei Sita, pe care tu n-o cunoşti pentru că a murit în anul 1971.

Cei din grupul nostru ne-am apropiat de ele şi le-am invitat la dans. Celelalte două au răspuns invitaţiilor şi au început să danseze, dar mama ta m-a refuzat politicos: „Nu ştiu să dansez. Este prima dată când vin”. „Hai să încercăm şi promit să te învăţ să dansezi până când plecăm de aici”. Aşa a fost, dar m-a călcat pe pantofii mei noi, cu liră, făcuţi pe comandă, încât abia am dus până la capăt promisiunea mea iniţială.

În acea seară am condus-o până acasă la ea şi am stabilit următoarea întâlnire în parc, apoi la cofetărie şi, de câteva ori, la baluri, unde se vedea că începuse să-i placă şi ei.

Au urmat câteva plimbări cu barca de la vaporul nostru pe râul Borcea, apoi în pădure şi într-o zi am invitat-o la vapor, în cabina mea. Mama ta avea aproape 17 ani şi era frumoasă, bine dezvoltată şi se simţea bine în prezenţa mea; era ca o caisă coaptă, care aştepta să fie culeasă.

Chiar i-am spus râzând: „Ştii ce a scris filosoful german Nietszehe despre suflet? „în dragoste sufletul este acela care înveleşte trupul”, aşa că te rog să te dezbraci.

Elis a râs, dar după, la plecare, i-am spus în şoaptă:

— Astăzi ai devenit femeie din vina mea şi te rog să mă ierţi pentru suferinţa ta! Poate nu trebuia să fiu eu acela şi îmi pare rău.

— N-ar trebui să-ţi pară rău, că mie nu-mi pare deloc rău, pentru că te iubesc. Ştiam că suferi pentru a ajunge femeie, apoi soţie şi mamă, dar…

Acele cuvinte m-au atenţionat că ea vrea să fie păstrată ca soţie pentru nedreptatea pe care i-am făcut-o.

Până la începutul lunii septembrie ne-am distrat şi ne-am iubit, bucurându-ne de libertate şi de trupurile

noastre tinere. Eu sufeream de dragostea care dăduse peste mine cu doi ani în urmă. Restul îl ştii.

Am făcut o pauză. Mihai tăcea şi el, privind în gol.

— Ce facem, ne culcăm? l-am întrebat eu.

— Nu-mi este somn. Dacă nu te superi, aş vrea să-mi povesteşti cum ai cunoscut-o pe tanti Ani?

*

Era o întrebare delicată pe care n-aş fi vrut să mi-o pună, dar trebuia să-i răspund sincer, aşa cum am făcut de fiecare dată.

În 1996, după ce Mihai a terminat stagiul militar, Ani a fost de acord să-l aduc la noi ca să-l cunoască şi ea; l-am adus, iar în anul următor a acceptat să vină şi fiica mea, Luminiţa.

*

— Păi, de când o cunoşti tu, apoi şi Luminiţa, eu credeam că ţi-ai dat seama ce fel de om este Ani.

— Da, părerea mea este foarte bună în legătură cu persoana ei, dar aş vrea să ştiu cum ai cunoscut-o? Unde? Când?

— Hm! Ştii că eu lucram la şcoala de şoferi şi mă întâlneam des cu colonelul Voinea, care, fiind pensionar, se angajase la firma unui cunoscut comun, inginerul Dorin Popescu, unde îndeplinea funcţia de director tot al unei şcoli de şoferi amatori. Într-o zi Voinea m-a întrebat dacă pot să-i ţin locul la şcoala lui pentru vreo zece zile, adică să predau temele prevăzute în tematică, să ţin seminariile, testele, etc. M-am gândit puţin şi i-am cerut detalii.

— Unde pleci? Chiar zece zile? în ce perioadă?

— Începând de luni. Merg la o întâlnire la Braşov, cu foştii mei colegi de facultate. Ce zici?

— Pot să te înlocuiesc deoarece noi încheiem luni seria pe care am avut-o în pregătire, apoi avem o pauză de 10 – 12 zile până la următoarea serie, dar te rog să nu treci peste zece zile, că nu pot merge la ambele şcoli în acelaşi timp, după amiaza!

— Poate mă întorc mai devreme, spuse Marin şi nu te voi pune în încurcătură. Vii aici şi doamna Ana Stănescu, secretara noastră, îţi va pune la dispoziţie tematica, chestionarele şi tot ce ai nevoie. Eşti de acord? Te plătesc la oră.

— De acord!

Atunci a fost prima dată când am discutat cu Ani, pe care n-o cunoscusem în perioada activităţii mele. În cele 10 zile am aflat că Ani a lucrat la Judecătoria Constanţa 30 de ani, în funcţia de grefier, de unde se pensionase în mai 1990, dar din cauza inflaţiei din 1991, a fost nevoită să lucreze din nou. Pe Dorin Popescu îl cunoştea de când lucra şi a acceptat să lucreze la el ca secretară.

De la finalul celor zece zile, n-am mai discutat cu Ani până pe data de 08 ian. 1994.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic deosebit, dar n-am mai trecut pe la firma lor, deşi cu Marin Voinea vorbeam la telefon, iar uneori ne întâlneam la „doi mici şi o bere”.

Ce ai mai vrea să ştii? Are aceeaşi vârstă ca şi mine, este divorţată din anul 1973, nu are copii, este născută în zodia Gemeni, este o fiinţă atrăgătoare, amabilă, are un ten de creolă, ochi mari şi negri, jucăuşi, când e veselă şi posomorâţi când este supărată pe cineva; are o voce cristalină, care devine metalică la supărare. Este semeaţă, niţel cam despotică, dar este cinstită şi ţine mult la onoare; exprimă direct adevărul şi o face cu o siguranţă totală. Este o doamnă serioasă pe care se poate pune bază.

Am citit undeva că femeile din zodia Gemeni nu sunt bune gospodine, nici femei ideale, dar noi ne împăcăm destul de bine, deşi ea are o fire sensibilă, fiind rece, adesea apatică, dar şi necruţătoare cu cei care i se împotrivesc, atunci când are dreptate, folosind tot registrul de sentimente de la sublimul iubirii şi ajungând până la ură.

Noi doi comunicăm, ne înţelegem şi evităm disputele sau certurile – nici nu avem motive. Celelalte forme de

contact sunt paleative cu care mimăm şi noi viaţa care ne-a mai rămas.

După ce eu m-am însănătoşit, scăpând din ghearele morţii, i-am făcut o vizită la birou şi am avut o discuţie serioasă şi lungă, la finalul căreia am hotărât să ne unim eforturile şi să gospodărim împreună – fără acte de căsătorie – pentru a ne obloji rănile produse de alţii.

— Ce vrei să spui cu „ghearele morţii”? mă întreabă Mihai, făcând ochii mari.

— Restul povestirii o voi continua mâine, după ce vom termina cu strugurii.

— Hai, tată, spune ce s-a întâmplat!

— Este târziu şi povestea este lungă. Pot să mai adaug acum că Ani ţine la voi foarte mult. Vorbeşte mereu despre voi cu drag, este preocupată să vă facă să vă simţiţi bine la noi de fiecare dată şi adesea mă întreabă de ce nu sunaţi la telefon, ca să vă audă glasul.

— Da, am observat. Eu am discutat cu dânsa de câteva ori şi am constatat că este foarte bine intenţionată, dă sfaturi competente şi la plecare îmi spune: „Te aştept mai des pe la noi!”

— Eu discut cu ea despre voi, îmi spune că sunteţi frumoşi şi bine educaţi şi se miră cum s-a ataşat ea de voi atât de repede. „Îmi place să-i servesc la masă, îmi place să discut cu ei, pentru că n-am avut copii”.

— Pentru ei am muncit eu 35 de ani, iar uneori am fost nevoit să fac compromisuri în căsnicia mea, îi răspund. Poate este mai bine că tu n-ai avut copii – i-am spus eu.

— Şi nu vrei să-mi spui de ce ai fost bolnav? insistă Mihai, deşi eu speram să renunţe pentru moment.

— Fiule, ca să înţelegi exact ce s-a întâmplat, trebuie să-ţi spun toată povestea. Vom avea vreme mâine, după ce terminăm treaba. Acum mă simt şi eu obosit. Hai să ne culcăm!

*

În dimineaţa următoare ne-am trezit pe la ora 63° şi am început treaba în curte. Am avut spor, încât pe la ora

13°° am terminat şi am avut timp să culegem şi zarzavaturile din grădină, cu care i-am pregătit lui Mihai o sacoşă pentru acasă şi alta cu struguri şi cu două sticle de must.

Trecând pe lângă Codiţă, acesta ne-a lătrat bucuros şi a început să scâncească încet.

— Ce are? m-a întrebat Mihai.

— Vrea să-l eliberez ca să zburde prin curte, dar îl las să mai aştepte până îi dau să mănânce.

— Este un câine deştept, dar şi rău faţă de străini, apreciază Mihai, văzându-l cum se tânguie.

— Dimpotrivă, mai mult latră, dar se comportă bine şi cu străinii, dacă sunt şi eu prezent. Am constatat că este foarte curios de orice şi înţelege tot ce-i spun, dovedind isteţime, blândeţe şi chiar iubire, la fel ca oamenii. E drept că nu suportă pisicile şi cum apare una în curte, latră la ea, iar dacă se poate deplasa în lungul sârmei, aleargă după ea până când aceasta sare peste gard şi dispare.

Când plec la şcoală, mă conduce până la poartă, iar acolo începe să schiaune, supărat că îl părăsesc. La întoarcere, mă simte de departe şi îl aud lătrând bucuros, apoi începe „ritualul” obişnuit: îmi pune labele din faţă pe umeri, apoi mă spală pe obraji cu limba, semn al devotamentului său faţă de mine. Când am fost bolnav, nu s-a dus în cuşca lui, deşi afară era viscol şi ninsoare, ci a păzit intrarea în casă; acolo, pe preşul de pe prag l-am găsit pe 06 ian. 1994, acoperit de zăpadă.

…Cu vreo trei ani în urmă citisem cartea Legea iubirii, scrisă de Iasmuhreen, în care acesta descria prietenia dintre un om şi câinele lui credincios.

Este vorba de-o iubire atât de puternică, încât omul a solicitat ca atunci când va muri, să i se permită să-şi ia cu el în rai şi câinele; nu i s-a permis şi atunci omul a renunţat la rai.

…Mi-a fost credincios Codiţă. M-a păzit atâtea zile, răbdând de foame, în timp ce eu deliram, iar în momentele de luciditate mă obişnuisem cu gândul că voi muri singur,

neştiut de nimeni.

— Puteai să mori, tată şi nu putea intra aici nimeni. Şi eu, ca şi alţii care te-am căutat, puteam să te considerăm plecat de acasă, nu mort.

— Da, boala mea m-a adus cu picioarele pe pământ şi am înţeles că sunt muritor şi mi se poate întâmpla oricând să trec „dincolo”.

Soarele trecuse mai sus de casa vecinului din faţa căsuţei mele şi razele lui calde, aurii, se proiectau pe chipul lui Mihai, scoţându-i în evienţă trăsăturile tinereşti, cu accente hotărâte, care îi dădeau siguranţă. Privea spre nucul de pe hotarul cu vecinul din spatele casei.

— La ce priveşti, fiule?

— La acest nuc bătrân, a cărui coroană bogată face o umbră deasă, răcoroasă; nu i se clinteşte nicio frunză, încât n-aş pleca de aici.

— Hai să mergem în casă să pregătim masa de prânz, timp în care îţi voi povesti şi despre nuc! îi este foame şi lui Codiţă.

…Nucul – am început eu povestea – este un arbore longeviv, înalt şi are o coroană bogată, care se întinde mult deasupra pământului, fiind cauza lipsei altor plante în jurul lui, pe care le sufocă prin cantitatea mare de iod pe care o emană frunzele lui; nici insectele nu trăiesc în preajma lui.

Oamenii care ştiu consecinţele unei odihne prelungite la umbra lui, evită acest fapt pentru că se pot îmbolnăvi grav.

Nucul este un copac singuratic, iar în linia lui semeaţă şi neclintită are ceva din trufia omului care trăieşte singur pe lume; nucul păzeşte drumul şi tot ce se află în jurul lui şi suferă fără să se plângă.

Îmi vin în minte câteva versuri din poezia Nucul scrisă de Şt. O. Iosif:

Acelaşi loc iubit umbreşti şi-un colţ de cer întreg cuprinzi Nuc falnic, strajă din poveşti Deasupra casei părinteşti Aceleaşi crengi întinzi.

De veacuri fruntea nu ţi-o temi.

Ţii piept când vin furtuni năval.

O, de-ai putea să mai rechemi la poarta ta şi-acele vremi Din trai patriarhal…”

— De când ştii tu versurile? întreabă Mihai mirat.

— Din perioada gimnaziului. Mi-au plăcut mult poeziile şi încă mai ştiu versurile a peste 300 de poezii, din care o parte însemnată au devenit cântece.

Am aşezat masa şi am mâncat de prânz, iar după ce m-a ajutat să debarasez masa, l-am întrebat:

— La ce oră pleci acasă? Mama ta ar putea fi îngrijorată şi apoi, mâine trebuie să fii la facultate…

— Să ştii că nu plec până când nu-mi povesteşti cum te-ai îmbolnăvit, aşa cum mi-ai promis!

— Îmi vine greu s-o fac. Au fost zece zile de coşmar.

— Tocmai de aceea te rog să-mi povesteşti!

— Nu ştie nimeni ce am păţit atunci. I-am spus doar Anei câte ceva, vag, când m-a întrebat de ce n-am mai trecut pe la firma lor. Povestea e lungă şi nu prea plăcută. Iat-o:

Atunci, pe data de 27 dec. 1993, tu şi Luminiţa mi-aţi făcut o vizită aici, în căsuţa pe care o numeam, în glumă „Fortăreaţa mea”. În jurul orelor 16°° voi aţi plecat şi v-am condus până la poartă, urmărindu-vă pe stradă cu privirea, până când aţi ajuns la staţia de autobuz. Ieşisem de la căldură şi puţin transpirat, doar în cămaşă. Afară era ger şi nu mi-am dat seama doar când m-a fulgerat brusc o durere în spate.

Seara am privit programul la televizor, apoi m-am culcat, dar dimineaţa m-am trezit „înţepenit” de spate şi tuşeam sec, încât am stat în pat cam toată ziua. Două zile am bolit, suportând durerile conştient, însă în ziua următoare am început să delirez şi nu m-am mai ridicat din pat, decât foarte greu, ca să merg în sala – pe care o foloseam şi de bucătărie, pentru a urina, iar de atunci am avut foarte puţine zile de luciditate şi multe de zbucium şi durere.

— Nu puteai să strigi la vecinul din faţa casei, care

este la distanţă de 8 – 10 metri? întreabă Mihai.

— Eu nu eram în stare să mă ridic din pat, dar… asta dovedea că organismul meu cedase, era sleit de energie şi nu mai puteam acţiona în niciun fel.

În plus, febra crescuse, o simţeam ca un foc în tot trupul, încât căzusem brusc într-o letargie inexplicabilă.

Uneori coboram până în stadiul de larvă şi nu-mi dădeam seama dacă trăiesc sau nu, dar acest fapt nu mă mai preocupa, îmi devenise indiferent.

Boleam zile la rând între delir şi stare de luciditate pasageră. Deodată mi s-a părut că în jurul patului meu plutea o ceaţă lăptoasă, dar când am întors capul spre fereastră mi-am dat seama că pe cer nu apăruse soarele. Îl auzeam pe Codiţă lătrând din când în când şi am încercat să mă ridic în şezut, fără vreun rezultat. Atunci au început să-mi curgă lacrimile involuntar şi le simţeam calde pe obraji şi pe lângă urechi. M-am rugat încet: „Doamne, nu-mi lua mintea. Dacă nu se poate să mai trăiesc, accept moartea”.

Pierdusem şirul zilelor săptămânii şi al orelor, dar bănuiam că ceasul deşteptător, ca şi cel de mână, au stat ne mai fiind întoarse multe zile.

„Poate mor curând” mi-am zis în gând, ştiind că omul se naşte în colectivitate, dar moare singur de obicei, iar eu aveam toate condiţiile să mor şi să nu mă vadă nimeni. Deci, aşteptam să gust binecuvântarea odihnei eterne. Am privit în sus, iar cu glasul stins, am rostit, ca pentru mine: „Este prea devreme, Doamne, dar dacă aşa trebuie, facă-se voia Ta”.

Tot privind în tavanul camerei mele, mi-am adus aminte de vaporul „Titanic”, înainte de a se scufunda. Scena când pasagerii erau veseli şi dansau în salonul de bal, iar comandantul a anunţat că urmează catastrofa, panica a crescut şi groaza i-a cuprins pe toţi, fiecare gândindu-se doar la viaţa lui. Astfel, înghesuindu-se la ieşire, au călcat peste colierul de perle, scump de cinci milioane dolari al doamnei Rackefeller, care ajunsese pe

parchet, deşi era atent păzit de un bodyguard, semn că nu mai conta nimic.

„Dar eu? mă întrebam retoric, nu am nimic în afară de această viaţă care se scurge încet”.

Am început să mă rog, din nou, Domnului, până când am căzut într-un somn greu, în care am început să visez, dar nu ştiu să explic ce am visat.

Cel mai greu mi-a fost în zilele de 3 spre 4 ianuarie 1993, când am delirat mult, iar când am devenit conştient pentru o vreme, am realizat că mi-am năruit viaţa în singurătate, fără rost şi că mă aşteaptă moartea.

Visele se îndeseau, dar deveneau tot mai incoerente şi greu de descâlcit, iar eu simţeam că o greutate mare îmi strivea trupul, venind de undeva, din nemărginirea Universului.

De obicei ţineam ochii închişi, deschizându-i numai atunci când auzeam zgomote puternice sau lătratul câinelui.

— Eu am citit o parte din cartea Singurătate, dar n-am găsit capitolul cu boala ta, intervine Mihai.

— Singurătate – nu am terminat-o. Este un fel de jurnal săptămânal, doar pentru mine.

Multă vreme am navigat pe tărâmul umbrelor, deşi adesea aveam senzaţia că pot gândi coerent, cu oarecare continuitate, dar parcă îmi lipseau percepţiile senzoriale.

Totdeauna mi-a fost greu noaptea, care pătrundea prin ferestre, aducându-mi tristeţea şi durerile trupeşti, care-mi sporeau temerea că nu mă voi mai ridica din pat niciodată, încercând să mă împac cu ideea că este posibil să nu apuc ziua de mâine. Atunci mă gândeam la Elis şi la copiii mei şi iar îmi curgeau lacrimile, dovedind, din nou, că omul este lipsit de apărare împotriva acţiunilor corozive ale timpului.

Simţeam o fierbinţeală mare în spate şi în gât o arsură care-mi producea sete; capul îmi vâjâia şi nu-mi mai simţeam picioarele. În delirul meu vedeam o apă neagră, care se învârtea în bulboane, acoperindu-mi capul şi mă

sufoca, iar din depărtare se auzeau nişte zgomote care se transformau într-un zumzet prelung. Deodată mi-am revenit puţin şi am spus, în gând: sunt învins dar dacă mor, încredinţez trupul pământului şi sufletul lui Dumnezeu, iar tot ce se află aici, îl las celui care mă va găsi.

Simţeam moartea foarte aproape cum îmi dădea târcoale, dar văzându-mă că sunt disciplinat şi n-o înfrunt, aştepta răbdătoare.

Obosit de zbucium, am adormit din nou şi am visat o adunare mare de oameni, dar degeaba am căutat copiii mei, că nu i-am găsit. Din mulţime a apărut un bărbat vânjos, cam de 60 de ani, care a venit lângă mine, mi-a pus mâna pe umăr şi mi-a vorbit cu voce tare: „Curaj, băiete! Luptă-te cu boala ta ca un adevărat militar, că vei învinge! Dacă stai şi aştepţi, fii sigur că dacă mori, nimeni nu-ţi va cânta osanale. Ai încredere în izbândă, că ai cugetul curat, neîmpovărat de păcate sau nedreptăţi! Micile greşeli pe care le-ai făcut în viaţa ta, Dumnezeu va şti să ţi le ierte, dar să respecţi... n-am mai înţeles ce a spus, deşi am avut impresia că le-am auzit fizic, cu urechile mele, nu în vis. Asta m-a intrigat, iar când am deschis ochii, l-am căutat cu privirile prin toată încăperea, în zadar.

Eram obosit şi respiram greu din cauza plăpumii care, mi se părea că mă sufocă, dar n-aveam putere s-o dau la o parte de pe mine şi sufeream de parcă eram legat cu funii de pat. Totuşi mi-a venit în minte ideea că omului nu i-au fost de ajuns mileniile pentru a privi şi înţelege moartea (cred că citisem asta undeva). Poate va înţelege, cu timpul, că şi omul are un *amurg al său*.

Tot gândindu-mă la viaţă, în general, iar m-a cuprins toropeala şi am intrat în beznă, iar de acolo, într-o visare în care mi-a apărut mama mea, moartă la 1 oct. 1988; era ca o lumină difuză, ireală, în cadrul uşii de la camera mea, îmbrobodită cu o basma neagră, legată sub bărbie. La început imaginea ei tremura uşor, dar treptat s-a limpezit, a crescut şi a apărut tivită pe margine cu o dragă subţire de lumină argintie. Am vrut s-o strig, dar n-am putut decât să-i şoptesc, dar mi se părea că nu rostesc, ci gândesc

cuvintele: „Mamă, sunt bolnav şi vreau să mor, că m-am săturat de singurătate şi de viaţa pe care o duc”.

Din acea ramă luminoasă, mama a spus o frază lungă, poate mai multe, dar eu n-am reţinut tot ce a spus ea şi voi reproduce ce mi s-a cristalizat mie în memorie, după ce m-am trezit din vis şi l-am analizat: „Nu vei muri, maică. Eşti suficient de tare şi ăsta e un semn bun. Ai răbdare, că nu ţi-a sosit sorocul să mori! mai ai de pătimit pe Pământ. Tu mai ştii Tatăl Nostru?” „Da, îl ştiu!” i-am răspuns. „Să-l spui mereu, cu voce tare şi să te rogi mereu!” a mai adăugat ea, apoi imaginea a dispărut împreună cu ceaţa în care era învăluită şi o rază caldă, luminoasă.

Am simţit trecându-mi prin trup un curent energetic, care m-a furnicat şi m-a scos din visare, provocându-mi un tulburător val de emoţie. Când mi-am mai revenit, am constatat că tot trupul era plin de sudoare iar gâtlejul îmi era uscat şi mă ustura, având o senzaţie puternică de sete. Am început să mă rog Tatălui Ceresc, cerându-i să mă învrednicească să mă pot ruga din nou.

— Asta ce înseamnă? Cum se traduce? întreabă Mihai.

— Eu sunt credincios botezat ortodox, dar din anul 1951, de la şcoală ni s-a interzis să intrăm în biserică, sub sancţiunea exmatriculării din şcoală. Au venit, apoi, vremurile când am devenit NTM-işti, apoi membrii de partid (la PCR) şi astfel, n-am maiavut prilejul unor rugăciuni în lăcaşurile de cult. De aceea îl rog pe Atotputernicul să mă ajute să mă rog din nou.

De atunci mă rog zilnic şi spun Tatăl Nostru. Boala poate a fost un avertisment să mă întorc spre credinţă.

Din acel vis m-am trezit foarte obosit, suflând greu, însă treptat, încordarea şi apăsarea dispăruseră, peste trup simţeam o relaxare, coborâse pacea şi liniştea.

Fără a mai simţi durerea, am încercat să mă ridic din pat, dar n-am reuşit s-o fac decât la a treia încercare; am încălţat papucii şi am pornit spre bucătărie, sprijinindu-mă

de pat, de masă şi de soba cu gaz în care nu a-mi făcusem foc de a treia zi când m-a doborât boala.

Mi-am făcut un ceai pe care l-am băut şi apoi m-am bărbierit, m-am îmbrăcat greu, dar trebuia să ies în aerul curat de afară, în special pentru a ajunge la magazinul din colţ, să cumpăr ceva de mâncare pentru mine, dar şi pentru Codiţă.

— Cine i-a dat de mâncare cât ai fost bolnav? a întrebat Mihai, care ascultase toată povestirea şi se mira.

— Mi-au spus vecinii că i-au aruncat peste gard, câte o bucată de pâine sau mămăligă, crezând că eu sunt plecat; unele bucăţi n-au ajuns la câine, dar le-au mâncat pisicile sau vrăbiile.

— Apă de unde a băut?

— Nu ştiu. Gândesc că din băltoacele provenite din topirea zăpezii de pe casă, la acţiunea soarelui.

…Când mergeam spre magazin mă clătinam de parcă m-ar fi bătut vântul, atât eram de slăbit. De la magazin m-am întors cu mâncare pentru mine şi pentru Codiţă şi cu ziarul România Liberă, singurul pe care l-am mai găsit, din care am aflat că eram în ziua de 06 ianuarie 1994 – zi de Bobotează.

L-am hrănit, mai întâi, pe Codiţă, apoi l-am dus la cuşca lui, unde avea aşternut şi adăpost, după care am mâncat şi eu. Abia spre seară am curăţat zăpada de la uşă.

— Puteai să mori, tată! repetă Mihai, cu părere de rău în glas. Şi nu te putea găsi nimeni, poate la primăvară, sau cine mai ştie…

— Puteam, dar Dumnezeu m-a ajutat să scap.

— Cu şcoala ce ai făcut în acea perioadă?

— Am avut noroc şi cu şcoala pentru că era pauză între serii, la care s-au adăugat şi zilele de sărbători, încât seria din ianuarie a început abia pe 12 ianuarie.

În ziua de 6 ianuarie am fost atât de obosit, încât seara am adormit şi nu m-am mai trezit deloc până a doua zi de dimineaţă.

— Ei! Este ora 17°°! anunţă Mihai, privindu-şi ceasul

de la mână. Acum plec şi eu acasă, că mâine trebuie să fiu la şcoală. Să ştii că m-a impresionat povestea asta a ta.

L-am condus la poartă, unde am stabilit să vină sâmbătă, dacă are timp şi a plecat acasă, eu rămânând să privesc în urma lui.

*

Atunci când am trăit povestea de mai sus, nimeni n-a ştiut ce mi se întâmplase şi evitam să discut despre acest fapt. Încercam să mă refac, hrănindu-mă mai consistent şi făcând dese plimbări la malul mării.

Acolo simt viaţa în alt fel. Mă aşez comod pe o bancă de pe mal, din dreptul blocului turn, unde vizibilitatea este mai mare şi privesc plaja pustie, pe care încerc să mi-o închipui plină de turişti, aşa cum arată în fiecare vară, când atmosfera este încărcată de miros de iod, iar soarele încălzeşte nisipul plajei şi piatra digurilor peste care trec, din când în când valurile împinse din larg de vântul dinspre răsărit, răcorind trupurile înfierbântate de arşiţă. Pe cer sunt nori, dar aştept să văd soarele.

Totdeauna mă simt altfel la malul mării şi mă las pradă visării, lăsând altora grija de a aprecia şi analiza mersul lucrurilor în lume, iar eu mă las prins în „desfrâul” mării şi al firii. Atunci, întinderea de apă îmi dă o certitudine ciudată şi, sub soarele cald simt un fel de fericire care se leagănă în văzduh, sub cerul care seamănă cu o hartă mototolită. Pe nisip coboară doi pescăruşi albi să caute ceva de mâncare, dar nu găsesc nimic; vara ciugulesc resturile de mâncare rămase de la turişti sau lăsate neglijent de copiii care se joacă în nisip cu lopăţica şi camioanele lor de transport.

Se aud câteva ţipete stridente, apoi pescăruşii îşi iau zborul spre Casino, unde clădirea este luminată de un soare anemic. Pe la prânz cerul se întunecă şi se porneşte un vânt, venind dinspre largul mării, însoţit de valuri înalte, semn că va începe furtuna. Mă minunez văzând cât de repede se schimbă vremea şi-mi pare rău că n-am reuşit să cobor pe nisipul de lângă apă, fiind nevoit să mă întorc

acasă. M-am temut să cobor la mal, gândind că va fi mai greu să urc scările la plecare, care i-ar face să gâfâie şi pe îngerii de pe „Scara lui Iacob”, încât m-am mulţumit s-o privesc de pe mal.

Îmi zic în gând: „Ce pot face? încă este iarnă” ceea cerni aminteşte că şi în sufletul meu este iarnă şi am nevoie de iubire, de căldură umană, de o vorbă bună. Mă preocupă viitorul meu, care pare lipsit de orice speranţă, dar am o bucurie ascunsă în suflet că am scăpat din ghearele morţii. Cred că nu este ruşine să te bucuri sau să fii fericit măcar o clipă. Ar însemna să fiu lovit de o infirmitate psihică.

Mă despart greu de mare, nu mă satur s-o privesc mereu, de aceea o pomenesc adesea în scrierile mele, dând mărturie de existenţa ei şi de beneficiile pe care le resimt oamenii.

Ador marea deoarece contemplarea ei îmi înalţă sufletul spre infinitul îndepărtat. Uneori mă apucă noaptea la malul mării şi văd luna culcată pe un grup de nori, ca pe o plapumă pufoasă, iar când aceştia trec, mânaţi de vânt, ea luminează Pământul şi casele, cărora le împrumută o culoare de cenuşă, parcă ar fi un oraş acvatic.

De lângă mare totdeauna plec mai liniştit şi plin de speranţa că voi uita de anii mei de muncă şi, mai ales, de suferinţele mele.

Pe la sfârşitul lunii ianuarie am trecut pe la biroul firmei lui Dorin Popescu, mutată de curând în hotelul BTT, ca să mai discut cu fostul meu consătean, coleg de serviciu şi prieten, dar intenţionând s-o văd şi pe Ani Stănescu. Cei doi lipseau, încât am avut suficientă vreme să discut cu ea.

— Naţi mai trecut pe la noi, m-a observat ea.

— N-am putut, că am avut sfârşit de serie de cursanţi, examenele de verificare a cunoştinţelor, iar pe 12 ianuarie am început o nouă serie.

— Dar aţi mai slăbit, nu mi se pare mie. Ce aţi păţit? mă întreabă Ani, privindu-mi chipul la fel ca medicii, cercetătoare.

— Am fost puţin răcit şi, probabil frigul de afară sau bătrâneţea, îşi pun amprenta pe chipul meu.

— Dumneavoastră nu arătaţi deloc bătrân, dar se pare că răceala aceea v-a scuturat serios.

— Unde sunt ceilalţi? am încercat eu să schimb vorba.

— DI Voinea este la Autoservice să se intereseze de stadiul reparaţiei unei maşini, iar dl Dorin Popescu este plecat la Bucureşti.

O priveam pe Ani cu mai mult interes şi mi se părea potrivită pentru a-mi fi parteneră: avea aceeaşi vârstă cu mine, era divorţată, nu avea copii, iar dacă analizez practic, în caz de o unire cu ea, întregul ar fi mai mare decât cele două jumătăţi luate separat.

Există şi posibilitatea ca „întregul" să fie mai mic, luând în calcul faptul că fiecare dintre noi trebuia să renunţe la o parte din ceea ce reprezentăm separat, pentru ca relaţia să reziste, să nu ducă la certuri şi, mai ales, la suferinţe.

Scăpat de boală, am înţeles că o suferinţă mare trăită până la capăt cere un nou contact cu viaţa, de care nu mai doream să mă despart atât de devreme şi trebuia să încerc. Am invitat-o la o plimbare pe malul mării, dar să aleagă ea ziua şi ora, chiar şi locul, însă mi-a răspuns că ar fi bine, dacă vremea se va încălzi, iar dacă nu se va întâmpla aşa, să mai ţinem legătura prin telefon şi poate vom reuşi să ne întâlnim în vreun fel. Mi-a dat telefonul ei.

Cu această înţelegere ne-am despărţit, apoi am sunta-o eu peste o săptămână. Discuţiile pe care le avusesem cu ea de mai multe ori, ne-au apropiat, confirmând, încă o dată, că şi omul este un fel de „animal de turmă", care simte nevoia să aibă pe cineva aproape pentru a se putea sprijini în caz de nevoie, singur fiind mai greu.

— Alo!

— Da, domnule Dinu!

— Sărut mâna! M-aţi recunoscut după voce.

— Unde vă aflaţi acum?

— La Casa de Cultură a Sindicatelor, am răspuns.

— Vă aştept în staţia de la intersecţia cu Bd. Tomis, în zece minute. Cred că nu ştiţi blocul în care locuiesc?

— Nu-l cunosc. Mulţumesc! Voi fi acolo, în staţia de tramvai. Sărut mâna! şi am închis telefonul.

Ne-am întâlnit în staţia de tramvai şi m-a condus acasă la ea, motivând că o plimbare pe lapoviţă nu este deloc plăcută. Acasă am continuat discuţiile şi, în final, ne-am înţeles să ne întâlnim peste o săptămână, iar de atunci a rămas partenerul meu până astăzi şi, poate, pentru totdeauna.

PARTEA a V-a

EVENIMENTE CARE PRODUC SUFERINŢE

1. Familia Stănică într-o zi mi-a spus să-i dau o mână de ajutor într-o problemă.

— Ce fel de problemă? l-am întrebat.

— Ştii, eu am o prietenă, iar părinţii ei au vândut apartamentul unde au locuit şi s-au mutat la altă adresă. Au încercat pe la poliţie, dar e foarte aglomerat şi ei sunt amândoi la serviciu şi nu au timp să stea la coada aia care se formează şi... dacă vrei să-i ajuţi?!

— Bine. Miercuri, la ora 133° să fii cu ei în faţa sediului poliţiei. Scrie pe coala asta de hârtie ce acte vor trebui să aducă şi ne întâlnim acolo! Să nu uiţi să iei şi tu un bucheţel de flori pentru funcţionara care le va face actele de identitate.

Toate s-au petrecut întocmai cum am stabilit. La ora fixată am făcut cunoştinţă cu ei şi i-am introdus în sediul poliţiei, iar o funcţionară amabilă le-a rezolvat toate problemele ce se impuneau.

După o vreme, când Mihai m-a vizitat din nou, m-a găsit lucrând în grădină şi s-a oferit să mă ajute la treabă. Când am intrat în casă, după alte probleme discutate, m-a întrebat:

— Ce părere ai de familia lui Flori?

— Deocamdată este prematur să-mi exprim o părere, doar i-am văzut o singură dată. Oameni modeşti care au cumpărat autoturism „Mercedes” de ocazie. Cred că este o familie bună.

— Dar despre fată ce spui?

— Vrei, neapărat să ştii părerea mea?

— Da, vreau să ştiu părerea ta. Ştiu că te pricepi.

— Am văzut fata, arată bine pentru vârsta ei.

— Numai atât poţi să spui? insistă el.

— Nu este pentru tine, fiule.

Am tăcut amândoi, iar după câteva clipe am reluat:

— Tăcerea ta îmi spune că nu-mi împărtăşeşti părerea. Vreau, însă, să ştii de la început că nu mă opun hotărârii tale, indiferent care ar fi ea. Eşti major şi poţi face ce crezi că este mai bine cu viaţa ta. În oraş există atâtea fete care ar fi fericite să-ţi fie partenere, numai să ai răbdare şi să le cauţi când va veni timpul.

Mă simt, totuşi, dator să-ţi dau un sfat, pentru că mă preocupă viitorul tău, fericirea ta, iar ca părinte nu pot rămâne indiferent. Când am ales-o eu pe mama ta, părinţii mei nu prea m-au ajutat, deşi nu erau rău intenţionaţi şi ţineau mult la mine, dar m-au lăsat să decid singur şi rău au făcut. Mi-au spus că nu vor să mă influenţeze, pentru că eu voi trăi cu ea. Ai văzut bine ce a ieşit. Aşa că acesta este motivul pentru care încerc să te sfătuiesc, crezând că fac bine, iar tu, analizând temeinic situaţia, să-ţi iei răgazul necesar până când vei termina facultatea, apoi, fără grabă, să-ţi înjghebezi o familie trainică, în care să nu-şi facă lor regretul.

Mihai mă privea, ascultându-mă cu atenţie, dar figura sa se întunecase. Poate ar fi vrut să-mi reproşeze ceva în legătură cu modul cum îl „tratam”, dar şi-a înghiţit pornirea, răspunzându-mi în doi peri, mai mult pentru a mă linişti.

— Nu este nimic serios, nu-ţi face probleme! Am vrut să aud părerea ta, deşi intuisem încă din ziua când ne-am întâlnit cu ei la poliţie, că nu ţi-a plăcut prea mult. Am

observat cum ai privit-o. Dar să ştii că e o fată bună!

— Fiule, eu ştiu care este viziunea voastră, a tinerilor de astăzi, aşa-zişi „moderni”, încât nu mă mai miră nimic. Tu eşti major, destul de instruit, fiul unui om cu concepţii sănătoase, cum încerc să-ţi demonstrez, încât îmi vine greu să te cenzurez şi nici nu o voi face. Îmi găsesc o mare vină că v-am părăsit, dar asta nu-mi dă dreptul să vă torturez.

Îngăduie-mi, totuşi, o întrebare: eşti convins că unirea cu această fată va contribui la fericirea ta? Să nu-şi facă loc regretul mai târziu.

— Asta n-o pot şti de pe acum, a răspuns el în şoaptă.

— O iubeşti?

La această întrebare a lăsat capul în jos. Îl luasem pe nepregătite, poate şi întrebarea a fost prea brutală, că s-a ruşinat şi n-a răspuns. Atunci am continuat eu:

— Eu am dreptul şi obligaţia paternă să te sfătuiesc, nu să-ţi interzic această relaţie. Şi aşa, nu am niciun fel de pârghii cu care să acţionez şi nici n-aş vrea s-o fac. Mă aflu în situaţia unei găini pusă cloşcă pe ouă de raţă: ea le cloceşte, scoate pui, care, de fapt, sunt raţe, le plimbă pe uscat, iar când ajunge cu ele lângă lac, raţele pornesc pe apă şi cloşca rămâne pe mal, croncănind neputincioasă.

— Ce vrei să spui? Fii, te rog, mai explicit!

— Eu sunt acea cloşcă. De când am plecat de acasă, copiii mei au crescut şi „plutesc” departe de mine prin viaţă.

— Nu-i chiar aşa, tată!

— Dovediţi-mi că m-am înşelat.

M-a privit din nou şi a rămas iar pe gânduri cu privirile lipite de desenul covorului de pe podea. Poate îl neliniştea faptul că îi analizasem prea profund situaţia? m-am întrebat, cercetându-i atent faţa. Presupunerea o consideram îndreptăţită de faptul că îi cunoşteam temperamentul ca şi zgârcenia cu care-şi dezvăluia sentimentele. Mă străduiam să-i străpung acest înveliş, dorind să-i descopăr gândurile şi să aflu ce se petrece în mintea lui. Nu mi-a fost greu să constat că această Flori

intrase în viaţa lui Mihai strălucind, orbitor ca un fulger. Nu eram sigur că tot aşa va şi dispărea. Nu vedeam cum ar fi putut scăpa de ea. Se ştie că suferinţele se vindecă pe deplin dacă subiectul care le-a provocat este înlocuit cu un altul, dar asta presupune să vrei şi să poţi să-l înlocuieşti. Mihai plătea un tribut prea mare şi de aici a venit tot răul pentru el – cum voi arăta la sfârşitul cărţii.

— În dragoste – am reluat eu ideea – nu numai frumuseţea contează. De obicei fetele frumoase nu sunt gospodine prea iscusite, cel mult pot fi mai isteţe uneori. Însă o componentă de bază este sufletul omului, caracterul lui, principiile după care el se conduce în toate şi abia apoi nivelul de cultură şi frumuseţea. Nici nu-ţi dai seama ce nenorocire ar putea să te copleşească dacă ai să constaţi că frumoasa ta este o desfrânată sau o răutate incurabilă, capabilă şi de o gelozie bolnăvicioasă nejustificată.

Căsătoria, fiule, este o chestiune foarte importantă şi trebuie bine gândită, fără pripeală, n-o poţi trata ca pe o rufa care, când s-a murdărit poate fi dusă la spălătorie, de unde ţi se înapoiază imaculată.

Am aflat de cearta voastră de la discotecă, care m-a mâhnit profund. Asta este încă o dovadă că voi nu vă cunoaşteţi suficient. Voi, tinerii de astăzi, nu vă mai scrieţi scrisori, ca pe vremea noastră, doar daţi câte un telefon scurt şi vă întâlniţi, apoi totul se rezolvă de la sine. Vă grăbiţi tot timpul, parcă v-ar fi frică de propriile voastre sentimente.

Ia aminte, Mihai, că viaţa are multe capcane, iar căsătoria este una dintre ele!

Căsătoria este un lucru mult prea serios şi prea greu ca să fie făcută numai dintr-un capriciu, ca oricare altă întâmplare din viaţă. Aceasta nu trebuie neglijată sau făcută cu uşurinţă, oricât de tulburat ai fi de chipul unei femei.

— Tată, mergi prea departe cu analiza. Nu se pune în niciun fel problema căsătoriei. Suntem prieteni, atâta tot.

— După cum îţi pierzi tu timpul pe la ei pe acasă,

apoi cât faci pe sclavul pe la magazinul lor de piese auto, precum şi cu deplasările pe care le faci în ţară cu tatăl ei, va veni şi vremea căsătoriei într-o zi. Am cunoştinţă de unele deplasări ale voastre la Piteşti, Brăila sau chiar la casa de vacanţă de la Lepşa-jud. Vrancea.

— De unde ştii toate astea? a întrebat el stupefiat.

— Ei, asta este o problemă care nu trebuie discutată.

A urmat o altă pauză în care Mihai a privit covorul, având figura frământată de gânduri pentru care mi se strângea inima de durere. Cu toate acestea mi-am continuat ideea:

— Când te căsătoreşti, fiule, ai în aşternut, oricând vrei, corpul femeii. Nu ai, însă, celelalte bucurii, ele fiind, adesea, excepţii. Şi atunci, de ce pentru un kilogram de came trebuie să cumperi o vacă întreagă? Scuză-mă pentru metafora care sună cam deplasat!

Viaţa a demonstrat că în majoritatea căsniciilor un soţ iubeşte, iar celălalt se lasă iubit. Să nu fie şi cazul vostru! Ea te iubeşte? Asta trebuie s-o ştii, s-o simţi, că doar nu te însori cu un obiect.

Dragostea ar trebui să fie o sursă inepuizabilă de fericire, izvor de tandreţe, pentru ca oamenii să zburde, să se bucure permanent. Tătarii şi turcii au un proverb care spune: Alah, fereşte-mă de toate bolile, în afară de dragoste!

Acolo unde dragostea nu există, domneşte tristeţea, dezolarea, necazul şi chiar ura, care adeseori conduce la fapte nesăbuite.

Orice dragoste este unică şi miraculoasă, este ca o nebunie, iar cel care iubeşte simte că renaşte într-o nouă lume şi o nouă viaţă plină de culoare, de frumuseţe, unde formele obiectelor din jur se văd mai armonioase.

Când ajungi să descoperi în inima ta prima dragoste, te simţi de parcă ai ajuns în grădina raiului, acolo unde toate visele se împlinesc. Atunci trebuie să fii foarte atent cui acorzi această dragoste. Trebuie să ştii că dragostea se cere să fie reciprocă pentru a rezista şi a da roade, altfel

se transformă într-o suferinţă cumplită pentru cel care iubeşte. Oricare dintre oamenii comuni are mai multe şanse la femei decât marile temperamente, dar numai cei care eşuează dureros în aceste întreprinderi sentimentale dau nume dragostei şi suferă din acest motiv care pare curios pentru alţii.

Asta şi dacă mai ai neşansa ca „fiinţa iubită” să fi avut, la rândul ei, până la tine, o dragoste înflăcărată, situaţie tragică pentru tine, deoarece ea îl va păstra în inimă pe cel care i-a robit inima pentru toată viaţa. Dragostea adevărată dă peste om o singură dată în tot cursul vieţii lui. Cei care susţin că iubesc de mai multe ori nu au dreptate sau nu au noţiunea completă a dragostei adevărate. Există, însă şi situaţii când oamenii se pot iubi şi altfel: fără existenţa acelui fior ucigător al dragostei pătimaşe, dar în acest caz, cuplul respectiv trebuie să beneficieze de un mănunchi de sentimente însoţite permanent de o gândire raţională, să fie nişte oameni aşezaţi. Abia atunci acea căsnicie reuşeşte, fiind destul de durabilă. Mai depinde, în mare măsură şi de modul în care cei doi abordează acea căsnicie, după ce principii morale se conduc, cât de bine cunosc şi aplică ei regulile vieţii, cât reuşeşte să cedeze unul celuilalt şi multe alte aspecte, care sunt tot atâtea motive pentru a duce o viaţă în doi. În plus, toate planurile pentru viitor trebuie gândite şi realizate împreună: cumperi o casă, o mobilă, după ce te consulţi cu partenerul tău; când acesta pleacă de acasă, până se întoarce stai cu grijă să nu i se fi întâmplat ceva rău, iar dacă pe soţia ta o jigneşte cineva, dai fuga s-o aperi; te bucuri când îi place un dar pe care i-l oferi şi te superi dacă umblă cu altul, etc.

Deci, fiule, vezi că aici este vorba de o experienţă de viaţă, pe care atunci când porneşti de la zero, trebuie să accepţi şi sfaturile celor care te iubesc şi-ţi vor binele.

— Nu am spus că nu ai dreptate sau că sfaturile tale numi sunt de folos, dar mai sunt şi alte lucruri în viaţă pe care eu le văd altfel, a răspuns Mihai, mai conciliant de această dată.

— Îţi vorbeam odată despre conflictul între generaţii, care adesea este exagerat sau greşit înţeles.

Să ştii că oamenii care îmbătrânesc – o vorbă populară spune că „se apropie funia de par” – devin mai înţelepţi şi vor ca cei pe care îi iubesc şi îi lasă în urma lor, să aibă un drum drept de parcurs pe care să continue în viitor măcar o parte din dorinţele lor şi năzuinţele care i-au animat în viaţa de care se despart.

Eu am o singură dorinţă, aceea ca voi să nu vă „ardeţi” cu focul, aşa cum mi s-a întâmplat mie şi m-aş bucura din toată fiinţa mea să ştiu că o duceţi mai bine, atât cât poate fi mai bine în actualele condiţii.

Nu te supăra pe mine pentru toate câte ţi-am spus! Ştii că eu am frământat viaţa pe toate părţile, mai ales datorită profesiei pe care am exercitat-o atâţia ani şi am pretenţia că o cunosc destul de bine. Sfaturile mele socoteşte-le îndemnuri, poate ajutoare, însă tu gândeşte-te cu capul tău şi ia hotărârea pe care o socoteşti cea mai potrivită ca să-ţi fie bine!

*

Când a plecat şi am închis poarta după el, am continuat să-l urmăresc cum se îndepărta cu paşi egali.

„Ce cavaler frumos s-a făcut Mihai şi cine ştie ce noroc va avea, pe ce mâini va încăpea. De n-ar avea în căsnicie norocul pe care l-am avut eu. Cum să-l opresc să facă o asemenea greşeală? Chestiunea de faţă depăşeşte cu mult limitele pedagogiei paterne” îmi spuneam în gând.

După câteva săptămâni în care Mihai m-a ocolit, am stat de vorbă cu Luminiţa, care mi-a spus câte ceva despre fiecare.

— De ce n-a mai trecut Mihai pe la mine?

— Nu ştiu ce are de la o vreme, că vine de la facultate şi se încuie la el în cameră, de unde nu iese decât pentru masă. Îl întreb ce are şi-mi răspunde că are mult de învăţat, iar eu îi respect tăcerea, s-a certat din nou cu mama, căreia îi cere să vândă apartamentul şi să-i dea lui partea ce i se cuvine, fără să spună ce vrea să facă cu

partea lui.

— Şi mama ta ce spune?

— Cum să-l vândă? Nu se poate! îi zice şi ea: „Bine, mamă, nu eşti mulţumit că te ţinem la facultate, că aici ai ce să mănânci, ai unde să dormi şi toate celelalte? Eu atât pot să fac pentru tine, dar nu-mi cere să vând apartamentul că nu-l voi vinde!”

— Are dreptate şi ea, am confirmat eu. Spune-i lui Mihai că îl rog să treacă pe la mine – i-am spus când ne-am despărţit.

2. Vizita care a produs ruptura dintre noi

La câteva zile şi-a făcut apariţia Mihai, venind direct de la facultate.

— Vrei să mâncăm ceva, că n-am reuşit s-o fac până la această oră! M-am luat cu scrisul şi am uitat să mai mănânc, am motivat eu omisiunea.

— Da, chiar îmi este foame.

Am aşezat mâncarea pe masă, alături am pus şi o sticlă cu vin însoţită de două pahare, apoi l-am întrebat:

— Tu vrei coniac?

— Nu beau tării.

— Eu îmi pun un pic înainte de masă.

După ce am strâns de pe masă tacâmurile şi resturile, ne-am apucat de discuţii:

— Ce mai scrii? m-a întrebat Mihai.

— Hoinar prin ţară. Este o carte în care vreau să adun călătoriile pe care le-am făcut eu prin diferite locuri din ţară, care m-au impresionat mult. Abia am scris două capitole, dar am multe de spus.

— Bine faci! Ai o ocupaţie plăcută, deşi cred că e destul de greu să scrii.

— Ce să fac altceva? La şcoală nu mai merg, în grădină nu mai am ce face. Aştept iama să hibernez. Tu ce ai mai făcut?

— Ls şcoală şi acasă. Ce să fac altceva?

Observându-l discret, mi s-a părut că are ceva fragil

în fiinţa lui, o disperare resemnată care se citea în ochii săi inteligenţi şi parcă, o maturitate prematură. Figura lui mă făcea să-mi simt şi mai grea povara răspunderii unui tată neputincios. Fiul meu era student la o facultate cu profil naval, dar fără vapoare, deoarece guvernele care s-au perindat au vândut aproape toată flota compusă din aproximativ 290 de nave.

Simţeam în disperarea lui infernul care-l înconjura, lipsa perspectivei şi deznădejdea, dublate şi de o suferinţă interioară care ieşea, din când în când, la suprafaţă.

Răul din ţară nu dispăruse odată cu moartea cuplului Ceauşescu, el ne va însoţi cu energia sa demonică pe tot parcursul existenţei noastre ca şi umbra Satanei care n-a încetat să ne bântuie de când este lumea.

Îmi dădeam perfect de bine seama că dragostea şi obligaţia unui părinte, ajutat şi de experienţa lui de viaţă, nu sunt de ajuns pentru a face bine propriului copil, căruia îi doreşte numai binele şi să-l ferească de vicisitudinile vieţii.

Sunt conştient că faţă de el am o răspundere morală, dar nu mai dispun de autoritatea pe care o aveam în perioada când era copil, în plus, pentru că nu mai locuiam împreună, mă limitez să-i dau sfaturi şi pensia de întreţinere stabilită în urma divorţului.

Aveam clar în minte că destinul fiecărei persoane este unic şi nu poate fi schimbat, însă poate fi influenţat, într-un fel. Eu, însă, nu încercam să-i croiesc lui destinul, aş fi putut greşi datorită dragostei pe care i-o port. Deşi îl vedeam că nu mă aprobă în totalitate, continuam să-l sfătuiesc.

— De ce eşti supărat? E o constatare, nu mi se pare.

— Sunt mai multe care mă frământă.

— Nu crezi că te-aş putea ajuta în vreun fel?

— Eu ştiu? Poate că sunt lucruri care nu mai au legătură cu tine. Multe supărări le am de la ceea ce văd eu că se întâmplă la mine în facultate (mi-a povestit tot).

— De ce vă plângeţi voi că nu aveţi căldură în sălile

de curs, că bursele sunt mici, că voi tinerii sunteţi marginalizaţi, că mulţi sunt şomeri etc, fără să faceţi nimic?

— Păi, nu avem dreptate, tată? Nu asta este realitatea?

— Dacă aveţi dreptate – şi eu cred că aveţi – de ce nu vă uniţi voi şi să-i daţi jos pe cei care sunt responsabili de toate aceste nedreptăţi şi mizerii? Aveţi, încă, trează experienţa revoluţiei din dec. 1989 care a demonstrat că se poate. De ce nu acţionaţi, în loc să vă lamentaţi?

Desigur, schimbările bruşte, violente, produc adesea perturbări grave în viaţa societăţii, făcând ca unii oameni de seamă să ajungă să se scufunde în neant, iar anumiţi indivizi aproape inexistenţi până atunci, să se ridice din întunericul anonimatului şi să capete puteri depline pe care să le folosească în interesul lor personal şi nu pentru binele societăţii. Pe lângă ei, atraşi de ciolan, se gudură şi se caţără paraziţii care primesc posturi importante, dotaţii şi titluri, în calitatea lor de partizani şi prieteni ai noilor stăpâni. Aceştia, odată cocoţaţi în funcţii, îşi asigură o viaţă îmbelşugată, iar oamenii de rând rămân tot săraci, de ei nu se mai interesează nimeni şi plâng dezamăgiţi. Există, deci şi acest pericol, dar trebuie să încercaţi.

— Mă uit că şi între colegii mei, bogăţia asta a făcut mari deosebiri. De aceea unii se poartă arogant, privind de sus.

— Reţeta fericirii, dragă Mihai, nu este bogăţia, faima, ci competenţa, dublată de o muncă în măsură să te mulţumească.

— Ce zici dacă aş face TAXI în timpul liber?

— Cu ce să faci TAXI?

— Cu maşina ta. Mi-o dai şi îţi dau o parte din suma câştigată. Lucrz numai când am timp.

— Şi şcoala?

— Mă duc zilnic. Fac taxi numai după program.

— Când îţi mai rămâne timp să înveţi? Tute pregăteşti să devii inginer, nu să obţii o spoială de cultură

generală, or asta presupune să studiezi temeinic, dacă vrei să faci o treabă serioasă.

— Te rog să-mi dai maşina şi ai să vezi că mă descurc!

— Maşina este veche, merge şchiopătând, nu face faţă la un asemenea travaliu cum este transportul de persoane, iar tu nu vei avea cu ce s-o repari. Doar nu preferi ca tot ce câştigi să bagi în reparaţia ei?! Dacă ţi-aş da-o ţi-aş face un mare rău.

— Deci, să înţeleg că nu mi-o dai? întreabă el dezamăgit.

— Dacă ţi-o dau să faci TAXI cu ea, nu înseamnă nici pe departe că te ajut, dimpotrivă, contribui la lipsa ta de pregătire pentru facultate şi nu vreau să fac aşa ceva. Nu crezi că în loc să pierzi vremea prin diferite staţii de TAXI ca să racolezi clienţi – tot felul de paraziţi care se pot dovedi destul de periculoşi pentru viaţa ta – ţi-ar sta mai bine să studiezi liniştit, într-o încăpere încălzită, să poţi obţine medii mari la învăţătură şi, implicit, bursă de merit? Capacitate intelectuală ai, îţi mai trebuie voinţa care să te determine s-o faci. Îţi strică o bursă de 900.000 lei? De ce să munceşti pentru ei în altă parte şi nu în folosul tău direct? O bursă de merit, în afară de faptul că ţi-ar satisface unele cerinţe obiective, ţi-ar aduce şi un prestigiu în faţa colegilor, profesorilor, ai putea participa în diferite cercuri din cadrul facultăţii, poate chiar şi o prioritate pentru un loc de muncă stabil după absolvire.

Bursa, fiule, îţi poate crea şi o oarecare independenţă financiară, ferindu-te să mai slugăreşti pe la alţii, iar timpul să-l foloseşti exclusiv pentru învăţătură.

— Tată, o bursă de merit se obţine greu! a motivat el.

— Eu nu spun că este uşor, dar nu imposibil. Dacă ai voinţă, o concentrare sistematică şi o bună organizare a materiei, treptat vei reuşi. Altfel nu vei face decât să te ţii de cârd şi, odată cu trecerea timpului, să te mulţumeşti că ai trecut în anul următor la limita de jos.

Părerea mea este că trebuie să încerci. La început cu

obiectele mai dificile şi, cu o voinţă bine antrenată, vei reuşi să-ţi dovedeşti ţie însuţi că poţi, că obiectele sunt uşoare, greu fiind numai ceea ce nu cunoşti şi îţi creează teamă nejustificată. Pentru cel care este bine pregătit, orice problemă, fie cât de grea, pare uşoară. Dar pentru asta se cere studiu.

Mi-ai vorbit de familia Stănică şi-mi spui că are bani şi Flori a avut un motiv să te privească de sus. Rău ai făcut că te-ai mai întors la ea după o astfel de comportare!

Mihai, dragă, bogăţia celor care o au este un bun de care câte un om dispune temporar, dar ea nu constituie şi superioritatea posesorului asupra celorlalţi. Banul îi dă orgoliul, dar nu şi minte. Să nu exagerăm.

Contul lor în bancă nu va suplini niciodată inteligenţa, chiar dacă le asigură bunăstarea. Sunt mulţi imbecili şi serbezi în societatea noastră care stau la pândă să găsească fete proaste, dar cu cont consistent în bancă. Sper să nu te numeri şi tu printre ei. Tu acceptă munca cinstită şi ai răbdare. Mai caută, că ai destul timp! Caută până când vei găsi pe cineva care să te iubească cu adevărat, cineva care să aibă nevoie sufletească, sinceră, de tine, chiar dacă nu are bani!

Să ne amintim că omului i-a dat Dumnezeu câteva daruri care se constituie într-o mare bogăţie, dintre care cea mai de preţ este sănătatea, urmată de bogăţia creierului pe care nu i-o poate fura nimeni, putând rămâne neatinsă şi conştiinţa.

— Bine, tată, voi vedea ce am de făcut! a spus el supărat.

— Nu te supăra pe mine! Vreau să înveţi şi să-ţi termini facultatea, apoi să vii şi să punem în practică planurile pe care le-am făcut împreună.

*

M-a întristat profund situaţia lui. Dacă aş fi avut o situaţie materială mai bună, l-aş fi ajutat bucuros, ca să nu se mai gândească la TAXI, dar eu nu vedeam ce aş fi putut face ca să-l salvez, deoarece în situaţia în care mă aflam,

nu eram în stare să mă salvez nici pe mine.

Mă temeam că dacă îi dau maşina, va da de gustul banilor, precum şi peste alte fapte încă necunoscute şi va abandona facultatea. În fond mie nu-mi mai făcea trebuinţă maşina.

Când a plecat acasă am vrut să-i dau câte ceva, dar a refuzat, spunând că nu merge direct acasă.

La poartă ne-am luat rămas bun, dar mi-a răspuns cu răceală, privindu-mă cu ură, ceea ce m-a durut foarte mult. Să te ferească Dumnezeu de ura copiilor, mai ales dacă sunt proprii tăi copii! Oare de unde adună ei atâta ură? Nu s-a mai uitat în urmă ca altă dată, mergând pe stradă cu privirea în pământ.

Am închis poarta şi am intrat în casă, căutând să aflu răspunsul la atitudinea lui. Ura poate venea din sărăcie, din lipsurile care-l năpădeau, poate şi din faptul că îi părăsisem? Cine ştie?

Eu pot spune numai că am dorit din tot sufletul să-şi termine facultatea şi încercam să-l scot de sub influenţa nefastă a acelei familii. N-am reuşit.

Aproape trei luni de zile Mihai n-a mai vrut să mă onoreze cu prezenţa lui, provocându-mi mari suferinţe. Mă simţeam vinovat într-o măsură oarecare de supărarea lui, dar nu puteam face altfel de cum procedasem.

3. Tragedia familiei

De câteva luni de zile Mihai nu mai trecuse pe la mine, aşa cum obişnuia să facă după cursurile de la facultate, îngrijorat cum eram, am sunat acasă. Mi-a răspuns Luminiţa care mi-a dat toate informaţiile despre familie, detaliind câte ceva pentru fiecare dintre membrii acesteia.

— Dă-mi-l pe Mihai la telefon, te rog!

— Mihai nu este acasă, mi-a răspuns Luminiţa.

— Dar unde este?

— E plecat undeva, în vreo excursie? Ştiam că are sesiune de examene la facultate, am insistat eu.

— A terminat sesiunea, şi-a luat toate examenele, dar

nu s-a mai întors acasă de aproape două luni de zile; a mai trecut o dată şi a luat nişte schimburi.

— Unde locuieşte?

— La Flori, prietena lui. La familia Stănică.

— Tu ai vorbit cu Flori?

— Da. A adus-o Mihai la noi de câteva ori.

— Cum ţi s-a părut?

— La început mi-a făcut o impresie bună, dar cam ţâfnoasă, chiar răzgâiată, poate şi pentru că e singura la părinţi, unde a fost răsfăţată.

— Nu este bine pentru Mihai. Dacă ea nu-l iubeşte, iar el oferă totul, vor avea probleme.

— De ce spui aşa, tată?

— Mihai este un suflet nobil, duios şi-l va oferi ca ofrandă cuiva care nu simte la fel ca el, ceea ce îl va face să sufere. Ia tu legătura cu el şi spune-i că aş vrea să ne întâlnim mâine la ora zece lângă poştă! Vreau să-i spun şi să-i dau ceva.

— Bine, tată, îi spun.

Mihai era supărat pe mine pentru că nu i-am dat maşina pentru a face TAXI cu ea, deşi eu am urmărit doar să-l feresc de alte rele şi să se ocupe exclusiv şi să se ocupe exclusiv de facultate; de maşină nu mai aveam nevoie, dar nu era corespunzătoare pentru taxi.

Degeaba i-am explicat eu că profesia de inginer este grea şi presupune învăţarea de calcule pretenţioase de logaritmi, calcule diferenţiale, rezistenţa materialelor, desen tehnic etc, nu este o înşiruie de fraze şi cuvinte, ci studii aplicate, precum şi formule matematice complicate.

După discuţiile pe care le-am avut cu el mai înainte, am înţeles că o iubeşte pe fată şi nu m-a surprins gestul lui, dar mia părut rău că n-a avut răbdare să termine facultatea. Deşi nu iau folosit sfaturile mele părinteşti în legătură cu prietenia, căsătoria, iubirea etc, care presupun ca partenerii să nu aibă secreteântre ei şi să fie două suflete pereche în care să poţi citi ca într-o carte deschisă.

Dar fericirea poate fi uneori ca o zână vaporoasă, care-şi arată chipul său încântător numai în castele în care virtutea şi dragostea sunt preţuite.

A doua zi l-am întâlnit şi am discutat diverse probleme, i-am dat nişte bani, însă nu i-am cerut explicaţii în legătură cu hotărârea sa de a se muta la acea familie. L-am întrebat, doar, dacă mai vrea să-i dau maşina.

— Vreau, a spus el bucuros.

— Atunci vino joi de dimineaţă să încercăm s-o pornim, că n-am mai pornit-o de câteva luni şi s-o spălăm puţin, să-i dăm „faţă comercială”!

Bateria i-am scos-o şi am băgat-o în casă pentru a o proteja împotriva gerului şi cred că nu ne va face necazuri, va porni uşor, dar e bine să luăm şi unele măsuri de prevedere.

— Nu pot să vin joi, am ceva de făcut.

— Ce poţi avea aşa important de făcut?

— Trebuie să merg la Brăila, apoi la Piteşti cu tatăl lui Flori. I-am promis că merg să-l ajut.

— De ce nu profiţi tu de vacanţa şcolară pentru a te odihni şi să te refaci, chiar să urmezi un tratament medicamentos, că te văd foarte răcit? Eşti om mare şi îţi poţi da singur seama că gripa e periculoasă şi poate lua forme foarte grave.

Mihai vorbea foarte înfundat pe nas şi folosea des batista, iar ochii îi erau injectaţi, dovadă că era răcit destul de serios. Dacă la început am vrut să ne adăpostim într-un restaurant unde să servim o bere sau un pahar cu vin, totul a căzut odată cu constatarea că este bolnav.

— Am nişte obligaţii faţă de el şi trebuie să-l ajut, în special la drum lung. Este bolnav de diabet şi, când conduce maşina mai multă vreme, adoarme la volan. Eu îl ţin sub observaţie şi îl atenţionez, apoi îl înlocuiesc şi conduc o mare parte din drum, a început Mihai să justifice plecarea.

— Drumurile lungi te pot obosi şi pe tine care nu ai prea mare experienţă în conducerea auto, permisul fiind

abia din 1997.

— Între timp am condus multe mii de kilometri, tată, pentru că m-a luat cu el de fiecare dată atât la Piteşti după piese auto, cât şi la Lepşa, în judeţul Vrancea, unde familia Stănică şi-a construit o vilă de vacanţă. La Lepşa am fost şi singur cu maşina de mai multe ori, însoţit numai de mama lui Flori; acolo am dus materiale sau am pregătit vila pentru iarnă, am tăiat lemne şi altele.

De data aceasta mergem la Brăila să cumpărăm nişte tablă, apoi continuăm drumul la Uzina de autoturisme Dacia din Piteşti de unde urmează să aducem nişte piese auto pentru magazin.

— Când crezi că vă veţi întoarce?

— Vineri seara cel mai târziu.

— Atunci sâmbătă poţi să vii să-ţi dau maşina?

— Da, sunt acolo la ora 9. E bine?

— E bine. Avem timp s-o pornim şi să-i facem o „baie”, că după aceea o speli tu singur.

Ne-am despărţit fără să-i spun că ştiu de hotărârea lui în legătură cu fata şi cu familia Stănică. Luminiţa îmi spusese tot ce trebuia să ştiu, adică: Stănică avea un magazin de piese auto pe strada Poporului unde vindea Flori, iar Mihai o ajuta zilnic după cursurile de la facultate, prilej cu care cunoştea toate denumirile pieselor şi, ceea ce era mai important, îşi nota zilnic fiecare solicitare a clienţilor care treceau pragul magazinului, iar când pleca la Piteşti pentru aprovizionare, aducea, cu prioritate tot ce fusese solicitat. Îl acceptaseră în casa şi în viaţa lor.

Mergeam pe drumul înspre casă şi mă tot gândeam: păcătoasă dragoste l-a mai pălit şi pe acest copil, dacă acceptă asemenea situaţii în care se sacrifică, în loc să se odihnească după examene şi să-şi îngrijească sănătatea. Sfaturile mele nu au avut niciun ecou în fiinţa lui.

Dar dragostea este neiertătoare, este un amestec de nebunie, prostie şi iubire totodată, iar în mrejele ei am căzut şi eu odată, cu mulţi ani în urmă, aşa că îi găseam faptele oarecum justificate până la un punct. M-aş fi

bucurat ca el să aibă răbdare, să termine facultatea, să lucreze şi apoi să-şi întemeieze o familie, numai că el se grăbea mereu să facă totul repede.

După boala mea din dec 1993 m-am tot gândit ce să fac, să continui în singurătate sau să iau alt drum.

Mă mutasem din căsuţă de ceva vreme.

Când am părăsit casa din str. Popa Farcaş, am chemat un ţigan care trecea pe stradă cu căruţa cu cal, căruia i-am dat tot ce a fost prin casă şi în magazie, cu excepţia frigiderului, aragazului şi mobilei din cameră, pe care le-am dat lui Florică, fratele meu. Mi-am oprit doar hainele, zestrea mea literară (un metru cub de maculatură) şi alte obiecte personale; pe Codiţă l-am dat, cu multă strângere de inimă, vecinului Voicu.

Am scos maşina din curte şi am oprit-o lângă trotuar, am coborât şi am privit, plin de nostalgie, la căsuţa obosită, micuţul meu „sanctuar" liniştit în care am trăit, am citit şi am scris şase cărţi, iar pentru alte zece am făcut planuri, scheme şi multe fraze disparate, după cum îmi veneau ideile.

Nu-mi venea să plec şi s-o las, îmi era greu să mă despart de casă, ca de o împărăţie la care nu se poate renunţa uşor. În final mi-am spus: „plec, ce să fac? N-o pot rupe total cu lumea. Pentru asta trebuie să ai multă energie, pe care nu o poţi dobândi decât cu multă, multă suferinţă".

Lăsam în urmă locul unde muncisem fizic la fel ca un veritabil ţăran, apoi citisem cu nesaţ tot ce mi-a căzut în mână şi scrisesem destul. Niciodată n-am lucrat cu atâta sârg, cu atâta oboseală a trupului şi cu atâta avânt şi perseverenţă.

Nu puţine au fost nopţile mele de veghe când mă prindeau zorile lucrând, iar razele soarelui abia răsărit îmi mângâiau fruntea ostenită şi ochii încercănaţi.

A. Moartea lui Mihai

În noaptea de 16 februarie 2000, un câine care se aciuase la scara blocului unde locuiam de ceva vreme, a

urlat toată noaptea. Nu i-am dat atenţie, deşi ştiam, încă de pe vremea când locuiam în sat, că atunci când urlă un câine, el prevesteşte un mare necaz.

Erau urlete jalnice, răutăcioase, ca o tânguire continuă.

Nu-mi puteam imagina vreun necaz care s-ar abate asupra mea, ştiind că toate cele care depind de mine se desfăşurau normal, atât cât putea fi el de normal. Rex – aşa îl botezaseră copiii din bloc pe câinele cu pricina – era un paznic de nădejde al blocului, temut de toţi câinii din împrejurimi şi foarte prietenos cu locatarii, iar schimbarea lui de atitudine din acea noapte n-o puteam pune în legătură cu o anume faptă.

A doua zi, după prânz, a venit la noi Luminiţa care era foarte agitată şi plângea.

— Unde este tata? Vreau să vorbesc cu el.

— Doarme sau citeşte în cameră, i-a răspuns Ani.

Auzind gălăgie am deschis uşa şi am întrebat:

— Ce s-a întâmplat?

— A murit… a apucat Luminiţa să pronunţe, printre hohote de plâns.

— Cine a murit, fetiţa tatii?

— Cel mai bun prieten al meu. A murit Mihai!

— Cum a murit? Ce s-a întâmplat?

— Exact nu ştiu. Am fost anunţaţi de la poliţie că a fost un accident de circulaţie şi se află la morga din Cimitirul Central.

M-am îmbrăcat repede şi am plecat. Pe drum am discutat foarte puţin cu Luminiţa deoarece nici ea nu ştia prea multe despre cele petrecute în legătură cu Mihai, primind vestea la serviciu. Am mers în tăcere, fiecare cu gândurile lui. Din când în când o auzeam suspinând lângă umărul meu.

Ne-a deschis poarta cimitirului o femeie care îndeplinea funcţia de portar, dar avea şi cheia de la încăperile destinate pentru necropsierea cadavrelor celor

decedaţi în împrejurări suspecte, prevăzute de lege. Morga se afla alături de biserică, în incinta cimitirului, în partea dreaptă de la intrarea în cimitir.

Când am intrat în încăpere, în apropierea uşii, pe o masă de ciment, se afla aşezat trupul lui Mihai; în cameră se mai aflau patru cadavre, unul întins pe o altă masă de ciment, iar trei pe lângă pereţii camerei, pe podeaua din mozaic.

I-am dat ocol şi l-am studiat minuţios, cu ochiul specialistului care cercetase sute de cadavre. Mihai, cel mai mic dintre copiii mei, care fusese şi cel mai apropiat de sufletul meu în ultimii ani, era îmbrăcat foarte curat, totul părea nou pe el, de parcă se pregătise înadins să meargă la întâlnirea cu moartea, întins pe masa rece de ciment, cu mâna dreaptă ridicată în semn de „Atenţie!”, cu pumnul strâns, aşa cum se ţinea de mânerul de deasupra portierei, parcă vrând să-i avertizeze pe cei ce vor încerca să falsifice adevărul.

Faţa îi era acoperită de o peliculă groasă de sânge închegat, iar pe partea sa dreaptă, oasele facial şi frontal erau înfundate în interior; ochiul stâng rămăsese întredeschis, semn că viaţa lui pământească a fost scurtă, a trecut prea repede şi nu a apucat să vadă totul. Trupul lui inert căzut pe masa de ciment şi ochiul deschis ca o implorare la care eu, tatăl lui, nu mai puteam face nimic spre a-l salva. Părea că se miră de cele ce i se întâmplaseră.

L-am pipăit şi l-am mişcat, constatând că braţul drept era fracturat deasupra cotului (osul humerus). Această constatare m-a determinat să-i ridic hainele de la bust spre cap, descoperind sub braţ, pe torace, o vânătaie mare; am apăsat coastele în acea zonă şi acestea s-au deplasat cu uşurinţă în interior, ceea ce arăta o fracură destul de serioasă.

Piciorul drept era moale şi am găsit repede cauza: fusese fracturat în două locuri: femurul, ceva mai sus de genunchi şi tibia şi peroneul, deasupra gleznei; din această

cauză laba se putea deplasa independentă, în orice direcţie.

După aceste constatări, am mulţumit portăresei pentru ajutor şi am plecat acasă, ştiind că necropsierea cadavrului nu putea fi efectuată decât după trecerea celor 24 de ore, aceasta însemnând, cel mai devreme, a doua zi. Am mers la sediul serviciului circulaţie pentru a mă informa cum s-a produs evenimentul, dar nu am putut discuta cu nimeni care să mă lămurească, iar subofiţerul de serviciu mi-a spus că nu ştie nimic, încât ar fi bine să revin a doua zi.

Timp de două zile m-am ocupat de toate formalităţile necesare pentru a-l scoate de la morga şi să-l înmormântăm creştineşte, urmând să mă interesez de eveniment după aceea.

L-am scos de la morga şi l-am instalat în sicriu, în casa mortuară de lângă cimitir pentru a putea fi vizitat de rude, de prieteni, colegii de facultate şi toţi cei care l-au cunoscut în scurta lui viaţă.

Întrucât mâinile şi picioarele nu stăteau la locul lor, pe piept sau pe lângă corp aşa cum ar fi trebuit, am fost nevoiţi să le legăm, perechi, cu panglici.

Îl priveam şi din ochi îmi curgeau, involuntar, lacrimi în şuvoaie. Le ştergeam mereu, încât începuseră să mă usture obrajii, dar ele continuau să curgă. Mă ruşinam în faţa mulţimii care se perinda prin camera în care fusese expus şi mă ascundeam prin colţuri, în spatele altora pentru a nu fi văzut. Nu plânsesem atât nici la moartea părinţilor mei dragi, deşi îi iubisem destul de mult, dar consideram că ei au trăit viaţa ce le-a fost dată, iar sfârşitul era previzibil, pe când Mihai încă nu împlinise 24 de ani şi părăsea o lume şi o viaţă încă netrăită. El nu trebuia să moară pentru că nu-şi trăise dragostea lui pentru care sacrificase totul, iar vremea necesară pentru a-şi vărsa lacrimile şi a învinge greutăţile în luptă dreaptă îi fusese furată.

Se adevereşte dictonul „moartea nu este singurul

nostru duşman, dar este duşmanul cel mai demn de luat în consideraţie”. Moartea este cea care ne pune la încercare. Când ne naştem, fie că suntem oameni de rând sau vrăjitori cu puteri paranormale, acceptăm, fără discuţie această provocare.

Sicriul şi trupul lui inert erau complet acoperite cu flori dăruite de rudele şi prietenii care, timp de şase ore se perindaseră pe la capul lui, luându-şi rămas bun cu cuvinte calde, suspine şi chiar ţipete. O cunună de trandafiri îi împodobea capul.

Profilul său sever şi încremenit părea cioplit în piatră, iar pe buzele devenite, treptat, albe, îi ghiceam zâmbetul lui mustrător, pllin de o durere nemărginită, care nu mai avea nimic copilăresc. Îmi venea greu să-mi închipui cum a fost „acolo”, în locul unde i-a fost secerată viaţa. Cred, însă, că strigătul lui de deznădejde şi spaimă s-a stins brusc, neauzit de nimeni, în vuietul vântului şi zgomotul produs de motor şi de izbitura de pom a maşinii. Oare Stănică Gheorghe l-a auzit de la volanul aflat la câţiva centimetri? Poate dormea, poate…

Inima mea s-a strâns de atâta durere. Viaţa ascunde omului cruda dezamăgire. Pe drumul existenţei noastre pierdem uneori tot ce avem mai scump şi ne trezim deodată cu părul alb, fără nicio speranţă, în mijlocul unei lumi care ne ignoră.

Mihai era nădejdea mea pentru viitor, pentru zilele din iarna care mă aştepta. Cu el, împreună, lucrasem un plan al unei viitoare case cu un nivel şi o grădină, frumos aranjată, în care să locuiască familia lui, eu şi Ani fiind o cantitate neglijabilă, care – îmi place să cred – nu-l vom supăra niciodată. Acum mi-au rămas doar planurile îndrăzneţe, restul este tăcere. Odată cu el s-a dus toată nădejdea mea. M-aş bucura dacă ar căpăta fericirea veşnică într-o lume mai bună decât aceasta în care am rămas eu. A plecat acolo unde nu este nici durere, nici întristare, la locul de odihnă, la locul cu verdeaţă. El nu va mai apuca să îmbătrânească aşa, ca noi. Simţeam că se frânsese ceva în mine. O parte din mine, inclusiv sufletul,

le simţeam murind odată cu el. Abia atunci mi-am dat seama că pentru a iubi destul ce este de iubit, oricât ne-am grăbi, este întotdeauna prea târziu. Fiind pe ramura coborâtoare a vieţii mele, îmi dau seama că nu mai am timpul necesar pentru a mai împlini această datorie sacră.

Moartea este un abis în care, deşi ştim că trebuie să pătrundem toţi, de câte ori pleacă acolo cineva drag şi apropiat nouă, celorlalţi care rămânem pe marginea prăpastiei, ni se sfâşie sufletul de teamă, de jale şi de disperare. Chiar dacă, speriat, strigi după ajutor, nu mai vine acest ajutor de nicăieri. Singura salvare şi mângâiere rămâne credinţa, iar cei care nu au nici măcar această „lumânare" pe care s-o ia în mână pentru aşi lumina calea, va fi sortit să orbecăie în bezna veşnică.

Noaptea am vegheat lângă sicriu împreună cu fiul meu Petruş şi cei trei fraţi ai Elizabetei. Pe Adrian l-am trimis acasă să se odihnească întrucât făcuse zeci de curse toată ziua cu maşina, iar a doua zi trebuia s-o ia de la capăt cu alergăturile. Când toate discuţiile au încetat, eu am rămas în picioare la capul lui Mihai, privindu-l cum îşi dormea somnul de veci sub covorul de flori multicolore. Căpătasem o stare de deznădejde şi îngrijorare care mă paraliza. Gândul îmi alerga la anii din urmă şi îi vedeam aievea pe fiecare dintre copiii mei, cum se născuse, când începuse să meargă în picioare, când începuse să vorbească, apoi basmele, şcoala, iar acum intrarea lor, pe rând, în viaţa adultă. Îmi amintesc că niciunul dintre ei nu a suferit de boli grave, doar simple răceli care erau tratate cu câte o baie fierbinte în cada plină în care se punea şi o funie de ceapă sau usturoi, după îmbăţăturile de la mama mea, care era tămăduitoarea, iar „pacientul" era vindecat şi a doua zi mergea din nou la şcoală sau la joacă.

L-am privit din nou, cu milă. Pe faţa lui se aşternuse acea mască cadaverică pe care străluceau în lumina lumânărilor cele două monede de 100 lei pe care le aşezasem pe ochii lui care refuzau să stea închişi. Mă gândeam, cu faţa scăldată în lacrimi, că dacă Mihai ar fi putut străpunge vremea şi ar fi ştiut ce i se poate întâmpla,

poate n-ar fi plecat la acest drum păgubos. Dar dacă aceasta i-a fost soarta? Avea ceva diafan, un fel de gingăşie aeriană, nepământeană.

Cine pierde o fiinţă dragă, o fiinţă de care îl leagă o mare iubire, nu se poate să nu se revolte împotriva ordinii universale. Aceasta pentru că el socoteşte pierderea ca pe o răpire brutală şi injustă. Când totul trece şi se mai linişteşte, se declară înfrânt şi acceptă destinul, deoarece îşi dă seama că în lupta cu destinul este imposibil să fiii învingător, cum se ştie.

Eram şi eu înfrânt, dar îmi venea destul de greu să mă împac cu ideea că asta este soarta mea, să pierd tot ce mi-a fost drag în această viaţă.

Încercam să îndepărtez gândurile care mă copleşeau, dar fără voia mea, acele imagini reveneau cu şi mai multă intensitate. Îl vedeam pe Mihai care închisese ochii pentru totdeauna, iar eu rămăsesem mut şi înmărmurit în faţa morţii lui, cu lacrimile secate, glasul răguşit şi sleit de puteri. Moartea lui parcă mă mortificase şi pe mine. Îmi reproşam că nu făcusem mai mult pentru el. Cât a trăit trebuia să fiu mereu alături de el, să-i dăruiesc tot pinosul bunătăţii, al iubirii şi al jertfei mele, pentru că nimic nu ar fi fost prea mult pentru propriul meu copil. De asemenea, îmi fac reproşuri pentru rana pe care i-am pricinuit-o involuntar, prin plecarea mea de acasă, dar nu puteam face altfel.

Ajunsesem într-o stare dureroasă, în pragul disperării şi mă stăpâneam greu să nu pronunţ nişte cuvinte blasfemietoare. Mi-am adus aminte că, în lumea aceasta nimeni nu există pentru sine. Totul este determinat de totalitatea lumii în care trăim. Lumea este unitară şi există, într-un spaţiu pluridimensional în care sunt conţinute – aşa cum ne învaţă ştiinţa – toate informaţiile şi anume: naşterea, începutul şi sfârşitul, toate după o programare anticipată. Reprezentanţii bisericii ne spun şi ei că de acolo, de sus, numai celor aleşi de Dumnezeu li se arată meteoric câte o rază de lumină şi de revelaţie.

Totuşi, moartea este egală pentru toţi, rege sau muritor de rând; că şi cei care au gândit despre universul infinit, încap foarte uşor în numai patru scânduri şi trec să se odihnească sub pământ.

Când mori, prietenii sau cunoscuţii îţi ţin discursuri sforăitoare, unii dintre ei bucurându-se că n-ai fost ca ei sau mai mult decât ei, iar la scurt timp îţi caută defectele, uitând că şi lor le va veni odată rândul, că şi ei sunt muritori. E drept că omul trăieşte în colectivitate, dar când moartea îi ciocăneşte la uşă, abia atunci observă el că este singur, singur cu el însuşi, la fel ca animalele muribunde pe care turma le părăseşte în nopţile de iarnă. Abia atunci simte el greul, apăsarea vieţii, apoi a morţii. În necrolog i se scrie: „după o lungă şi grea suferinţă, a încetat din viaţă…”

Detest înmormântările, nu numai pentru că sunt neplăcute, ci şi pentru faptul că la unele sesizez o nuanţă de ipocrizie în desfăşurarea ceremonialului sau suferinţa care, de fapt, nu există. Cu toate acestea, viaţa m-a obligat să iau parte la unele, fie rude, fie chiar părinţii şi socrii mei. Acum particip la înmormântarea propriului meu copil, parcă anume împotriva firii şi a ordinii cunoscute.

Mihai încheiase conturile cu viaţa şi trecuse acest hotar dintre lumi pe care nimeni până acum nu a apucat să-l mai păşească înapoi vreodată şi să ne spună ce a văzut şi cum este acolo. Fusese izbăvit de dureri şi numai sângele scurs mărturisea că a avut cândva viaţă.

Am îngenuncheat lângă sicriul cu trupul lui imobil de pe care viaţa se stinsese de două zile, lăsând în urmă o răsfrângere asemenea unui apus de soare.

Lumina palidă a lumânărilor făcea să-i apară pe faţă umbre jucăuşe. Mirosul dulceag al florilor se amesteca cu fumul lumânărilor şi mirosul persistent de tămâie. Îi vedeam faţa lividă care păstra, încă, conturul obişnuit, numai nasul se mai subţiase puţin.

Până la ce limită trebuie să cobori în suferinţă pentru a dobândi forţa şi încrederea că poţi supravieţui? Fumul

lumânărilor îmi pătrundea în nări. În încăpere se făcuse linişte deplină, iar afară ninsoarea aşternuse un strat uniform şi gros de zăpadă, acoperind şi nivelând gropile. Venise, aşa, odată cu înserarea.

Am ieşit afară cu Petruş şi am discutat tot felul de probleme despre familie, despre viaţă şi am stabilit ce vom face a doua zi. Deodată, Petruş m-a întrebat:

— Tată, nu ţi se pare curios că Mihai a murit în ziua de 17 februarie?

— Ar trebui? am răspuns eu tot printr-o întrebare.

— Da. Ziua mea de naştere nu este pe 17 februarie?

— Cine mai poate analiza şi asta? Numai Dumnezeu ştie.

M-au năpădit iar lacrimile, al căror şir nu-l mai puteam opri. Când m-am liniştit, am intrat înăuntru, deoarece începuse să bată vântul, care se înteţea din ce în ce mai mult, spulberând zăpada înainte de a mai ajunge să se aştearnă pe sol.

De departe se auzea mugetul gros şi învolburat al mării, iar pe stradă câinii comunitari au început să latre, stârnindu-i şi pe cei din curţile oamenilor.

În larma pe care o produseseră ei se distingea unul care urla sinistru, amintindu-mi de Rex, câinele de la bloc, care urlase toată noaptea. M-a cuprins îngrijorarea. Oare va fi un alt avertisment pentru mine? Pe cine vrea să-mi mai ia moartea? m-am întrebat în gând.

Începe să se ivească zorile, iar în încăperile de alături se aud glasuri şi forfotă. Mai sunt două sicrie cu morţi care-şi aşteaptă rânduielile creştineşti, după obicei.

Când s-a luminat bine a stat şi ninsoarea.

Împreună cu vărul meu, Nelu Negoiescu, am plecat în comuna Nicolae Bălcescu pentru a solicita consiliului local certificatul de deces al lui Mihai, necesar pentru întocmirea tuturor celorlalte formalităţi, inclusiv aprobarea pentru înhumare. În drumul de întoarcere am trecut pe la administraţia cimitirului de pe strada Baba Novac, vis-à-vis de întreprinderea de mase plastice

Energia, pentru a-i plăti locul de veci.

— Trebuie să achitaţi costul concesiunii pe o perioadă de şapte ani! Este vorba de o groapă obişnuită, îmi spune funcţionara de la ghişeu. Dacă vreţi, avem şi cripte cu două şi trei locuri, gata făcute, dar costă 12 respectiv 17 milioane de lei.

— Nu am atâţia bani. Prefer groapa în pământ. Dar de ce este numai pentru şapte ani?

— După şapte ani oasele se scot şi se aduc în osuar, dar dacă vreţi, atunci prelungiţi contractul până la douăzeci şi cinci de ani şi rămâne pe loc.

— Bine, vom vedea ce va mai fi atunci, am răspuns eu, apoi am plătit şi am luat contractul.

Când am ajuns din nou la casa mortuară, m-au întâmpinat sumedenie de rude şi prieteni, care mi-au adresat condoleanţe, smulgându-mi un nou val nesfârşit de lacrimi şi durere. În spatele meu auzeam la tot pasul exclamaţii de genul: „uită-te la el ce repede a îmbătrânit şi a albit de tot, deodată!” sau „Ce bărbat frumos şi falnic era şi cât l-a încovoiat durerea!” „Ce vrei, dragă, nu este puţină suferinţa pe sufletul lui după ce a pierdut un băiat de aproape 24 de ani, iar acum îl vede într-un pat de scânduri, aşteptând să-l conducă pe ultimul drum”.

M-am apropiat de sicriu. Pe faţa lui Mihai se instalase o paloare cumplită. M-a cuprins o tăcere dureroasă şi, din nou, nu mi-am mai putut stăpâni lacrimile, gândindu-mă că acest copil a trăit atât de repede, grăbindu-se tot timpul, parcă simţea ceva.

Moartea este o taină încă neelucidată. Moartea, ca şi viaţa, sunt miracole pe care încă nu am reuşit să le definim şi să le găsim explicaţia în întregime.

Nimeni, până scum, nu ne-a putut spune de unde venim şi încotro mergem după ce sfârşim viaţa pe acest pământ. Cei întrebaţi, răspund simplu: „asta ştie numai Dumnezeu, care vede, face şi ştie tot”.

Dar cum poţi să-l întrebi pe Dumnezeu? Iar dacă-l întrebi, te aştepţi să-ţi răspundă? Se spune că Dumnezeu

nu se arată oricui şi cred asta. Aşa stând lucrurile, rămâne ca noi să ne închipuim moartea ca pe o plecare definitivă într-un exil.

Aplecată peste faţa lui, Luminiţa plângea cu suspine, repetând într-una: „De ce a murit Mihai? De ce a murit cel mai bun frate şi prieten al meu?”

Ea nu putea să înţeleagă că timpul macină la „moara destinelor”, fără oprire, pentru că pietrele acesteia nu se uzează niciodată. De când ne ştim pe lume, viaţa nu are nici început nici sfârşit; oamenii se duc, lăsând locul lor altor oameni şi totul se preface continuu…

Pe la prânz am fost anunţaţi că vine preotul.

După ce a făcut o slujbă scurtă, a venit maşina mortuară şi sicriul a fost transportat în biserica din cimitirul central unde s-a făcut toată slujba.

La sfârşit, când urma să-i pună capacul, m-am aplecat deasupra lui Mihai şi iar am plâns, vorbind cu el, amintindu-i că împreună am făcut atâtea planuri pe care suntem obligaţi să le abandonăm atât de repede. „De ce pleci, copile drag? Ce te face să te grăbeşti? Pleci tocmai acum când pe cer a apărut soarele care a început să topească zăpada căzută pe toată durata nopţii când noi te-am vegheat. În curând va veni primăvara, copacii vor înmuguri din nou, iar tu nu-i vei mai vedea pentru că vei fi sub pământ, fără să fi apucat să trăieşti.

Câte speranţe îmi pusesem eu în tine: că peste puţin timp vei termina facultatea, vei fi inginer, titlu de care eu n-am avut parte, deşi mi l-am dorit, dar viaţa m-a îndrumat pe o altă cale. Luaserăm împreună hotărârea să construim vila mult visată – cu etaj şi parter – apoi să veghezi la clipele mai grele de la bătrâneţe. Acum toate s-au năruit”.

Flori, prietena lui Mihai, a venit la casa mortuară şi la biserică în fiecare zi, dar în prima zi au venit să-l vadă atât mama ei, cât şi o mătuşă.

Cu acest prilej, Luminiţa a discutat o serie de aspecte în legătură cu pregătirea în vederea plecării spre Brăila a lui Stănică şi a lui Mihai, despre care voi face menţiune

ceva mai încolo.

*

La ieşirea din biserică, preotul a refuzat o sumă de bani, dar a avut grijă femeia care, probabil, îngrijea de curăţenia bisericii, să ceară insistent 150.000 lei, motivând că „sunt cheltuieli cu întreţinerea”. Nu m-am mai întrebat de ce-mi cere bani şoferul 300.000 lei, deşi mai plătisem de două ori pentru a transporta sicriul de la morga la casa mortuară şi de acolo la biserică. Toţi cer bani în situaţia când te afli într-o asemenea conjunctură nenorocită, fie că au dreptul sau nu.

Mihai murise fără lumânare, deoarece nimeni nu fusese în apropierea acelui pom blestemat de care s-a lovit maşina, pentru a-i aprinde un licăr de lumină când s-a săvârşit. De aceea, mă rugam mereu, în gând, lui Dumnezeu să-i dea lumină şi veşnicia veacurilor. Aceeaşi rugăminte continuu eu să i-o adresez şi în prezent, în nopţile mele de veghe şi rugăciune.

Acolo, în biserica cimitirului, m-am rugat împreună cu preotul care l-a slujit şi apoi l-a condus pe ultimul drum. „Dă-i Doamne lumină şi veşnicia veacurilor şi aşază-l în grădina sfinţilor unde se odihnesc drepţii, acolo unde nu este durere, nici suspine, ci viaţă fără de sfârşit”.

Când am ajuns cu el lângă groapă, sicriul a fost aşezat pe pământul proaspăt săpat, au fost introduse pe sub el frânghiile şi i s-au bătut cuiele capacului. Preotul a mai psalmodiat de câteva ori, cu faţa şi braţele ridicate spre cer, apoi groparii au coborât sicriul pe fundul gropii, peste care au început să sune loviturile ultimilor bulgări pe capac. În acel moment s-au auzit vaierul prelung al rudelor şi ţipătul sfâşietor al mamei lui, care au cutremurat văzduhul. Acum ştiam că trupul neînsufleţit a lui Mihai, va rămâne acolo, predat pământului din care s-a născut, la doi metri adâncime, pentru totdeauna, vegheat numai de crucea de lemn pe care fusese scris cu vopsea neagră: „Dinu Mihai Laurenţiu, născut la 16.09.1976, decedat la 17.02.2000”, acoperită de coroane de flori.

S-a dus cel care fusese falnicul meu flăcău, suflet nepreţuit în comoara tainică a părinţilor săi, cel care căzuse, fără vină, la tulpina unui pom de pe marginea şoselei, la ieşirea din comuna Nicolae Bălcescu. Acum se află pe drumul fără întoarcere al nemuririi mucenicilor creştini. Mihai, cel înnobilat cu tinereţe veşnică, sub steaua norocului său, dar răpus din vina lui Gh. Stănică, domnul blând, adormit la volan sau cine ştie ce a mai făcut. Mi-a rămas în memorie figura lui palidă, transfigurată, nepământeană şi nu-l puteam vedea decât în cămaşa osânditului creştin.

Despărţirea mea de Mihai a fost dureroasă şi plină de amărăciune pe care nimic nu o va mai putea înlătura. Mă doare, mai ales, plecarea lui prea timpurie, înainte de a reuşi să se realizeze conform însuşirilor sale care îi dădeau dreptul să spere.

Când mor oameni în vârstă ne consolăm cu gândul că moartea lor a fost un proces firesc, dar când a dispărut Mihai, atât de tânăr, m-a cuprins o disperare atroce.

După ce toţi au plecat, am rămas singur, cu capul descoperit în frigul aspru, pe gânduri, continuând să-i veghez mormântul cu prezenţa mea, vorbindu-i în şoaptă: „Te las în voia lui Dumnezeu, Mihai, fiule, aşa cum şi eu tot Lui mă predau”.

Atunci am plâns mult şi i-am şoptit: „Biet copil! Ai venit în viaţă, dar n-ai trăit-o decât în fugă, apoi ai adormit la ora suferinţelor de neîndurat. Du-te spre lumină! Eu mă voi ruga pentru tine, iar mâine voi respira în grădina mea parfumul tău odată cu parfumul florilor. Poate tu, de sus, de acolo, vei păzi de acum înainte sufletul şi farmecul nevăzut al gândurilor şi visurilor mele”.

M-am ridicat şi am pornit spre casă, conştient că moartea l-a eliberat, lăsându-l pe acest prizonier al vieţii să se întoarcă în neantul binefăcător, unde este adevărata sa patrie. Totuşi, moartea lui mi-a produs un mare gol din lăuntru, de parcă mi-ar fi smuls sufletul din trup. Absenţa lui nu poate fi suplinită de nimic, deoarece fiecare om este

unic şi irepetabil.

Mihai a murit fulgerător, fără să simtă acţiunea violentă, de aceea nici nu a manifestat frică, parcă presimţea acel sfârşit violent al scurtei sale vieţi.

Poate ştia că omul nu moare niciodată de tot, el poate fi ucis, dar nu înfrânt.

Îl ştiam cu poftă de viaţă, poate prea mare poftă, se grăbea să guste şi să cunoască cât mai mult şi cât mai repede, temându-se, parcă de scurgerea timpului care nu i-ar mai permite să le afle pe toate.

În ultima vreme eu nu mai eram decât un sfătuitor de care ţinea sau nu cont, dar asta nu mă surprindea, amintindu-mi că la vârsta lui şi eu procedasem la fel cu cei care încercau să-mi dea sfaturi.

Am plecat pe aleile ce duc spre ieşire, mergând cu pas şovăielnic, plângându-mi de milă cât de singur rămăsesem şi fără nicio speranţă. Noaptea am adormit destul de greu, deşi trupul îmi era obosit şi sleit de puteri. I-am urat în gând: „Dormi în pace, Mihai! Numai cei buni şi neprihăniţi mor tineri. Tu eşti norocos că ai scăpat de această viaţă grea atât de devreme. Încerc să cred că iadul este aici, pe Pământ, şi poate, aşa arată el prin legarea noastră de viaţă, iar noi trecem prin suferinţele iadului în tot cursul vieţii”.

Câteva săptămâni la rând, până aproape de miezul nopţii, biblioteca din cameră trosnea fără să fie atinsă de cineva. M-am gândit că este o mişcare seismică de intensitate redusă, însă cei pe care i-am întrebat, mi-au spus că este spiritul lui Mihai care se întoarce în locurile unde s-a simţit bine. „Umbrele celor dragi nu mor dintr-odată, mai rătăcesc prin lume, pe unde au umblat cândva”, ziceau ei.

Mihai era iubitor de oameni, confundându-se cu însuşi dulcele vis al vieţii, de care, însă, nu a avut parte până la sfârşit, fiind smuls la vârsta când abia ieşise din adolescenţă, de acel stupid şi blestemat accident, fără să aibă vreo vină.

Dacă am putea prevede consecinţele gesturilor noastre atunci când se produc întâmplările, ne-am feri de multe dezastre, reuşind astfel să-i ferim şi pe cei din preajma sau din sufletul nostru.

Acum sufletul lui zboară printre stele sau, poate a ajuns în rai, de unde ne priveşte. O asemenea credinţă mi-a insuflat-o un vis din luna iunie, când mi-a apărut, învăluit într-o ceaţă luminoasă şi mi-a spus: „Să nu fiţi supăraţi că n-am să vă părăsesc niciodată! Vă voi ajuta mai uşor de aici, din grădina lui Dumnezeu”.

Poate acest vis reflectă dorinţa mea, nu prea ştiu cum să-l tălmăcesc. Cert este că mă gândesc mereu la el şi poate de aceea îl visez. Deşi a fost numai un vis, eu îi ţin făgăduiala în inimă şi suflet.

Datorită profesiei mele care m-a solicitat foarte mult, fiind permanent ocupat la serviciu, m-am ocupat mai puţin de copiii mei, pentru care aş putea fi învinuit că n-am fost un tată prea bun, însă am avut norocul ca ei să fie nişte copii buni, chiar reuşiţi, atât cât pot fi tinerii şi nu mi-au creat probleme.

Luminiţa îmi povesteşte că a găsit unul din caietele de student ale lui Mihai care are pe coperta din faţă nişte inscripţii făcute de el, respectiv; în centru scrie D.M.L. (Dinu Mihai Laurenţiu) litera M având desenată pe latura dreaptă două flori, iar pe cotorul caietului scrie Mihai, în lungul coperţii, numele fiind încadrat între două stele.

— Tată, eu am tălmăcit aceste însemnări în sensul că Mihai prevedea că va muri, va fi acoperit cu flori şi sufletul lui va călători printre stele, a spus ea pe gânduri. Da, flori, multe flori…

— Cine ştie ce l-a îndemnat să facă desenul, nu toate faptele omului pot fi explicate, am spus eu. Cu toate acestea şi eu înclinam să cred că acele desene purtau amprenta gândurilor sale obosite şi ale speranţelor învinse, neîmplinite.

Oare ştia el că îl iubeam şi voiam să-l apăr şi să-l ţin departe de relele vieţii şi chiar să-l feresc de lupta

mizerabilă şi neînduplecată cu viaţa?

Cărui bine a servit moartea lui, lăsând în urmă o viaţă începută şi încă netrăită? A plecat când încă nu-şi îndeplinise menirea, rolul care-i fusese hărăzit aici, pe Pământ. Carnea lui nu voia să moară, era sortită vieţii, dar cineva i-a rupt-o în bucăţi şi i-a aruncat-o în câmp, sub acel pom. Acel „cineva” nea îndoliat şi ne-a băgat în noaptea din care ne trezim zilnic cu ochii plini de lacrimi.

De atunci nu-mi mai găsesc locul. Obosit de truda mea şi frământările care nu-mi mai dau pace, cad adesea istovit, puerzând firul gândurilor. Când mă culc, mă zbat în somn în încercarea mea continuă, dar zadarnică de a ridica lespedea sub care gem şi mor năzuinţele, dorinţele şi adevărurile.

În clipele de răgaz strâng din dinţi şi îmi poruncesc tăcere. Sunt, totuşi, încredinţat că viaţa nu are adăpost sigur pentru cei nedrepţi şi înşelători, iar tainele cele mai adânci vor ajunge să fie dezlegate.

Aceasta se poate face, uneori printr-un joc al întâmplării, poate şi cu ajutorul divinităţii, în care unii încă nu cred. Cu această credinţă în suflet mi-am ferecat în lanţuri durerea care voia să strige, iar deasupra zbuciumului meu neîncetat simt că pluteşte atotputernicia timpului. De asemenea, simt că dincolo de puterea înţelegerii omeneşti acţionează destinul implacabil care porunceşte vieţii să nu se abată din drumul care i-a fost stabilit la începuturile sale.

Visul în care mi-a apărut Mihai mă face să cred că sufletul lui călătoreşte printre state. Poate acolo se va întâlni cu calul înaripat sau cu porumbelul năzdrăvan care zbura peste lanţurile de munţi şi reuşea să dibuiască ascunzişul vrăjitoarelor de la care fura ulciorul plin cu apa vie atât de necesară pentru a-l readuce la viaţă pe Făt-Frumos, acei temerari din basmele pe care i le spusesem în copilăria lui.

Am purtat doliu o vreme, barba treizeci de zile, iar la haină panglica neagră, însă în suflet toată viaţa.

După ce am terminat cu înhumarea, am mers la serviciul circulaţie pentru a afla amănunte.

B. Încerc să aflu cum a murit Mihai

Am încercat să ajung la şeful serviciului de circulaţie de câteva ori şi nu am reuşit, deşi – culmea – până în urmă cu câţiva ani făcusem şi eu parte din acest aparat al Ministerului de Interne.

Văzând că se feresc de mine, m-am gândit că au ceva de ascuns şi atunci am mers la colonelul Cârlig, şeful Inspectoratului Judeţean de Poliţie, căruia i-am cerut să fiu pus în cunoştinţă cu rezultatele cercetării. Acesta a dat ordin la Circulaţie să mi se explice tot ceea ce solicit şi să fiu primit imediat. Abia atunci mi s-a deschis uşa şi nu m-a primit maiorul Tecău, proaspătul şef de serviciu, ci căpitanul Dancu, care nu prea ştia despre ce este vorba. Atunci am cerut să-l aducă pe ofiţerul care a făcut cercetarea accidentului, pentru ca astfel să văd şi dosarul de cercetare. De aici a început calvarul. Ofiţerul, locotenentul Protopopescu, ofiţer tânăr dar fără pic de experienţă în profesia de poliţist, mi-a spus scurt că nu a întocmit niciun dosar de cercetare şi nu are decât câteva date pe care şi le-a notat într-o agendă, deoarece a ajuns târziu la locul accidentului şi încă nu a putut identifica eventualii martori care ar fi văzut cum s-a produs accidentul.

La această afirmaţie ieftină, m-am simţit ofensat şi l-am întrebat:

— Atunci cum aţi considerat încheiată cercetarea şi aţi îndrăznit să vă întoarceţi la sediul serviciului, fără proces-verbal de constatare, schiţă explicativă şi, eventual, câteva declaraţii care să vă ajute să vă faceţi o idee despre vinovaţi şi dinamica producerii accidentului? Mai ales că este vorba de o persoană decedată şi nu o simplă tamponare.

Ofiţerul tăcea, dar Dancu i-a venit în sprijin:

— Ştiţi, nu mai este sistemul de pe vremea când eraţi dumneavoastră. Acum se notează datele la locul faptei şi

se pot întocmi documentele la sediul poliţiei.

— Adică, vreţi să spuneţi că de când am plecat eu la pensie s-a schimbat Codul de Procedură Penală, iar pe martorii care ar trebui să asiste la cercetare îi aduceţi la sediu? Asta n-o mai cred, iar dacă este aşa, este deplorabil şi nu vă face deloc cinste.

— Nu vreau să spun asta, dar…

— Buletin de eveniment aţi întocmit? mă adresez eu locot. Protopopescu.

— Da, l-am şi transmis la Inspectoratul General al Poliţiei în aceeaşi zi.

— Vreţi să-l aduceţi puţin?

Când l-a adus, stupoare! Autorul accidentului era trecut fiul meu Dinu Mihai Laurenţiu, iar cauza era viteza depăşită.

— Cum aţi stabilit cine a condus?

— Şeful de post şi martorii de acolo, zice locotenentul.

— Păi, spuneaţi că nu aţi putut identifica niciun martor ocular, motiv pentru care nu aţi putut întocmi actele de constataie.

— N-am spus aşa, răspunde el cu glas scăzut.

— Maşina aţi văzut-o?

— Da.

— Şi nu v-a spus ea chiar nimic despre cel care a condus şi cel care a decedat? Despre locul în care s-a aflat fiecare înainte de impactul maşinii cu copacul de pe marginea şoselei?

Nu aţi observat că toată partea dreaptă de la roata din faţă şi până la cabină, inclusiv, este înfundată în interior, iar de la cutia de viteze spre stânga – unde se afla şoferul – nici vopseaua nu este sărită?

Care din cei doi ocupanţi era în dreapta?

— Aşa au spus cei care au văzut, a bâiguit locotenentul.

— Domnule locotenent, dumneata eşti responsabil

moral faţă de moartea fiului meu. L-ai învinuit pe nedrept de conducerea autovehiculului şi de accident, ca şi când e autorul propriei sale morţi, iar ziarele locale au preluat ştirea falsă pe care au titrat-o pe prima pagină „Student vitezoman”. Ziariştii au putut pătrunde în sediul serviciului circulaţie, iar eu, care timp de 35 de ani mi-am pierdut tinereţea şi viaţa în această instituţie, trebuie să intru cu aprobarea superiorului vostru.

*

Mi-am dat seama încă o dată că şi ei ascund ceva, ceva de care eu să nu iau cunoştinţă.

Pentru a nu fi învinuit că obstrucţionez în vreun fel desfăşurarea cercetărilor în acel dosar, nu m-am mai dus la ei, dar am pregătit-o pe fiica mea, Luminiţa, ca să poată face nişte simple investigaţii pe cont propriu, atât în comuna Nicolae Bălcescu, cât şi la familia Stănică, precum şi de la poliţie, când va fi chemată acolo.

Voi încerca să prezint faptele, aşa cum s-au derulat ele în ziua de 17 februarie 2000. Mai târziu voi face referire şi la mersul lucrului în dosarul penal, pe a cărui copertă figura, fără nicio probă, numele Dinu Mihai Laurenţiu – învinuit.

În ziua de 17 februarie 2000, Stănică Gheorghe s-a sculat mai de dimineaţă, înainte de ora şase şi a ieşit pe trotuarul din faţa casei sale unde se afla parcată Dacia 1304 de transport marfă a cărei caroserie din tablă era închisă. După ce a încălzit motorul, a ieşit din casă şi Mihai, care, după ce şi-a luat rămas bun de la Flori, precum şi de la mama şi bunica acesteia din partea tatălui, a rămas pe trotuar, privind casa cu multă insistenţă, parcă ar fi fost pentru ultima dată, după cum povestea Flori.

— Hai, măi Mihai, că întârziem! a strigat Gheorghe Stănică, ambalând motorul.

Mihai a urcat în cabina autoturismului şi au plecat. Peste aproape două ore, familia Stănică a fost anunţată că tatăl, Gheorghe, se află internat la secţia neurochirurgie din Spitalul Judeţean Constanţa. Au mers acolo, mama şi

fiica, unde au aflat de la el că s-au lovit cu maşina de un pom la ieşirea din comuna Nicolae Bălcescu, iar Mihai a decedat.

Amândouă au plecat la locul accidentului unde era multă lume adunată şi se făcea cercetarea, iar când aceasta s-a terminat, au luat Dacia avariată, cu aprobarea ofiţerului Protopopescu, transportând-o în curtea mamei soţiei lui Gheorghe Stănică, care locuieşte în marginea comunei Lumina.

„Banii, câteva milioane de lei, pe care-i luaseră pentru achiziţionarea tablei şi a pieselor auto, i-am dat pe toţi atunci" povestea Flori, fără a preciza cui i-a dat. Cititorul îşi poate lesne închipui care a fost destinaţia lor când va afla cum s-au derulat cercetările în continuare.

*

După înmormântarea lui Mihai s-a deplasat în comuna Nicolae Bălcescu, fiica mea, Luminiţa, care a discutat cu mai multe persoane care ştiau despre accident, prilej cu care a identificat şi nişte martori pe care locotenentul Protopopescu „nu reuşise" să-i găsească.

Ca la orice eveniment mai deosebit, la accident s-au adunat mulţi curioşi, dar unii se fereau să vorbească. Totuşi, a reuşit să discute cu cei care văzuseră, de aproape, cum s-a produs accidentul.

Mai întâi, Dacia lui Gheorghe Stănică a depăşit un autoturism Dacia 1300 de culoare verde, aproape de ieşirea din comună – spre Bucureşti – după care s-a redresat pe partea dreaptă. Ocupanţii din autoturismul verde declară că au circulat o vreme în spatele Daciei, apoi, când acesta a ieşit la câmp, au văzut-o lovindu-se de un pom aflat pe marginea şoselei şi s-au acoperit de un nor alb, care provenea din chiciura scuturată din pom. Mai spun ei că se grăbeau să ajungă în comuna Crucea, motiv pentru care nu s-ar fi oprit la locul accidentului.

În locul în care s-a produs impactul Daciei 1304 cu pomul, pe partea dreaptă, se afla o staţie de benzină unde îşi alimenta maşina numitul Creţu Valentin – un autoturism

Dacia 1310 cu nr. CT-03-CIP, de culoare roşie. Am menţionat numele acestuia deoarece pare a fi un om de bună credinţă, mai ales că facce parte dintr-o sectă religioasă, adventişti. Acesta declară că se afla la PECO împreună cu o doamnă de la Avicola, iar când au văzut că s-a produs accidentul, au fugit să acorde primul ajutor. Când s-au apropiat au văzut în dezehizătura din dreapta cabinei Dacia 1304, un tânăr care încă atârna cu capul în jos şi picioarele în cabina maşinii şi mai mişca, încă, buzele; l-au desprins de autoturism şi l-au aşezat pe asfalt, tot în dreapta maşinii.

Deodată au auzit un strigăt bărbătesc care spunea: „Ajutaţi-mă, nu mă lăsaţi să mor!”

Când s-au apropiat de el, în şanţul şoselei, dar în partea stângă a maşinii, au văzut un bărbat de 40 – 50 de ani care continua să ceară ajutor.

La sfârşit, acesta i-a întrebat: „Ce s-a întâmplat? Am adormit?” la care ei nu au ştiut ce să-i răspundă.

Între timp pe şosea venea un autoturism ARO cu patru muncitori care spuneau că merg la serviciu, la Ovdiu. Auzindu-l că se văicărea Stănică, l-au luat până la Ovidiu, de unde altă maşină l-a transportat la Spitalul Judeţean Constanţa, unde a fost internat cu diagnosticul „suspect de factură la nivelul cotului stâng şi la nivelul genunchiului stâng, aşa cum s-a aflat ulterior”.

A fost anunţat postul comunal de poliţie, iar la locul accidentului s-a prezentat şeful postului, plut. major Vulpe, care a cules primele date, apoi a raportat şi el la serviciul circulaţie, de unde, cu multă întârziere, a venit locot. Protopopescu.

Despre modul cum s-a desfăşurat „cercetarea” accidentului nu mai spun decât că ea nu prea a existat, aşa cum am arătat în prima parte a capitolului de faţă.

De la Nicolae Bălcescu, Luminiţa s-a deplasat în comuna Lumina, la bunica din partea mamei lui Flori, pentru a vedea maşina avariată şi a notat: „Bara de protecţie din faţă, împreună cu masca, farul şi lampa de

semnalizare – ultimele sparte – erau îndoite şi înfundate în inrerior; aripa dreaptă înfundată spre motor, iar şasiul torsionat; stâlpul din dreapta al cabinei, împreună cu suporţii (balamalele) uşii şi bordul, împreună cu pedalierul din dreapta, îndoite şi împinse înspre interiorul cabinei; uşa din dreapta îndoită, prin înfundare şi rama uşii înfundată spre stânga cu plafoniera care s-a umflat în sus. Pe partea stângă, până la cutia de viteze, maşina nu prezintă urme de lovire, neavând nici vopseaua sărită, iar portiera din stânga se închide normal. Maşina nu mai are parbriz".

Iată, deci, cum a reuşit o neprofesionistă să descrie avariile maşinii accidentate, aşa cum ar fi trebuit s-o facă ofiţerul trimis la cercetare.

Menţionez că unele expresii tehnice îmi aparţin, fiind numai îndreptări ale celor descrise de fiică.

Dosarul de cercetare a fost tărăgănat timp de peste doi ani de zile, fiind soluţionat abia după apariţia Decretului de amnistie şi graţiere dat în toamna anului 2002. A stat la serviciul circulaţie timp de peste un an de zile, după care a fost trimis la serviciul cercetări penale din cadrul Inspectoratului

Judeţean de Poliţie Constanţa unde au fost invitate Luminiţa şi mama ei pentru a le întreba dacă înţeleg să se constituie parte civilă în accident.

Când mi-a spus Luminiţa ce întorsătură a luat cercetarea, am fost curios să văd dosarul. Acesta se afla la maiorul Ungureanu, care m-a primit cu un aer ostentativ, întrebându-mă de ce vreau să văd dosarul. I-am explicat şi, cu greu, a deschis dulapul metalic, a pus dosarul pe masă şi, după ce a luat din el mai multe file, mi l-a dat să-l studiez, privindu-mă cu ură.

Nu vreau să prezint calitatea actelor, care era sub orice critică, dar nu pot trece peste două documente simple, dar expresive şi de mare importanţă, care sunt: planşa fotografică şi schiţa accidentului.

Planşa fotografică avea trei-patru fotografii care nu

aveau legătură cu locul unde s-a produs impactul, deoarece lipsea şoseaua, pomii, etc. când se ştie că locul accidentului se fotografiază, obligatoriu din cele patru părţi. De asemenea, nu exista nicio imagine privind detaliile: cioburi, vopsea, urme de frânare, sânge, părţi ale vehiculului care au intrat în coleziune, etc.

În ceea ce priveşte schiţa locului producerii accidentului, totul este ca o joacă de copii, în sensul că ea nu reprezintă imaginea statică a porţiunii de teren pe care se găsesc obiectele principale şi detaliile care să corespundă şi să completeze procesul verbal. Autoturismul avariat este reprezentat printr-un dreptunghi căruia i se ataşează în capăt un triunghi; mai lipsea să-i pună coadă, pentru a semăna cu un căţel ce se prezintă la desenele animate pentru copii.

Şi aceasta se întâmplă în anul 2000, când avem alte pretenţii. Îmi revine în memorie expresia lui Dancu: „Ştiţi, nu mai este sistemul de pe vremea când eraţi dumneavoastră”. Aşa este, Dancule, nu mai lucraţi temeinic ca pe vremea noastră, încă din anul 1971 eu îmi învăţam subordonaţii, ofiţerii şi subofiţerii, deopotrivă, să întocmească planşe fotografice „model” şi să execute schiţa accidentului „la scară”, prin metoda triangulaţiei şi era o plăcere să priveşti o asemenea schiţă să sc. 1/100, în care toate obiectele erau reale şi parcă erau privite de sus, dintr-un elicopter. Numai aşa ajuta procurorul să-şi facă o părere conformă cu viaţa.

Văzând că dosarul este subţire şi neconcludent, i-am cerut lui Ungureanu să-mi dea şi restul, iar el a dovedit mojicie, lipsă de respect şi faptul că nu este ddecât un şobolan de birou, incult şi obraznic, determinându-mă să renunţ.

Poate nu avea de unde să ştie câtă durere era în sufletul meu, cauzată de dispariţia acestui copil înainte de vreme. Am plecat de acolo plin de supărare, venin şi ură faţă de nedreptăţi. Toată viaţa am căutat dreptatea şi adevărul şi tot nu am reuşit se găsesc. Încep să cred că ea nu există. Oamenii răi ascund faptele din interese

materiale, morale sau pentru a face rău.

În activitatea mea de poliţist cercetasem sute de accidente rutiere soldate cu zeci de morţi şi sute de răniţi, întotdeauna m-a impresionat priveliştea locului faptei în care morţii erau scoşi din maşini şi aşezaţi pe solul adesea îngheţat sau umed, iar răniţii gemând sau strigând după ajutor. Până prin anii 1995 nu erau transportaţi morţii cu maşina salvării, ci cu autocamioanele sau autodubiţele care treceau ocazional prin acel loc. Noaptea nici acestea nu treceau şi îi transportam în portbagajul autoturismului serviciului rutier până la morga.

Cercetarea accidentelor în care erau implicate alte persoane o suportam mai uşor, dar în acest caz, în care era vorba de moartea propriului meu fiu, cum credeţi că mai rezist?

Vorbind despre adevăr – dacă el este luat în seamă – poate face lumină în toate situaţiile, oricât de complicate ar fi ele. Se ştie că dintre toate virtuţile omeneşti, dreptatea şi adevărul sunt cele mai vrednice de respect. De aceea ele trebuie folosite întotdeauna.

*

La începutul anului 2002 m-a sunat Luminiţa:

— Tată, am fost chemată la poliţie să particip la o expertiză tehnică în legătură cu accidentul în care a murit Mihai. Ce să fac, să mă duc?

— Sigur că trebuie să te duci şi să fii foarte atentă la toate câte se vor face acolo. Dar mă mir că vor să facă expertiza pe zăpadă, deoarece accidentul s-a produs când şoseaua era uscată, atunci nu ninsese.

Când te întorci de acolo, poate treci şi pe la mine să-mi spui cum a fost.

— Da, vin, pentru că şi aşa îmi propusese, să vin să vă văd.

— Notează corect toate măsurătorile şi actele ce se întocmesc la reconstituire şi expertiză!

— Aşa voi face! a răspuns Luminiţa, suspinând.

C. O reconstituire atipică şi o expertiză superficială

La acea aşa-zisă expertiză a fost numit un expert tehnic, domnul ing. Cordunescu, director al liceului auto din Constanţa, care, aşa cum îl ştiu eu, este un bun profesionist şi om cu pretenţii; nu ştiu cum a putut accepta să întocmească o expertiză tehnică pur teoretică. Despre ce este vorba?

Maşina care i-a transportat pe cei patru la locul în care s-a produs accidentul s-a oprit aproape de acel pom şi ing. Cordunescu şi-a notat câteva date privind locul (orientarea după bornele kilometrice), după care au mai discutat ceva, au întors maşina şi au plecat. Nici nu puteau face altceva, deoarece totul era acoperit cu zăpadă. Alte acte superficiale au fost făcute.

Expertizele tehnice, ca şi reconstituirile faptelor penale, se fac respectând aceleaşi condiţii de anotimp, de vreme, de temperatură şi vizibilitate, folosind, pe cât este posibil, aceleaşi mijloace de transport şi aceeaşi martori oculari, în prezenţa celor interesaţi.

Fără comentarii! Câte trăsături de caracter nobile pot schimba banii!

Referitor la Gheorghe Stănică ce pot să mai spun? îl cred că n-a vrut să-l omoare pe Mihai, care urma să-i devină ginere şi mă bucur că nu a fost condamnat ca să mai suporte şi mizeria detenţiei.

Diabetul lui i-a jucat feste, deşi ar fi trebuit să renunţe la conducerea maşinii când ştia că suferă de o astfel de boală care nu iartă. El este vinovat în totalitate de acest accident, numai că i-a fost teamă de puşcărie şi, stăpânit de laşitatea crasă care nu i-a permis să fie un adevărat bărbat şi să-şi recunoască fapta – uciderea din culpă. Astfel a fugit de răspundere, minţind organele de poliţie şi aruncând răspunderea în spatele lui Mihai, reuşind să-i întineze memoria şi după moarte. Dacă poliţiştii l-au crezut, au dat dovadă de o gravă incultură profesională, dar dacă au făcut cârdăşie ruşinoasă – la fel de gravă ca oricare altă infracţiune – cred că nu mai au ce căuta în poliţie, umbrind şi activitatea celorlalţi lucrători

care-şi fac datoria cinstit, punându-şi viaţa în pericol la fiecare pas.

Fii atent, Gheorghe Stănică! Să ştii că Dumnezeu te va pedepsi pentru faptul că mi-ai omorât copilul în floarea vârstei, lăsându-l pe asfalt, fără lumânare!

Poate nu ştii că acesta va fi ultimul blastem plecat din inima unor părinţi îndureraţi şi sleiţi de puteri, un blastem mai negru decât iadul în care vei ajunge şi tu până la urmă…

Mihai v-a iubit pe toţi ai voştri şi v-a slujit cu credinţă, oropsindu-şi familia lui, dar voi n-aţi fost în stare să-l răsplătiţi decât prin moarte. Dacă nu venea la voi, nimeni nu l-ar fi împiedicat să trăiască, să-şi termine facultatea şi să se bucure în continuare de o viaţă liniştită, rodnică, fertilă, poate chiar foarte fericită. Greşeala lui a fost că se grăbea să trăiască o viaţă într-o clipă.

EPILOG

Pentru mine Mihai rămâne o idee şi o fiinţă pământeană care m-a părăsit, accentuându-mi şi mai mult suferinţa şi, mai ales, SINGURĂTATEA.

Pe mormântul lui toate florile s-au veştejit, dovedind că toate în lume sunt trecătoare. I-am făcut bordură în jurul gropii, urmând să-i sădim flori, iar lângă crucea de lemn i-am pus un felinar frumos, din tablă galvanizată, cu uşi şi geamuri, pentru a-i putea aprinde lumânări, la adăpost de vânturi şi alte stihii ale vremii. Peste şapte ani, dacă vom avea condiţii materiale mai bune, poate îi vom construi o criptă sau, cine ştie, poate…

Acum ştiu numai că s-a dus, lăsând în urma sa suferinţă şi proiecte nerealizate. Mie mi-a rămas doar credinţa, acea lumânare care să-i lumineze calea în bezna veşniciei. „Te las în voia Domnului, Mihai, aşa cum tot Lui mă încredinţez şi eu”.

Ştiu că murind, Mihai a plecat în acel abis în care vom ajunge toţi, dar când îţi pleca A din viaţă propriul copil, cei rămaşi pe marginea gropii sunt terminaţi, li se sfâşie sufletul de jale, de disperare.

Azi, când scriu aceste rânduri, amintirea acelor fapte îmi pare şi mai amară şi mă chinuie ca un reproş că l-am lăsat singur şi, în final, a murit pe marginea şoselei, în câmp, fără împărtăşanie.

M-am întrebat ani la rând: Cum a fost posibil? Mintea mea refuză să creadă finalul acelei tragice întâmplări, iar şocul a fost atât de puternic pentru mine, încât în acea noapte de veghe, părul meu a albit complet.

Mihai nu trebuia să moară, dar moartea nu alege şi nu caută în actul de identitate al celui care moare. Amintirile mele se şterg greu şi sunt atât de dureroase! Ele nu pot fi acoperite cu plapuma uitării. Realitatea spune că Mihai a plecat „dincolo" înaintea părinţilor săi, în mod nefiresc, fiind jefuit de viaţă, tâlhărit la drumul mare, la 24 de ani!

Mihai nu trebuia să moară, nici nu era pregătit pentru un astfel de deznodământ nefericit, fiindu-i secerată viaţa fulgerător, tocmai când existenţa lui ne era mai necesară.

Contactele lui nemijlocit cu şcoala, armata, cu cărţile, dar, mai ales cu viaţa şi oamenii din jurul său îl maturizaseră înainte de vreme. Toţi ne aşteptam ca el, odată devenit bărbat, să facă cinste familie şi să aibă parte de o viaţă liniştită şi frumoasă.

Dar viaţa lui s-a încheiat brusc, ca atunci când rupi flori şi spulberi speranţe. N-am avut de ales, dacă n-am putut îndulci băuturile amare, am fost nevoiţi să bem totul dintr-o sorbitură.

Deşi uneori omul se crede etern, nemuritor, uitând că viaţa este o luptă permanentă din care, deşi la început primeşti lauri, rămâi cu rănile sufletului până când cedezi, în final.

Elis, mama lui Mihai, şi-a ţipat durerea ei de mamă pe tot parcursul, până la groapă, clătinându-se pe picioare şi întrebându-l pe Cel de Sus de ce i-a luat copilul înainte de a-şi fi trăit viaţa pe Pământ. Refuza să accepte că viaţa lui a fost atât de scurtă şi n-a apucat s-o trăiască cu folos.

Acest copil al nostru pleca supărat din lumea în care abia trăise şi noi îi ceream iertare pentru că nu i-am putut oferi mai mult şi că a murit înaintea părinţilor săi.

În acele momente doream să fi murit eu în locul lui pentru ca el să se bucure de viaţa care abia începuse, cu toate că şi eu avusesem parte de o viaţă zbuciumată, cu puţine momente fericite, dar cu multe renunţări, privaţiuni şi interdicţii dictate de profesia în care am lucrat atâţia ani.

Mihai era înzestrat cu un suflet nobil, generos, cu un suflet curat şi talent, cu iubire de oameni şi de natură, calităţi specifice unor oameni rari în lumea noastră trecătoare.

Moartea lui a însemnat pentru mine o tragedie, o tulburare a astrelor şi nu-mi venea să cred că a murit acel fiu al meu, care avea permanent pe buze şi pe obraji acel zâmbet care izvora din inimă, dăruit pentru oamenii din jur.

De atunci, pe parcursul a încă şase luni de zile, am avut senzaţia că în preajma mea plutea linţoliul morţii şi al ireversibilului. Poate şi pentru că Elis îmi reproşase că Mihai a murit din cauza mea, că îl părăsisem. Nu avea dreptate. Mihai se apropia de vârsta de 24 de ani şi manifesta independenţă, nu mai ţinea seama de sfaturile mele.

Viaţa omului cuprinde şi o parte tainică ce se sprijină adesea pe imprevizibil, mai ales în cazul acelora care ajung să-şi depăşească mult condiţia şi capătă libertate totală de acţiune şi decizie. Aşa s-a întâmplat şi cu Mihai care s-a ataşat de familia Stănică şi, în final, a plătit cu viaţa, lăsând un imens gol în viaţa mea, pe care nu-l va putea umple nimic în viitor.

Amintirea lui îmi provoacă în suflet o durere surdă, persistentă, fără leac. Mâhnirea sufletului meu nu poate fi potolită uşor de raţiune, şi sufăr. Mă gândesc că dacă mi-ar fi înţeles şi respectat sfaturile, ar fi trăit şi astăzi şi poate am fi realizat împreună acele proiecte care l-au bucurat

mult la data făuririi lor pe planşe. Moartea lui mi-a adus dureri sufleteşti şi multă amărăciune. Nu m-am putut împăca cu gândul că copilul moare înaintea părinţilor şi această durere o voi duce până în ziua când voi porni şi eu în „marea trecerea dincolo”.

Sfârşit

20.10.2002

Constanţa

Partea a VI-a

UN NOU EVENIMENT UMPLE DE DURERE FAMILIA NOASTRĂ

1. Elizabeta este operată de colecist

După înmormântarea lui Mihai, Elis a mai lucrat aproape un an de zile, apoi s-a pensionat. Dar în luna martie 2002 s-a internat în Spitalul Judeţean Constanţa, unde a fost operată de colecist (pietre la fiere).

Vara a lucrat la un restaurant din staţiunea Mamaia, dovadă că se simţea bine, însă iama care a urmat a avut unele probleme de oboseală, lipsa poftei de mâncare etc şi medicul de familie a trimis-o la analize medicale. A urmat o nouă internare în spital şi a fost operată de dr. UNC, care, după ce i-a deschis abdomenul a închis-o la loc şi a trimis-o în salon.

Am mers personal şi am discutat cu dr. UNC, care mi-a prezentat fişa medicală cu diagnosticul cancer generalizat nevindecabil, precum şi tot istoricul, menţionând că va trebui se luăm acasă. „Are vreo şansă dacă o duc la Spitalul Militar din Bucureşti sau la Fundeni?” l-am întrebat eu. „Niciuna. Mai poate trăi doar o săptămână – a răspuns doctorul. Sunt afectate toate organele ei interne şi în această etapă nu se mai poate face nimic împotriva acestei boli năprasnice, care seceră atâtea vieţi!

La dânsa rănile sunt profunde, iar toate lichidele din organism se acumulează în ţesuturile rănite; chiar şi inima a început să pompeze mai puţin sânge în artere”. „De când credeţi că s-a instalat cancerul?” l-am întrebat eu. „Este

posibil să fi existat pe colon, într-o fază incipientă, dar putea fi observat de medicul care a operat-o la vezica biliară. Nu ştiu ce s-a întâmplat. Pentru mine rămâne o enigmă. De atunci boala a lucrat şi iată rezultatul şi nu mai putem face nimic!”

„Este scandalos! am spus eu. Un spital dotat cu atâta aparatură sofisticată să nu poată depista o boală şi să prevină dezvoltarea ei!”

„Domnule, boala canceroasă este generată în mare măsură de supărarea bolnavului pe propria-i soartă, ori pe oameni şi pe viitorul lui. „Mitul lui Prometeu” tocmai asta spune – continuă dr. UNC – că întreaga tristeţe vine de la ficat. După ce vezica biliară a fost extirpată, tot procesul digestiv a avut loc fără aportul ei şi asta a influenţat negativ – a încercat medicul să mai repare câte ceva din neglijenţa colegului său care a executat prima intervenţie chirurgicală”.

În drum spre casă mă gândeam că supărarea a avut efecte negative asupra Elizei, care au tras-o în jos ca o ancoră grea, dar vina îi aparţinea în totalitate.

Îmi părea rău de ea. Ne părăsise atât de repede. Abia împlinise 62 de ani la 01.03.2003.

Luminiţa îşi luase concediu pentru a sta lângă mama ei în ultimele clipe de viaţă; tot ea a dat telefon la Călăraşi şi a vorbit cu Sandu, fratele acesteia, pe care l-a anunţat de cele petrecute cu sora lui.

Dar pe 03.04.2003, pe la ora 19°° m-a sunt la telefon şi pe mine, spunându-mi printre suspine:

— Hai, tată, vino, că mama este pe ducă!

Iniţial i-am răspuns că voi veni dimineaţa următoare, la ora şase, dar Ani, care se afla lângă mine, mi-a şoptit: „Du-te acum, mâine poate fi prea târziu!”

— Bine, peste o jumătate de oră sunt acolo.

M-am îmbrăcat şi am pornit pe jos pentru a beneficia de timpul necesar să-mi limpezesc gândurile şi să mă mai liniştesc.

Era primăvară, iar ziua fusese caldă, încât natura se

trezise la viaţă. O vreme privisem pe pereastră şi constatasem că înfloriseră pomii din faţa blocului nostru, iar păsărelele ciripeau vesel şi tăiau văzduhul cu zborul lor grăbit; pe deasupra florilor din grădină pluteau câţiva fluturi pe undele unei brize uşoare ce adia dinspre mare.

Pe alee se auzeau glasuri de copii care se întorceau de la şcoală. Totul anunţa zile frumoase şi o primăvară blândă.

Acum mergeam pe stradă, cufundat în gânduri, iar simţurile mele nu mai percepeau acea înserare caldă. Mi se părea că ele prevesteau sfârşitul Elisei, încât am grăbit pasul şi am ajuns în aleea Hortensiei nr. 18, pătrunzând în bloc. În hol am fost întâmpinat de un miros greu de apă stătută, care venea de la subsol. Am chemat liftul şi am urcat până la etajul al patrulea, unde am apăsat pe clanţa uşii de la intrarea în apartament, care s-a deschis, nefiind încuiată. M-au întâmpinat Luminiţa, Adrian şi Dana – soţia lui Adrian, care m-au informat cu cele petrecute înainte de a ajunge acolo:

— Ieri a fost aici şi Sandu, fratele mamei de la Călăraşi, care a încercat să discute cu mama, dar nu-l mai vedea şi au discutat greu, a spus Luminiţa. Dar i-a fost şi mai greu. Aproape toată ziua a delirat şi a tot vorbit cu părinţii ei, cu Mihai, după care ne-a spus că ne-a iubit pe toţi.

— Da. A spus căte-a iubit şi pe tine, intervine Adrian repede, la care Dana confirmă prin înclinarea capului.

— Aşa este! confirmă şi Luminiţa. Chiar a întrebat unde eşti şi de ce n-ai venit până acum. De aceea te-am sunat.

— Până n-ai dat tu telefon, nu ştiam care era starea ei. Vreau s-o văd. În care cameră este?

— Cea de lângă bucătărie – au răspuns toţi, aproape în acelaşi timp.

Am intrat. Elis era întinsă pe pat, cu faţa în sus şi cu capul orientat spre uşă. Era acoperită cu un pled peste care i se odihneau mâinile.

M-am apropiat şi i-am atins o mână, uşor, apoi fruntea, constatând că sunt reci; când i-am pus mâna pe piept, i-am simţit bătăile repezi ale inimii întocmai ca la porumbeii prinşi în laţ. Ea m-a simţit şi a ţipat „Hi!” Ştiind că nu mă vede, am început să vorbesc cu ea.

Chipul ei devenise livid şi semăna cu cel al mamei sale, ajunsă la 75 de ani. Boala o degradase, făcând-o greu de recunoscut. Se vede că sfârşitul ei este aproape, că va pleca în împărăţia morţii unde veghează Pluton şi Persepina.

O făcea fără să mai aibă posibilitatea să-mi lase măcar un bilet de adio.

Nici azi. când scriu aceste rânduri, nu-mi vine să cred că Mihai şi Elis ne-au părăsit şi nu mai sunt, ceea ce îmi dă o stare inexplicabilă, stranie, încât nu mai înţeleg ce mi se întâmplă.

Analizând mai profund moartea Elisei, în clipele mele de linişte, realizez cât de mare a fost stresul suportat de ea, care a dus-o la boala de colecist, apoi pancreatită şi, în final, cancerul generalizat.

Citisem în diferite cărţi de specialitate că oamenii de ştiinţă au descoperit trei mari stresuri care afectează fiinţa umană: vinovăţia, frica şi furia, ultima fiind cel mai puternic stres, care distruge sistemul imunitar, provocând cancerul.

Se spune că femeia este izvorul iubirii iar pentru bărbatul ei este altarul în care el trăieşte în registrul tainei. Dar ea trebuie să lase acel izvor să curgă, să nu-l blocheze cu furia ei sau cu gelozia, ura şi frica, deoarece toate aceste răutăţi au o forţă nimicitoare atât asupra răutăţii ei, cât şi asupra familiei.

În familie se fac şi compromisuri pentru a trece peste neînţelegerile ce se pot ivi şi familia să reziste. Poate tocmai din cauza acestor compromisuri dese, uneori relaţiile cuplurilor seamănă cu un fel de talmeş-balmeş, iar când mai au şi copii, cei doi soţi se izolează în lumea compromisurilor şi într-o letargie, până ajung la

despărţire, sau trăiesc o viaţă de calvar.

În ceea ce mă priveşte direct, Elis mi-a adus învinuiri nechibzuite, din cauza geloziei şi furiei sale fără logică, dar o iert pentru toate.

Am considerat că acele manifestări au fost determinate de strigătul ei de frică, văzând iubirea dispărând. Vina a fost numai a ei, care n-a putut realiza la timp că iubirea unei persoane poate fi atrasă numai de iubire şi nu de gelozie şi de răzbunare.

M-a cuprins brusc un sentiment de recunoştinţă pentru anii frumoşi pe care i-am petrecut împreună şi i-am spus: „Îţi mulţumesc pentru cei 15 ani de căsnicie în care ne-am înţeles foarte bine şi pentru toţi copiii noştri frumoşi, sănătoşi şi inteligenţi. Dacă mă ascultai să nu pleci la serviciu, toate ar fi decurs normal, dar aşa, ai devenit avară, rea, dezinteresată de familie şi de educaţia copiilor, ştiind ce serviciu am prestat eu la stat. Îţi mulţumesc, de asemenea, pentru clipele fericite pe care mi le-ai oferit în 1957 când lucram pe vapor la Călăraşi! Nu voi uita rochia ta de bemberg şi calda iubire oferită de fecioara „Nety” Te iert pentru toate faptele tale din cei 32 de ani. câţi am convieţuit amândoi într-o căsnicie impusă de condiţiile sociale de atunci”.

Eram aproape sigur că ea mă auzea deoarece mişca buzele, dar nu putea vorbi.

Am ieşit din camera ei şi am trecut prin toate celelalte încăperi pe care nu le mai văzusem de treisprezece ani. M-am oprit în dormitorul nostru şi am rămas pe gânduri: „Elis n-a reuşit să-mi cunoască sufletul în adâncul căruia n-a privit intens niciodată să afle cât de sensibil şi de cinstit era, iar în aceste clipe grele n-o mai poate ajuta nici vederea ei mată; poate aşa ar fi dus cu ea în mormânt imaginea unui om îndurerat şi deznădăjduit”. O vreme m-am ferit ca fiii mei să-mi vadă lacrimile pe care nu le mai puteam stăpâni. Erau clipe grele. Elis pornise încet, dar sigur, pe drumul fără întoarcere şi se stingea încet, ca o lumânare.

O plângeam pe ea, dar şi pe mine, care nu fusesem în stare, încă de la început, să-mi aleg drumul cel mai bun în viaţă, încât ajunsesem pe marginea unei prăpăstii greu de trecut.

Cancerul galopant şi pancreatita nu i-au mai dat nicio şansă de supravieţuire. Abia împlinise 62 de ani.

M-am întors în camera ei şi am continuat s-o privesc, când, deodată, mi-am adus aminte de vorbele bunicii din partea mamei mele, o femeie înţeleaptă şi evlavioasă, care spunea: viaţa pe Pământ este grea, dar ne-a fost dată s-o trăim şi să ne bucurăm de orice clipă de fericire, iar când ne vom găsi perechea potrivită, să întemeiem o familie pe care s-o păstrăm toată viaţa

Noi doi am pornit bine, dar ceva n-a mers şi totul s-a destrămat.

*

Luminiţa îşi luase concediu tocmai pentru a o îngriji pe mama ei. În acea perioadă ea a suferit cel mai mult dintre copiii noştri, suportând greu lipsa mamei sale. Venea des la noi şi discutam, iar aici Ani încerca s-o consoleze.

*

Pe la ora 193° Luminiţa i-a controlat pulsul.

— Cum este? am întrebat-o eu.

— Slab şi neregulat. O pulsaţie mai puternică şi apoi urmează alta aproape imperceptibilă, a răspuns ea încet.

Elis avea privirea îndreptată spre tavan, dar cu ochii ei opaci nu vedea nimic; trupul ei devastat de boală şi de durerile interioare, nu accepta moartea, continua să se zbată pentru a rămâne în viaţă. Respira greu şi chiar horcăia.

Le-am lăsat în camera muribundei pe cele două femei, iar eu, însoţit de Adrian, am trecut în sufragerie pentru a discuta ce avem de făcut în zilele următoare.

Îi auzeam zbaterile şi horcăiala deoarece respira cu gura deschisă, apoi sforăia prelung, cu pauze lungi, ţinând gura deschisă, cu fălcile înţepenite. Chipul ei devenise

galben ca lămâia.

Aşa arăta Elis, când ne-am întors la ea în cameră, la chemarea Danei, care ne privea din prag printr-o plasă de lacrimi, fără să vorbească.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o eu.

— Hai s-o vedeţi! Cred că se apropie sfârşitul. Luminiţa a mai aprins o lumânare pe care a pus-o într-o cană şi a aşezat-o la cap, pe noptieră; din bucătărie, Dana a venit cu o altă lumânare.

— Ce mai faci cu ea? a întrebat-o Adrian.

— Să i-o pun în mână în momentul când…

Parcă auzind discuţiile noastre, Elis a început să respire prelung, reţinând o vreme aerul inspirat, iar după ce îl expira făcea o pauză de câteva secunde, urmată de o nouă inspiraţie zgomotoasă, apoi s-a înecat şi a vomat un lichid maroniu, ce i s-a împrăştiat pe obraji.

Luminiţa a şters-o cu un tifon, apoi i-a aşezat capul pe pernă, încercând s-o liniştească: „Hai, mamă, linişteşte-te! Cât de greu ţi-o fi, iubita mea mamă!” şi continua s-o mângâie pe frunte, pe obraji şi pe părul răvăşit pe pernă, în timp ce plângea cu suspine.

— De când se află în agonie? am întrebat-o eu.

— De ieri, după ce a plecat fratele ei. Am vrut să-i dau puţin lapte, dar mi-a spus că nu mai poate înghiţi nimic, apoi n-a mai răspuns.

O priveam pe Elis cu ochii ei deschişi, dar opaci, care se întunecau pe măsură ce irisul era devorat de pupile. Încercam se fac să vorbească, dar ea nu mai răspundea deloc.

Am ieşit iar din camera ei, dar le-am auzit pe fete strigând la noi:

— Tată! Adi! Veniţi repede!

Când am revenit la Elis în cameră, aceasta a mai şoptit ceva, ca un foşnet de frunze uscate, după care şi-a întins ambele braţe, a strâns pumnii, apoi braţele i-au căzut pe piept, peste pled, odată cu o respiraţie prelungă, după care a rămas cu ochii deschişi şi gura căscată larg,

parcă cerea aer, după care s-a liniştit complet, sufletul ei părăsind trupul. Specialiştii în materie spun că sufletul omului are 21 de grame, iar unii precizează că Guillema Arriga l-a şi filamt şi cântărit. Cine ştie care este adevărul?

I-am controlat şi eu pulsul, mai întâi la carotidă, apoi la mâna stângă, apoi am spus: „S-a stins”. Trupul i se răcise aproape complet.

Aflată lângă mine, Luminiţa i-a închis pleoapele peste ochi, i-a aşezat pe piept mâinile şi i-a fixat o lumânare între degete, a cărei flacără se înălţa dreaptă pe verticală. Era ora 2040 şi Adrian a dat telefon la dispensarul din cartier să explice cele întâmplate, iar o asistentă medicală l-a asigurat că în ziua următoare, la prima oră, medicul de familie va veni să constate decesul.

2. Moartea a salvat-o de dureri

Până la ora 23°° am rămas acolo cu copiii, discutând ce trebuie făcut în zilele următoare, apoi am plecat acasă la mine, urmând să revin la ei a doua zi de dimineaţă, pentru a continua pregătirile de înmormântare.

Când am ajuns acasă, Ani mă aştepta.

— De ce nu te-ai culcat? am întrebat-o.

— Te-am aşteptat să vii. Văzând că nu dai telefon, am înţeles că te vei întoarce acasă. Ce face Elis? îi este mai bine?

— Da, acum îi este mai bine. A murit şi nu se mai chinuie. Moartea vine când este stabilită şi nu poate fi amânată.

— Dumnezeu s-o ierte! Bine că a scăpat de chin, a mai spus Ani cu vocea stinsă. Ce este viaţa?!!!

— Da, dragă, îmi aduc aminte de perioada 1961 – 1964 când locuiam în Bucureşti. Ea privea spre blocurile de locuinţe ce se construiau în cartier şi îşi dorea să aibă un apartament la bloc. Pe parcurs, am locuit în mai multe apartamente în Constanţa, Tulcea, Buzău şi iar Constanţa, unde m-au tot trimis şefii mei vremelnici să lucrez atâţia ani, iar acum s-a stins în acel apartament vast, compus din patru camere şi dependinţe, care nu-i mai foloseşte la

nimic, pentru că va fi închisă la doi metri sub pământ. Moartea îi confiscă trupul, dar nu şi sufletul, care este de origine divină şi se va întoarce acolo de unde a venit, fiind nemuritor.

A urmat o pauză, după care am reluat:

— Am citit într-o carte de propagandă religioasă creştină, că omul care-şi face un ţel din agonsirea banilor va avea copii care vor ajunge cerşetori pentru că numai aşa îşi vor purifica sufletele.

— De ce spui asta?

— Pentru că Elis era egoistă şi strângea banii fără să contribuie în vreun fel la cheltuielile casei. Eu n-am alergat niciodată după bani, mulţumindu-mă cu cei pe care i-am primit ca preţ al muncii mele cinstite de fiecare zi. De aceea sper ca aceşti copii să nu ajungă cerşetori.

N-am aprobat comportarea Elisei, dar azi constat că nici n-am urât-o, deşi m-a determinat să mă despart de ea, din motivele pe care le-am arătat la începutul cărţii.

Regret că ne-a părăsit, dar în acele clipe grele prin care a trecut ea am iertat-o din toată inima pentru comportarea ei faţă de mine.

— Ai făcut foarte bine, aprobă Ani. Când aţi hotărât s-o înmormântaţi?

— Duminică, 06.04.2003 la ora 13°°, la biserica din cartierul Tomis Nord.

— Pot să particip şi eu la biserică?

— Desigur. Acolo este lume multă şi nu-ţi va fi observată prezenţa. Doar Luminiţa te cunoaşte.

*

În dimineaţa următoare m-am întors în aleea Hortensiei 18 unde medicul de familie tocmai pleca, după ce întocmise actul de deces pentru Elis. Împreună cu Adrian am mers la oficiul de stare civilă de unde am primit certificatul de deces, apoi am mers la Serviciul de pompe funebre de unde am cumpărat sicriul şi toate cele necesare în astfel de cazuri.

3. Înmormântarea

De acolo am mers la cimitirul Municipal de lângă fosta întreprindere Energia, unde am plătit locul de veci (în sectorul nr. 10, unde se află şi Mihai înmormântat).

Întorşi acasă, trupul neînsufleţit al Elisei a fost aşezat în sicriu cu toate cele necesare, apoi a fost depus pe o masă în sufragerie.

În timpul zilei au venit rudele mele şi ale Elisei de la Călăraşi, noaptea au participat la priveghi, iar duminică a venit preotul din cartier, care a oficiat o parte din slujbă, după care sicriul a fost transportat la biserică, unde slujba a continuat. La ieşirea din casă s-au spart două geamuri.

Afară începuse să ningă şi s-a pornit o furtună de zăpadă, care s-a oprit imediat ce sicriul a fost introdus în biserică, dar s-a pornit din nou când sicriul a fost scos din biserică şi aşezat în maşina mortuară şi nu s-a mai oprit timp de două ore, lapoviţă, ninsoare, viscol.

Slujba care a mai urmat cu sicriul pe mormânt a fost greu de suportat, dar când acând sicriul a fost lăudat în groapă şi acoperit cu pământ, toţi au plecat.

Am observat că nici copiii mei nu mai plângeau, dar Luminiţa căpătase pecetea suferinţei pe chipul tânăr şi frumos, iar o durere îngrozitoare părea că o opreşte să rostească vreo vorbă, semn al pierderii brutale a mamei sale. M-am oprit lângă ea, am luat-o de braţ şi i-am şoptit:

— Hai să ieşim de aici, fetiţa tatii, să mergem acasă!

— Mulţumesc, tată! a spus ea printre lacrimi. Eram atât de neajutorată. Sufăr tare, a îngânat ea încet.

— Aşa se întâmplă în astfel de cazuri. Suferinţa a fost dată omului dintotdeauna ca şi fericirea numai că între ele este o mare diferenţă: fericirea este scurtă şi, adesea, efemeră.

— Nu mă puteam despărţi de groapă ştiind că mama va rămâne singură acolo, sub pământ. Aş fi vrut s-o însoţesc şi acolo, în groapă, în timp ce sufletul meu semnaliza ca un far pe timp de furtună.

— Ai dreptate, fata mea. Solomon spunea că „Dragostea este mai puternică decât moartea”.

Spunându-i această frază, am condus-o la o maşină aflată pe aleea dintre cruci şi am trimis-o acasă.

Eu m-am întors la mormântul Elisei şi m-am tot gândit la viaţa mea. Am ajuns la concluzia că ar fi bine să privesc mai realist şi mai senin la ultimele toamne ce mi-au mai rămas să fac umbră pământului şi să-mi folosesc zilele pentru a lăsa ceva în urma mea.

Am mers şi la mormântul lui Mihai, care este la mică distanţă de cel al mamei lui. Îmi era foarte dor de Mihai şi am vrut să vorbesc cu el, pentru că amintirea lui îmi ţine o rană deschisă care cred că nu se va închide niciodată. Simţeam cât de greu este să-ţi îngropi propriul copil, deşi regulile după care se conduce mersul vieţii sunt altele.

Azi am îngropat-o şi pe Elis. Nici ea nu trebuia să ne părăsească atât de devreme şi să ne lase singuri, cu toate că faţă de mine se purtase ostil, mai ales când a observat că nu glumeam deloc vorbindu-i de divorţ. Am vrut să simtă durerea când se va convinge ce a pierdut.

Voi pleca şi eu când voi împlini misiunea mea pe Pământ!

Ani la rând am tot condus la groapă pe părinţii mei, pe unchii şi mătuşile mele, pe Mihai, iar azi şi pe Elis. Câtă suferinţă am strâns în toţi aceşti ani!

Mi-e dor de ei, de toţi, dar mai ales de mama, care mi-a şters lacrimile de copil de atâtea ori şi mă ţinea la pieptul ei, cald, unde-mi găseam liniştea. Cred şi astăzi, din toată fiinţa mea, că mama este o comoară, este soarele casei, iar copiii ei sunt Luceferii din jur.

Împreună cu copiii mei mă rog şi eu pentru liniştea sufletelor lor, inclusiv al lui Mihai şi Elisei, pe care nu mai sunt supărat. Vreau să fiu mai bun şi mai puţin orgolios faţă de cum am fost trăitor pe această lume.

În clipele de zbucium sufletesc oamenii sunt mai sinceri cu ei şi cu cei din jur, până la duritate, de aceea m-am întrebat mereu: de ce trebuie ca oamenii să suporte şi să îndure atâta moarte? Nu le este de ajuns propria moarte?

Eram într-o stare de tulburare şi de proastă dispoziţie de care nu mă aşteptam să scap curând. Mă gândeam că voi pleca şi eu „dincolo” destul de repede pentru că nu prea mai aveam ce face pe acest pământ, dar citind câteva inscripţii de pe crucile din apropiere, mi-a venit un gând îndrăzneţ: ce-ar fi dacă mai zăbovesc pe acest pământ câţiva ani? Abia pot vedea ce se va alege de „democraţia” noastră şi de lumea în procesul ei haotic de prefacere după Revoluţia din 22 dec. 1989, care se arată destul de debusolată, condusă de nişte lideri grăbiţi să se îmbogăţească peste noapte, oameni cu tupeu, lipsiţi de bunul simţ şi având mari rezerve de putere.

Ajuns pe aleea principală a cimitirului, m-am întâlnit cu Petruş, fiul meu cel mare, care mă căuta.

— Hai, tată, urcă în maşină să mergem acasă! Nu mai sta în ploaie, că poţi să răceşti. Capul sus! Eu te ştiam puternic, întocmai ca o stâncă în faţa furtunilor şi a valurilor vieţii, a mai spus el, văzându-mi lacrimile ce se prelingeau pe obraji. Acum ce vrei să faci? îţi înţeleg durerea, dar trebuie să mergem înainte.

Îmi părea rău că sufletul meu sfâşiat de durere poate fi luat drept o slăbiciune. L-am privit fix, apoi i-am spus:

— Mama voastră a plecat dintre noi, dar ne-a lăsat neliniştea şi durerea pentru multă vreme.

— Ce putem face? Să se odihnească în pace, acolo!

— Da, odihnească-se în pace! am repetat şi eu, apoi am urcat în maşină şi ne-am întors acasă, în strada Hortensiei, 18, unde i-am găsit pe toţi fraţii Elisei, împreună cu soţiile lor, precum şi rudele din partea mea şi câţiva vecini din blocul în care locuisem şi eu.

4. Amintiri într-una din camere am văzut tabloul mare care o reprezenta pe El is în 1957, aşa cum arăta ea atunci. Zâmbea din tablou şi-mi amintea de clipele duioase pe care le-am petrecut împreună în acel an, cu revărsări de tandreţe şi gingăşie, pe atunci neatinsă de egoism şi avariţie. Amintirile îmi năpădesc sufletul şi-l încarcă cu o stare de căinţă. Pe acea Elis tocmai am condus-o astăzi pe

ultimul ei drum.

Toate acestea mă determină să cred că între om şi Dumnezeu se interpune adesea trufia omului, pe care nici lacrimile sincere n-o mai poate şterge, oricât de amare ar fi ele. În ultimii ani am plâns prea mult, începând cu moartea părinţilor noştri, apoi a unchilor şi mătuşilor, iar acum a lui Mihai şi mamei lui, etc.

Trec dintr-o cameră în alta şi revăd toate obiectele cumpărate de mine de-a lungul anilor. Mi-am adus aminte de afirmaţia lui Costel, fratele mai mic al Elisei: „Aici sunt banii lui tata" adică tot ce am agonisit noi în 32 de ani sunt de la tatăl lor, ceea ce e fals. Nu i-am reproşat niciodată acea inepţie, atât a gândit el atunci.

5. Cibul însângerat se destramă

Intuiam noua situaţie ce se va crea după moartea Elisei şi, după ce au plecat cei care au onorat masa de adio a Elisei abia înhumată, am trecut într-o cameră cu cei doi fii – Petruş şi Adrian pentru a hotărî ce vor face cu apartamentul. Petruş a fost ofiţer MAPN, proaspăt pensionat şi avea condiţii bune de locuit în oraşul Sibiu, astfel că am încercat să-l conving să renunţe la partea sa de moştenire în favoarea celor doi fraţi ai lui, ca aceştia să poată cumpăra câte un apartament. Am motivat propunerea că nu-i pot ajuta eu din pensie.

Iniţial acesta a fost de acord cu părerea mea dar, după ce am plecat eu de la ei s-a răzgândit, s-au dondănit o vreme şi l-au împărţit între ei trei, motiv pentru care nici astăzi nu se vizitează între ei, uitând că sunt fraţi buni.

Când am aflat de răzgândirea lui Petruş mi-a părut rău că am făcut propunerea, dar m-am bazat şi pe calitatea lui de ostaş, călit în profesia militară şi că îşi va respecta cuvântul, deşi am observat că s-a crispat pe loc şi a acceptat cam nesigur propunerea mea, răspunzând sec: „Da, tată, aşa o să fac". Cu toate acestea, am simţit în suflet o înţepătură şi am gândit: „Nu vor face ce au spus. Pentru ei am ajuns un străin, care nu mai trebuie luat în seamă", ceea ce m-a amărât mai tare pentru că m-am

convins pentru a doua oară în viaţa mea că, copiii îi plâng adesea pe părinţii lor cu „lacrimi de moştenitori”. Este acel gen de lacrimi care nu udă nici batistele, dar nici pe pământ nu curg, dovadă că sunt mai preţioase: aurul, banii, pământul moştenit, casele etc, adevăratul şperaclu cu care diavolul deschide porţile iadului.

Ştirea m-a supărat, chiar m-a mâhnit profund, făcându-mă să mă gândesc la moartea mea cu o oarecare grijă: „Eu ce le las lor moştenire?” I-am crescut, hrănit, îmbrăcat, dat la şcoli etc, iar acum, la bătrâneţe, am bani doar pentru oficierea celor necesare înmormântării, încât să nu-i coste pe ei niciun ban. Dar ce las? Voi mai avea eu timp să agonisesc ceva până când voi trece dincolo?

Apartamentul în care am locuit împreună cu ei a fost anexă la contractul meu de muncă şi l-am lăsat familiei (adică lor) la plecare, cu tot ce a fost în el, dar alte obiecte, valori etc, nu am avut.

Un proverb vechi spune că lebăda tace în tot cursul vieţii ei, dar cântă înainte de moarte, aşa o fi?

În perioada în care am activat în profesia mea, am avut posibilităţi să le construiesc – în rate – câte un apartament pentru fiecare, dar şefii mei profesionali mi-au interzis, spunând că acesta era „un mod subtil de îmburghezire”. „Ce să faci cu apartamentele? Statul le va repartiza copiilor tăi când vor lucra şi îşi vor întemeia o familie”.

Deci nu era vorba de egoismul părinţilor. Cred că orice părinte doreşte tot binele pentru copiii săi. De aceea, azi, când scriu aceste rânduri, mă simt un părinte trist, neîmpăcat şi îmi vine să plâng pentru zilele care mi-au mai rămas de trăit.

Citeam adesea întâmplări cu părinţi care au parte de copii nerecunoscători, îi bat la propriu, le iau banii, alţii chiar îi omoară, cum au procedat doi fii cu tatăl lor care nu le trecea pe numele lor casele şi pământul, spunându-le să aibă răbdare până la moartea lui. Dar ei se grăbeau şi au scăpat de el mai repede. Mă indignez şi spun doar atât:

Halal copii! gândindu-mă că eu nu voi împărtăşi soarta acelui părinte nefericit, pe care copiii săi l-au asfixiat cu o pernă.

6. Glasul inimii – o chemare perpetuă

Sunt îngrijorat că după ce copiii mei s-au despărţit, nici pe la mine nu prea mai trec, decât atunci când au nevoie de ceva. Mă supără şi faptul că nu comunică nici între ei, nu merg nici la cimitir să aprindă o lumânare la mormântul mamei lor şi al lui Mihai, lăsând totul în seama mea.

Această comportare a lor mă face să mă gândesc că vor proceda aşa şi cu mine. Poate nici nu vor afla că am murit. Cine ştie? Totuşi eu îi iubesc. Îi iert, socotindu-i prea ocupaţi cu serviciile lor şi cu lupta cu greutăţile vieţii din ultima vreme, dar au şi o doză de nepăsare.

Această situaţie mă duce cu gândul la popoarele asiatice (chinezi, coreeni, japonezi etc) care îşi respectă strămoşii, chiar idolatrizându-i şi le acordă sprijin până când părăsesc această lume, un cult pentru care merită toate laudele.

După revoluţia din decembrie 1989 poporul român s-a înrăit, a fost divizat. Uneori mă gândesc că şi copiii mei poate au ceva să-mi reproşeze. Încă nu-mi dau seama ce anume.

Sunt conştient de faptul că istoria şi viaţa mea îmi trec acum pe dinainte, se duc şi nu se vor mai întoarce niciodată; ştiu că uneori am acţionat tangent cuviaţa – cu realitatea din viaţa mea – iar acest fapt mi-a lăsat o durere persistentă în trup, care seamănă cu suferinţa provocată de o vertebră tasată a coloanei vertebrale, care apasă pe nervul sciatic la orice mişcare, dând senzaţia unei muşcături.

Înainte de a vinde grădina şi modesta mea căsuţă aveam o ocupaţie care-mi îndepărta gândul de la greutăţile vieţii şi prăpastia singurătăţii.

Acum mi-a mai rămas scrisul, care îmi aduce mereu aminte că „am ars” atâţia ani pentru profesia mea, până

când m-am pensionat, „am ars” 32 de ani pentru familia mea, după care toate s-au terminat, la fel ca rufele murdare care ajung în „coşul pentru spălat”. De aceea mă tot întreb: A meritat viaţa pe care am trăit-o? Răspund singur: N-a meritat, dar viaţa mi-a fost dată s-o trăiesc şi să fac ceva care să rămână după ce nu voi mai fi. Este şi acesta un gând de mângâiere.

De la o vreme gândurile mă năpădesc tot mai des, învălmăşindu-se în minte. Simt greutatea vieţii la fel ca omul care a trăit într-un pustiu fiind singurul martor al urmelor lăsate pe nisip de paşii săi. Azi sunt conştient că în lume sunt pustiuri mult mai mari şi mai periculoase decât al meu.

Mă bucur că n-am avut tendinţe de îmbogăţire, mulţumindu-mă totdeauna cu ce am avut; n-am fost niciodată dornic de faimă, nici de iluzia numelui, dar aş vrea ca urmaşii mei să fie oameni de ispravă şi să ducă mai departe munca mea, cinstea, dreptatea şi, dacă se poate, numele.

Uneori mă întreb: oare ei sunt mândri de mine? De părintele lor?

Dacă în trecerea pe Pământ poţi avea parte de unele câştiguri (ca la loterie, de exemplu), apoi viaţa este un examen permanent şi o luptă pe care eşti obligat să n-o pierzi, ci să urmezi acel drum trasat pe hartă de la naştere, până la moarte.

În anul 2008, cei trei copii ai mei au vândut apartamentul şi şi-au cumpărat câte o locuinţă. Luminiţa a trecut pe la noi şi ne-a povestit cum au decurs toate, iar la sfârşit i-am spus:

— Ştiam că nu vă veţi înţelege în acel apartament, după moartea mamei voastre, aşa că poate aţi procedat corect vânzându-l. Există, însă, un proverb bătrânesc, care spune că „dacă strici un cuib de rândunele de la streaşina casei, urmează să se producă o pagubă greu de înlocuit sau casa se năruie”. Dovada este chiar ostilitatea dintre voi, ca fraţi. Vă sfătuiesc măcar să păstraţi amintirile vieţii

pe care aţi dus-o în familia noastră împreună! Fiţi fraţi adevăraţi! Acolo sunt cele mai calde şi trainice amintiri, care vor îmbătrâni odată cu voi, fiind păstrate în toate straturile fiinţei voastre şi nu mor niciodată dacă sunt legate de sentimente puternice, adevărate. Veţi ajunge să schimbaţi iubirea în ură, ura în nepăsare, apoi trecutul în uitare, iar, mai târziu, regretul în suferinţă.

— Vom vedea, tată! a răspuns Luminiţa, apoi s-a ridicat din fotoliu şi a plecat. De atunci au trecut 14 ani de zile.

Eu continuu să scriu, înşirând cuvinte, fraze, despre ce a fost şi cum cred că va mai fi în viitor.

Deodată m-am pomenit spunând cu voce tare: Pe Elis şi pe Mihai i-am îngropat, iar „cuibul însângerat s-a destrămat”.

Lor cum le-a fi acolo, sub pământ, înconjuraţi doar de crucile biciuite de ploi şi viscole? Ele îi păzesc şi-i ajută să străbată anotimpurile. Dar noi? Cum ne vom tămădui?

Mă privesc în oglinda de pe semicomodă şi ce credeţi că văd? Parcă sunt un felinar bătrân, plin de amintiri, plantat în colţul unei străzi pustii, pe unde nu mai trece nimeni.

Cât de bine li se potriveşte lui Mihai şi Elisei strofa din poezia scrisă de Adrian Păunescu – *Moartea prietenilor*

„Şi cât de simplu aţi plecat aseară
Lăsând atâta viaţă amânată!
V-aţi dus cum pleacă zilele de vară
Spre a nu vă mai întoarce niciodată…”

Constanţa
1. sept. 2014
Sfârşit

Partea I

Hotărârea luată după o chibzuinţă îndelungată

1. Festivitatea. Discuţia cu un coleg. O vizită la malul mării, întoarcerea acasă 3

2. Căsuţa din Str. Popa Farcaş. Izolarea mea asumată. Încep să scriu 17
3. Vizita fratelui meu, Florică. Discuţii care mă răscolesc 29
Partea a II-a
În viaţa mea de adaugă o nouă preocupare
1. Mihai începe să mă viziteze mai des 37
2. Încep întrebările 43
3. Mihai revine şi continuă întrebările 54
Partea a III-a
Viaţa noastră se complică. Apar fapte noi
1. Mihai îmi face o vizită care mă surprinde, dar mă bucură, în acelaşi timp 57
2. Mihai şi Luminiţa mă vizitează împreună 62
3. Încurajări din partea prietenilor 77
4. Mihai şi Luminiţa mă vizitează din nou. Veşti noi 90
5. Discuţii cu G. Vlăsceanu despre cărţile mele 95
6. O nouă vizită a lui Mihai care e supărat 100
7. Mihai mă bucură din nou. Satisfăcut, plec la malul mării 109
Partea a IV-a
Mihai îmi răscoleşte amintirile
1. Împreună în cimitirul din sat, la mormântul părinţilor mei 113
2. Întorşi în Constanţa am continuat discuţiile 122
PARTEA a V-a
EVENIMENTE CARE PRODUC SUFERINŢE
1. Familia Stănică 165
2. Vizita care a produs ruptura dintre noi 172
3. Tragedia familiei 178
EPILOG 208
Partea a VI-a
UN NOU EVENIMENT UMPLE DE DURERE FAMILIA NOASTRĂ

1. Elizabeta este operată de colecist 211
2. Moartea a salvat-o de dureri 218
3. Înmormântarea 220
4. Amintiri 223
5. Cibul însângerat se destramă 224
6. Glasul inimii – o chemare perpetuă 226